

Biuletyn nr 12/15
23 listopada 2015r.

SPIS TREŚCI:

1. Porządek XIII sesji Rady Miejskiej w Chojnicach	1
2. Informacja o realizacji uchwał i wniosków podjętych na XII sesji Rady Miejskiej	3
3. Projekt uchwały w sprawie zmian w budżecie miasta Chojnice na 2015r	5
4. Projekt uchwały w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej	16
5. Projekt uchwały w sprawie opłaty targowej	30
6. Projekt uchwały w sprawie określenia wzoru formularzy dla potrzeb wymiaru i poboru podatku od nieruchomości, rolnego i leśnego	34
7. Projekt uchwały w sprawie określenia stawek podatku od nieruchomości i wprowadzenia innych zwolnień niż określone w ustawie	56
8. Projekt uchwały w sprawie określenia wysokości stawek podatku od środków transportowych	59
9. Projekt uchwały w sprawie obniżenia średniej ceny skupu żyta stanowiącej podstawę do obliczenia podatku rolnego	68
10. Projekt uchwały w sprawie zatwierdzenia taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków	70
11. Projekt uchwały w sprawie trybu udzielania i rozliczania dotacji oraz tryb i zakres kontroli prawidłowości ich wykorzystania dla przedszkoli, innych form przedszkolnych, szkół podstawowych i gimnazjów, dla których organem prowadzącym jest organ inny niż Gmina Miejska Chojnice	90
12. Projekt uchwały w sprawie przyjęcia programu współpracy Gminy Miejskiej Chojnice w 2016 roku z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art.3 ust.3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	99
13. Projekt uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Chojnice na lata 2015- 2018	107
14. Projekt uchwały w sprawie wyrażenia woli przystąpienia Gminy Miejskiej Chojnice do wspólnej realizacji projektu pn. „Poprawa efektywności energetycznej oraz rozwój OZE w Chojnicko-Człuchowskim Miejskim Obszarze Funkcjonalnym - termomodernizacja budynków użyteczności publicznej” planowanego do realizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020	109
15. Projekt uchwały w sprawie przyjęcia do realizacji „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Miejskiej Chojnice na lata 2015-2020”	111
16. Projekt uchwały w sprawie zawarcia porozumienia międzygminnego pomiędzy Gminą Miejską Chojnice oraz Gminą Chojnice dotyczącego ustalenia numeracji porządkowej dla nieruchomości stanowiącej działkę nr 188/1 (obr. Pawłówko, gm.Chojnice) zlokalizowanej pomiędzy granicą administracyjną miasta Chojnice a obwodnicą Chojnic	113
17. Projekt uchwały w sprawie przyznania nieruchomości zamiennej w ramach odszkodowania za grunty przejęte pod drogę z mocy prawa	115
18. Projekt uchwały w sprawie nabycia mienia państwowego w drodze komunalizacji	118
19. Projekt uchwały w sprawie ustanowienia służebności przesyłu	120
20. Projekt uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu przy ulicy Człuchowskiej w Chojnicach	122

Porządek
XIII sesji Rady Miejskiej w Chojnicach
w dniu 23 listopada 2015r. godz. 10⁰⁰

1. Otwarcie sesji
  - a) stwierdzenie quorum,
  - b) wnioski do porządku obrad.
2. Przyjęcie protokołu XII sesji Rady Miejskiej w Chojnicach.
3. Powołanie Sekretarza sesji i Komisji Wnioskowej.
4. Informacja Przewodniczącego Rady Miejskiej o działaniach podejmowanych w okresie międzysesyjnym.
5. Sprawozdanie Burmistrza Miasta z prac w okresie między sesjami.
6. Informacja o realizacji uchwał i wniosków podjętych na XII sesji Rady Miejskiej.
7. Przedłożenie przez Przewodniczących Komisji wniosków i opinii podjętych w okresie międzysesyjnym.
8. Ustosunkowanie się do wniosków Komisji.
9. Projekt uchwały w sprawie zmian w budżecie miasta Chojnice na 2015r.
10. Projekt uchwały w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej.
11. Projekt uchwały w sprawie opłaty targowej.
12. Projekt uchwały w sprawie określenia wzoru formularzy dla potrzeb wymiaru i poboru podatku od nieruchomości, rolnego i leśnego.
13. Projekt uchwały w sprawie określenia stawek podatku od nieruchomości i wprowadzenia innych zwolnień niż określone w ustawie.
14. Projekt uchwały w sprawie określenia wysokości stawek podatku od środków transportowych.
15. Projekt uchwały w sprawie obniżenia średniej ceny skupu żyta stanowiącej podstawę do obliczenia podatku rolnego.
16. Projekt uchwały w sprawie zatwierdzenia taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków.
17. Projekt uchwały w sprawie trybu udzielania i rozliczania dotacji oraz tryb i zakres kontroli prawidłowości ich wykorzystania dla przedszkoli, innych form przedszkolnych, szkół podstawowych i gimnazjów, dla których organem prowadzącym jest organ inny niż Gmina Miejska Chojnice.
18. Projekt uchwały w sprawie przyjęcia programu współpracy Gminy Miejskiej Chojnice w 2016 roku z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art.3 ust.3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
19. Projekt uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Chojnice na lata 2015- 2018.
20. Projekt uchwały w sprawie wyrażenia woli przystąpienia Gminy Miejskiej Chojnice do wspólnej realizacji projektu pn. „Poprawa efektywności energetycznej oraz rozwój OZE w Chojnicko-Człuchowskim Miejskim Obszarze Funkcjonalnym - termomodernizacja budynków użyteczności publicznej” planowanego do realizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.
21. Projekt uchwały w sprawie przyjęcia do realizacji „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Miejskiej Chojnice na lata 2015-2020”.
22. Projekt uchwały w sprawie zawarcia porozumienia międzygminnego pomiędzy Gminą Miejską Chojnice oraz Gminą Chojnice dotyczącego ustalenia numeracji po-

- rządkowej dla nieruchomości stanowiącej działkę nr 188/1 (obr. Pawłówko, gm. Chojnice) zlokalizowanej pomiędzy granicą administracyjną miasta Chojnice a obwodnicą Chojnic.
23. Projekt uchwały w sprawie przyznania nieruchomości zamiennej w ramach odszkodowania za grunty przejęte pod drogę z mocy prawa.
  24. Projekt uchwały w sprawie nabycia mienia państwowego w drodze komunalizacji.
  25. Projekt uchwały w sprawie ustanowienia służebności przesyłu.
  26. Projekt uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu przy ulicy Człuchowskiej w Chojnicach.
  27. Część tematyczna – sprawozdania z działalności spółek miejskich w Chojnicach:
    - 1) Zakład Gospodarki Mieszkaniowej Sp. z o.o.;
    - 2) Miejski Zakład Komunikacji Sp. z o.o.;
    - 3) Chojnickie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.;
    - 4) Zakład Zagospodarowania Odpadów Sp. z o.o.;
    - 5) Promocja Regionu Chojnickiego Sp. z o.o.;
    - 6) Miejskie Wodociągi Sp. z o.o.;
    - 7) Centrum Park Sp. z o.o.
  28. Głosowanie wniosków.
  29. Interpelacje i zapytania radnych.
  30. Odpowiedzi na interpelacje i zapytania radnych.
  31. Wolne wnioski i oświadczenia klubowe.
  32. Zakończenie XIII sesji Rady Miejskiej w Chojnicach.

INFORMACJA
o realizacji uchwał i wniosków podjętych na XII sesji Rady Miejskiej
odbytej w dniu 19 października 2015r.

Podczas XII sesji podjęto 11 uchwał, tj.:

1. **Uchwała Nr XII/115/15** w/s wyrażenia woli przystąpienia Gminy Miejskiej Chojnice do wspólnej realizacji projektu pn. „Zwiększenie atrakcyjności turystycznej powiatu chojnickiego poprzez re-witalizację zespołu średniowiecznej architektury obronnej w Chojnicach” planowanego do realizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020 – *wolę przystąpienia do realizacji projektu wyrażono. Ogłoszono na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.*
2. **Uchwała Nr XII/116/15** w/s wyrażenia woli przystąpienia Gminy Miejskiej Chojnice do wspólnej realizacji projektu pn. „Poprawa bezpieczeństwa na drogach powiatu chojnickiego poprzez modernizację dróg powiatowych – etap III” planowanego do realizacji w ramach programu wieloletniego pod nazwą Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 – 2019 – *wolę przystąpienia do realizacji projektu wyrażono. Ogłoszono na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.*
3. **Uchwała Nr XII/117/15** w/s wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w posiadaniu Miejskich Wodociągów Sp. z o.o. w Chojnicach – *przyjęto wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych na lata 2013-2018. Uchwałę przekazano Miejskim Wodociągom celem realizacji.*
4. **Uchwała Nr XII/118/15** w/s ustalenia stref płatnego parkowania, stawek opłat i opłat dodatkowych za parkowanie oraz sposobu ich pobierania – *strefy, stawki oraz sposób pobierania opłat ustalono. Ogłoszono w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego poz. 3297 z dnia 2 listopada 2015r. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia.*
5. **Uchwała Nr XII/119/15** w/s uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w rejonie Placu Piastowskiego i ulicy Grunwaldzkiej w Chojnicach – *plan miejscowy uchwalono. Uchwałę skierowano do Redakcji Dziennika Urzędowego Województwa Pomorskiego celem publikacji.*
6. **Uchwała Nr XII/120/15** w/s przyznania pierwszeństwa w nabyciu lokalu użytkowego – *w trakcie realizacji przez Wydział Gospodarowania Nieruchomościami.*
7. **Uchwała Nr XII/121/15** w/s zbycia lokalu – *w trakcie realizacji przez Wydział Gospodarowania Nieruchomościami.*
8. **Uchwała Nr XII/122/15** w/s wydzierżawienia nieruchomości – *w trakcie realizacji przez Wydział Gospodarowania Nieruchomościami.*
9. **Uchwała Nr XII/123/15** zmieniająca uchwałę Nr II/14/14 Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia 12 grudnia 2014r. w/s uchwalenia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na 2015 rok – *stosownej zmiany dokonano.*
10. **Uchwała Nr XII/124/15** w/s zmian w budżecie miasta Chojnice na 2015r. – *dokonano stosownych zmian po stronie dochodów, wydatków oraz wydatków majątkowych budżetu na rok 2015.*
11. **Uchwała Nr XII/124/15** w/s zmiany wieloletniej prognozy finansowej – *dokonano stosownych zmian wieloletniej prognozy finansowej oraz wykazu przedsięwzięć do wpf.*

Podczas XII sesji Rady Miejskiej przegłosowano poniższe wnioski:

1. **Proszę o wydanie pozytywnej opinii odnośnie przyjęcia uchodźców – jedną rodzinę 2 plus 1-3.** (17 głosów „za”, przy 2 głosach „wstrzymujących”) – przekazano Burmistrzowi Miasta celem realizacji.

2. **Wnioskujemy o poszerzenie ul. Sędzickiego celem wydzielenia na poszerzonej ulicy miejsc do parkowania dla Szkoły Podstawowej Nr 3 i mieszkańców. (18 głosów „za” – jednogłośnie) – przekazano Burmistrzowi Miasta celem realizacji.**
3. **Komisja Edukacji wnioskuje o zapewnienie w projekcie budżetu miasta Chojnice na rok 2016 środków w kwocie 800.000 zł z przeznaczeniem na dostosowanie wydzielonej części Szkoły Podstawowej Nr 3 w Chojnicach pod warunkiem uruchomienia środków Unii Europejskiej z działania 3.2 na potrzeby przedszkola, które powstanie z dniem 1 września 2016r. z przekształconych oddziałów przedszkolnych na mocy ustawy o systemie oświaty. (20 głosów „za”) – przekazano Burmistrzowi Miasta celem realizacji.**
4. **W imieniu Klubu Radnych Stowarzyszenia Projekt Chojnicka Samorządność na podstawie § 57 ust. 1 Statutu Miasta Chojnice wnoszę o poddanie pod głosowanie Wysokiej Rady projektu uchwały w sprawie powołania komisji doraźnej ds. współpracy Gminy Miejskiej Chojnice i ogrodów działkowych w Chojnicach w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszego wniosku. (6 głosów „za”, 2 głosy „przeciw”, 12 głosów „wstrzymujących”) – przekazano Przewodniczącemu Rady Miejskiej celem realizacji.**

Chojnice, dnia 12 listopada 2015r.

~~Dyrektor Generalny
Sekretarz Miasta~~
mgr ~~Ryszard Wajtonis~~

UCHWAŁA NR XIII../15
RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH
z dnia 23 listopada 2015 r.

w sprawie zmian w **budżecie** miasta Chojnice na **2015 r.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 594 i poz. 645 i poz. 1318) oraz art. 211, art. 212, art. 214, art. 215, art. 217, art. 235, art. 237, art.239 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz.885, poz. 938 i poz. 1646) uchwała się, co następuje:

§ 1

1. Ustala się dochody w łącznej kwocie	127.846.780,82 zł
z tego:	
a) bieżące w kwocie	114.681.106,82 zł
b) majątkowe w kwocie	13.165.674,00 zł
zgodnie z załączoną do niniejszej uchwały tabelą nr 1.	
2. Ustala się wydatki w łącznej kwocie	125.708.983,82 zł
z tego:	
a) bieżące w kwocie	113.043.679,82 zł
b) majątkowe w kwocie	12.665.304,00 zł
zgodnie z załączoną do niniejszej uchwały tabelą nr 2 i 2a.	

§ 2

Ustala się plan finansowy dla zadań zleconych z zakresu administracji rządowej na 2014 r. w podziale na paragrafy, zgodnie z załącznikiem Nr 1 do niniejszego zarządzenia.

§ 3

Wykonanie uchwały zleca się Burmistrzowi Miasta Chojnice.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

BURMISTRZ MIASTA
CHOJNICE
Stary Rynek 1
89-600 Chojnice

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Mirosław Janowski

Opinia prawna

Projekt uchwały odpowiada przepisom prawa

Dyrektor Generalny
Sekretarz Miasta

mgr Robert Wajlonis

Zmiana planu dochodów budżetu na 2015 r.

Tabela nr 1

Uchwała nr XIII./15 Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia 23 listopada 2015 r.

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Przed zmianą	Zmiana	Po zmianie
010			Rolnictwo i łowiectwo	30 780,37	- 341,55	30 438,82
	01095		Pozostała działalność	30 780,37	- 341,55	30 438,82
758	2010		Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin) ustawami	30 780,37	- 341,55	30 438,82
			Różne rozliczenia	33 742 566,00	- 38 191,00	33 704 375,00
75801			Część oświatowa subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego	27 863 916,00	- 38 191,00	27 825 725,00
801	2920		Subwencje ogólne z budżetu państwa	27 863 916,00	- 38 191,00	27 825 725,00
			Oświata i wychowanie	4 113 327,00	13 000,00	4 126 327,00
80148			Stołówki szkolne i przedszkolne	845 000,00	13 000,00	858 000,00
	0830		Wpływy z usług	845 000,00	13 000,00	858 000,00
852			Pomoc społeczna	19 102 663,00	- 7 125,00	19 095 538,00
85214			Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	574 125,00	- 7 125,00	567 000,00
	0970		Wpływy z różnych dochodów	7 125,00	- 7 125,00	0,00
Razem:				127 879 438,37	- 32 657,55	127 846 780,82

Zmiana planu wydatków budżetu na 2015 r.

Tabela nr 2

Uchwała nr XIII/.../15 Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia 23 listopada 2015 r.

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Przed zmianą	Zmiana	Po zmianie
010	01095		Rolnictwo i łowiectwo	32 380,37	- 341,55	32 038,82
			Pozostała działalność	30 780,37	- 341,55	30 438,82
		4430	Różne opłaty i składki	30 183,53	- 341,55	29 841,98
801	80101		Oświata i wychowanie	47 745 132,00	- 25 191,00	47 719 941,00
			Szkoły podstawowe	18 114 752,00	- 38 191,00	18 076 561,00
		4300	Zakup usług pozostałych	363 426,00	- 38 191,00	325 235,00
		80148	Stołówki szkolne i przedszkolne	1 707 305,00	13 000,00	1 720 305,00
852	85214	4220	Zakup środków żywności	845 800,00	13 000,00	858 800,00
			Pomoc społeczna	25 476 599,00	- 7 125,00	25 469 474,00
			Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	974 125,00	- 7 125,00	967 000,00
		3110	Świadczenia społeczne	972 125,00	- 7 125,00	965 000,00
Razem:				125 741 641,37	- 32 667,55	125 708 983,82

Tabela Nr 2a Zmiana planu wydatków na 2015 r. Uchwała Nr XIII./15 Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia 23 listopada 2015 r.

Dział	Rozdział	Nazwa	Plan	z tego:							z tego:					z tego:		
				Wydatki bieżące	Wydatki jednostek budżetowych, składowki od nich naliczane	Wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań	dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych	wydatki na finansowanie z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	wydatki z tytułu poręczeń i gwarancji	obsługa długu	Wydatki majątkowe	inwestycje i zakupy inwestycyjne	w tym: na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3,	w tym: inwestycje i udziały w spółkach prawa handlowego.			
1	2	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		
010		Rolnictwo i leśnictwo	przed zmianą	32 380,37	32 380,37	0,00	32 380,37	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
			zmniejszenie	-341,55	-341,55	0,00	-341,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			zwiększenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
01095		Pozostała działalność	przed zmianą	32 038,82	32 038,82	0,00	32 038,82	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
			zmniejszenie	-341,55	-341,55	0,00	-341,55	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			zwiększenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
801		Oświata i wychowanie	przed zmianą	47 745 132,00	47 471 431,00	33 204 752,04	27 045 487,00	6 159 265,04	14 159 078,96	107 600,00	0,00	0,00	0,00	273 701,00	273 701,00	46 801,00	0,00	
			zmniejszenie	-38 191,00	-38 191,00	0,00	-38 191,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			zwiększenie	13 000,00	13 000,00	0,00	13 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
80101		Szkoły podstawowe	przed zmianą	18 114 752,00	17 980 952,00	13 761 865,00	2 981 771,77	1 197 865,23	59 950,00	0,00	0,00	0,00	0,00	273 701,00	273 701,00	46 801,00	0,00	
			zmniejszenie	-38 191,00	-38 191,00	0,00	-38 191,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			zwiększenie	18 076 561,00	17 842 761,00	16 685 445,77	2 923 560,77	1 197 865,23	59 950,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
80148		Stołówki szkolne i przedszkolne	przed zmianą	1 707 305,00	1 707 305,00	830 284,00	878 041,00	0,00	1 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	133 800,00	133 800,00	0,00	0,00	
			zmniejszenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			zwiększenie	13 000,00	13 000,00	0,00	13 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
852		Pomoc społeczna	przed zmianą	25 476 599,00	25 471 802,00	3 721 185,00	2 261 761,00	1 061 260,00	18 427 596,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4 797,00	4 797,00	0,00	0,00	
			zmniejszenie	-7 125,00	-7 125,00	0,00	-7 125,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			zwiększenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
85214		Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe	przed zmianą	25 469 474,00	25 464 677,00	3 721 185,00	2 261 761,00	1 061 260,00	18 420 471,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4 797,00	4 797,00	0,00	0,00	
			zmniejszenie	-7 125,00	-7 125,00	0,00	-7 125,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			zwiększenie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wydatki razem:			125 741 641,37	125 741 641,37	43 241 326,59	28 160 268,82	18 888 538,96	20 372 780,00	116 970,00	1 860 000,00	438 453,00	1 860 000,00	12 665 304,00	12 665 304,00	1 605 976,00	0,00		
Wydatki razem:			13 000,00	13 000,00	0,00	-38 532,55	0,00	-7 125,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Wydatki razem:			125 708 983,82	125 708 983,82	43 241 326,59	28 134 736,27	18 888 538,96	20 365 655,00	116 970,00	1 860 000,00	438 453,00	1 860 000,00	12 665 304,00	12 665 304,00	1 605 976,00	0,00	0,00	

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr VII./.../15 Rady
Miejskiej w Chojnicach z dnia 23 listopada 2015 r

Dochody i wydatki związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych odrębnymi ustawami w 2015 r.

Dział	Rozdział	§	Nazwa	Dotacje ogółem	Plan wydatków	Wydatki bieżące	z tego:				z tego:				z tego:			
							wydatki jednostek budżetowych,	wynagrodzenia i składki od nich naliczane	wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań;	dotacje na zadania bieżące	świadczenia na rzecz osób fizycznych;	wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3	wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji	obsługa długu	wydatki majątkowe	inwestycje i zakupy inwestycyjne	z tego:	
																	8	9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
010			Rolnictwo i łowiectwo	30 438,82	30 438,82	30 438,82	30 438,82	0,00	30 438,82	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
01095			Pozostała działalność	30 438,82	30 438,82	30 438,82	30 438,82	0,00	30 438,82	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2010		Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin) ustawami	30 438,82														
	4210		Składki na ubezpieczenia społeczne		596,84	596,84	596,84											
	4430		Różne opłaty i składki		29 841,98	29 841,98	29 841,98											
750			Administracja publiczna	428 700,00	428 700,00	428 700,00	428 700,00	405 710,00	22 990,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	75011		Urzędy wojewódzkie	428 700,00	428 700,00	428 700,00	428 700,00	405 710,00	22 990,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2010		Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin) ustawami	428 700,00														
	4010		Wynagrodzenia osobowe pracowników		328 882,00	328 882,00	328 882,00											
	4040		Dodatkowe wynagrodzenie roczne		10 000,00	10 000,00	10 000,00											
	4110		Składki na ubezpieczenia społeczne		54 127,00	54 127,00	54 127,00	54 127,00										
	4120		Składki na Fundusz Pracy		12 701,00	12 701,00	12 701,00	12 701,00										
	4210		Zakup materiałów i wyposażenia		9 390,00	9 390,00	9 390,00											
	4260		Zakup energii		5 600,00	5 600,00	5 600,00											
	4440		Opłaty na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych		6 000,00	6 000,00	6 000,00											
	4610		Koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego		2 000,00	2 000,00	2 000,00											
751			Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	247 480,00	247 480,00	247 480,00	247 480,00	103 238,59	17 303,41	0,00	126 940,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	75101		Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa	6 755,00	6 755,00	6 755,00	6 755,00	5 850,00	905,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	2010		Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin) ustawami	6 755,00														
	4010		Wynagrodzenia osobowe pracowników		4 905,00	4 905,00	4 905,00											

2010			174 947,00																			
2830				7 915,23	0,00																7 915,23	
4210						2 613,42	2 613,42														2 613,42	
4240						164 418,35	164 418,35														164 418,35	
80110			123 597,00	123 597,00	0,00	117 087,27	0,00														6 509,73	
2010			123 597,00																			
2830				6 509,73	0,00																	6 509,73
4210						1 223,98	1 223,98															1 223,98
4240						115 863,29	115 863,29															115 863,29
80150																						
2010			1 975,00																			
4210				19,75	19,75																	19,75
4240				1 955,25	1 955,25																	1 955,25
851			2 600,00	2 600,00	2 600,00	2 600,00	2 500,00															100,00
85195			2 600,00	2 600,00	2 600,00	2 600,00	2 500,00															100,00
2010			2 600,00																			
4010				2 085,00	2 085,00																	2 085,00
4110				364,00	364,00																	364,00
4120				51,00	51,00																	51,00
4210				50,00	50,00																	50,00
4300				50,00	50,00																	50,00
852			15 392 863,00	15 392 863,00	15 392 863,00	2 080 898,00	1 692 288,00															13 301 874,00
85203			510 576,00	510 576,00	510 576,00	509 206,00	317 442,00															0,00
2010			510 576,00																			0,00
3020			1 370,00	1 370,00	1 370,00																	1 370,00

4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	236 000,00	236 000,00	236 000,00	236 000,00	236 000,00	236 000,00	236 000,00	236 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
4040	Dodatkiowe wynagrodzenie roczne	17 387,00	17 387,00	17 387,00	17 387,00	17 387,00	17 387,00	17 387,00	17 387,00												
4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	46 000,00	46 000,00	46 000,00	46 000,00	46 000,00	46 000,00	46 000,00	46 000,00												
4120	Składki na Fundusz Pracy	3 735,00	3 735,00	3 735,00	3 735,00	3 735,00	3 735,00	3 735,00	3 735,00												
4170	Wynagrodzenia bezosobowe	14 320,00	14 320,00	14 320,00	14 320,00	14 320,00	14 320,00	14 320,00	14 320,00												
4210	Zakup materiałów i wyposażenia	40 019,00	40 019,00	40 019,00	40 019,00	40 019,00	40 019,00	40 019,00	40 019,00											40 019,00	
4220	Zakup środków żywności	38 000,00	38 000,00	38 000,00	38 000,00	38 000,00	38 000,00	38 000,00	38 000,00											38 000,00	
4260	Zakup energii	25 000,00	25 000,00	25 000,00	25 000,00	25 000,00	25 000,00	25 000,00	25 000,00											25 000,00	
4270	Zakup usług remontowych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00												
4280	Zakup usług zdrowotnych	595,00	595,00	595,00	595,00	595,00	595,00	595,00	595,00											595,00	
4300	Zakup usług poczynionych	58 361,00	58 361,00	58 361,00	58 361,00	58 361,00	58 361,00	58 361,00	58 361,00											58 361,00	
4360	Opłata z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	3 300,00	3 300,00	3 300,00	3 300,00	3 300,00	3 300,00	3 300,00	3 300,00											3 300,00	
4400	Opłaty za administrowanie i czynsze za budynki, lokale i pomieszczenia garażowe	14 584,00	14 584,00	14 584,00	14 584,00	14 584,00	14 584,00	14 584,00	14 584,00											14 584,00	
4410	Podróże służbowe krajowe	700,00	700,00	700,00	700,00	700,00	700,00	700,00	700,00											700,00	
4430	Różne opłaty i składki	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00	600,00											600,00	
4440	Opłaty na zakłady fundusz świadczeń społecznych	8 205,00	8 205,00	8 205,00	8 205,00	8 205,00	8 205,00	8 205,00	8 205,00											8 205,00	
4700	Szkolenia pracowników ni budżetowych członkami korpusu służby cywilnej	2 400,00	2 400,00	2 400,00	2 400,00	2 400,00	2 400,00	2 400,00	2 400,00											2 400,00	
85212		14 460 000,00	14 460 000,00	14 460 000,00	14 460 000,00	14 460 000,00	14 460 000,00	14 460 000,00	14 460 000,00	1 192 836,00	1 104 843,00	87 893,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	13 267 164,00	0,00
2010	Dodatki celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin) ustawami	14 460 000,00	14 460 000,00																		
3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	1 540,00	1 540,00	1 540,00	1 540,00	1 540,00	1 540,00	1 540,00	1 540,00	0,00	0,00									1 540,00	
3110	Świadczenia społeczne	13 265 624,00	13 265 624,00	13 265 624,00	13 265 624,00	13 265 624,00	13 265 624,00	13 265 624,00	13 265 624,00	0,00	0,00									13 265 624,00	
4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	273 000,00	273 000,00	273 000,00	273 000,00	273 000,00	273 000,00	273 000,00	273 000,00												
4040	Dodatkiowe wynagrodzenie roczne	21 643,00	21 643,00	21 643,00	21 643,00	21 643,00	21 643,00	21 643,00	21 643,00												
4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	795 000,00	795 000,00	795 000,00	795 000,00	795 000,00	795 000,00	795 000,00	795 000,00												
4120	Składki na Fundusz Pracy	7 900,00	7 900,00	7 900,00	7 900,00	7 900,00	7 900,00	7 900,00	7 900,00												
4170	Wynagrodzenia bezosobowe	7 400,00	7 400,00	7 400,00	7 400,00	7 400,00	7 400,00	7 400,00	7 400,00												
4210	Zakup materiałów i wyposażenia	9 537,00	9 537,00	9 537,00	9 537,00	9 537,00	9 537,00	9 537,00	9 537,00											9 537,00	
4280	Zakup usług zdrowotnych	310,00	310,00	310,00	310,00	310,00	310,00	310,00	310,00											310,00	
4300	Zakup usług poczynionych	45 600,00	45 600,00	45 600,00	45 600,00	45 600,00	45 600,00	45 600,00	45 600,00											45 600,00	
4360	Opłata z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych	3 100,00	3 100,00	3 100,00	3 100,00	3 100,00	3 100,00	3 100,00	3 100,00											3 100,00	
4400	Opłaty za administrowanie i czynsze za budynki, lokale i pomieszczenia garażowe	17 478,00	17 478,00	17 478,00	17 478,00	17 478,00	17 478,00	17 478,00	17 478,00											17 478,00	
4410	Podróże służbowe krajowe	850,00	850,00	850,00	850,00	850,00	850,00	850,00	850,00											850,00	
4430	Różne opłaty i składki	360,00	360,00	360,00	360,00	360,00	360,00	360,00	360,00											360,00	
4440	Opłaty na zakłady fundusz świadczeń społecznych	7 656,00	7 656,00	7 656,00	7 656,00	7 656,00	7 656,00	7 656,00	7 656,00											7 656,00	

4120	Składki na Fundusz Pracy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
4210	Zakup materiałów i wyposażenia	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00	400,00
4300	Zakup usług pozostałych	123,00	123,00	123,00	123,00	123,00	123,00	123,00	123,00	123,00	123,00	123,00	123,00	123,00	123,00	123,00	123,00	123,00	123,00	123,00	123,00
Razem:		16 402 700,82	16 402 700,82	16 402 700,82	16 402 700,82	16 402 700,82	16 402 700,82	16 402 700,82	16 402 700,82	16 402 700,82	16 402 700,82	16 402 700,82	16 402 700,82	16 402 700,82	16 402 700,82	16 402 700,82	16 402 700,82	16 402 700,82	16 402 700,82	16 402 700,82	16 402 700,82

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Mirosław Janowski

Uzasadnienie
na sesję w dniu 23 listopada 2015 r.

Zmiana uchwały budżetowej wynika z następujących przyczyn:

1. Zmniejsza się dochody i wydatki budżetu z tytułu dotacji z Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego przeznaczonej na wypłatę zwrotu akcyzy zawartej w oleju napędowym dla producentów rolnych o kwotę	341,55 zł
2. Zwiększa się dochody i wydatki budżetu z tytułu odpłatności za wyżywienie w planie finansowym Zespołu szkół Nr 7 o kwotę	13.000,00 zł
3. Zmniejsza się dochody budżetu tytułem zmniejszenia subwencji oświatowej oraz wydatków w oświacie o kwotę	38.191,00 zł
4. Zmniejsza się dochody i wydatki budżetu o kwotę dotyczącej wypłaty zasiłków dla rodzin żołnierzy, które to kwoty winne występować poza budżetem.	7.125,00 zł

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Mirosław Janowski

**UCHWAŁA NR XIII/ /15
RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH
z dnia 23 listopada 2015 r.**

w sprawie: zmiany wieloletniej prognozy finansowej

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 594, poz. 645 i poz. 1318 oraz z 2014 r. poz. 379 i poz. 1072) art. 226, art. 227, art. 228, art. 230 ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 885, poz. 938 i poz. 1646 oraz z 2014 r. poz. 379, poz. 911, poz.1146, poz.1626 i poz.1877), uchwała się, co następuje:

§ 1. W Uchwale nr III/22/15 Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia 26 stycznia 2015 r. w sprawie przyjęcia wieloletniej prognozy finansowej zmienionej Uchwałą Nr IV/49/15 z dnia 9 marca 2015 r. Nr V/55/15 z dnia 20 kwietnia 2015 r. Nr VI/69/15 z dnia 20 maja 2015 r., Nr VII/79/15 z dnia 15 czerwca 2015 r., Nr VIII/85/15 z dnia 27 lipca 2015 r., Nr XI/109/15 z dnia 5 października 2015 r., Nr XII/125/15 z dnia 19 października 2015 r. dokonuje się zmian:

– załącznik nr 1 otrzymuje brzmienie załącznika nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały zleca się Burmistrzowi Miasta Chojnice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

BURMISTRZ MIASTA
CHOJNICE
Stary Rynek 1
89-600 Chojnice

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Miroslaw Janowski

Opinia prawna

Projekt uchwały odpowiada przepisom prawa

Dyrektor Generalny
Sekretarz Miasta

mgr Robert Wajlonis

Wieloletnia Prognoza Finansowa

1)

Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Miejskiej Chojnice

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XIII/.../15 Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia 23 listopada 2015 r.

Wyszczególnienie	Dochody ogółem ^x	z tego:															
		Dochody bieżące ^x	w tym:					w tym:									
			1.1	1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.3.1	1.1.4	1.1.5	1.2	1.2.1	1.2.2					
Lp	1																
Formuła	[1..1]+[1.2]																
Wykonanie 2012	107 644 557,42	100 964 178,87	21 827 571,00	662 969,21	22 244 743,04	16 056 926,64	31 195 400,00	21 150 717,74	6 680 378,55	6 321 810,02		322 335,72					
Wykonanie 2013	106 644 193,98	103 142 499,47	21 939 490,00	789 643,23	24 077 668,27	15 667 599,03	29 973 770,00	22 842 498,63	3 501 694,51	2 859 415,04		583 861,12					
Plan 3 kw. 2014	122 757 178,00	104 943 335,00	21 726 356,00	500 000,00	25 589 600,00	15 600 000,00	30 692 894,00	23 142 340,00	17 813 843,00	12 096 914,00		5 711 329,00					
Wykonanie 2014	119 951 472,91	111 681 413,38	23 383 029,00	1 077 885,39	28 519 648,45	17 009 903,73	30 800 765,00	24 644 486,21	8 270 059,53	5 318 092,35		2 895 468,10					
2015	127 846 780,82	114 681 106,82	26 293 056,00	750 000,00	26 667 600,00	15 950 000,00	33 654 375,00	24 309 207,82	13 165 674,00	12 786 276,00		369 398,00					
2016	116 347 902,00	112 226 959,00	26 555 986,00	757 500,00	26 755 001,00	16 109 500,00	33 738 245,00	21 728 576,00	4 120 943,00	4 120 943,00		0,00					
2017	118 106 237,00	113 349 229,00	26 821 546,00	765 075,00	27 022 551,00	16 270 595,00	34 075 627,00	21 945 862,00	4 757 008,00	4 757 008,00		0,00					
2018	118 177 995,00	114 482 721,00	27 089 762,00	772 726,00	27 292 777,00	16 433 301,00	34 416 384,00	22 165 321,00	3 695 274,00	3 695 274,00		0,00					
2019	118 627 548,00	115 627 548,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 000 000,00	3 000 000,00		0,00					
2020	118 883 824,00	116 783 824,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 100 000,00	2 100 000,00		0,00					
2021	118 951 662,00	117 951 662,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00		0,00					
2022	120 131 178,00	119 131 178,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00		0,00					
2023	121 322 490,00	120 322 490,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00		0,00					

- 1) Wzór może być stosowany także w układzie pionowym, w którym poszczególne pozycje są przedstawione w kolumnach, a lata w wierszach.
- 2) Zgodnie z art. 227 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z póź. zm.) zwanej dalej „ustawą”, wieloletnia prognoza finansowa obejmuje okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat. W sytuacji dłuższego okresu prognozowania finansowego wzór stosuje się także dla lat wykraczających poza minimalny (4 letni) okres prognozy, wynikający z art. 227 ustawy.
- 3) W pozycji wykazuje się kwoty wszystkich podatków i opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego, a nie tylko podatków i opłat lokalnych.

Wyszczególnienie	Wydatki ogółem ^x	z tego:										Wydatki majątkowe
		Wydatki bieżące ^x	w tym:									
			2.1	2.1.1	2.1.1.1	2.1.2	2.1.3	2.1.3.1	2.1.3.1.1	2.1.3.1.2	2.2	
Lp	2	2.1	2.1.1	2.1.1.1	2.1.2	2.1.3	2.1.3.1	2.1.3.1.1	2.1.3.1.2	2.2		
Formuła	[2.1] + [2.2]											
Wykonanie 2012	107 648 916,24	95 997 604,99	0,00	0,00	x	3 043 021,91	3 043 021,91	0,00	0,00	11 651 311,25		
Wykonanie 2013	105 038 012,46	97 573 429,80	0,00	0,00	x	2 163 921,99	2 163 921,99	0,00	0,00	7 464 582,66		
Plan 3 kw. 2014	118 703 924,00	104 747 879,00	219 747,00	0,00	x	2 349 673,00	2 349 673,00	0,00	0,00	13 956 045,00		
Wykonanie 2014	111 969 651,42	101 483 094,67	0,00	0,00	x	1 826 204,40	1 826 204,40	0,00	0,00	10 486 556,75		
2015	125 708 983,82	113 043 679,82	436 453,00	0,00	0,00	1 860 000,00	1 860 000,00	0,00	0,00	12 665 304,00		
2016	108 662 002,00	107 149 495,00	438 133,00	0,00	0,00	1 600 000,00	1 600 000,00	0,00	0,00	1 512 507,00		
2017	110 065 337,00	107 799 471,00	439 803,00	0,00	0,00	1 200 000,00	1 200 000,00	0,00	0,00	2 265 866,00		
2018	110 715 495,00	108 559 890,00	441 433,00	0,00	0,00	900 000,00	900 000,00	0,00	0,00	2 155 605,00		
2019	112 602 548,00	109 330 867,00	443 033,00	0,00	x	600 000,00	600 000,00	0,00	0,00	3 271 681,00		
2020	115 083 824,00	110 212 518,00	444 613,00	0,00	x	400 000,00	400 000,00	0,00	0,00	4 871 306,00		
2021	116 243 662,00	111 104 950,00	446 173,00	0,00	x	200 000,00	200 000,00	0,00	0,00	5 138 712,00		
2022	118 467 178,00	112 108 299,00	447 743,00	0,00	x	100 000,00	100 000,00	0,00	0,00	6 358 879,00		
2023	121 322 490,00	113 122 688,00	449 333,00	0,00	x	0,00	0,00	0,00	0,00	8 199 802,00		

4) W pozycji wykazuje się kwoty dla lat budżetowych 2013-2018.

Wyszczególnienie	Wynik budżetu ^x	Przychody budżetu ^x	z tego:							w tym:	
			4.1	w tym:		4.2	w tym:		4.3		w tym:
				na pokrycie deficytu x budżetu	Nadwyżka budżetowa z lat ubiegłych		na pokrycie deficytu x budżetu	Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust.2 pkt 6 ustawy ^x			
3	4	4.1.1	4.2	4.2.1	4.3	4.3.1	4.4	4.4.1			
Formuła	[1]-[2]	[4.1]+[4.2]+[4.3]+[4.4]									
Wykonanie 2012	-4 358,82	13 202 482,22	0,00	5 902 482,22	4 358,79	7 300 000,00	0,00	0,00	0,00		
Wykonanie 2013	1 606 181,52	14 623 223,40	0,00	4 623 223,40	0,00	10 000 000,00	0,00	0,00	0,00		
Plan 3 kw. 2014	4 053 254,00	3 696 646,00	0,00	3 696 646,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Wykonanie 2014	7 981 821,49	6 604 504,92	0,00	6 604 504,92	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
2015	2 137 797,00	6 738 103,00	0,00	6 738 103,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
2016	7 685 900,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
2017	8 040 900,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
2018	7 462 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
2019	6 025 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
2020	3 800 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
2021	2 708 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
2022	1 664 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
2023	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		

5) W pozycji wykazuje się w szczególności kwoty przychodów z tytułu prywatyzacji majątku oraz spłaty pożyczek udzielonych ze środków jednostki.

Wyszczególnienie	Rozchody budżetu *	z tego:						Inne rozchody niezwiązane ze spłatą długu
		5.1	w tym:				5.2	
			z tego:					
Lp	5	5.1	5.1.1	5.1.1.1	5.1.1.2	5.1.1.3	5.2	
Formula	[5.1] + [5.2]		5.1.1	5.1.1.1	5.1.1.2	5.1.1.3		
		Spłaty rat kapitałowych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych *	w tym łączna kwota przypadających na dany rok kwot wyłączeń z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy	kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń określonych w art. 243 ust. 3 ustawy	kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń określonych w art. 243 ust. 3a ustawy	kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń innych niż określone w art. 243 ustawy		
			[5.1.1] + [5.1.1.2] + [5.1.1.3]					
Wykonanie 2012	8 574 900,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Wykonanie 2013	9 624 900,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Plan 3 kw. 2014	7 749 900,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Wykonanie 2014	7 749 900,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2015	8 875 900,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2016	7 685 900,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2017	8 040 900,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2018	7 462 500,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2019	6 025 000,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2020	3 800 000,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2021	2 708 000,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2022	1 664 000,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2023	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

6) W pozycji wykazuje się w szczególności wyłączenia wynikające z art. 36 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej (Dz.U. poz. 1456 oraz z 2013 r. poz. 1199) oraz kwoty wykupu obligacji przychodowych.

Wyszczególnienie	Kwota długu * 6	Kwota zobowiązań wynikających z przejęcia przez jednostkę samorządu terytorialnego zobowiązań po likwidowanych i przekształcanych jednostkach zaliczanych do sektora finansów publicznych	Relacja zrównoważenia wydatków bieżących, o której mowa w art. 242 ustawy	
			Różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi	Różnica między dochodami bieżącymi, skorygowanymi o środki ⁷⁾ a wydatkami bieżącymi, pomniejszonymi o wydatki
Lp	7	8.1	8.2	
Formula	[1.1] - [2.1]	[1.1] + [4.1] + [4.2] - ([2.1] - [2.1.2])		
Wykonanie 2012	54 087 000,00	0,00	4 966 573,88	10 869 056,10
Wykonanie 2013	54 012 100,00	0,00	5 569 069,67	10 192 293,07
Plan 3 kw. 2014	46 262 200,00	0,00	195 456,00	3 892 102,00
Wykonanie 2014	46 262 200,00	0,00	10 198 318,71	16 802 823,63
2015	37 386 300,00	0,00	1 637 427,00	8 375 530,00
2016	29 700 400,00	0,00	5 077 464,00	5 077 464,00
2017	21 659 500,00	0,00	5 549 758,00	5 549 758,00
2018	14 197 000,00	0,00	5 922 831,00	5 922 831,00
2019	8 172 000,00	0,00	6 296 681,00	6 296 681,00
2020	4 372 000,00	0,00	6 571 306,00	6 571 306,00
2021	1 664 000,00	0,00	6 846 712,00	6 846 712,00
2022	0,00	0,00	7 022 879,00	7 022 879,00
2023	0,00	0,00	7 199 802,00	7 199 802,00

7) Skorygowanie o środki określone w przepisach dotyczących w szczególności powiększenia o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych, zgodnie z art. 242 ustawy.
8) Pomniejszenie wydatków bieżących, zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej, dotyczy lat 2013-2015.

Lp	Wskaźnik spłaty zobowiązań									
	Wskaźnik planowane łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy do dochodów, bez uwzględnienia zobowiązań z tytułu wykonanego przez jednostkę samorządu terytorialnego, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy do dochodów, bez uwzględnienia zobowiązań z tytułu wykonanego przez jednostkę samorządu terytorialnego, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok	Kwota zobowiązań z tytułu wykonanego przez jednostkę samorządu terytorialnego, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy do dochodów, bez uwzględnienia zobowiązań z tytułu wykonanego przez jednostkę samorządu terytorialnego, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok	Wskaźnik dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów budżetu, ustalony dla danego roku (wskaźnik x jednoroczny)	Dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań określony w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczony w oparciu o poprzedzającego rok pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z 3 x poprzedzających rok budżetowy)	Dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań określony w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu zobowiązań z tytułu wykonanego przez jednostkę samorządu terytorialnego, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczony w oparciu o poprzedzającego rok pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z 3 x poprzedzających rok budżetowy)	Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu zobowiązań z tytułu wykonanego przez jednostkę samorządu terytorialnego, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczonego w oparciu o poprzedzającego rok budżetowy	Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu zobowiązań z tytułu wykonanego przez jednostkę samorządu terytorialnego, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczonego w oparciu o poprzedzającego rok budżetowy	
Formula	9.1	9.2	9.3	9.4	9.5	9.6	9.6.1	9.7	9.7.1	
Wykonanie 2012	$(2.1.1) + (2.1.3.1) + (5.1) / (1)$	$(05.1.1) + (05.1.2) + (05.1.3) + (05.1.4) + (05.1.5) + (05.1.6) + (05.1.7) + (05.1.8) + (05.1.9) + (05.1.10) + (05.1.11) + (05.1.12) + (05.1.13) + (05.1.14) + (05.1.15) + (05.1.16) + (05.1.17) + (05.1.18) + (05.1.19) + (05.1.20) + (05.1.21) + (05.1.22) + (05.1.23) + (05.1.24) + (05.1.25) + (05.1.26) + (05.1.27) + (05.1.28) + (05.1.29) + (05.1.30) + (05.1.31) + (05.1.32) + (05.1.33) + (05.1.34) + (05.1.35) + (05.1.36) + (05.1.37) + (05.1.38) + (05.1.39) + (05.1.40) + (05.1.41) + (05.1.42) + (05.1.43) + (05.1.44) + (05.1.45) + (05.1.46) + (05.1.47) + (05.1.48) + (05.1.49) + (05.1.50) + (05.1.51) + (05.1.52) + (05.1.53) + (05.1.54) + (05.1.55) + (05.1.56) + (05.1.57) + (05.1.58) + (05.1.59) + (05.1.60) + (05.1.61) + (05.1.62) + (05.1.63) + (05.1.64) + (05.1.65) + (05.1.66) + (05.1.67) + (05.1.68) + (05.1.69) + (05.1.70) + (05.1.71) + (05.1.72) + (05.1.73) + (05.1.74) + (05.1.75) + (05.1.76) + (05.1.77) + (05.1.78) + (05.1.79) + (05.1.80) + (05.1.81) + (05.1.82) + (05.1.83) + (05.1.84) + (05.1.85) + (05.1.86) + (05.1.87) + (05.1.88) + (05.1.89) + (05.1.90) + (05.1.91) + (05.1.92) + (05.1.93) + (05.1.94) + (05.1.95) + (05.1.96) + (05.1.97) + (05.1.98) + (05.1.99) + (05.1.100)$	0,00	10,79%	10,49%	0,00%	9,6.1	średnia z trzech poprzednich lat (9.5)	9,7	[9.6.1] – [9.4]
Wykonanie 2013	10,79%	10,79%	0,00	10,79%	7,90%	0,00%	0,00%	TAK	TAK	
Wykonanie 2014	11,05%	11,05%	0,00	11,05%	7,90%	0,00%	0,00%	TAK	TAK	
Plan 3 kw. 2014	8,41%	8,41%	0,00	8,41%	10,01%	0,00%	0,00%	TAK	TAK	
Wykonanie 2014	7,98%	7,98%	0,00	7,98%	12,94%	0,00%	0,00%	TAK	TAK	
2015	8,74%	8,74%	0,00	8,74%	11,28%	9,47%	10,44%	TAK	TAK	
2016	8,36%	8,36%	0,00	8,36%	7,91%	9,73%	10,71%	TAK	TAK	
2017	8,20%	8,20%	0,00	8,20%	8,73%	9,73%	10,71%	TAK	TAK	
2018	7,45%	7,45%	0,00	7,45%	8,14%	9,31%	9,31%	TAK	TAK	
2019	5,96%	5,96%	0,00	5,96%	7,84%	8,26%	8,26%	TAK	TAK	
2020	3,91%	3,91%	0,00	3,91%	7,29%	8,24%	8,24%	TAK	TAK	
2021	2,82%	2,82%	0,00	2,82%	6,60%	7,76%	7,76%	TAK	TAK	
2022	1,84%	1,84%	0,00	1,84%	6,68%	7,24%	7,24%	TAK	TAK	
2023	0,37%	0,37%	0,00	0,37%	6,76%	6,86%	6,86%	TAK	TAK	

9) W pozycji wykazuje się w szczególności wyłączenia wynikające z art. 36 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej oraz wyłączenia związane z emisją obligacji przychodowych. Identyfikacyjne wyłączenia dotyczą pozycji 9.6.1.

Wyszczególnienie	Przeznaczenie prognozowanej nadwyżki budżetowej ¹⁰⁾	w tym na:		Informacje uzupełniające o wybranych rodzajach wydatków budżetowych						
		Spłaty kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych	Wydatki bieżące na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	Wydatki związane z funkcjonowaniem organów jednostki samorządu terytorialnego ¹¹⁾	Wydatki objęte limitem, o którym mowa w art. 226 ust. 3 pkt 4 ustawy	z tego:		Wydatki inwestycyjne kontynuowane ¹²⁾	Nowe wydatki inwestycyjne ¹³⁾	Wydatki majątkowe w formie dotacji
						bieżące	majątkowe			
Lp	10	10.1	11.1	11.2	11.3	11.3.1	11.3.2	11.4	11.5	11.6
Formuła					[11.3.1] + [11.3.2]					
Wykonanie 2012	0,00	0,00	40 015 655,42	8 113 266,56	10 910 424,77	8 184 846,07	10 091 578,70	7 814 798,85	1 667 870,91	2 132 096,09
Wykonanie 2013	0,00	0,00	40 192 498,35	8 003 834,26	8 017 871,59	8 924 279,91	7 125 443,68	5 210 153,80	259 678,12	1 894 443,64
Plan 3 kw. 2014	0,00	4 053 254,00	40 853 253,17	8 725 647,00	12 598 838,00	664 588,00	11 934 250,00	10 389 250,00	2 120 632,00	1 026 213,00
Wykonanie 2014	0,00	3 208 245,41	41 001 419,86	8 056 532,56	9 784 600,89	581 235,78	9 203 365,11	7 791 974,47	1 949 205,28	343 109,00
2015	2 137 797,00	2 137 797,00	42 970 487,80	9 010 105,00	8 640 906,00	411 000,00	8 229 906,00	7 913 426,00	2 769 477,00	1 982 401,00
2016	7 685 900,00	7 685 900,00	44 010 033,00	9 119 214,00	1 000 000,00	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00	0,00	0,00
2017	8 040 900,00	8 040 900,00	44 450 133,00	9 207 598,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2018	7 462 500,00	7 462 500,00	44 894 635,00	9 296 867,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	6 025 000,00	6 025 000,00	45 343 581,00	9 387 028,00	250 000,00	0,00	250 000,00	250 000,00	0,00	0,00
2020	3 800 000,00	3 800 000,00	45 797 017,00	9 478 091,00	2 700 000,00	0,00	2 700 000,00	2 700 000,00	0,00	0,00
2021	2 708 000,00	2 708 000,00	46 254 987,00	9 570 064,00	2 100 000,00	0,00	2 100 000,00	2 100 000,00	0,00	0,00
2022	1 664 000,00	1 664 000,00	46 717 537,00	9 662 957,00	2 000 000,00	0,00	2 000 000,00	2 000 000,00	0,00	0,00
2023	0,00	0,00	47 184 712,00	9 756 779,00	4 000 000,00	0,00	4 000 000,00	4 000 000,00	0,00	0,00

10) Przeznaczenie nadwyżki budżetowej, inne niż spłaty kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych, wymaga określenia w objaśnieniach do wieloletniej prognozy finansowej. (rozdziały od 75017 do 75023).

11) W pozycji wykazuje się kwoty wydatków w ramach zadań własnych klasyfikowanych w dziale 750 - Administracja publiczna w rozdziałach właściwych dla organów i urzędów jednostki samorządu terytorialnego

12) W pozycji wykazuje się wartość inwestycji rozpoczętych co najmniej w poprzednim roku budżetowym, którego dotyczy kolumna.

13) W pozycji wykazuje się wartość nowych inwestycji, które planuje się rozpocząć w roku, którego dotyczy kolumna.

Wyszczególnienie	Finansowanie programów, projektów lub zadań realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy									
	12.1		12.2		12.3		12.3.1		12.3.2	
	Dochody bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	12.1.1	Dochody majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	12.2.1	Wydutki bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	12.3	Wydutki bieżące na realizację programu, projektu lub zadania wynikające wyłącznie z zawartych umów z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	12.3.1	Wydutki bieżące na realizację programu, projektu lub zadania wynikające wyłącznie z zawartych umów z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	12.3.2
Lp	12.1	12.1.1	12.2	12.2.1	12.3	12.3.1	12.3.2			
Formuła										
Wykonanie 2012	635 967,73	532 565,78	131 661,72	129 246,72	1 090 205,78	904 207,38	1 090 205,78			
Wykonanie 2013	675 543,02	598 286,56	346,12	346,12	572 427,91	486 563,80	572 427,91			
Plan 3 kw. 2014	490 615,00	417 022,00	3 019 986,00	3 019 986,00	371 033,00	371 033,00	371 033,00			
Wykonanie 2014	348 197,86	295 968,18	2 883 472,10	2 883 472,10	261 235,78	221 710,41	261 235,78			
2015	77 350,00	77 350,00	179 398,00	155 598,00	116 970,00	77 350,00	116 970,00			
2016	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
2019	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
2020	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
2021	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
2022	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			
2023	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00			

14) W pozycji 12.1.1.1, 12.2.1.1, 12.3.2, 12.4.2., 12.5.1, 12.6.1, 12.7.1 oraz 12.8.1. wykazuje się wyłącznie kwoty wynikające z umów na realizację programu, projektu lub zadania zawartych na dzień uchwalenia prognozy, a nieplanowanych do zawarcia w okresie prognozy.

Wyszczególnienie	Wydatki majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy		w tym:		Wydatki majątkowe na realizację programu, projektu lub zadania wynikające wyłącznie z zawartych umów z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy		Wydatki na wkład krajowy w związku z umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy bez względu na stopień finansowania tymi środkami		w tym:		Wydatki na wkład krajowy w związku z umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego w co najmniej 60% środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy ¹⁵⁾		w tym:		w tym:	
	12.4	12.4.1	12.4.2	12.4.1	12.5	12.5.1	12.6	12.6.1	12.7	12.7.1	Przychody z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych powstające w związku z umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy bez względu na stopień finansowania tymi środkami	Przychody z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych powstające w związku z umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy bez względu na stopień finansowania tymi środkami				
LP	12.4	12.4.1	12.4.2	12.4.1	12.5	12.5.1	12.6	12.6.1	12.7	12.7.1						
Formuła																
Wykonanie 2012	37 130,33	24 115,05	37 130,33		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2013	1 299 953,59	752 101,21	1 271 663,59		547 852,38	519 562,38	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Plan 3 kw. 2014	3 087 860,00	3 087 860,00	3 087 860,00		921 528,00	921 528,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2014	3 071 729,46	2 150 210,61	3 071 729,46		921 518,85	921 518,85	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2015	1 605 976,00	339 576,87	1 605 976,00		1 291 222,75	490 954,50	484 655,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2016	1 000 000,00	1 000 000,00	0,00		1 000 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2017	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2018	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2023	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

15) Przez program, projekt lub zadanie finansowane w co najmniej 60% środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy, należy rozumieć także taki program, projekt lub zadanie przynoszące dochód, dla których poziom finansowania ze środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy, ustala się po odliczeniu zdyskontowanego dochodu obliczanego zgodnie z przepisami Unii Europejskiej dotyczącymi takiego programu, projektu lub zadania.

Wyszczególnienie	Kwoty dotyczące przejęcia i spłaty zobowiązań po samodzielnym zakładach opieki zdrowotnej oraz pokrycia ujemnego wyniku									
	Przychody z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych powstające w związku z zawartą po dniu 1 stycznia 2013 r. umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego w całości lub części z środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	w tym:		Kwota zobowiązań wynikających z przejęcia przez jednostkę samorządu terytorialnego zobowiązań po likwidowanych i przekształconych zakładach opieki zdrowotnej	13.2	13.3	13.4	13.5	13.6	13.7
		Przychody z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych powstające w związku z zawartą po dniu 1 stycznia 2013 r. umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego w całości lub części z środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	inne							
Lp	12.8	12.8.1		13.1	13.2	13.3	13.4	13.5	13.6	13.7
Formula										
Wykonanie 2012	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2013	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Plan 3 kw. 2014	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2014	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2015	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2016	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2017	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2018	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2023	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Wyszczególnienie	Dane uzupełniające o długi i jego spłacie						Wynik operacji niekasowych wpływających na kwotę długu (m.in. umorzenia, różnice kursowe) x
	Splaty rat kapitałowych oraz wykup papierów wartościowych, o których mowa w pkt. 5.1., wynikające wyłącznie z tytułu zobowiązań już x zaciągniętych	Kwota długu, którego planowana spłata dokonana się z wydatków budżetu x	Wydatki zmniejszające dług x	w tym:			
Lp	14.1	14.2	14.3	14.3.1	14.3.2	14.3.3	14.4
Formuła							
Wykonanie 2012	8 574 900,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2013	9 624 900,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	450 000,00
Plan 3 kw. 2014	7 749 900,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wykonanie 2014	7 749 900,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2015	8 875 900,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2016	7 685 900,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2017	8 040 900,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2018	7 462 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2019	6 025 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2020	3 800 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2021	2 708 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2022	1 664 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2023	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

* Informacja o spełnieniu wskaźnika splaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego, oraz po uwzględnieniu ustawowych finansowej jednostki samorządu terytorialnego (Dz U poz 86, z późn. zm.). Automatycznie wyciszenia danych na podstawie wartości historycznych i prognozowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego dotyczą w szczególności także poz. 9.6.-9.6.11 pozycji z sekcji nr 16.

** Należy wskazać jedną z następujących podsiaw prawnych: art. 240a ust. 4 / art. 240a ust. 8 / art. 240b ustawy określającej procedurę jaką objęta jest jednostka samorządu terytorialnego.

x - pozycje oznaczone symbolem „x” sporządza się na okres, na który zaciągnięto oraz planuje się zaciągnąć zobowiązania dłużne (prognoza kwoty długu). Okres ten nie podlega wydłużeniu w sytuacji planowania wydatków z tytułu niewymagalnych poręczeń i gwarancji. W przypadku planowania wydatków z tytułu niewymagalnych poręczeń i gwarancji w okresie dłuższym niż okres, na który zaciągnięto oraz planuje się zaciągnąć zobowiązania dłużne, informację o wydatkach z tytułu niewymagalnych poręczeń i gwarancji, wykraczających poza wspomniany okres, należy zamieścić w objaśnieniach do wieloletniej prognozy finansowej. W przypadku, gdy kwoty wydatków wynikające z limitów wydatków na przedsięwzięcia wykraczają poza okres prognozy kwoty długu to pozycje oznaczone symbolem „x” sporządza się do ostatniego roku, na który ustalono limit wydatków na realizację przedsięwzięć

16) Pozycje sekcji 15 są wykazywane wyłącznie przez jednostki samorządu terytorialnego emitujące obligacje przychodowe.

17) Pozycje sekcji 16 wykazują wyłącznie jednostki objęte procedurą wynikającą z art. 240a lub art. 240b ustawy

Uzasadnienie
na sesję w dniu 23 listopada 2015 r.

Zmiana Wieloletniej Prognozy Finansowej wynika z poniższych przyczyn:

1. W załączniku nr 1:
  - a) wprowadza się zmiany po stronie dochodów i wydatków dokonane w budżecie na 2015 r.

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Mirosław Janowski

Projekt

z dnia 12 listopada 2015 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR XIII/.../15
RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH**
z dnia 23 listopada 2015 r.

w sprawie opłaty targowej.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 8 i art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2015r. poz. 1515) oraz art. 15 ust. 1, art 19 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 849, oraz z 2015r. poz. 528, poz. 774 i poz. 1777) uchwala się, co następuje:

§ 1. Wprowadza się opłatę targową od osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, dokonujących sprzedaży na terenie Miasta Chojnice.

§ 2. 1. Niniejsza uchwała:

- 1) określa wysokość stawek opłaty targowej;
- 2) określa zasady ustalania i poboru oraz terminy płatności opłaty targowej;
- 3) określa zwolnienia z opłaty targowej;
- 4) zarządza pobór opłaty targowej w drodze inkasa.

2. Osoby inkasentów oraz wynagrodzenie za inkaso określa odrębna uchwała Rady Miejskiej.

§ 3. Opłatę targową pobiera się niezależnie od należności przewidzianych w odrębnych przepisach za korzystanie z urządzeń targowych oraz usług świadczonych przez zarządcę placu targowego i niezależnie od opłaty za zajęcie pasa drogowego.

§ 4. 1. Dienne stawki opłaty targowej obowiązujące na terenie Miasta Chojnice określa załącznik do niniejszej uchwały.

2. Stawki, o których mowa w ust.1, nie mogą przekroczyć dziennie kwoty określonej w art. 19 pkt 1 lit. a ustawy o podatkach i opłatach lokalnych.

§ 5. Terminem płatności opłaty targowej jest dzień, w którym dokonywana jest sprzedaż.

§ 6. 1. Obowiązek wniesienia opłaty targowej powstaje z chwilą przystąpienia do wykonywania sprzedaży na targowisku.

2. Opłatę targową należy uiścić do rąk inkasenta, w kasie Urzędu Miejskiego lub przelewem na rachunek bankowy Urzędu Miejskiego.

§ 7. Zwalnia się z opłaty targowej:

- 1) dokonujących sprzedaży na ul. 31 Stycznia na odcinku od Bramy Człuchowskiej do budynku nr 1, w każdą niedzielę w godzinach od 8:00 do 13:00. Zwolnienie dotyczy osób fizycznych prowadzących sprzedaż przedmiotów używanych (Pchli Targ). Zwolnienie nie dotyczy handlu w ramach prowadzenia działalności gospodarczej;
- 2) sprzedaż prowadzoną podczas organizowanych lub współorganizowanych przez Urząd Miejski w Chojnicach kiermaszy:
  - a) wyroby własne dokonującego sprzedaży na kiermaszach - "Jarmark Świętojański", "Dni Chojnic",

b) ozdoby choinkowe, stroiki i wyroby własne dokonującego sprzedaży na kiermaszu - "Jarmark Bożonarodzeniowy".

§ 8. Na placu targowym przy ul. Angowickiej wprowadza się opłatę w wysokości 50% obowiązującej stawki w następujące dni tygodnia: poniedziałek, środa, czwartek.

§ 9. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Chojnice.

§ 10. Traci moc Uchwała Nr XIII/138/11 Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia 14 listopada 2011 r. w sprawie określenia wysokości dziennych stawek opłaty targowej i sposobu jej poboru (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2011 r. Nr 166 poz. 3561 i Nr 170 poz. 3825).

§ 11. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego z mocą od 1 stycznia 2016r.

BURMISTRZ MIASTA
CHOJNICE
Stary Rynek 1
89-600 Chojnice

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Mirosław Janowski

Załącznik do Uchwały Nr XIII/.../15

Rady Miejskiej w Chojnicach

z dnia 23 listopada 2015 r.

Stawki dziennych opłat targowych, obowiązujących w mieście Chojnice

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka	Stawka dzienna w zł
1.	Przy sprzedaży obnośnej z ręki, kosza, skrzynki, wiadra, wózka ręcznego, roweru, itp.- od osoby oferującej do sprzedaży:		
a)	wyroby produkcji rolnej lub runa leśnego	od osoby	1,20 zł
b)	pozostałych artykułów	od osoby	1,70 zł
2.	Za miejsce, w którym prowadzona jest sprzedaż – za 1 m ² zajętej powierzchni, mierzonej po obrysie straganu, stoiska, stołu, regału lub wieszaka z zastrzeżeniem pkt 1 niniejszego załącznika		
a)	przy sprzedaży artykułów rolnych lub produktów leśnych	za 1 m ² zajętej powierzchni	1,70 zł
b)	przy sprzedaży pozostałych artykułów	za 1 m ² zajętej powierzchni	3,40 zł
c)	w celu świadczenia usług	za 1 m ² zajętej powierzchni	3,40 zł
3.	Za miejsce, w którym prowadzona jest sprzedaż – za 1 m ² zajętej powierzchni, mierzonej po obrysie straganu, stoiska, stołu, regału lub wieszaka z zastrzeżeniem pkt 1 niniejszego załącznika – na targowisku przy ul. Młodzieżowej	za 1 m ² zajętej powierzchni	1,10 zł
4.	Za zajęcie stołu zamontowanego na stałe za 1 mb	za 1 mb	3,40 zł
5.	Przy sprzedaży		
a)	samochodów	od pojazdu	4,50 zł
b)	motocykli, motorowerów, przyczep	od pojazdu	3,40 zł
c)	rowerów	od pojazdu	1,70 zł

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Mirosław Janowski

Uzasadnienie

Projekt uchwały w sprawie określenia wysokości dziennych stawek opłaty targowej i sposobu jej poboru - obowiązujący od 1 stycznia 2016 r. nie zakłada podniesienia wysokości dziennych stawek opłat targowych. Zmiana treści uchwały Rady Miejskiej w Chojnicach dotyczy dostosowania uchwały do zmian treści ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tj. Dz. U. z 2014 r. poz. 849, oraz z 2015 r. poz. 528, poz. 774) ze skutkiem obowiązującym od dnia 1 stycznia 2016 r. Zmiana przepisów podatkowych polega na zmianie brzmienia treści art 15 ust 1, który wprowadza zapis "Rada gminy może wprowadzić opłatę targową". W związku z powyższym pobór opłaty targowej nie jest obowiązkowy i w przypadku gdy ma obowiązywać na terenie gminy wymaga podjęcia uchwały w sprawie jej wprowadzenia - patrz par. 1 uchwały. Ponadto w załączniku do uchwały pominięto pkt 5 brzmiący "Sprzedaż drobnego inwentarza i zwierząt domowych" - zapis ten był niezgodny z aktualnymi przepisami prawa o ochronie zwierząt. W pkt. 3 załącznika usunięto zapis "przy ulicy Plac Piastowski" - aktualnie po zakończeniu inwestycji "Przebudowa Placu Piastowskiego w Chojnicach" znajduje się tam parking. W pkt 2 załącznika do uchwały zapis "Za zajęcie placu pod stragan lub stoisko za 1 m² zajętej powierzchni liczonej po obrysie zewnętrznym stoiska" zastąpiono zapisem: "Za miejsce, w którym prowadzona jest sprzedaż - za 1m² zajętej powierzchni, mierzonej po obrysie straganu, stoiska, stołu, regału lub wieszaka z zastrzeżeniem pkt 1 niniejszego załącznika" - zmiana zapisu dotyczy doprecyzowania zasad pomiaru miejsca, w którym prowadzona jest sprzedaż. W pkt 3 załącznika dokonano zmiany treści analogicznie jak w pkt 2, bez zmiany pozostał zapis "na targowisku przy ul. Młodzieżowej.

Opinia prawna

Projekt uchwały odpowiada przepisom prawa. Nie wnoszę uwag.

RADCA PRAWNY
mgr Józef Czupiewski
B-d 402

Projekt

z dnia 10 listopada 2015 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR XIII/.../15
RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH**

z dnia 23 listopada 2015 r.

**w sprawie określenia wzoru formularzy dla potrzeb wymiaru i poboru podatku od nieruchomości,
rolnego i leśnego.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 8 i art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 1515) oraz art. 6 ust. 13 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2014 r. poz. 849 oraz z 2015r. poz. 528, poz. 774 i poz. 1777), art. 6a ust. 11 ustawy z dnia 15 listopada 1984r. o podatku rolnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2013r. poz. 1381 oraz z 2014r. poz. 40), art. 6 ust. 9 ustawy z dnia 30 października 2002r. o podatku leśnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2013r. poz. 465) uchwała się, co następuje:

§ 1. Wprowadza się następujące wzory formularzy zawierające niezbędne informacje określające podstawę naliczenia podatków:

- 1) dla osób fizycznych
  - a) IN-1 - Informacja w sprawie podatku od nieruchomości, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały,
  - b) IR-1 - Informacja w sprawie podatku rolnego, stanowiący załącznik nr 2 do niniejszej uchwały,
  - c) IL-1 - Informacja w sprawie podatku leśnego, stanowiący załącznik nr 3 do niniejszej uchwały;
- 2) dla osób prawnych, jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, jednostek organizacyjnych Agencji Własności Rolnej Skarbu państwa, a także jednostek organizacyjnych Agencji Nieruchomości Rolnych, a także jednostek organizacyjnych Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe:
  - a) DN-1 - Deklaracja na podatek od nieruchomości, stanowiący załącznik nr 4 do niniejszej uchwały,
  - b) DR-1 - Deklaracja na podatek rolny, stanowiący załącznik nr 5 do niniejszej uchwały,
  - c) DL-1 - Deklaracja na podatek leśny, stanowiący załącznik nr 6 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały zleca się Burmistrzowi Miasta Chojnice.

§ 3. Traci moc Uchwała Nr II/14/10 Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie określenia wzoru formularzy dla potrzeb wymiaru i poboru podatku od nieruchomości, rolnego i leśnego (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2011r. Nr 13 poz. 342 i Nr 166 poz. 3563).

§ 5. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego z mocą od 1 stycznia 2016r.

**BURMISTRZ MIASTA
CHOJNICE**
Stary Rynek 1
89-600 Chojnice

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Mirosław Janowski

1. Numer Identyfikacji Podatkowej składającej informację

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XIII/.../15
Rady Miejskiej w Chojnicach
z dnia 23 listopada 2015 r.

IN – 1 INFORMACJA W SPRAWIE PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI

na

2. Rok
.....

Podstawa prawna: Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 849, ze zm.). Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich: 1) dyrektywy 92/106/EWG z dnia 7 grudnia 1992 r. w sprawie ustanowienia wspólnych zasad dla niektórych typów transportu kombinowanego towarów między państwami członkowskimi (Dz. Urz. WE L 368 z 17.12.1992), 2) dyrektywy 1999/62/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie pobierania opłat za użytkowanie niektórych typów infrastruktury przez pojazdy ciężarowe (Dz. Urz. WE L 187 z 20.07.1999, s. 42). Dane dotyczące ogłoszenia aktów prawa Unii Europejskiej, zamieszczone w niniejszej ustawie – z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej – dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej – wydanie specjalne.

Składający: Formularz przeznaczony dla osób fizycznych będących właścicielami nieruchomości lub obiektów budowlanych, posiadaczami samoistnymi nieruchomości lub obiektów budowlanych, użytkownikami wieczystymi gruntów, posiadaczami nieruchomości lub ich części albo obiektów budowlanych lub ich części, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego.

Termin składania: W terminie 14 dni od zaistnienia okoliczności mających wpływ na powstanie bądź wygaśnięcie obowiązku podatkowego lub zaistnienia zdarzenia mającego wpływ na wysokość podatku.

Miejsce składania: Burmistrz Miasta Chojnice.

A. MIEJSCE SKŁADANIA INFORMACJI

3. Burmistrz Miasta Chojnice

Adres; Urząd Miejski w Chojnicach, Wydział Finansowy (p. 310), Stary Rynek 1, 89-600 Chojnice

B. DANE SKŁADAJĄCEGO INFORMACJĘ

B.1 DANE IDENTYFIKACYJNE

4. Rodzaj własności, posiadania (zaznaczyć właściwą kratkę)

1. właściciel   2. współwłaściciel   3. posiadacz samoistny
 4. współposiadacz samoistny   5. użytkownik wieczysty   6. współużytkownik wieczysty
 7. posiadacz zależny (np. dzierżawca, najemca)   8. współposiadacz zależny (np. dzierżawca, najemca)

5. Nazwisko, pierwsze imię, drugie imię, data urodzenia

6. Imię ojca, imię matki

7. Numer PESEL/REGON

B.2 ADRES ZAMIESZKANIA

8. Kraj	9. Województwo	10. Powiat
11. Gmina	12. Ulica	13. Numer domu / Numer lokalu
14. Miejscowość	15. Kod pocztowy	16. Poczta

C. OKOLICZNOŚCI POWODUJĄCE KONIECZNOŚĆ ZŁOŻENIA INFORMACJI

17. Okoliczności (zaznaczyć właściwą kratkę)

1. informacja składana po raz pierwszy   2. korekta uprzednio złożonej informacji (wykazu)

D. DANE DOTYCZĄCE PRZEDMIOTÓW OPODATKOWANIA (z wyjątkiem zwolnionych)

D.1 POWIERZCHNIA GRUNTÓW (Uwaga! - wykazujemy z dokładnością do 1 m²)

a) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, bez względu na sposób zakwalifikowania w ewidencji gruntów i budynków	18. ..... m ²
b) pod wodami powierzchniowymi stojącymi lub wodami powierzchniowymi płynącymi jezior i zbiorników sztucznych	19. ..... ha
c) pozostałe grunty, w tym zajęte na prowadzenie odpłatnej	20.

	statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego	..... m ²
	d) niezabudowanych objętych obszarem rewitalizacji, o którym mowa w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U, poz. ...), i położonych na terenach, dla których miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przewiduje przeznaczenie pod zabudowę mieszkaniową, usługową albo zabudowę o przeznaczeniu mieszanym obejmującym wyłącznie te rodzaje zabudowy, jeżeli od dnia wejście w życie tego planu w odniesieniu do tych gruntów upłynął okres 4 lat, a w tym czasie nie zakończono budowy zgodnie z przepisami prawa budowlanego.	21. ..... m ²
D.2 POWIERZCHNIA UŻYTKOWA BUDYNKÓW LUB ICH CZĘŚCI (*)		
	a) mieszkalnych – ogółem	22.
	w tym:	..... m ²
	- kondygnacji o wysokości od 1,40 do 2,20 m (zaliczyć 50% powierzchni)	..... m ²
	- kondygnacji o wysokości powyżej 2,20 m	..... m ²
	b) mieszkalnych posiadających jedynie źródło ogrzewania nie na paliwo stałe– ogółem	23.
	w tym:	..... m ²
	- kondygnacji o wysokości od 1,40 do 2,20 m (zaliczyć 50% powierzchni)	..... m ²
	- kondygnacji o wysokości powyżej 2,20 m	..... m ²
(*) Do powierzchni użytkowej budynku lub jego części należy zaliczyć powierzchnię mierzoną po wewnętrznej długości ścian na wszystkich kondygnacjach, z wyjątkiem powierzchni klatek schodowych oraz szybów dźwigowych. Za kondygnację uważa się również garaże podziemne, piwnice, sutereny i poddasza użytkowe.		
	c) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od części budynków mieszkalnych zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej ogółem	24.
	w tym:	..... m ²
	- kondygnacji o wysokości od 1,40 do 2,20 m (zaliczyć 50% powierzchni)	..... m ²
	- kondygnacji o wysokości powyżej 2,20 m	..... m ²
	d) zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym ogółem	25.
	w tym:	..... m ²
	- kondygnacji o wysokości od 1,40 do 2,20 m (zaliczyć 50% powierzchni)	..... m ²
	- kondygnacji o wysokości powyżej 2,20 m	..... m ²
	e) związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, zajętych przez podmioty udzielające tych świadczeń ogółem	26.
	w tym:	..... m ²
	- kondygnacji o wysokości od 1,40 do 2,20 m (zaliczyć 50% powierzchni)	..... m ²
	- kondygnacji o wysokości powyżej 2,20 m	..... m ²
	f) pozostałych ogółem, w tym zajęte na prowadzenie	27.

	<p>odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego</p> <p>w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kondygnacji o wysokości od 1,40 do 2,20 m (zaliczyć 50% powierzchni) - kondygnacji o wysokości powyżej 2,20 m 	<p>..... m²</p> <p>.....m²</p> <p>.....m²</p>
D.3 BUDOWLE LUB ICH CZĘŚCI ZWIĄZANYCH Z PROWADZENIEM DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ		
	<p>1. budowle (wartość, o której mowa w przepisach o podatku dochodowym)</p>	<p>28.</p> <p>.....zł</p>
E. ZWOLNIENIA Z PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI		
E.1	ZWOLNIENIA Z UCHWAŁY RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH (podać powierzchnię gruntów, budynków lub ich części oraz podstawę prawną zwolnienia)	
	<p>a/ powierzchnia piwnic</p> <p>w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kondygnacji o wysokości od 1,40 do 2,20 m (zaliczyć 50% powierzchni) - kondygnacji o wysokości powyżej 2,20 m 	<p>29.</p> <p>.....m²</p> <p>.....m²</p> <p>.....m²</p>
	<p>b/ powierzchnia strychu</p> <p>w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kondygnacji o wysokości od 1,40 do 2,20 m (zaliczyć 50% powierzchni) - kondygnacji o wysokości powyżej 2,20 m 	<p>30.</p> <p>.....m²</p> <p>..... m²</p> <p>.....m²</p>
	<p>c/ 15 m² powierzchni budynku gospodarczego jeżeli spełnia on funkcję strychu lub piwnicy w przypadku, gdy w budynku mieszkalnym nie ma ani strychu ani piwnicy</p> <p>w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kondygnacji o wysokości od 1,40 do 2,20 m (zaliczyć 50% powierzchni) - kondygnacji o wysokości powyżej 2,20 m 	<p>31.</p> <p>.....m²</p> <p>.....m²</p> <p>.....m²</p>
E.2	ZWOLNIENIA Z USTAW (podać powierzchnię gruntów, budynków lub ich części oraz podstawę prawną zwolnienia)	
		<p>32.</p>

F. Miejsce (adres) położenia przedmiotu opodatkowania oraz identyfikator/y działek , budynków, lokali, numer aktu notarialnego i data nabycia.

G. Numer księgi wieczystej lub zbioru/ów oraz nazwa sądu, w którym prowadzona jest księga wieczysta lub zbiór dokumentów.

H. OŚWIADCZENIE I PODPIS PODATNIKA / OSOBY REPREZENTUJĄCEJ PODATNIKA

Oświadczam, że podane przeze mnie dane są zgodne z prawdą.

33. Imię	34. Nazwisko
35. Data wypełnienia (dzień – miesiąc – rok)	36. Podpis (pieczęć) podatnika / osoby reprezentującej podatnika

I. ADNOTACJE ORGANU PODATKOWEGO

37. Uwagi organu podatkowego	
38. Identyfikator przyjmującego formularz	39. Data i podpis przyjmującego formularz

1. Numer Identyfikacji Podatkowej składającego informację

Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr XIII/.../15
Rady Miejskiej w Chojnicach
z dnia 23 listopada 2015 r.

IR – 1

INFORMACJA W SPRAWIE PODATKU ROLNEGO

2. Rok

na

Podstawa prawna: Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r., poz. 1381 oraz Dz. U. z 2014., poz. 40 ze zm.)		
Składający: Formularz przeznaczony dla osób fizycznych będących właścicielami gruntów, posiadaczami samoistnymi gruntów, użytkownikami wieczystymi gruntów, posiadaczami gruntów na podstawie umowy zawartej stosownie do przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz posiadaczami gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego.		
Termin składania: W terminie 14 dni od zaistnienia okoliczności mających wpływ na powstanie, bądź wygaśnięcie obowiązku podatkowego lub zaistnienia zdarzeń mających wpływ na wysokość podatku.		
Miejsce składania: Burmistrz Miasta Chojnice		
A. MIEJSCE SKŁADANIA INFORMACJI		
3. Burmistrz Miasta Chojnice Adres: Urząd Miejski w Chojnicach, Wydział Finansowy (p. 310), Stary Rynek 1, 89-600 Chojnice		
B. DANE SKŁADAJĄCEGO INFORMACJĘ		
B.1 DANE IDENTYFIKACYJNE		
4. Rodzaj własności, posiadania (zaznaczyć właściwą kratkę) ☐ 1. właściciel ☐ 2. współwłaściciel ☐ 3. posiadacz samoistny ☐ 4. współposiadacz samoistny ☐ 5. użytkownik wieczysty ☐ 6. współużytkownik wieczysty ☐ 7. posiadacz zależny (np. dzierżawca) ☐ 8. współposiadacz zależny (np. dzierżawca)		
5. Nazwisko, pierwsze imię, drugie imię, data urodzenia		
6. Imię ojca, imię matki		
7. Numer PESEL/REGON		
B.2 ADRES ZAMIESZKANIA		
8. Kraj	9. Województwo	10. Powiat
11. Gmina	12. Ulica	13. Numer domu / Numer lokalu
14. Miejscowość	15. Kod pocztowy	16. Poczta
C. OKOLICZNOŚCI POWODUJĄCE KONIECZNOŚĆ ZŁOŻENIA INFORMACJI		
17. Okoliczności (zaznaczyć właściwą kratkę) ☐ 1. informacja składana po raz pierwszy na dany rok ☐ 2. korekta uprzednio złożonej informacji		
D. DANE DOTYCZĄCE PRZEDMIOTÓW OPODATKOWANIA (włącznie ze zwolnionymi)		
Klasy użytków wynikające z ewidencji gruntów i budynków	Powierzchnia gruntu w hektarach fizycznych	
Grunty orne		
I		
II		
IIIa		
IIIb		
IVa		
IVb		
V		
VI		

IR-1

	VIz	
	Sady	
	I	
	II	
	IIIa	
	IIIb	
	IVa	
	IVb	
	V	
	VI	
	VIz	
	Użytki zielone (łąki, pastwiska; wpisać właściwe)	
	I	
	II	
	III	
	IV	
	V	
	VI	
	VIz	
	Grunty rolne zabudowane	
	I	
	II	
	IIIa	
	III	
	IIIb	
	IVa	
	IV	
	IVb	
	V	
	VI	
	VIz	
	Grunty pod stawami	
	a) zarybione lososiem, trocią, głowacimą, palią i pstrągiem, grunty rolne zabudowane (bez oznaczenia klasy)	
	b) zarybione innymi gatunkami ryb niż w poz. a, grunty pod stawami niezarybionymi; grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych oraz grunty pod rowami (bez oznaczenia klasy)	
	Rowy	

	Grunty zadrzewione i zakrzaczone położone na UR	
	I	
	II	
	IIIa	
	III	
	IIIb	
	IVa	
	IV	
	V	
	VI	
	VIz	
	Razem	

E. INFORMACJA O UŻYTKACH ROLNYCH POŁOŻONYCH NA TERENIE INNYCH GMIN (MIAST) RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

(podać nazwę gminy, powiat, województwo oraz rodzaj, klasę i powierzchnię użytków rolnych)

F. INFORMACJA O PRZEDMIOTACH ZWOLNIONYCH

(podać rodzaj, klasę i powierzchnię gruntów zwolnionych oraz podstawę prawną zwolnienia)

G. Miejsce (adres) położenia przedmiotu opodatkowania oraz identyfikator/y działek, budynków, lokali, numer aktu notarialnego i data nabycia.

H. Numer księgi wieczystej lub zbioru/ów oraz nazwa sądu, w którym prowadzona jest księga wieczysta lub zbiór dokumentów.

I. OŚWIADCZENIE I PODPIS PODATNIKA / OSOBY REPREZENTUJĄCEJ PODATNIKA	
Oświadczam, że podane przeze mnie dane są zgodne z prawdą.	
18. Imię	19. Nazwisko
20. Data wypełnienia (dzień – miesiąc – rok)	21. Podpis (pieczęć) podatnika / osoby reprezentującej podatnika
J. ADNOTACJE ORGANU PODATKOWEGO	
22. Uwagi organu podatkowego	
23. Identyfikator przyjmującego formularz	24. Data i podpis przyjmującego formularz

1. Numer Identyfikacji Podatkowej składającej informację

Załącznik Nr 3 do Uchwały Nr XIII/.../15
Rady Miejskiej w Chojnicach
z dnia 23 listopada 2015 r.

IL-1

INFORMACJA W SPRAWIE PODATKU LEŚNEGO

2. Rok

Podstawa prawna: Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o podatku leśnym (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 465 ze zm.).
Składający: Formularz przeznaczony dla osób fizycznych będących właścicielami lasów, posiadaczami samoistnymi lasów, użytkownikami wieczystymi lasów, posiadaczami lasów stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego.
Termin składania: W terminie 14 dni od zaistnienia okoliczności mających wpływ na powstanie, bądź wygaśnięcie obowiązku podatkowego lub zaistnienia zdarzeń mających wpływ na wysokość podatku.
Miejsce składania: **Burmistrz Miasta Chojnice**

A. MIEJSCE SKŁADANIA INFORMACJI

3. Burmistrz Miasta Chojnice

Adres: **Urząd Miejski w Chojnicach, Wydział Finansowy (p.310), Stary Rynek 1, 89-600 Chojnice**

B. DANE SKŁADAJĄCEGO INFORMACJĘ

B.1 DANE IDENTYFIKACYJNE

4. Rodzaj własności, posiadania (zaznaczyć właściwą kratkę)

1. właściciel   2. współwłaściciel   3. posiadacz samoistny
 4. współposiadacz samoistny   5. użytkownik wieczysty   6. współużytkownik wieczysty
 7. posiadacz zależny (np. dzierżawca)   8. współposiadacz zależny (np. dzierżawca)

5. Nazwisko, pierwsze imię, drugie imię, data urodzenia

6. Imię ojca, imię matki

7. Numer PESEL/REGON

B.2 ADRES ZAMIESZKANIA

8. Kraj

9. Województwo

10. Powiat

11. Gmina

12. Ulica

13. Nr domu/Nr lokalu

14. Miejscowość

15. Kod pocztowy

16. Poczta

C. OKOLICZNOŚCI POWODUJĄCE KONIECZNOŚĆ ZŁOŻENIA INFORMACJI

17. Okoliczności (zaznaczyć właściwą kratkę)

1. Informacja składana po raz pierwszy na dany rok   2. korekta złożonej uprzednio informacji

D. DANE DOTYCZĄCE PRZEDMIOTÓW OPODATKOWANIA

D.1 Z WYJĄTKIEM ZWOLNIONYCH

IL-1

	Wyszczególnienie	Powierzchnia w hektarach fizycznych
	1	2
	1. Lasy wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych	
	2. Lasy pozostałe (niewymienione w poz. 1)	
	Razem (poz. 1-2)	
E. INFORMACJA O PRZEDMIOTACH ZWOLNIONYCH (podać powierzchnię lasu zwolnionego oraz podstawę prawną zwolnienia)		
F. Miejsce (adres) położenia przedmiotu opodatkowania oraz identyfikator/y działek numer aktu notarialnego i data nabycia.		
G. Numer księgi wieczystej lub zbioru/ów oraz nazwa sądu, w którym prowadzona jest księga wieczysta lub zbiór dokumentów.		
H. OŚWIADCZENIE I PODPIS PODATNIKA / OSOBY REPREZENTUJĄCEJ PODATNIKA Oświadczam, że podane przeze mnie dane są zgodne z prawdą.		
	18. Imię	19. Nazwisko
	20. Data wypełnienia (dzień – miesiąc – rok)	21. Podpis (pieczęć) podatnika / osoby reprezentującej podatnika
I. ADNOTACJE ORGANU PODATKOWEGO		
	22. Uwagi organu podatkowego	
	23. Identyfikator przyjmującego formularz	24. Data i podpis przyjmującego formularz

1. Numer Identyfikacji Podatkowej składającego deklarację
.....

DN – 1 DEKLARACJA NA PODATEK OD NIERUCHOMOŚCI

na 2. Rok

Podstawa prawna: Ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r., poz. 849 ze zm.). Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia następujących dyrektyw Wspólnot Europejskich: 1) dyrektywy 92/106/EWG z dnia 7 grudnia 1992 r. w sprawie ustanowienia wspólnych zasad dla niektórych typów transportu kombinowanego towarów między państwami członkowskimi (Dz. Urz. WE L 368 z 17.12.1992), 2) dyrektywy 1999/62/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie pobierania opłat za użytkowanie niektórych typów infrastruktury przez pojazdy ciężarowe (Dz. Urz. WE L 187 z 20.07.1999, s. 42). Dane dotyczące ogłoszenia aktów prawa Unii Europejskiej, zamieszczone w niniejszej ustawie – z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej – dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej – wydanie specjalne.

Składający: Formularz przeznaczony dla osób prawnych, jednostek organizacyjnych oraz spółek niemających osobowości prawnej będących właścicielami nieruchomości lub obiektów budowlanych, posiadaczami samoistnymi nieruchomości lub obiektów budowlanych, użytkownikami wieczystymi gruntów, posiadaczami nieruchomości lub ich części albo obiektów budowlanych lub ich części, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego oraz dla osób fizycznych będących współwłaścicielami lub współposiadaczami z osobami prawnymi bądź z innymi jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej lub ze spółkami nieposiadającymi osobowości prawnej, z wyjątkiem osób tworzących wspólnotę mieszkaniową.

Termin składania: Do 15 stycznia każdego roku podatkowego; w terminie 14 dni od zaistnienia okoliczności mających wpływ na powstanie bądź wygaśnięcie obowiązku podatkowego lub zaistnienia zdarzeń mających wpływ na wysokość podatku.

Miejsce składania: **Burmistrz Miasta Chojnice**

A. MIEJSCE SKŁADANIA DEKLARACJI

3. **Burmistrz Miasta Chojnice**
Adres: **Urząd Miejski w Chojnicach, Wydział Finansowy (p. 310), Stary Rynek 1, 89-600 Chojnice**

B. DANE SKŁADAJĄCEGO DEKLARACJĘ (niepotrzebne skreślić)

* - dotyczy składającego deklarację niebędącego osobą fizyczną   ** - dotyczy składającego deklarację będącego osobą fizyczną

B.1 DANE IDENTYFIKACYJNE

4. Rodzaj składającego deklarację (zaznaczyć właściwą kratkę)
 1. osoba fizyczna   2. osoba prawna   3. jednostka organizacyjna   4. spółka niemająca osobowości prawnej

5. Rodzaj własności, posiadania (zaznaczyć właściwą kratkę)
 1. właściciel   2. współwłaściciel   3. posiadacz samoistny
 4. współposiadacz samoistny   5. użytkownik wieczysty   6. współużytkownik wieczysty
 7. posiadacz zależny (np. dzierżawca, najemca)   8. współposiadacz zależny (np. dzierżawca, najemca)

6. Nazwa pełna * / Nazwisko, pierwsze imię, drugie imię, data urodzenia**

7. Nazwa skrócona* / imię ojca, imię matki

8. Identyfikator REGON* / Numer PESEL**

B.2 ADRES SIEDZIBY* / ADRES ZAMIESZKANIA**

9. Kraj	10. Województwo	11. Powiat
12. Gmina	13. Ulica	14. Numer domu / Numer lokalu
15. Miejscowość	16. Kod pocztowy	17. Poczta

C. OKOLICZNOŚCI POWODUJĄCE KONIECZNOŚĆ ZŁOŻENIA DEKLARACJI

18. Okoliczności (zaznaczyć właściwą kratkę)
 1. deklaracja na dany rok   2. korekta deklaracji rocznej   3. wygaśnięcie obowiązku podatkowego
 4. powstanie obowiązku podatkowego w trakcie roku   5. zmiana miejsca zamieszkania lub siedziby

D. DANE DOTYCZĄCE PRZEDMIOTÓW OPODATKOWANIA (z wyjątkiem zwolnionych)

	Wyszczególnienie	Podstawa opodatkowania	Stawka podatku wynikająca z Uchwały Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia..... Nr..... w zł. gr.	Kwota podatku w zł, gr
D.1 POWIERZCHNIA GRUNTÓW (Uwaga! Wykazujemy z dokładnością do 1 m²)				
	a) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, bez względu na sposób zakwalifikowania w ewidencji gruntów i budynków	19. ..... m ²	20.	21. .....
	b) pod wodami powierzchniowymi stojącymi lub wodami powierzchniowymi płynącymi jezior i zbiorników sztucznych	22. ..... ha	23.	24. .....
	c) pozostałe grunty, w tym zajęte na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego	25. ..... m ²	26.	27. .....
	d) niezabudowanych objętych obszarem rewitalizacji, o którym mowa w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U, poz. ...), i położonych na terenach, dla których miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przewiduje przeznaczenie pod zabudowę mieszkaniową, usługową albo zabudowę o przeznaczeniu mieszanym obejmującym wyłącznie te rodzaje zabudowy, jeżeli od dnia wejście w życie tego planu w odniesieniu do tych gruntów upłynął okres 4 lat, a w tym czasie nie zakończono budowy zgodnie z przepisami prawa budowlanego.	28. ..... m ²	29.	30. .....
D.2 POWIERZCHNIA UŻYTKOWA BUDYNKÓW LUB ICH CZĘŚCI (*)				
	a) mieszkalnych – ogółem w tym: - kondygnacji o wysokości od 1,40 do 2,20 m (zaliczyć 50% powierzchni) - kondygnacji o wysokości powyżej 2,20 m	31. ..... m ² ..... m ² ..... m ²	32.	33. ....
	b) mieszkalnych posiadających jedynie źródło ogrzewania nie na paliwo stałe– ogółem w tym: - kondygnacji o wysokości od 1,40 do 2,20 m (zaliczyć 50% powierzchni) - kondygnacji o wysokości powyżej 2,20 m	34. ..... m ² ..... m ² ..... m ²	35.	36. ....
(*) Do powierzchni użytkowej budynku lub jego części należy zaliczyć powierzchnię mierzoną po wewnętrznej długości ścian na wszystkich kondygnacjach, z wyjątkiem powierzchni klatek schodowych oraz szybów dźwigowych. Za kondygnację uważa się również garaże podziemne, piwnice, sutereny i poddasza użytkowe.				
	c) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od części budynków mieszkalnych zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej ogółem, w tym: - kondygnacji o wysokości od 1,40 do 2,20 m (zaliczyć 50% powierzchni) - kondygnacji o wysokości powyżej 2,20 m	37. ..... m ² ..... m ² ..... m ²	38.	39. ....

d) zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym ogółem, w tym: - kondygnacji o wysokości od 1,40 do 2,20 m (zaliczyć 50% powierzchni) - kondygnacji o wysokości powyżej 2,20 m	40. ..... m ² ..... m ² ..... m ²	41.	42. ....
e) związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych w rozumieniu przepisów o diagnostyce leczniczej, zajętych przez podmioty udzielające tych świadczeń ogółem w tym: - kondygnacji o wysokości od 1,40 do 2,20 m (zaliczyć 50% powierzchni) - kondygnacji o wysokości powyżej 2,20 m	43. ..... m ² ..... m ² ..... m ²	44.	45. ....
f) pozostałych ogółem, w tym zajęte na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego w tym: - kondygnacji o wysokości od 1,40 do 2,20 m (zaliczyć 50% powierzchni) - kondygnacji o wysokości powyżej 2,20 m	46. ..... m ² ..... m ² ..... m ²	47.	48. ....

D.3 BUDOWLE LUB ICH CZĘŚCI ZWIĄZANE Z PROWADZENIEM DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

1. budowle lub ich części związane z prowadzeniem działalności gospodarczej (wartość, o której mowa w przepisach o podatku dochodowym)	49. ..... zł	50.	51. .....
E. ŁĄCZNA KWOTA PODATKU			
Kwota podatku* (należy zaokrąglić do pełnych złotych)		52.	

F. ZWOLNIENIA Z PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI

(podać powierzchnię gruntów, budynków lub ich części oraz podstawę prawną zwolnienia)

F.1 ZWOLNIENIA Z UCHWAŁY RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH	
a) powierzchnia piwnic w tym: - kondygnacji o wysokości od 1,40 do 2,20 m (zaliczyć 50% powierzchni) - kondygnacji o wysokości powyżej 2,20 m	53. ..... m ² ..... m ² ..... m ²
b) powierzchnia strychu w tym: - kondygnacji o wysokości od 1,40 do 2,20 m (zaliczyć 50% powierzchni) - kondygnacji o wysokości powyżej 2,20 m	54. ..... m ² ..... m ² ..... m ²
c) 15 m ² powierzchni budynku gospodarczego, jeżeli spełnia on funkcję strychu lub piwnicy w przypadku, gdy w budynku mieszkalnym nie ma ani strychu ani piwnicy w tym: - kondygnacji o wysokości od 1,40 do 2,20 m (zaliczyć 50% powierzchni) - kondygnacji o wysokości powyżej 2,20 m	55. ..... m ² ..... m ² ..... m ²

F.2	ZWOLNIENIA Z USTAW (podać powierzchnię gruntów, budynków lub ich części, wartość budowli lub ich części oraz podstawę prawną zwolnienia)	56.
G. Miejsce (adres) położenia przedmiotu opodatkowania oraz identyfikator/y działek, budynków, lokali, numer aktu notarialnego i data nabycia.		
H. Numer/y księgi wieczystej lub zbioru/ów dokumentów oraz nazwa sądu, w którym prowadzona jest księga wieczysta lub zbiór dokumentów		
I. OŚWIADCZENIE I PODPIS PODATNIKA / OSOBY REPREZENTUJĄCEJ PODATNIKA Oświadczam, że podane przeze mnie dane są zgodne z prawdą.		
	57. Imię	58. Nazwisko
	59. Data wypełnienia (dzień – miesiąc – rok)	60. Podpis (pieczęć) podatnika / osoby reprezentującej podatnika
J. ADNOTACJE ORGANU PODATKOWEGO		
	61. Uwagi organu podatkowego	
	62. Identyfikator przyjmującego formularz	63. Data i podpis przyjmującego formularz

*) Pouczenie

W przypadku niewpłacenia w obowiązujących terminach i ratach kwoty podatku z poz. 52 lub wpłacenia jej w niepełnej wysokości, niniejsza deklaracja stanowi podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r., poz. 1619 z późn. zm.).

I. Numer Identyfikacji Podatkowej składającego deklarację

Załącznik Nr 5 do Uchwały Nr XIII/.../15
Rady Miejskiej w Chojnicach
z dnia 23 listopada 2015 r.

DR – 1

DEKLARACJA NA PODATEK ROLNY

2. Rok

na

Podstawa prawna: Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2013r. poz. 1381, Dz. U. z 2014r. poz. 40 ze zm.)		
Składający: Formularz przeznaczony dla osób prawnych, jednostek organizacyjnych oraz spółek nie mających osobowości prawnej będących właścicielami gruntów, posiadaczami samoistnymi gruntów, użytkownikami wieczystymi gruntów, posiadaczami gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego oraz dla osób fizycznych będących współwłaścicielami lub współposiadaczami z osobami prawnymi, bądź z innymi jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej lub ze spółkami nieposiadającymi osobowości prawnej.		
Termin składania: Do 15 stycznia każdego roku podatkowego; w terminie 14 dni od zaistnienia okoliczności mających wpływ na powstanie, bądź wygaśnięcie obowiązku podatkowego lub zaistnienia zdarzeń mających wpływ na wysokość podatku.		
Miejsce składania: Burmistrz Miasta Chojnice		
A. MIEJSCE SKŁADANIA DEKLARACJI		
3. Burmistrz Miasta Chojnice Adres: Urząd Miejski w Chojnicach, Wydział Finansowy (p.310), Stary Rynek 1, 89-600 Chojnice		
B. DANE SKŁADAJĄCEGO DEKLARACJĘ (niepotrzebne skreślić)		
* – dotyczy składającego deklarację niebędącego osobą fizyczną ** – dotyczy składającego deklarację będącego osobą fizyczną		
B.1 DANE IDENTYFIKACYJNE		
4. Rodzaj składającego deklarację (zaznaczyć właściwą kratkę)		
☐ 1. osoba fizyczna ☐ 2. osoba prawna ☐ 3. jednostka organizacyjna ☐ 4. spółka nie mająca osobowości prawnej		
5. Rodzaj własności, posiadania (zaznaczyć właściwą kratkę)		
☐ 1. właściciel ☐ 2. współwłaściciel ☐ 3. posiadacz samoistny ☐ 4. współposiadacz samoistny ☐ 5. użytkownik wieczysty ☐ 6. współużytkownik wieczysty ☐ 7. posiadacz zależny (np. dzierżawca) ☐ 8. współposiadacz zależny (np. dzierżawca)		
6. Nazwa pełna* / Nazwisko, pierwsze imię, drugie imię, data urodzenia **		
7. Nazwa skrócona* / imię ojca, imię matki		
8. Identyfikator REGON* / Numer PESEL**		
B.2 ADRES SIEDZIBY* / ADRES ZAMIESZKANIA**		
9. Kraj	10. Województwo	11. Powiat
12. Gmina	13. Ulica	14. Numer domu / Numer lokalu
15. Miejscowość	16. Kod pocztowy	17. Poczta
C. OKOLICZNOŚCI POWODUJĄCE KONIECZNOŚĆ ZŁOŻENIA DEKLARACJI		
18. Okoliczności (zaznaczyć właściwą kratkę)		
☐ 1. deklaracja roczna ☐ 2. korekta deklaracji rocznej		

DR-1

D. DANE DOTYCZĄCE PRZEDMIOTÓW OPODATKOWANIA (włącznie ze zwolnionymi)

Klasy użytków wynikające z ewidencji gruntów i budynków	Powierzchnia gruntu w hektarach fizycznych			Liczba hektarów przeliczeniowych	Stawka z 1 ha (przeliczeniowego lub fizycznego) w zł, gr	Wymiar podatku rolnego w zł, gr
	Ogółem	Nie podlegające przeliczeniu na ha przeliczeniowe	Podlegające przeliczeniu na hektary przeliczeniowe			
Grunty orne						
I						
II						
IIIa						
IIIb						
IVa						
IVb						
V						
VI						
VIz						
Sady						
I						
II						
IIIa						
IIIb						
IVa						
IVb						
V						
VI						
VIz						
Użytki zielone						
I						
II						
III						
IV						
V						
VI						
VIz						
Grunty rolne zabudowane						
I						
II						
IIIa						
III						
IIIb						
IVa						
IV						
IVb						
V						

	VI						
	VIz						
	Grunty pod stawami						
	a) zarybione lososiem, trocią, głowacią, palią i pstrągiem, grunty rolne zabudowane (bez oznaczenia klasy)						
	b) zarybione innymi gatunkami ryb niż w poz. a; grunty pod stawami niezarybionymi i grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych oraz grunty pod rowami (bez oznaczenia klasy)						
	Rowy						
	Grunty zadrzewione i zakrzaczone położone na UR						
	I						
	II						
	IIIa						
	III						
	IIIb						
	IVa						
	IV						
	V						
	VI						
	VIz						
	Razem (bez zwolnień)						

E. INFORMACJA O UŻYTKACH ROLNYCH POŁOŻONYCH NA TERENIE INNYCH GMIN (MIAST) RZECZPOSPOLITEJ POLSKIEJ

(podać nazwę gminy, powiat, województwo oraz rodzaj, klasę i powierzchnię użytków rolnych)

F. INFORMACJA O PRZEDMIOTACH ZWOLNIONYCH

(podać rodzaj, klasę i powierzchnię gruntów zwolnionych oraz podstawę prawną zwolnienia)

G. ULGI W PODATKU ROLNYM OD GRUNTÓW	
1. z tytułu nabycia lub objęcia w zagospodarowanie gruntów	
2. inwestycyjne	
3. górskie	
4. inne	
Razem	

H. ŁĄCZNA KWOTA PODATKU	
Kwota podatku (należy zaokrąglić do pełnych złotych)	

I. Miejsce (adres) położenia przedmiotu opodatkowania oraz identyfikator/y działek, budynków, lokali, numer aktu notarialnego i data nabycia.

J. Numer księgi wieczystej lub zbioru/ów oraz nazwa sądu, w którym prowadzona jest księga wieczysta lub zbiór dokumentów.

K. OŚWIADCZENIE I PODPIS PODATNIKA / OSOBY REPREZENTUJĄCEJ PODATNIKA	
Oświadczam, że podane przeze mnie dane są zgodne z prawdą.	
19. Imię	20. Nazwisko
21. Data wypełnienia (dzień – miesiąc – rok)	22. Podpis (pieczęć) podatnika / osoby reprezentującej podatnika

L. ADNOTACJE ORGANU PODATKOWEGO	
23. Uwagi organu podatkowego	
24. Identyfikator przyjmującego formularz	25. Data i podpis przyjmującego formularz

1. Numer Identyfikacji Podatkowej składającego deklarację

Załącznik Nr 6 do Uchwały Nr XIII/.../15
Rady Miejskiej w Chojnicach
z dnia 23 listopada 2015 r.

DL-1

DEKLARACJA NA PODATEK LEŚNY

2. Rok

na

Podstawa prawna: Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o podatku leśnym (tekst jedn. Dz. U. z 2013r. Nr poz. 465 z późn. zm.).		
Składający: Formularz przeznaczony dla osób prawnych, jednostek organizacyjnych oraz spółek nie mających osobowości prawnej będących właścicielami lasów, posiadaczami samoistnymi lasów, użytkownikami wieczystymi lasów, posiadaczami lasów stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego oraz dla osób fizycznych będących współwłaścicielami lub współposiadaczami z osobami prawnymi, bądź z innymi jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej lub z spółkami nieposiadającymi osobowości prawnej.		
Termin składania: Do dnia 15 stycznia każdego roku podatkowego; w terminie 14 dni od zaistnienia okoliczności mających wpływ na powstanie, bądź wygaśnięcie obowiązku podatkowego lub zaistnienia zdarzeń mających wpływ na wysokość podatku.		
Miejsce składania: Burmistrz Miasta Chojnice		
A. MIEJSCE SKŁADANIA DEKLARACJI		
3. Burmistrz Miasta Chojnice		
Adres: Urząd Miejski w Chojnicach, Wydział Finansowy (p.310), Stary Rynek 1, 89-600 Chojnice		
B. DANE SKŁADAJĄCEGO DEKLARACJĘ (niepotrzebne skreślić)		
* — dotyczy składającego deklarację nie będącego osobą fizyczną ** — dotyczy składającego deklarację będącego osobą fizyczną		
B.1 DANE IDENTYFIKACYJNE		
4. Rodzaj składającego deklarację (zaznaczyć właściwą kratkę)		
☐ 1. osoba fizyczna ☐ 2. osoba prawna ☐ 3. jednostka organizacyjna ☐ 4. spółka nie mająca osobowości prawnej		
5. Rodzaj własności, posiadania (zaznaczyć właściwą kratkę)		
☐ 1. właściciel ☐ 2. współwłaściciel ☐ 3. posiadacz samoistny ☐ 4. współposiadacz samoistny ☐ 5. użytkownik wieczysty ☐ 5. współużytkownik wieczysty ☐ 6. posiadacz zależny (np. dzierżawca) ☐ 7. współposiadacz zależny (np. dzierżawca)		
6. Nazwa pełna* / Nazwisko, pierwsze imię, drugie imię, data urodzenia **		
7. Nazwa skrócona* / Imię ojca, imię matki		
8. Identyfikator REGON* / Numer PESEL**		
B.2 ADRES SIEDZIBY* / ADRES ZAMIESZKANIA**		
9. Kraj	10. Województwo	11. Powiat
12. Gmina	13. Ulica	14. Nr domu/Nr lokalu
15. Miejscowość	16. Kod pocztowy	17. Poczta
C. OKOLICZNOŚCI POWODUJĄCE KONIECZNOŚĆ ZŁOŻENIA DEKLARACJI		
18. Okoliczności (zaznaczyć właściwą kratkę)		
☐ 1. deklaracja roczna ☐ 2. korekta deklaracji rocznej		

DL-1

D. DANE DOTYCZĄCE PRZEDMIOTÓW OPODATKOWANIA				
D.1 Z WYJĄTKIEM ZWOLNIONYCH				
	Wyszczególnienie	Powierzchnia w hektarach fizycznych	Stawka podatku (0,220 m ³ drewna x cena drewna) w zł, gr	Podatek w zł, gr (rubr. 2x3)
	1	2	3	4
	1. Lasy wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych			
	2. Lasy pozostałe (niewymienione w poz. 1.)			
	Razem (poz. 1–2)			
	Razem (podatek razem zaokrąglony do pełnych złotych)			
E. INFORMACJA O PRZEDMIOTACH ZWOLNIONYCH (podać powierzchnię zwolnionego lasu oraz przepis prawa – z jakiego tytułu występuje zwolnienie)				
F. Miejsce (adres) położenia przedmiotu opodatkowania oraz identyfikator/y działek, numer aktu notarialnego i data nabycia.				
G. Numer księgi wieczystej lub zbioru/ów oraz nazwa sądu, w którym prowadzona jest księga wieczysta lub zbiór dokumentów.				
H. OŚWIADCZENIE I PODPIS PODATNIKA / OSOBY REPREZENTUJĄCEJ PODATNIKA Oświadczam, że podane przeze mnie dane są zgodne z prawdą.				
	19. Imię	20. Nazwisko		
	21. Data wypełnienia (dzień – miesiąc – rok)	22. Podpis (pieczęć) podatnika / osoby reprezentującej podatnika		
I. ADNOTACJE ORGANU PODATKOWEGO				
	23. Uwagi organu podatkowego			
	24. Identyfikator przyjmującego formularz	25. Data i podpis przyjmującego formularz		

Uzasadnienie

Projekt uchwały w sprawie określenia wzoru formularzy dla potrzeb wymiaru i poboru podatku od nieruchomości, rolnego i leśnego przygotowano celem dostosowania wzoru formularzy do aktualnych zmian w przepisach prawa podatkowego, obowiązujących od 1 stycznia 2016 r. Zmiany przepisów prawa szczegółowo opisano w uzasadnieniu do projektu uchwały w sprawie określenia stawek podatku od nieruchomości i wprowadzenia innych zwolnień niż określone w ustawie.

Opinia prawna

Projekt uchwały odpowiada przepisom prawa. Nie wnoszę uwag.

RADCA PRAWNY
mgr Józef Czupiewski
B-d 402

Projekt

z dnia 10 listopada 2015 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR XIII/.../15
RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH
z dnia 23 listopada 2015 r.**

w sprawie określenia stawek podatku od nieruchomości i wprowadzenia innych zwolnień niż określone w ustawie.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 8 i art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 1515) oraz art. 5, art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2014 r. poz. 849 oraz z 2015r. poz. 528, poz. 774 i poz. 1777), uchwala się, co następuje:

§ 1. Ustala się stawki podatku od nieruchomości:

- 1) Od powierzchni użytkowej:
  - a) budynków mieszkalnych lub ich części w wysokości 0,53 zł od 1 m²,
  - b) budynków mieszkalnych posiadających jedynie źródło ogrzewania nie na paliwo stałe w wysokości 0,27 zł od 1 m²,
  - c) budynków lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej innej niż rolnicza lub leśna oraz części budynków mieszkalnych zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w wysokości 19,70 zł od 1 m²,
  - d) od budynków lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie obrotu kwalifikowanym materiałem siewnym w wysokości 8,24 zł od 1 m²,
  - e) od budynków lub ich części związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej, zajętych przez podmioty udzielające tych świadczeń w wysokości 3,79 zł od 1 m²,
  - f) od pozostałych budynków lub ich części, w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego w wysokości 5,92 zł od 1 m²;
- 2) Od budowli w wysokości 2% ich wartości określonej na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 4 – 6 ustawy;
- 3) Od gruntów:
  - a) związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, innej niż działalność rolnicza lub leśna z wyjątkiem związanych z budynkami mieszkalnymi w wysokości 0,71 zł od 1 m² powierzchni;
  - b) pod wodami powierzchniowymi stojącymi lub wodami powierzchniowymi płynącymi jezior i zbiorników sztucznych w wysokości 3,39 zł od 1 ha powierzchni,
  - c) pozostałych, w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego w wysokości 0,22 zł od 1 m² powierzchni,

d) niezabudowanych objętych obszarem rewitalizacji, o którym mowa w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 poz. 1777), i położonych na terenach, dla których miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przewiduje przeznaczenie pod zabudowę mieszkaniową, usługową albo zabudowę o przeznaczeniu mieszanym obejmującym wyłącznie te rodzaje zabudowy, jeżeli od dnia wejścia w życie tego planu w odniesieniu do tych gruntów upłynął okres 4 lat, a w tym czasie nie zakończono budowy zgodnie z przepisami prawa budowlanego - 3 zł od 1 m² powierzchni.

§ 2. Zwalnia się od podatku od nieruchomości:

1) Nieruchomości lub ich części zajęte przez:

a) domy opieki społecznej,

b) żłobki,

c) biblioteki publiczne,

d) jednostki realizujące zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z upośledzeniem umysłowym;

2) Powierzchnię piwnic i strychów, z wyjątkiem zajętych na mieszkanie, garaż lub prowadzenie działalności gospodarczej;

3) W przypadku, gdy w budynku mieszkalnym nie ma ani strychu, ani piwnicy zwalnia się od podatku - 15 m² powierzchni w budynku gospodarczym, jeżeli pełni on faktycznie funkcję strychu lub piwnicy. Zwolnienie to dotyczy budynku gospodarczego usytuowanego w najbliższym otoczeniu przy budynku mieszkalnym.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Chojnice.

§ 4. Traci moc Uchwała Nr XLVII/533/14 Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia 27 października 2014 r. w sprawie określenia stawek podatku od nieruchomości i wprowadzenia innych zwolnień niż określone w ustawie (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2014 r. poz. 3765).

§ 5. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego z mocą od 1 stycznia 2016r.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Mirosław Janowski

Uzasadnienie

Projekt uchwały w sprawie określenia stawek podatku od nieruchomości i wprowadzenia innych zwolnień niż określone w ustawie - obowiązujący od 1 stycznia 2016 r. nie zakłada podniesienia wysokości stawek podatkowych. Zmiana treści uchwały Rady Miejskiej w Chojnicach dotyczy dostosowania uchwały do zmian w treści ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tj. Dz. U. z 2014 r. poz. 379, poz. 1072 ze zm.) ze skutkiem obowiązującym od dnia 1 stycznia 2016 r. Zmiany przepisów podatkowych polegają na:

1) zmianie treści art. 5 ust. 1, pkt b ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (stare brzmienie przepisu - "od gruntów (...) pod jeziorami, zajętych na zbiorniki wodne retencyjne lub elektrowni wodnych (...), nowe brzmienie przepisu - "pod wodami powierzchniowymi stojącymi lub wodami powierzchniowymi płynącymi jezior i zbiorników sztucznych (...)") - patrz niniejsza uchwała - par. 3 pkt b.;

2) dodaniu nowego pkt d (po pkt c) w art. 5 ust. 1 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych w przedmiocie gruntów niezabudowanych objętych obszarem rewitalizacji, o których mowa w art 37 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. poz. 1777), który to przepis wprowadził zmianę ustawy o podatkach i opłatach lokalnych - patrz niniejsza uchwała - par 1 ust. 3 nowy pkt d;

3) dodaniu pkt 15 w art 7 ust. 1 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, mówiącym o zwolnieniu od podatku od nieruchomości gruntów i budynków lub ich części, stanowiących własność gminy, z wyjątkiem zajętych na działalność gospodarczą lub będących w posiadaniu innych niż gmina jednostek sektora finansów publicznych oraz pozostałych podmiotów" - skutkiem zmiany przepisu ustawy jest fakt, iż z dniem 1 stycznia 2016 r. gminne nieruchomości lub ich części będą korzystały ze zwolnienia ustawowego - w uchwale Rady Miejskiej w Chojnicach wykreśla się więc w par. 2 pkt 4 o treści: "Zwalnia się od podatku od nieruchomości (...) grunty, budynki i budowle lub ich części zajęte pod cmentarze komunalne" - zwolnienie ustawowe zastąpiło zwolnienie z Uchwały Rady Miejskiej w Chojnicach.

Pozostała treść przedmiotowej uchwały pozostaje bez zmian.

Opinia prawna

Projekt uchwały odpowiada przepisom prawa. Nie wnoszę uwag.

RADCA PRAWNY
mgr Józef Szczęśliwski
E-40 400

Projekt

z dnia 10 listopada 2015 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR XIII/.../15
RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH
z dnia 23 listopada 2015 r.**

w sprawie określenia wysokości stawek podatku od środków transportowych.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 8 i art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 1515) oraz art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2014 r. poz. 849 oraz z 2015r. poz. 528, poz. 774 i poz. 1777) uchwala się, co następuje:

§ 1. Wysokość stawek podatku od środków transportowych w stosunku rocznym wynosi:

- 1) od samochodu ciężarowego o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 tony i poniżej 12 ton zgodnie z załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały;
- 2) od samochodu ciężarowego o dopuszczalnej masie całkowitej równej lub wyższej niż 12 ton zgodnie z załącznikiem nr 2 do niniejszej uchwały;
- 3) od ciągnika siodłowego i balastowego przystosowanego do używania łącznie z naczepą lub przyczepą o dopuszczalnej masie całkowitej zespołu pojazdów od 3,5 tony i poniżej 12 ton zgodnie z załącznikiem nr 3 do niniejszej uchwały;
- 4) od ciągnika siodłowego i balastowego przystosowanego do używania łącznie z naczepą lub przyczepą o dopuszczalnej masie całkowitej zespołu pojazdów równej lub wyższej niż 12 ton zgodnie z załącznikiem nr 4 do niniejszej uchwały;
- 5) od przyczepy i naczepy, które łącznie z pojazdem silnikowym posiadają dopuszczalną masę całkowitą od 7 ton i poniżej 12 ton, z wyjątkiem związanych wyłącznie z działalnością rolniczą prowadzona przez podatnika podatku rolnego zgodnie z załącznikiem nr 5 do niniejszej uchwały;
- 6) od przyczepy i naczepy, które łącznie z pojazdem silnikowym posiadają dopuszczalną masę całkowitą równą lub wyższą niż 12 ton, z wyjątkiem związanych wyłącznie z działalnością rolniczą prowadzoną przez podatnika podatku rolnego zgodnie z załącznikiem nr 6 do niniejszej uchwały;
- 7) od autobusu zgodnie z załącznikiem nr 7 do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała Nr XIII/137/11 Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia 14 listopada 2011r. w sprawie określenia wysokości stawek podatku od środków transportowych (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2011r. Nr 166 poz. 3560 i Nr 170, poz. 3824).

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Chojnice.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego z mocą od 1 stycznia 2016r.

**BURMISTRZ MIASTA
CHOJNICE**
Stary Rynek 1
89-600 Chojnice

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Mirosław Janowski

Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XIII/.../15
Rady Miejskiej w Chojnicach
z dnia 23 listopada 2015 r.

**Stawki podatku dla samochodów ciężarowych o dopuszczalnej masie całkowitej powyżej 3,5 tony
i poniżej 12 ton**

dopuszczalna masa całkowita w tonach		stawka podatku w zł	
powyżej	do	wyprodukowane do 31.12.1992r.	wyprodukowane od 01.01.1993r.
3,5	5,5	624	612
5,5	9	1 044	1 020
9	poniżej 12	1 248	1 188

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Mirosław Janowski

Załącznik nr 2 do Uchwały Nr XIII/.../15

Rady Miejskiej w Chojnicach

z dnia 23 listopada 2015 r.

Stawki podatku dla samochodów ciężarowych o dopuszczalnej masie całkowitej równej lub wyższej niż 12 ton

dopuszczalna masa całkowita w tonach		stawka podatku w zł	
nie mniej niż	mniej niż	oś jezdna z zawieszeniem pneumatycznym lub zawieszeniem uznanym za równoważne	inne systemy zawieszenia osi jezdnych
<u>dwie osie</u>			
12	13	1 356	1 440
13	14	1 404	1 464
14	15	1 668	1 716
15	18	1 680	1 752
<u>trzy osie</u>			
15	17	1 680	1 716
17	19	1 680	1 752
19	21	1 692	1 764
21	23	1 704	1 824
23	25	1 872	2 160
25	26	2 088	2 184
<u>cztery osie i więcej</u>			
23	25	1 680	1 716
25	27	2 148	2 172
27	29	2 160	2 184
29	31	2 184	2 568
31	32	2 196	2 568

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Mirosław Janowski

Załącznik nr 3 do Uchwały Nr XIII/.../15

Rady Miejskiej w Chojnicach

z dnia 23 listopada 2015 r.

Stawki podatku dla ciągników siodłowych i balastowych przystosowanych do używania łącznie z naczepą lub przyczepą o dopuszczalnej masie całkowitej zespołu pojazdów od 3,5 tony i poniżej 12 ton

dopuszczalna masa całkowita w tonach		stawka podatku w zł	
nie mniej niż	mniej niż	wyprodukowane do 31.12.1992r.	wyprodukowane od 01.01.1993r.
<u><i>o nacisku na siodło do 8 ton</i></u>			
3,5	12	1 152	1 032
<u><i>o nacisku na siodło powyżej 8 ton</i></u>			
3,5	12	1 248	1 128
<u><i>ciągniki balastowe</i></u>			
3,5	12	1 248	1 128

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Mirosław Janowski

Załącznik nr 4 do Uchwały Nr XIII/.../15

Rady Miejskiej w Chojnicach

z dnia 23 listopada 2015 r.

Stawki podatku dla ciągników siodłowych i balastowych przystosowanych do używania łącznie z naczepą lub przyczepą o dopuszczalnej masie całkowitej zespołu pojazdów równej lub wyższej niż 12 ton

dopuszczalna masa całkowita zespołu pojazdów: ciągnik siodłowy + naczepa, ciągnik balastowy + naczepa w tonach		stawka podatku w zł	
nie mniej niż	mniej niż	oś jezdna z zawieszeniem pneumatycznym lub zawieszeniem uznanym za równoważne	inne systemy zawieszenia osi jezdnych
<i><u>dwie osie</u></i>			
12	18	1 668	1 716
18	25	1 728	1 800
25	31	1 752	1 812
31	40	1 824	2 028
<i><u>trzy osie i więcej</u></i>			
36	40	1 824	1 848
40	44	2 244	2 664
od 44 ton i więcej		2 352	2 664

Burmistrz Miasta Chojnice

Mirosław Janowski

Załącznik nr 5 do Uchwały Nr XIII/.../15
Rady Miejskiej w Chojnicach
z dnia 23 listopada 2015 r.

Stawki podatku dla przyczep i naczep, które łącznie z pojazdem silnikowym posiadają dopuszczalną masę całkowitą od 7 ton i poniżej 12 ton

dopuszczalna masa całkowita zespołu pojazdów: naczepa, przyczepa + pojazd silnikowy w tonach		stawka podatku w zł	
nie mniej niż	mniej niż	wyprodukowane do 31.12.1992r.	wyprodukowane od 01.01.1993r.
7	12	1 092	996

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Mirosław Janowski

Załącznik nr 6 do Uchwały Nr XIII/.../15

Rady Miejskiej w Chojnicach

z dnia 23 listopada 2015 r.

Stawki podatku dla przyczep i naczep, które łącznie z pojazdem silnikowym posiadają dopuszczalną masę całkowitą równą lub wyższą niż 12 ton

dopuszczalna masa całkowita zespołu pojazdów: naczepa, przyczepa + pojazd silnikowy w tonach		stawka podatku w zł	
nie mniej niż	mniej niż	oś jezdna z zawieszeniem pneumatycznym lub zawieszeniem uznanym za równoważne	inne systemy zawieszenia osi jezdnych
<u>jedna oś</u>			
12	18	864	876
18	25	876	888
25	28	912	924
<u>dwie osie</u>			
23	28	912	936
28	33	984	996
33	38	1 092	1 392
38	44	1 200	1 776
<u>trzy osie i więcej</u>			
36	38	840	1 020
38	44	1 056	1 380
od 44 ton i więcej		1 824	1 848

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Mirosław Janowski

Załącznik nr 7 do Uchwały Nr XIII/.../15
Rady Miejskiej w Chojnicach
z dnia 23 listopada 2015 r.

Stawki podatku dla autobusów

Liczba miejsc do siedzenia poza miejscem kierowcy		stawka podatku w zł	
mniej niż	równej lub wyższej	wyprodukowane do 31.12.1992r.	wyprodukowane od 01.01.1993r.
22	–	1 152	1 044
–	22	1 848	1 560

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Mirosław Janowski

Uzasadnienie

Projekt uchwały w sprawie określenia wysokości stawek podatku od środków transportowych - obowiązujący od 1 stycznia 2016 r. nie zakłada podniesienia wysokości stawek podatkowych. Zmiana treści uchwały Rady Miejskiej w Chojnicach dotyczy dostosowania uchwały do zmian w treści ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tj. Dz. U. z 2014 r. poz. 379, poz. 1072. ze zm. ....) ze skutkiem obowiązującym od dnia 1 stycznia 2016 r. Zmiana przepisów podatkowych polega na zmianie brzmienia treści art 10 ust 1 pkt 7 określającym wysokość stawki podatku od środków transportowych od autobusów - wprowadzono podział autobusów na autobusy z liczbą miejsc mniejszą niż 22 oraz autobusy z liczbą miejsc równą lub większą niż 22 - poza kierowcą (załącznik nr 7 uchwały). Ponadto wprowadzono zmiany w załącznikach do ustawy o podatkach i opłatach lokalnych określających stawki minimalne - Obwieszczenie Ministra Finansów z dnia 7 października 2015 r. w sprawie stawek podatku od środków transportowych obowiązujących w 2016 r. (Monitor Polski Dz. Urz. z 2015 r., poz. 1029). W związku z powyższym w załącznikach nr 4 i nr 6 do uchwały Rady Miejskiej w Chojnicach wyrazy "trzy osie" zostały zastąpione wyrazami "trzy osie i więcej". Pozostała treść przedmiotowej uchwały pozostaje bez zmian.

Opinia prawna

Projekt uchwały odpowiada przepisom prawa. Nie wnoszę uwag.

RADCA PRAWNY
mgr Józef Czajewski
Bd 402

Projekt

z dnia 10 listopada 2015 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR XIII/.../15
RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH
z dnia 23 listopada 2015 r.**

w sprawie obniżenia średniej ceny skupu żyta stanowiącej podstawę do obliczenia podatku rolnego.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 8 i art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 1515) oraz art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2013r. poz. 1381 oraz z 2014r. poz. 40) oraz Komunikatu Prezesa GUS z dnia 19 października 2015r. w sprawie średniej ceny skupu żyta za okres 11 kwartałów będącej podstawą do ustalenia podatku rolnego na rok podatkowy 2016 (M.P. z 2015r. poz. 1025) uchwała się, co następuje:

§ 1. Obniża się średnią cenę skupu żyta, stanowiącą podstawę do ustalenia podatku rolnego na rok podatkowy 2016 z kwoty 53,75 zł do 50,00 zł za 1 kwintal.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Chojnice.

§ 3. Traci moc Uchwała Nr XLVII/535/14 Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia 27 października 2014 r. w sprawie obniżenia ceny skupu żyta stanowiącej podstawę do obliczenia podatku rolnego (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2014r., poz. 3789).

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego, z mocą od 1 stycznia 2016 r.

BURMISTRZ MIASTA
CHOJNICE
Stary Rynek 1
89-600 Chojnice

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Mirosław Janowski

Uzasadnienie

Zgodnie z Komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 19 października 2015 r. w sprawie średniej ceny skupu żyta za okres 11 kwartałów będącej podstawą do ustalenia podatku rolnego na rok podatkowy 2016 - cena ta została ustalona na rok 2016 r. w kwocie 53,75 zł za 1 dt (tj. 1 decytona = 0,1 tony = 100 kg). Cena ta zgodnie z art. 6 ust 1 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tj. Dz U. 2013 r., poz. 1381 z późn. zm.) stanowi podstawę do określenia wysokości podatku rolnego. Jednocześnie w art. 6 ust 3 ustawy ustawodawca zawarł delegację do rad gmin do obniżenia przeciętnej ceny skupu żyta. Gmina Miejska w Chojnicach dotychczas rokrocznie podejmowała uchwałę obniżającą średnią cenę skupu żyta kierując się warunkami miejscowymi, w tym również poziomem ceny przyjmowanych dotychczas przez gminy sąsiednie. W związku z tym uznaje się za zasadne przyjęcie ceny 50,00 zł za 1 kwintal żyta, tj. 1 dt (decytona). Powyższe więc uzasadnia podjęcie niniejszej uchwały. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego podał do publicznej wiadomości średnią cenę skupu żyta obowiązującą w 2016 r. w formie komunikatu w dniu 19 października 2015 r.

Opinia prawna

Projekt uchwały odpowiada przepisom prawa. Nie wnoszę uwag.

RADCA PRAWNY
mgr Józef Szapłewski
B-d 402

UCHWAŁA NR XIII/.../15
RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH
z dnia 23 listopada 2015r.

**w sprawie zatwierdzenia taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę
i zbiorowe odprowadzanie ścieków.**

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 3 i art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 1515) oraz art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r. poz. 139), uchwala się, co następuje:

§ 1. Zatwierdza się poniższe taryfy za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzenie ścieków:

1) wysokość opłat za dostarczenie wody:

Lp.	Taryfowa grupa odbiorców	Wyszczególnienie	Cena netto /stawka (zł)	Obowiązujący podatek VAT 8%	Cena brutto /stawka (zł)	Jednostka miary
1.	Taryfa W1	Ogół odbiorców gospodarstw domowych	2,27	0,18	2,45	zł/m ³
2.	Taryfa W2	Ogół odbiorców pozostałych nieprzemysłowych	2,30	0,18	2,48	zł/m ³
3.	Taryfa W3	Ogół odbiorców przemysłu spożywczego	2,32	0,19	2,51	zł/m ³

2) wysokość opłat za odprowadzenie ścieków:

Lp.	Taryfowa grupa odbiorców	Wyszczególnienie	Cena netto /stawka (zł)	Obowiązujący podatek VAT 8%	Cena brutto /stawka (zł)	Jednostka miary
1.	Taryfa S1	Odprowadzanie ścieków, przepompowanie, oczyszczenie	7,18	0,57	7,75	zł/m ³
2.	Taryfa S2	Przepompowanie, oczyszczenie ścieków	5,18	0,41	5,59	zł/m ³
3.	Taryfa S3	Oczyszczenie ścieków	4,40	0,35	4,75	zł/m ³

3) wysokość stawek opłat abonamentowych:

Lp.	Taryfowa grupa odbiorców	Cena netto /stawka (zł)	Obowiązujący podatek VAT 8%	Cena brutto /stawka (zł)	Jednostka miary
1.	Stawka opłaty abonamentowej - rozliczenie	8,15	0,65	8,80	zł/ rozliczenie
2.	Stawka opłaty abonamentowej - odczyt	5,23	0,42	5,65	zł/odczyt
3.	Stawka opłaty abonamentowej-woda	0,22	0,02	0,24	zł /miesiąc
4.	Stawka opłaty abonamentowej - ścieki	1,43	0,11	1,54	zł/miesiąc

- 4) wysokość opłat za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków przemysłowych do urządzeń kanalizacyjnych, według poniższego wzoru:

$$\text{Opw} = \frac{(\text{Sa} - \text{Sd})}{1000} \times \text{V} \times \text{Cj}$$

- Opw** – opłata za przekroczenie dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń [zł]
Sa – wielkość stężenia zanieczyszczenia określana na podstawie analizy [g/m³]
Sd – wielkość stężenia dopuszczalnego [g/m³]
V – ilość odprowadzanych ścieków w okresie obliczeniowym [m³]
Cj – jednostkowa stawka opłaty za 1 kg substancji [zł/kg] wyliczana zgodnie z tabelą stawek kar na dany rok z aktualnego Monitora Polskiego.

§ 2. Taryfy określone w § 1 mają zastosowanie do dostaw wody i odbioru ścieków dokonanych w okresie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia 31 grudnia 2016 roku.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Chojnice.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

BURMISTRZ MIASTA
CHOJNICE
Stary Rynek 1
89-600 Chojnice

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Miroslaw Janowski

Uzasadnienie

Niniejszy projekt uchwały jest wynikiem wniosku o zatwierdzenie taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków otrzymanym od Miejskich Wodociągów w Chojnicach Spółka z o.o. na okres od dnia 01.01.2016 r. do dnia 31.12.2016 r. Określone w taryfie ceny i stawki opłat są stosowane przy zachowaniu standardów jakościowych obsługi klientów wynikających z obowiązujących przepisów prawa, standardów wyszczególnionych w zezwoleniu na prowadzenie działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzenia ścieków oraz w Regulaminie uchwalonym przez Radę Miejską w Chojnicach uchwałą Nr XXXV/368/13 z dnia 09 września 2013r. Proponowane wysokości taryf za wodę i ścieki oraz stawki abonamentowej zapewniają Spółce przychody na poziomie minimalnym, niezbędnym do utrzymania jakości świadczonych usług.

Opinia prawna

Projekt uchwały odpowiada przepisom prawa. Nie wnoszę uwag.

RADCA PRAWNY
mgr Józef Czapiewski
B-A/402

KM.7021.3.106.2015

Chojnice, 23.10.2015 r.

pi. 27.10.2015r.
Mirosław Janowski
Przewodniczący Rady Miejskiej
w Chojnicach

Sz. P.

Mirosław Janowski

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Chojnicach

Zgodnie z art. 24 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 139) przedkładam Panu kompletny wniosek Miejskich Wodociągów Sp. z o.o., Plac Piastowski 27a, 89-600 Chojnice o zatwierdzenie taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na okres od dnia 01.01.2016 r. do dnia 31.12.2016 r. w celu zatwierdzenia w/w taryf na rok 2016 w drodze uchwały.

Przedmiotowy wniosek został sporządzony zgodnie z przepisami w/w ustawy. Zawiera ceny i stawki opłat, które określono na podstawie niezbędnych przychodów dla prowadzenia działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Miejskiej Chojnice.

W związku z powyższym proszę o podjęcie uchwały o zatwierdzenie taryf zgodnie z art. 24 ust. 5 wyżej cytowanej ustawy.

BURMISTRZ

Dr. Arseniusz Finster

Załącznik:

1. projekt uchwały.

Otrzymuje:

1. adresat;
2. a/a A.M.

Do wiadomości:

1. Miejskie Wodociągi Sp. z o.o., Pl. Piastowski 27a, 89 – 600 Chojnice.

MIEJSKIE WODOCIĄGI
Spółka z o.o.
89-600 CHOJNICE
Plac Piastowski 27 a
Tel 52 39-741-76 Fax 52 39-700-01
REGON 090117373 NIP 555-000-64-99

PREZES ZARZĄDU
w Chojnicach
2015-10-21
2433/2015
10987

Chojnice, dnia 20.10.2015 r.

DN - 8/7863/2015

*Archiwum
20.10.2015
[Signature]*

Burmistrz Miasta Chojnice

**WNIOSEK O ZATWIERDZENIE
TARYF DLA ZBIOROWEGO ZAOPATRZENIA W WODĘ
I ZBIOROWEGO ODPROWADZANIA ŚCIEKÓW**

Miejskie Wodociągi w Chojnicach Spółka z o.o. przedkładają wniosek o zatwierdzenie taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Miejskiej Chojnice na okres od dnia **01.01.2016 r.** do dnia **31.12.2016 r.**

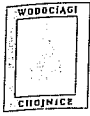
Taryfy opracowano zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. nr 123, poz. 858 oraz z 2007 r. nr 147, poz. 1033) oraz z przepisami wykonawczymi do tej ustawy.

Ceny i stawki opłat zawarte w taryfach określono na podstawie niezbędnych przychodów dla prowadzenia działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Miejskiej Chojnice.

Zarząd Spółki

PREZES ZARZĄDU

[Signature]
mgr inż. Tomasz Klemann

Załącznik nr 1 do wniosku o zatwierdzenie taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków z dnia 20.10.2015 r.

TARYFA DLA ZBIOROWEGO ZAOPATRZENIA W WODĘ I ZBIOROWEGO ODPROWADZANIA ŚCIEKÓW

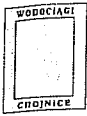
zatwierdzona uchwałą Rady Miejskiej Chojnice

Nr.....z dnia.....r.

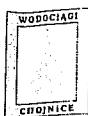
Taryfa obowiązuje od dnia 01.01.2016 r.

Taryfa została opublikowana w lokalnej prasie. Treść taryfy jest wywieszona na tablicach ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Chojnicach oraz Miejskich Wodociągów Sp. z o.o. w Chojnicach. Miejskie Wodociągi Sp. z o. o. dołączają do umowy o zaopatrzenie w wodę i / lub odprowadzanie ścieków wyciąg z niniejszej taryfy. Z dniem wejścia w życie niniejszej taryfy, przestają obowiązywać postanowienia taryfy poprzedniej.

Spis treści:	strona:
1. Informacje ogólne	4
2. Rodzaj prowadzonej działalności	4
3. Taryfowe grupy odbiorców usług	4
4. Rodzaje i wysokość cen i stawek opłat	5
4.1 Wysokość cen i stawek opłat za dostarczoną wodę	6
4.2. Wysokość cen i stawek opłat za odebrane ścieki	6
4.3. Wysokość stawek opłat abonamentowych	6
5. Sposób rozliczeń w oparciu o ceny i stawki opłat.	7
6. Warunki stosowania cen i stawek opłat	8
6.1. Zakres świadczonych usług dla poszczególnych taryfowych grup odbiorców	8
6.1.1. Zaopatrzenie w wodę	8
6.1.2. Odprowadzanie ścieków	8
6.2. Standardy jakościowe obsługi usług	8
6.3. Opłaty za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków przemysłowych do urządzeń kanalizacyjnych - Miejskie Wodociągi Spółka z o.o. w Chojnicach	9
6.3.1. Warunki naliczania opłat za przekroczenie dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń we wprowadzanych ściekach przemysłowych do urządzeń kanalizacyjnych	9
6.3.2 Sposób naliczania opłat za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków przemysłowych do urządzeń kanalizacyjnych	9
7. Zmiany warunków ekonomicznych w roku obowiązywania taryf	10
7.1. Przyjęte założenia	10
7.2. Ustalone zmiany dla taryf w roku ich obowiązywania	10

1. Informacje ogólne.

Niniejsza taryfa stanowi zestawienie cen i stawek opłat za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków oraz określa warunki ich stosowania obowiązujące na terenie Gminy Miejskiej Chojnice na okres 12 miesięcy: od dnia 01.01.2016 r. do dnia 31.12.2016 r.

Taryfa została opracowana na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. nr 123, poz. 858 oraz z 2007 r. nr 147, poz. 1033), zwanej dalej Ustawą oraz rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz. U. Nr 127, poz. 886), zwanego dalej Rozporządzeniem.

Taryfowe ceny i stawki opłat dotyczą wszystkich odbiorców usług w zakresie dostawy wody i odbioru ścieków świadczonych przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, z wyłączeniem wód opadowych i roztopowych odprowadzanych wydzieloną kanalizacją deszczową oraz usług świadczonych przy użyciu wozów asenizacyjnych.

2. Rodzaj prowadzonej działalności.

Miejskie Wodociągi Sp. z o.o. w Chojnicach prowadzą działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na podstawie zezwolenia wydanego Decyzją Zarządu Miasta Chojnice KM6215 – 8/02 z dnia 25.07.2002 r.

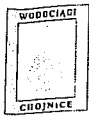
Zgodnie z zezwoleniem przedmiot i obszar działalności przedsiębiorstwa stanowi działalność gospodarcza, polegająca na ujmowaniu, uzdatnianiu i zbiorowym dostarczaniu wody oraz zbiorowym odprowadzaniu i oczyszczaniu ścieków na terenie miasta Chojnice za pomocą urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych:

- 1) będących w posiadaniu usługodawcy w dniu wydania zezwolenia,
- 2) wybudowanych przez usługodawcę po uzyskaniu zezwolenia, w oparciu o wieloletnie plany rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, zgodnie z kierunkami rozwoju gminy, określonymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

3. Taryfowe grupy odbiorców usług.

Taryfowa grupa odbiorców usług obejmuje odbiorców wyodrębnionych na podstawie charakterystyki zużycia wody lub odprowadzanych ścieków, warunków zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, a także na podstawie sposobu rozliczeń za świadczone usługi.

Uwzględniając sposób korzystania z urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych oraz zróżnicowanie kosztów zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, tj.: kosztów eksploatacyjnych, kosztów budowy i rozbudowy urządzeń wodociągowo-kanalizacyjnych, dokonano podziału odbiorców usług na taryfowe grupy.

W zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę (w związku z opomiarowaniem poboru wody u wszystkich usługobiorców) wyłoniono zasadniczo trzy grupy taryfowe odbiorców usług:

- 1) Gospodarstwa domowe oraz inne podmioty korzystające z wody na cele socjalno bytowe.
- 2) Podmioty korzystające z wody na cele przemysłu spożywczego i farmaceutycznego.
- 3) Podmioty korzystające z wody na cele inne niż wymienione w poz. 1,2.

Grupy odbiorców do ustalenia taryfy zróżnicowane zostały wysokością opłaty za korzystanie ze środowiska zależnie od przeznaczenia wody ujmowanej ze źródła.

W zakresie odprowadzania ścieków występują następujące taryfowe grupy odbiorców związane z zakresem świadczonej usługi:

- 1) Odprowadzanie ścieków, przepompowanie, oczyszczenie.
- 2) Przepompowanie, oczyszczenie ścieków.
- 3) Oczyszczenie ścieków.

4. Rodzaje i wysokość cen i stawek opłat.

W rozliczeniach z odbiorcami usług w zależności od ich zaklasyfikowania do odpowiednich grup taryfowych obowiązują zróżnicowane ceny i stawki opłat oraz zasady ich stosowania.

W rozliczeniach za dostarczoną wodę:

cena – wyrażona w złotych za 1 m³ dostarczonej wody;

W rozliczeniach za odebrane ścieki :

cena – wyrażona w złotych za 1 m³ odebranych ścieków;

W rozliczeniach stawek opłat:

stawka opłaty abonamentowej - odczyt

- rozliczenie
- gotowość woda
- gotowość ścieki

niezależnie od ilości dostarczonej wody i odebranych ścieków, lub też ich całkowitego braku zgodnie z podpisaną umową.

Do cen i stawek opłat (netto), dolicza się podatek od towarów i usług (VAT), zgodnie z § 2, pkt 9 -12 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzenie ścieków (Dz. U. nr 127, poz. 886) w wysokości określonej w ustawie o podatku od towarów i usług.

4.1 Wysokość cen opłat za dostarczoną wodę.

Lp.	Taryfowa grupa odbiorców	Wyszczególnienie	Cena netto /stawka (zł)	Obowiązujący podatek VAT 8%	Cena brutto /stawka (zł)	Jednostka miary
0	1	2	3	4	5	6
1.	Gospodarstwa domowe oraz inne podmioty korzystające z wody na cele socjalno bytowe	Dostarczanie wody uzdatnionej	2,27	0,18	2,45	zł/m ³
3.	Podmioty korzystające z wody na cele przemysłu spożywczego i farmaceutycznego	Dostarczanie wody uzdatnionej	2,30	0,18	2,48	zł/m ³
4.	Podmioty korzystające z wody na cele inne niż wymienione w poz. 1,2	Dostarczanie wody uzdatnionej	2,32	0,19	2,51	zł/m ³

4.2. Wysokość cen opłat za odprowadzanie ścieków.

Lp.	Taryfowa grupa odbiorców	Wyszczególnienie	Cena netto /stawka (zł)	Obowiązujący podatek VAT 8%	Cena brutto /stawka (zł)	Jednostka miary
0	1	2	3	4	5	6
1.	Taryfa A	Odprowadzanie ścieków, przepompowanie, oczyszczenie	7,18	0,57	7,75	zł/m ³
2.	Taryfa B	Przepompowanie, oczyszczenie ścieków	5,18	0,41	5,59	zł/m ³
3.	Taryfa C	Oczyszczenie ścieków	4,40	0,35	4,75	zł/m ³

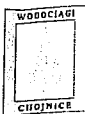
Taryfa A - dostawcy ścieków podłączeni do sieci kanalizacyjnej,

Taryfa B - dostawcy ścieków zrzucających ścieki do przepompowni,

Taryfa C - dostawcy ścieków do oczyszczalni ścieków.

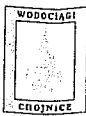
4.3. Wysokość stawek opłat abonamentowych.

Lp.	Taryfowa grupa odbiorców	Cena netto /stawka (zł)	Obowiązujący podatek VAT 8%	Cena brutto /stawka (zł)	Jednostka miary
0	1	2	3	4	5
1.	Stawka opłaty abonamentowej – odczyt	5,23	0,42	5,65	zł/ odczyt
2.	Stawka opłaty abonamentowej – rozliczenie	8,15	0,65	8,80	zł/ rozliczenie
3.	Stawka opłaty abonamentowej – gotowość woda	0,22	0,02	0,24	zł/ miesiąc
4.	Stawka opłaty abonamentowej – gotowość ścieki	1,43	0,11	1,54	zł/ miesiąc

5. Sposób rozliczeń w oparciu o ceny i stawki opłat.

- 5.1. Rozliczenia za usługi zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków są prowadzone przez Przedsiębiorstwo z Odbiorcami, wyłącznie w oparciu o ceny i stawki opłat określone w ogłoszonych taryfach.
- 5.2. Długość okresu obrachunkowego określa umowa.
- 5.3.1. Wejście w życie nowych taryf nie stanowi zmiany umowy.
- 5.3.2. Stosowanie przez Przedsiębiorstwo cen i stawek opłat wynikających z nowych, prawidłowo podanych do wiadomości publicznej taryf, nie wymaga odrębnego informowania Odbiorców o ich wysokości.
- 5.3.3. Przedsiębiorstwo dołącza do umowy aktualnie obowiązującą taryfę lub jej wyciąg, zawierający ceny i stawki opłat właściwe dla Odbiorcy będącego stroną umowy.
- 5.4.1. Podstawą obciążenia Odbiorcy należnościami za usługi świadczone przez Przedsiębiorstwo jest faktura.
- 5.4.2. W przypadku budynku wielolokalowego, w którym Odbiorcami są również osoby korzystające z poszczególnych lokali, Przedsiębiorstwo wystawia odrębną fakturę zarządcy lub właścicielowi takiego budynku oraz odrębne faktury osobom korzystającym z lokali.
- 5.4.3. Odbiorca otrzymuje fakturę nie później niż 7 dni od daty dokonania odczytu lub – w sytuacji, kiedy ilość świadczonych usług jest ustalana na innej podstawie niż wskazania wodomierza lub urządzenia pomiarowego - do końca okresu obrachunkowego.
- 5.4.4 Odbiorca dokonuje zapłaty za dostarczoną wodę i odprowadzone ścieki w terminie określonym w umowie. Opóźnienia w zapłacie uprawniają Przedsiębiorstwo do naliczania odsetek w wysokości ustawowej.
- 5.4.5. Zgłoszenie przez Odbiorcę zastrzeżeń co do wysokości faktury nie wstrzymuje jej zapłaty.
- 5.4.6. W przypadku stwierdzenia nadpłaty zalicza się ją na poczet przyszłych należności lub na żądanie Odbiorcy zwraca się ją w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku w tej sprawie.
- 5.5. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowego działania wodomierzy lub urządzenia pomiarowego, ilość pobranej wody i odprowadzonych ścieków ustala się na podstawie średniego zużycia w okresie trzech ostatnich okresów obrachunkowych przed stwierdzeniem niesprawności działania wodomierzy lub urządzenia pomiarowego, a w przypadku gdy nie jest to możliwe – na podstawie średniego zużycia w analogicznym okresie roku ubiegłego lub iloczynu średniomiesięcznego zużycia w roku ubiegłym i liczby miesięcy nieprawidłowego działania wodomierza lub urządzenia pomiarowego bądź zgodnie z przepisami dotyczącymi przeciętnych norm zużycia wody.
- 5.6.1. Jeżeli Odbiorca pobiera wodę z ujęć własnych i wprowadza ścieki do urządzeń Przedsiębiorstwa, w razie braku urządzeń pomiarowych, ilość odprowadzonych ścieków jest ustalana jako równa ilości wody pobranej, ustalonej na podstawie wskazań wodomierza własnego.
- 5.6.2. Jeżeli Odbiorca pobiera wodę z ujęć własnych oraz urządzeń Przedsiębiorstwa i wprowadza ścieki do urządzeń Przedsiębiorstwa, w razie braku urządzeń pomiarowych, ilość odprowadzonych ścieków jest ustalana jako suma wskazań wodomierza własnego i wodomierza głównego.
- 5.6.3. W przypadkach określonych w ust. 1 i 2 Odbiorca jest zobowiązany do zakupu, zainstalowania na własny koszt wodomierza, jego utrzymania i legalizacji.

6. Warunki stosowania cen i stawek opłat.

6.1 Zakres świadczonych usług dla poszczególnych taryfowych grup odbiorców.

W zakresie dostawy wody i odbioru ścieków Spółka ponosi jednakowe koszty stałe obsługi swoich klientów, co uzasadnia jednakową stawkę. Koszty te ponosi niezależnie od tego czy poszczególne odbiorca w danym okresie będzie faktycznie pobierał wodę i odprowadzał ścieki czy też nie, a ponoszenie ich wymusza proces produkcji wody i oczyszczania ścieków jak i gotowość do świadczenia usług. Ta zależność stanowi podstawę do wykreowania opłaty stałej.

6.1.1. Zaopatrzenie w wodę.

Zbiorowe zaopatrzenie w wodę dokonywane jest dla wszystkich odbiorców usług w oparciu o takie same zasady technologiczne i techniczne. Zróżnicowanie taryf za każdy m³ dostarczonej wody wynika ze zróżnicowania stawek opłat środowiskowych dla różnych typów odbiorców.

6.1.2. Odprowadzanie ścieków.

Zróżnicowany zakres usług dla poszczególnych taryfowych grup odbiorców występuje w przypadku zbiorowego odprowadzania ścieków. Jakość dostarczanych ścieków jest zróżnicowana w zależności od ich pochodzenia. Działania kontrolne prowadzone przez Spółkę zmierzają do tego aby jakość ścieków i stężenia zawartych w nich składników mieściły się w normach określonych dla ścieków komunalnych, dlatego też zdecydowano się na podział w zależności od zaangażowania technicznego Spółki. Przyjęcie takiej zasady skutkuje wyodrębnieniem trzech taryf zależnych od zakresu korzystania z urządzeń kanalizacyjnych.

6.2 Standardy jakościowe obsługi usług.

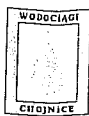
Określone w Taryfie ceny i stawki opłat są stosowane przy zachowaniu standardów jakościowych obsługi klientów wynikających z obowiązujących przepisów prawa, standardów wyszczególnionych w zezwoleniu na prowadzenie działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków oraz w Regulaminie uchwalonym przez Radę Miejską w Chojnicach uchwałą Nr XXXV/368/13 z dnia 09 września 2013 r.

Jakość wody produkowanej przez przedsiębiorstwo jest zgodna z normami krajowymi i europejskimi.

6.3 Opłaty za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków przemysłowych do urządzeń kanalizacyjnych - Miejskie Wodociągi Spółka z o.o. w Chojnicach .

Podstawa prawna:

- a) Rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (Dz.U. Nr 127, poz. 886)
- b) Rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 14 lipca 2006 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych (Dz.U. Nr 136, poz. 964)

- c) Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 08 września 2015 r. w sprawie wysokości stawek kar za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi oraz za przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu na rok 2016 (M.P. z dnia 29 września 2015 r.)

6.3.1. Warunki naliczania opłat za przekroczenie dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń we wprowadzanych ściekach przemysłowych do urządzeń kanalizacyjnych.

1. Przekroczenia dopuszczalnego stanu (jakości) ścieków i/lub dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń w ściekach wprowadzanych do urządzeń kanalizacyjnych Miejskich Wodociągów Sp. z o.o., są ustalane na podstawie wyników analiz fizykochemicznych ścieków, pobranych w punkcie kontrolno-pomiarowym wskazanym w Umowie o odprowadzanie ścieków w czasie okresowych kontroli prowadzonych w oparciu o przepisy Rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 14 lipca 2006 r. w sprawie realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych. Miejskie Wodociągi Spółka z o.o. poinformują odbiorcę usług (dostawcę ścieków) o wynikach kontroli w terminie do 21 dni od daty przeprowadzenia kontroli.
2. Uiszczane opłaty przez odbiorcę usług (dostawcę ścieków) za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków przemysłowych do urządzeń kanalizacyjnych są powiększone o należny podatek VAT. Opłaty za przekroczenie dopuszczalnego stanu ścieków i/lub dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń we wprowadzanych ściekach są naliczane od dnia poboru ścieków, w którym stwierdzono przekroczenia do dnia ustania przekroczeń.
3. Za dzień ustania przekroczeń przyjmuje się dzień wpływu do siedziby Miejskich Wodociągów Spółka z o.o. w Chojnicach, pisemnego wniosku odbiorcy usług (dostawcy ścieków) o przeprowadzenie ponownej kontroli w związku z ustaniem przekroczeń warunków dopuszczalnych wprowadzania ścieków, jeżeli kontrola przeprowadzona w związku z tym potwierdzi ustanie przekroczeń.
4. Jeżeli kontrola wykonana na zlecenie odbiorcy usług (dostawcy ścieków) przeprowadzona przez Miejskie Wodociągi Spółka z o.o. w Chojnicach, nie potwierdzi ustania przekroczeń, naliczane będą nadal opłaty od przekroczeń według ostatniej kontroli.

6.3.2. Sposób naliczania opłat za przekroczenie warunków wprowadzania ścieków przemysłowych do urządzeń kanalizacyjnych.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń:

$$\text{Opw} = \frac{(\text{Sa} - \text{Sd})}{1000} \times \text{V} \times \text{Cj}$$

- Opw** – opłata za przekroczenie dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń [zł]
Sa – wielkość stężenia zanieczyszczenia określana na podstawie analizy [g/m³]
Sd – wielkość stężenia dopuszczalnego [g/m³]
V – ilość odprowadzanych ścieków w okresie obliczeniowym [m³]
Cj – jednostkowa stawka opłaty za 1 kg substancji [zł/kg]

Jednostkowa stawka opłaty za 1 kg substancji jest wyliczana zgodnie z tabelą stawek kar na dany rok z aktualnego Monitora Polskiego.

7. Zmiany warunków ekonomicznych w roku obowiązywania taryf.

7.1. Przyjęte założenia

- rok obrachunkowy poprzedzający wprowadzenie nowych taryf to okres od 01.10.2014 r. do 30.09.2015 r.
- rok obowiązywania nowych taryf – okres od 01.01.2016 r. do 31.12.2016 r.

7.2. Ustalone zmiany dla taryf w roku ich obowiązywania.

Koszty eksploatacji i utrzymania infrastruktury wodno – kanalizacyjnej planowano w wysokości średnio **128,8 %** w stosunku do wykonania za okres obrachunkowy obejmujący okres od października 2014 r. do końca września 2015 r. uwzględniając zapisy § 8 Rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 (Dz. U. Nr 127, poz. 886 z późn. zm.) tj.

- **koszty wynagrodzeń oraz świadczeń na rzecz pracowników** – na podstawie średniorocznego wskaźnika przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia – +1,7% ustalony przez porozumienie Związków Zawodowych z Zarządem Spółki,
- **koszty materiałów** na podstawie średniorocznego wskaźnika cen produkcji sprzedanej przemysłu – +1,4%,
- **pozostałych kosztów eksploatacji i utrzymania** na podstawie planowanego wskaźnika inflacji – +1,7% oraz na podstawie obowiązujących stawek na rok obowiązywania taryf,
- **należności nieregularne** na podstawie art. 35 b ustawy o rachunkowości,
- **koszty opłat środowiskowych** – na podstawie planowanych stawek opłat środowiskowych,
- **koszty kredytu** – odsetki od kredytu inwestycyjnego w roku obowiązywania taryf na podstawie planowanych spłat odsetek od kapitału kredytu.

Koszty amortyzacji planuje się na podstawie kosztów poniesionych w roku obrachunkowym poprzedzającym rok, w którym wprowadzona jest taryfa, ustalonych na podstawie ewidencji księgowej kosztów amortyzacji, sporządzonej zgodnie z przepisami o rachunkowości z uwzględnieniem wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w posiadaniu Spółki oraz amortyzacją od nowo powstałego majątku wytworzonego w wyniku realizacji zadania „Przebudowa i rozbudowa miejskiej oczyszczalni i przepompowni ścieków wraz z budową nowych obiektów technologicznych”. Zakończenie inwestycji i przyjęcie nowych środków trwałych na majątek Spółki przewidywane jest pod koniec marca 2016 r. Planowana amortyzacja inwestycji od 01.04.2016 r. do 31.12.2016 r. przeznaczona zostanie na spłatę rat kapitałowych od kredytów zaciągniętych na inwestycję.

Założono utrzymanie sprzedaży w ilości sprzedaży wody i odebranych ścieków na podobnym poziomie w stosunku do poprzedniego okresu obrachunkowego dla wszystkich odbiorców.

Proponowane wysokości taryf za wodę i ścieki oraz stawki abonamentowej zapewnią Spółce przychody na poziomie minimalnym, niezbędnym do utrzymania jakości świadczonych usług.

Załączniki:

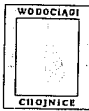
Tabele od A do H

Tabela A Porównanie cen i stawek opłat taryfy obowiązującej w dniu złożenia wniosku z cenami i stawkami opłat nowej taryfy dotyczącej zaopatrzenia w wodę.

L.p.	Wyszczególnienie		Taryfa obowiązująca	Taryfa nowa	Zmiana % 4/3
	grupa odbiorców usług	rodzaj cen i stawek opłat	wielkość cen i stawek opłat		
0	1	2	3	4	5
1	Taryfa A	cena wody (zł/m ³)	2,32	2,27	-2,16
		stawka opłaty abonamentowej odczyt	-	5,23	-
		stawka opłaty abonamentowej rozliczenie	14,00	8,15	-41,79
		stawka opłaty abonamentowej woda	0,22	0,22	0,00
		cena wskaźnikowa	2,52	2,48	-1,75
2	Taryfa B	cena wody (zł/m ³)	2,35	2,30	-2,13
		stawka opłaty abonamentowej odczyt	-	5,23	-
		stawka opłaty abonamentowej rozliczenie	14,00	8,15	-41,79
		stawka opłaty abonamentowej woda	0,22	0,22	0,00
		cena wskaźnikowa	2,34	2,30	-1,50
3	Taryfa C	cena wody (zł/m ³)	2,37	2,32	-2,11
		stawka opłaty abonamentowej odczyt	-	5,23	-
		stawka opłaty abonamentowej rozliczenie	14,00	8,15	-41,79
		stawka opłaty abonamentowej woda	0,22	0,22	0,00
		cena wskaźnikowa	2,38	2,37	-0,33

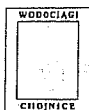
Tabela B Porównanie cen i stawek opłat taryfy obowiązującej w dniu złożenia wniosku z cenami i stawkami opłat nowej taryfy dotyczącej odprowadzenia ścieków.

L.p.	Wyszczególnienie		Taryfa obowiązująca	Taryfa nowa	Zmiana % 4/3
	grupa odbiorców usług	rodzaj cen i stawek opłat	wielkość cen i stawek opłat		
0	1	2	3	4	5
1	Taryfa A	cena usługi odprowadzania ścieków (zł/m ³)	5,28	7,18	35,98
		stawka opłaty abonamentowej odczyt	-	5,23	-
		stawka opłaty abonamentowej rozliczenie	14,00	8,15	-41,79
		stawka opłaty abonamentowej kanał	0,48	1,43	197,92
		cena wskaźnikowa	5,25	7,39	40,73
2	Taryfa B	cena usługi odprowadzania ścieków (zł/m ³)	3,90	5,18	32,82
		stawka opłaty abonamentowej odczyt	-	5,23	-
		stawka opłaty abonamentowej rozliczenie	14,00	8,15	-41,79
		stawka opłaty abonamentowej kanał	0,48	1,43	197,92
		cena wskaźnikowa	3,81	5,18	35,90
3	Taryfa C	cena usługi odprowadzania ścieków (zł/m ³)	3,17	4,40	38,80
		stawka opłaty abonamentowej odczyt	-	5,23	-
		stawka opłaty abonamentowej rozliczenie	14,00	8,15	-41,79
		stawka opłaty abonamentowej kanał	0,48	1,43	197,92
		cena wskaźnikowa	3,07	4,40	43,34

Tabela C Ustalenie poziomu niezbędnych przychodów.

Lp.	Wyszczególnienie	Przychody- wykonanie	Niezbędne przychody
		rok obrotowy	2016
0	1	2	3
1	Zaopatrzenie w wodę		
	1) koszty eksploatacji i utrzymania, w tym:	4 826 922,12	4 283 064,08
	a) amortyzacja lub odpisy umorzeniowe	534 888,33	483 753,00
	b) koszty zakupionej przez siebie wody	0,00	0,00
	2) raty kapitałowe ponad wartość amortyzacji	0,00	0,00
	3) odsetki	0,00	0,00
	4) należności nieregularne	-17 294,35	-6 173,44
5) marża zysku	0,00	0,00	
6) wartość niezbędnych przychodów	4 809 627,77	4 276 890,64	
2	Odprowadzanie ścieków		
	1) koszty eksploatacji i utrzymania, w tym:	8 796 031,81	13 438 151,86
	a) amortyzacja lub odpisy umorzeniowe	1 107 496,46	4 794 921,00
	b) koszty odprowadzania ścieków do urządzeń niebędących w posiadaniu przedsiębiorstwa	0,00	0,00
	2) raty kapitałowe ponad wartość amortyzacji	0,00	0,00
	3) odsetki	138 514,27	132 989,55
	4) należności nieregularne	-32 879,44	-14 820,46
5) marża zysku	0,00	0,00	
6) wartość niezbędnych przychodów	8 901 666,64	13 556 320,95	
3	Stawka opłaty abonamentowej odczyt		
	1) koszty eksploatacji i utrzymania, w tym:	0,00	325 120,02
	a) amortyzacja lub odpisy umorzeniowe	0,00	0,00
	b) koszty odprowadzania ścieków do urządzeń niebędących w posiadaniu przedsiębiorstwa	0,00	0,00
	2) raty kapitałowe ponad wartość amortyzacji	0,00	0,00
	3) odsetki	0,00	0,00
	4) należności nieregularne	0,00	0,00
5) marża zysku	0,00	0,00	
6) wartość niezbędnych przychodów	0,00	325 120,02	
4	Stawka opłaty abonamentowej rozliczenie		
	1) koszty eksploatacji i utrzymania, w tym:	586 297,95	208 423,36
	a) amortyzacja lub odpisy umorzeniowe	3 595,97	1 639,00
	b) koszty odprowadzania ścieków do urządzeń niebędących w posiadaniu przedsiębiorstwa	0,00	0,00
	2) raty kapitałowe ponad wartość amortyzacji	0,00	0,00
	3) odsetki	0,00	0,00
	4) należności nieregularne	-1 480,10	-588,95
5) marża zysku	0,00	0,00	
6) wartość niezbędnych przychodów	584 817,85	207 834,41	
5	Stawka opłaty abonamentowej woda		
	1) koszty eksploatacji i utrzymania, w tym:	14 877,31	15 109,00
	a) amortyzacja lub odpisy umorzeniowe	9 415,53	9 561,00
	b) koszty odprowadzania ścieków do urządzeń niebędących w posiadaniu przedsiębiorstwa	0,00	0,00
	2) raty kapitałowe ponad wartość amortyzacji	0,00	0,00
	3) odsetki	0,00	0,00
	4) należności nieregularne	0,00	11,66
5) marża zysku	0,00	0,00	
6) wartość niezbędnych przychodów	14 877,31	15 120,66	

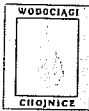

Miejskie Wodociągi Chojnice
Taryfa 2016 r.

	Stawka opłaty abonamentowej kanał		
	1) koszty eksploatacji i utrzymania, w tym:	28 522,51	87 911,00
	a) amortyzacja lub odpisy umorzeniowe	17 911,96	77 228,00
	b) koszty odprowadzania ścieków do urządzeń niebędących w posiadaniu przedsiębiorstwa	0,00	0,00
6	2) raty kapitałowe ponad wartość amortyzacji	0,00	0,00
	3) odsetki	0,00	0,00
	4) należności nieregularne	0,00	22,08
	5) marża zysku	0,00	0,00
	6) wartość niezbędnych przychodów	28 522,51	87 933,08
7	Średnia zmiana wartości przychodów - zaopatrzenie w wodę w %		88,92%
8	Średnia zmiana wartości przychodów - odprowadzanie ścieków w %		152,29%
9	Średnia zmiana wartości przychodów - abonamentowych w %		101,24%

Tabela D Alokacja niezbędnych przychodów według taryfowych grup odbiorców usług w roku obowiązywania nowych taryf.

Wyszczególnienie	Wsp alokacji wg tabeli E	Taryfowa grupa odbiorców usług			
		Taryfa A	Taryfa B	Taryfa C	Ogółem
Zaopatrzenie w wodę					
1) koszty eksploatacji i utrzymania, w tym:		3 253 932,05	874 126,61	155 005,42	4 283 064,08
a) koszty bezpośrednie:		2 374 913,02	640 966,90	114 069,86	3 129 949,78
- amortyzacja lub odpisy umorzeniowe	A	368 764,91	97 814,86	17 173,23	483 753,00
- wynagrodzenie z narzutami	A	801 110,21	212 494,41	37 307,38	1 050 912,00
- materiały	A	398 119,34	105 601,11	18 540,25	522 260,70
- energia	A	375 543,62	99 612,91	17 488,91	492 645,44
- opłata za korzystanie ze środowiska	B	110 127,16	40 232,66	8 599,71	158 959,53
- podatki i opłaty - inne	A	238 882,71	63 363,62	11 124,67	313 371,00
- usługi obce	A	76 977,02	20 418,15	3 584,79	100 979,96
- pozostałe koszty	A	5 388,05	1 429,18	250,92	7 068,15
b) alok.: koszty pośrednie		879 019,03	233 159,71	40 935,56	1 153 114,30
- rozł. kosztów wydz. i działalności pom.	A	0,00	0,00	0,00	0,00
- alokowane koszty ogólne	A	879 019,03	233 159,71	40 935,56	1 153 114,30
2) raty kapitałowe ponad wartość amortyzacji	A	0,00	0,00	0,00	0,00
3) odsetki	A	0,00	0,00	0,00	0,00
4) należności nieregularne	A	-4 706,01	-1 248,27	-219,16	-6 173,44
5) marża zysku	A	0,00	0,00	0,00	0,00
6) razem wartość niezbędnych przychodów		3 249 226,04	872 878,34	154 786,26	4 276 890,64
Odprowadzanie ścieków					
I) Sieć kanalizacyjna					
1) koszty eksploatacji i utrzymania, w tym:		2 295 390,30			2 295 390,30
a) koszty bezpośrednie:		1 677 481,15			1 677 481,15
- amortyzacja lub odpisy umorzeniowe	C	534 726,00			534 726,00
- wynagrodzenie z narzutami	C	418 519,00			418 519,00
- materiały	C	102 059,10			102 059,10
- energia	C	1 102,40			1 102,40
- opłata za korzystanie ze środowiska	C	281,20			281,20
- podatki i opłaty - inne	C	324 999,00			324 999,00
- usługi obce	C	289 946,70			289 946,70
- pozostałe koszty	C	5 847,75			5 847,75
b) alok.: koszty pośrednie		617 909,15			617 909,15
- rozł. kosztów wydz. i działalności pom.	C	0,00			0,00
- alokowane koszty ogólne	C	617 909,15			617 909,15
2) raty kapitałowe ponad wartość amortyzacji	C	0,00			0,00
3) odsetki	C	0,00			0,00
4) należności nieregularne	C	-2 531,33			-2 531,33
5) marża zysku	C	0,00			0,00
6) razem wartość niezbędnych przychodów		2 292 858,97			2 292 858,97

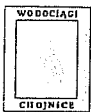
Miejskie Wodociągi Chojnice
Taryfa 2016 r.

II) Przepompownie ścieków				
1) koszty eksploatacji i utrzymania, w tym:		2 143 102,04	71 990,50	2 215 092,54
a) koszty bezpośrednie:		1 566 275,89	52 613,91	1 618 889,80
- amortyzacja lub odpisy umorzeniowe	D	874 968,30	29 391,70	904 360,00
- wynagrodzenie z narzutami	D	437 960,16	14 711,84	452 672,00
- materiały	D	7 848,36	263,64	8 112,00
- energia	D	146 484,38	4 920,66	151 405,04
- opłata za korzystanie ze środowiska	D	107,99	3,63	111,62
- podatki i opłaty - inne	D	38 183,36	1 282,64	39 466,00
- usługi obce	D	60 723,34	2 039,80	62 763,14
- pozostałe koszty	D	0,00	0,00	0,00
b) alok.: koszty pośrednie		576 826,15	19 376,59	596 202,74
- rozl. kosztów wydz. i działalności pom.	D	0,00	0,00	0,00
- alokowane koszty ogólne	D	576 826,15	19 376,59	596 202,74
2) raty kapitałowe ponad wartość amortyzacji	D	0,00	0,00	0,00
3) odsetki	D	0,00	0,00	0,00
4) należności nieregularne	D	-2 363,03	-79,38	-2 442,41
5) marża zysku	D	0,00	0,00	0,00
6) razem wartość niezbędnych przychodów		2 140 739,01	71 911,12	2 212 650,13
III) Oczyszczanie i odprowadzanie ścieków				
1) koszty eksploatacji i utrzymania, w tym:		6 910 015,83	232 119,40	1 785 533,79
a) koszty bezpośrednie:		5 049 611,47	169 625,20	1 304 809,15
- amortyzacja lub odpisy umorzeniowe	E	2 597 416,29	87 251,71	671 167,00
- wynagrodzenie z narzutami	E	798 178,21	26 812,19	206 247,60
- materiały	E	423 301,30	14 219,42	109 380,18
- energia	E	724 668,76	24 342,88	187 252,91
- opłata za korzystanie ze środowiska	E	82 228,43	2 762,20	21 247,65
- podatki i opłaty - inne	E	326 391,93	10 964,07	84 339,00
- usługi obce	E	97 426,55	3 272,73	25 174,81
- pozostałe koszty	E	0,00	0,00	0,00
b) alok.: koszty pośrednie		1 860 404,36	62 494,20	480 724,64
- rozl. kosztów wydz. i działalności pom.	E	0,00	0,00	0,00
- alokowane koszty ogólne	E	1 860 404,36	62 494,20	480 724,64
2) raty kapitałowe ponad wartość amortyzacji	E	0,00	0,00	0,00
3) odsetki	E	102 933,91	3 457,73	26 597,91
4) należności nieregularne	E	-7 621,36	-256,01	-1 969,35
5) marża zysku	E	0,00	0,00	0,00
6) razem wartość niezbędnych przychodów		7 005 328,38	235 321,12	1 810 162,35
IV) Razem wartość niezbędnych przychodów		11 438 926,36	307 232,24	1 810 162,35
Stawka opłaty abonamentowej odczyt				
1) koszty eksploatacji i utrzymania, w tym:		208 423,36		208 423,36
a) koszty bezpośrednie:		208 423,36		208 423,36
- amortyzacja lub odpisy umorzeniowe	F	1 639,00		1 639,00
- wynagrodzenie z narzutami	F	202 635,00		202 635,00
- materiały	F	0,00		0,00
- energia	F	0,00		0,00
- opłata za korzystanie ze środowiska	F	0,00		0,00
- podatki i opłaty - inne	F	0,00		0,00
- usługi obce	F	81,36		81,36
- pozostałe koszty	F	4 068,00		4 068,00
b) alok.: koszty pośrednie		0,00		0,00
- rozl. kosztów wydz. i działalności pom.	F	0,00		0,00
- alokowane koszty ogólne	F	0,00		0,00
2) raty kapitałowe ponad wartość amortyzacji	F	0,00		0,00
3) odsetki	F	0,00		0,00
4) należności nieregularne	F	0,00		0,00
5) marża zysku	F	0,00		0,00
6) razem wartość niezbędnych przychodów		208 423,36		208 423,36

Miejskie Wodociągi Chojnice
Taryfa 2016 r.

Stawka opłaty abonamentowej rozliczenie				
1) koszty eksploatacji i utrzymania, w tym:		325 120,02		325 120,02
a) koszty bezpośrednie:		325 120,02		325 120,02
- amortyzacja lub odpisy umorzeniowe	G	0,00		0,00
- wynagrodzenie z narzutami	G	324 047,00		324 047,00
- materiały	G	507,00		507,00
- energia	G	0,00		0,00
- opłata za korzystanie ze środowiska	G	6,67		6,67
- podatki i opłaty - inne	G	0,00		0,00
- usługi obce	G	254,25		254,25
- pozostałe koszty	G	305,10		305,10
b) alok.: koszty pośrednie		0,00		0,00
- rozl. kosztów wydz. i działalności pom.	G	0,00		0,00
- alokowane koszty ogólne	G	0,00		0,00
2) raty kapitałowe ponad wartość amortyzacji	G	0,00		0,00
3) odsetki	G	0,00		0,00
4) należności nieregularne	G	-588,95		-588,95
5) marża zysku	G	0,00		0,00
6) razem wartość niezbędnych przychodów		324 531,07		324 531,07
Stawka opłaty abonamentowej woda				
1) koszty eksploatacji i utrzymania, w tym:		15 109,00		15 109,00
a) koszty bezpośrednie:		15 109,00		15 109,00
- amortyzacja lub odpisy umorzeniowe	H	9 561,00		9 561,00
- wynagrodzenie z narzutami	H	0,00		0,00
- materiały	H	0,00		0,00
- energia	H	0,00		0,00
- opłata za korzystanie ze środowiska	H	0,00		0,00
- podatki i opłaty - inne	H	5 548,00		5 548,00
- usługi obce	H	0,00		0,00
- pozostałe koszty	H	0,00		0,00
b) alok.: koszty pośrednie		0,00		0,00
- rozl. kosztów wydz. i działalności pom.	H	0,00		0,00
- alokowane koszty ogólne	H	0,00		0,00
2) raty kapitałowe ponad wartość amortyzacji	H	0,00		0,00
3) odsetki	H	0,00		0,00
4) należności nieregularne	H	11,66		11,66
5) marża zysku	H	0,00		0,00
6) razem wartość niezbędnych przychodów		15 120,66		15 120,66
Stawka opłaty abonamentowej kanał				
1) koszty eksploatacji i utrzymania, w tym:		87 911,00		87 911,00
a) koszty bezpośrednie:		87 911,00		87 911,00
- amortyzacja lub odpisy umorzeniowe	I	77 228,00		77 228,00
- wynagrodzenie z narzutami	I	0,00		0,00
- materiały	I	0,00		0,00
- energia	I	0,00		0,00
- opłata za korzystanie ze środowiska	I	0,00		0,00
- podatki i opłaty - inne	I	10 683,00		10 683,00
- usługi obce	I	0,00		0,00
- pozostałe koszty	I	0,00		0,00
b) alok.: koszty pośrednie		0,00		0,00
- rozl. kosztów wydz. i działalności pom.	I	0,00		0,00
- alokowane koszty ogólne	I	0,00		0,00
2) raty kapitałowe ponad wartość amortyzacji	I	0,00		0,00
3) odsetki	I	0,00		0,00
4) należności nieregularne	I	22,08		22,08
5) marża zysku	I	0,00		0,00
6) razem wartość niezbędnych przychodów		87 933,08		87 933,08

Tabela E Współczynnik alokacji w roku obowiązywania nowych taryf

Wsp. alok.	Wyszczególnienie	Jedn. miary	Taryfowa grupa odbiorców usług			
			Taryfa A	Taryfa B	Taryfa C	ogółem
0	1	2	3	4	5	6
A	Sprzedaż roczna wody	m ³	1 431 694,61	379 840,00	66 695,00	1 878 229,61
		%	76,23	20,22	3,55	100,00
B	Przewidywane roczne opłaty za korzystanie ze środowiska - usługi zaopatrzenia w wodę	zł	110 127,94	40 233,18	8 598,41	158 959,53
		%	69,28	25,31	5,41	100,00
C	Ilość roczna dostarczanych ścieków do sieci kanalizacyjnej	m ³	1 593 354,53			1 593 354,53
		%	100,00			100,00
D	Ilość roczna dostarczanych ścieków do przepompowni ścieków	m ³	1 593 354,53	53 557,00		1 646 911,53
		%	96,75	3,25		100,00
E	Ilość roczna dostarczanych ścieków do oczyszczenia i odprowadzenia	m ³	1 593 354,53	53 557,00	411 660,80	2 058 572,33
		%	77,40	2,60	20,00	100,00
F	Ilość roczna odczytów	szt.	39 837,00			39 837,00
		%	100,00			100,00
G	Ilość roczna rozliczeń	szt.	39 837,00			39 837,00
		%	100,00			100,00
H	Ilość odbiorców wody	szt.	5 770,00			5 770,00
		%	100,00			100,00
I	Ilość odbiorców kanału	szt.	5 133,00			5 133,00
		%	100,00			100,00

Tabela F Kalkulacja cen i stawek opłat za wodę i odprowadzanie ścieków metodą alokacji prostej

Lp.	Wyszczególnienie	Taryfowa grupa odbiorców usług			
		Taryfa A	Taryfa B	Taryfa C	
0	1	2	3	4	
1	Zaopatrzenie w wodę	1) wartość niezbędnych przychodów rozliczanych za ilość dostarczonej wody w zł/rok	3 249 226,04	872 878,34	154 786,26
		2) zużycie wody w m ³ /rok	1 431 695	379 840	66 695
		3) cena 1m ³ wody w zł/m ³	2,27	2,30	2,32
2	Odprowadzanie ścieków	1) wartość niezbędnych przychodów rozliczanych za ilość odprowadzanych ścieków w zł/rok	11 438 926,36	307 232,24	1 810 162,35
		2) zużycie wody w m ³ /rok	1 593 355	59 327	411 661
		3) cena 1m ³ wody w zł/m ³	7,18	5,18	4,40
3	Stawka opłaty abonamentowej odczyt	1) wartość niezbędnych przychodów rozliczanych stawką opłaty abonamentowej odczyt w zł/rok	208 423,36		
		2) liczba odczytów	39837		
		3) stawka opłaty abonamentowej odczyt w zł/komplet	5,23		
4	Stawka opłaty abonamentowej rozliczenie	1) wartość niezbędnych przychodów rozliczanych stawką opłaty abonamentowej rozliczenie w zł/rok	324 531,07		
		2) liczba rozliczeń	39837		
		3) stawka opłaty abonamentowej rozliczenie w zł/komplet	8,15		
5	Stawka opłaty abonamentowej woda	1) wartość niezbędnych przychodów rozliczanych stawką opłaty abonamentowej woda w zł/rok	15 109,00		
		2) liczba odbiorców	5 770,00		
		3) stawka opłaty abonamentowej woda na odbiorcę w zł/m-c	0,22		
6	Stawka opłaty abonamentowej kanał	1) wartość niezbędnych przychodów rozliczanych stawką opłaty abonamentowej kanał w zł/rok	87 911,00		
		2) liczba odbiorców	5 133,00		
		3) stawka opłaty abonamentowej kanał na odbiorcę w zł/m-c	1,43		

Tabela G Zestawienie przychodów według taryfowych grup odbiorców usług, z uwzględnieniem wielkości zużycia oraz cen i stawek opłat w roku obowiązywania nowych taryf.

Lp.	Wyszczególnienie	Taryfowa grupa odbiorców usług			
		Taryfa A	Taryfa B	Taryfa C	ogółem
0	1	2	3	4	4
1	ZAOPATRZENIE W WODĘ Z ABONAMENTAMI				
	1) zużycie wody w m ³ /rok	1 431 694,61	379 840,00	66 695,00	1 878 229,61
	2) cena za m ³ wody w zł/m ³	2,27	2,30	2,32	
	3) stawka opłaty abonamentowej woda	0,22	0,22	0,22	
	4) stawka opłaty abonamentowej rozliczenie	8,15	8,15	8,15	
	5) przychody wg należności za ilości dostarczonej wody (cena) w zł/rok	3 249 946,76	873 632,00	154 732,40	4 278 311,16
	6) przychody wg należności za stawki opłat abonamentowych woda w zł/rok	15 129,48	29,14	74,18	15 232,80
	7) przychody wg należności za stawki opłat abonamentowych odczyt w zł/rok	109 911,81	519,40	1 508,73	111 939,94
	8) przychody wg należności za stawki opłat abonamentowych rozliczenie w zł/rok	172 409,82	519,40	1 508,73	174 437,95
	Wartość przychodów w zł/rok	3 547 397,87	874 699,94	157 824,04	4 579 921,85
2	ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW Z ABONAMENTAMI				
	1) ilość ścieków odprowadzonych rocznie w m ³ /rok	1 593 354,53	59 327,00	411 660,80	2 064 342,33
	2) cena usługi odprowadzenia ścieków w zł/m ³	7,18	5,18	4,40	
	3) stawka opłaty abonamentowej kanał	1,43	1,43	1,43	
	4) stawka opłaty abonamentowej rozliczenie	8,15	8,15	8,15	
	5) przychody wg należności za ilość odprowadzonych ścieków (cena) w zł/rok	11 440 285,53	307 313,86	1 811 307,52	13 558 906,91
	6) przychody wg należności za stawki opłat abonamentowych kanał w zł/rok	87 996,85	34,17	51,26	88 082,28
	7) przychody wg należności za stawki opłat abonamentowych odczyt w zł/rok	96 109,36	127,79	170,42	96 407,57
	8) przychody wg należności za stawki opłat abonamentowych rozliczenie w zł/rok	149 935,39	127,79	170,42	150 233,60
	Wartość przychodów w zł/rok	11 774 327,12	307 603,61	1 811 699,62	13 893 630,36

Tabela H Skutki finansowe zmiany cen i stawek opłat za zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków.

Lp.	Wyszczególnienie	Taryfowa grupa odbiorców usług			
		Taryfa A	Taryfa B	Taryfa C	ogółem
0	1	2	3	4	4
1	ZAOPATRZENIE W WODĘ Z ABONAMENTAMI				
	Wartość przychodów				
	1) w roku obowiązywania nowych taryf	3 547 398	874 700	157 824	4 579 922
	2) w roku obrachunkowym poprzedzającym wprowadzenie nowych taryf (pro forma)	3 613 867	886 970	158 592	4 659 429
	Wzrost przychodów	-1,84%	-1,38%	-0,48%	-1,71%
2	ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW Z ABONAMENTAMI				
	Wartość przychodów				
	1) w roku obowiązywania nowych taryf	11 774 327	307 604	1 811 700	13 893 630
	2) w roku obrachunkowym poprzedzającym wprowadzenie nowych taryf (pro forma)	8 366 823	204 142	1 263 632	9 834 597
	Wzrost przychodów	40,73%	50,68%	43,37%	41,27%

Projekt

z dnia 12 listopada 2015 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR XIII/.../15
RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH
z dnia 23 listopada 2015 r.**

w sprawie trybu udzielania i rozliczania dotacji oraz tryb i zakres kontroli prawidłowości ich wykorzystania, dla przedszkoli, innych form przedszkolnych, szkół podstawowych i gimnazjów dla których organem prowadzącym jest organ inny niż Gmina Miejska Chojnice.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 1515) oraz art. 80 ust.1, 2b, 3, 4 i art. 90 ust.1, 1a, 2a, 2b, 2d i 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz.U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572, Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2781; z 2005r. Nr 17, poz. 141, Nr 94, poz. 788, Nr 122, poz. 1020, Nr 131, poz. 1091, Nr 167, poz. 1400 i Nr 249, poz. 2104; z 2006r. Nr 144, poz. 1043, Nr 208, poz. 1532 i Nr 227, poz. 1658; z 2007r. Nr 42, poz. 273, Nr 80, poz. 542, Nr 115, poz. 791, Nr 120, poz. 818, Nr 180, poz. 1280 i Nr 181, poz. 1292; z 2008r. Nr 70, poz. 416, Nr 145, poz. 917, Nr 216, poz. 1370 i Nr 235, poz. 1618; z 2009r. Nr 6, poz. 33, Nr 31, poz. 206, Nr 56, poz. 458, Nr 157, poz. 1241 i Nr 219, poz. 1705; z 2010r. Nr 44, poz. 250, Nr 54, poz. 320, Nr 127, poz. 857 i Nr 148, poz. 991; z 2011r. Nr 106, poz. 622, Nr 112, poz. 654, Nr 139, poz. 814, Nr 149, poz. 887 i Nr 205, poz. 1206; z 2012r. poz. 941 i poz. 979; z 2013r. poz. 87, poz. 827, poz. 1191, poz. 1265, poz. 1317 i poz. 1650; z 2014r. poz. 7, poz. 290, poz. 538, poz. 598, poz. 642, poz. 811, poz. 1146 i poz. 1877; z 2015r. poz. 357) przy zastosowaniu art. 6 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2013r. poz. 827) oraz art. 34 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015, poz. 357), uchwala się, co następuje:

Rozdział 1.

Podstawa naliczania dotacji

§ 1. 1. Niepublicznym przedszkolom przysługują dotacje z budżetu gminy na każdego ucznia w wysokości 75 % wydatków bieżących pomniejszonych o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, stanowiące dochody budżetu gminy, ponoszonych na jednego ucznia w przedszkolu samorządowym prowadzonym przez Gminę Miejską Człuchów, a począwszy od 1 września 2016 r. w przedszkolach prowadzonych przez Gminę Miejską Chojnice.

2. Niepublicznym przedszkolom spełniającym warunki określone w art. 90 ust. 1b ustawy o systemie oświaty, przysługują dotacje w wysokości równej wydatkom bieżącym pomniejszonym o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, stanowiące dochody budżetu gminy, ponoszonym na jednego ucznia w przedszkolach samorządowych prowadzonych przez Gminę Miejską Chojnice.

§ 2. 1. Publicznym oddziałom przedszkolnym prowadzonym przez organy inne niż Gmina Miejska Chojnice, przysługują dotacje na każdego ucznia z budżetu gminy w wysokości wydatków bieżących pomniejszonych o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, stanowiące dochody budżetu gminy, ponoszonych na jednego ucznia w przedszkolu samorządowym prowadzonym przez Gminę Miejską Człuchów.

2. Począwszy od 1 września 2016 r. publicznym przedszkolom prowadzonym przez organy inne niż Gmina Miejska Chojnice, przysługują dotacje z budżetu gminy na każdego ucznia w wysokości wydatków bieżących pomniejszonych o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, stanowiące dochody budżetu gminy, ponoszonych na jednego ucznia w przedszkolach samorządowych prowadzonym przez Gminę Miejską Chojnice.

§ 3. 1. Niepublicznym zespołom wychowania przedszkolnego oraz punktom przedszkolnym przysługują dotacje z budżetu gminy na każdego ucznia w wysokości 40 % wydatków bieżących pomniejszonych o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, stanowiące dochody budżetu gminy, ponoszonych na jednego ucznia w przedszkolu samorządowym prowadzonym przez Gminę Miejską Człuchów, a począwszy od 1 września 2016 r. w przedszkolach samorządowych prowadzonych przez Gminę Miejską Chojnice.

2. Niepublicznym zespołom wychowania przedszkolnego oraz punktom przedszkolnych spełniającym warunki określone w art. 90 ust. 1c ustawy o systemie oświaty przysługują dotacje w wysokości równej 50% wydatków bieżących pomniejszonych o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, stanowiące dochody budżetu gminy, ponoszonych na jednego ucznia w przedszkolach samorządowych prowadzonych przez Gminę Miejską Chojnice.

§ 4. 1. Publicznym zespołom wychowania przedszkolnego oraz punktom przedszkolnym przysługują dotacje z budżetu gminy na każdego ucznia w wysokości 50 % wydatków bieżących pomniejszonych o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, stanowiące dochody budżetu gminy, ponoszonych na jednego ucznia w przedszkolu samorządowym prowadzonym przez Gminę Miejską Człuchów, a począwszy od 1 września 2016 r. w przedszkolach samorządowych prowadzonych przez Gminę Miejską Chojnice.

§ 5. Publicznym szkołom podstawowym i gimnazjom przysługuje na każdego ucznia dotacja z budżetu gminy w wysokości równej wydatkom bieżącym przewidzianym na jednego ucznia w szkołach tego samego typu i rodzaju prowadzonych przez Gminę Miejską Chojnice.

§ 6. Niepublicznym szkołom podstawowym i gimnazjom przysługuje na każdego ucznia dotacja z budżetu gminy w wysokości kwoty przewidzianej na jednego ucznia danego typu i rodzaju szkoły w części oświatowej subwencji ogólnej otrzymywanej przez Gminę Miejską Chojnice.

§ 7. W przypadku gdy w placówkach wymienionych w § 1, 2, 3, 4, znajdują się uczniowie niepełnosprawni, otrzymują one na każdego ucznia niepełnosprawnego dotację w wysokości równej kwocie przewidzianej na niepełnosprawnego ucznia w części oświatowej subwencji ogólnej otrzymywanej przez gminę.

§ 8. Placówki wymienione w § 1, 2, 3, 4, szkoły podstawowe, w tym z oddziałami integracyjnymi, które prowadzą wczesne wspomaganie rozwoju dziecka otrzymują dotację w wysokości równej kwocie przewidzianej na 1 dziecko objęte wczesnym wspomaganie rozwoju w części oświatowej subwencji ogólnej otrzymywanej przez gminę.

§ 9. Dotacji dla przedszkoli, oddziałów przedszkolnych, zespołów wychowania przedszkolnego, punktów przedszkolnych i szkół, zwanych dalej placówkami, udziela się pod warunkiem, że placówki te złożą w terminie do 30 września roku poprzedzającego kolejny rok budżetowy, wniosek o udzielenie dotacji do Urzędu Miejskiego, według wzoru stanowiącego załącznik nr 1, do niniejszej uchwały.

§ 10. Kwoty dotacji ustala Rada Miejska w uchwale budżetowej na dany rok budżetowy.

§ 11. Dotacje przekazywane są placówkom w terminie ustawowym tj. nie później niż do ostatniego dnia danego miesiąca za dany miesiąc, z wyjątkiem grudnia w którym będzie przekazana do 15 grudnia.

§ 12. Dotację w okresie przerwy wakacyjnej, tj. w miesiącach lipcu i sierpniu, ustala się jako średnią arytmetyczną stanów na 10 dzień danego miesiąca liczby dzieci w okresie od stycznia do czerwca danego roku.

§ 13. Dotacje mogą być przeznaczone wyłącznie na cele określone w art. 80 ust. 3d i art. 90 ust. 3d ustawy o systemie oświaty z tym, że pod pojęciem wydatków bieżących rozumie się kategorie wydatków określone w art. 236 ust. 2 i 3 pkt 1-6 ustawy o finansach publicznych.

§ 14. Placówki otrzymujące dotacje z budżetu miasta są zobowiązane:

- 1) Prowadzenie dokumentacji potwierdzającej uczęszczanie ucznia do placówki, w tym datę przyjęcia oraz skreślenia z listy ucznia i udostępnienie jej Urzędowi Miejskiemu;

- 2) Prowadzenie dokumentacji finansowo – księgowej ewidencjonującej wydatki związane z dotacją oraz udostępnienie jej Urzędowi Miejskiemu;
- 3) Każda z faktur (rachunków) potwierdzająca poniesione wydatki powinna być opatrzona na odwrocie pieczęcią i podpisem osoby upoważnionej oraz zawierać informacje w jakiej części poniesiony został wydatek z otrzymanej dotacji i jakie było jego przeznaczenie;
- 4) Przedstawienie w terminie do 31 stycznia następnego roku rozliczenie dotacji za dany okres wg. wzoru stanowiącego załącznik nr 3 i nr 4;
- 5) W przypadku likwidacji placówki dotację należy rozliczyć w terminie jednego miesiąca od zakończenia działalności.

Rozdział 2.

Tryb i zakres kontroli

§ 15. Kontrolę przeprowadzają pracownicy Wydziału Kontroli Wewnętrznej Urzędu Miejskiego w Chojnicach.

§ 16. 1. Kontrolujący mogą dokonywać kontroli w placówkach w zakresie:

- 1) sprawdzania zgodności ze stanem faktycznym liczby uczniów wykazywanym w rozliczeniu z otrzymywanej dotacji o którym mowa w § 6 pkt 2;
- 2) sprawdzania prawidłowości wykorzystanej dotacji zgodnie z zasadami określonymi w art. 80 ust. 3d. i art. 90 ust. 3d. ustawy o systemie oświaty (t.j.: Dz.U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.);
- 3) zgodność złożonego rocznego rozliczenia wykorzystania dotacji z dokumentacją organizacyjną i finansową szkoły lub przedszkola.

2. Postępowanie kontrolne ma w zakresie ustalenie stanu faktycznego w zakresie objętym przedmiotem kontroli.

§ 17. 1. Kontrolujący dokonuje ustaleń faktycznych na podstawie dowodów zebranych w toku postępowania kontrolnego.

2. Dowodami w szczególności są:

- 1) dokumenty;
- 2) pisemne wyjaśnienia;
- 3) oświadczenia.

3. Dokumenty potwierdzające dokonanie wydatku ze środków dotacji powinny zawierać wskazanie źródła finansowania.

4. Kierownik jednostki kontrolowanej lub osoba upoważniona przez niego osoba potwierdza zgodność odpisów, wyciągów, zestawień, obliczeń, wydruków z oryginałem a także udziela informacji i wyjaśnień.

§ 18. 1. Wynik przeprowadzonej kontroli kontrolujący przedstawia w protokole kontroli.

2. Jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli zostanie stwierdzone, że dotacja została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem, pobrana nienależnie, pobrana w nadmiernej wysokości – podlega zwrotowi na zasadach określonych w ustawie o finansach publicznych.

§ 19. 1. W ciągu 14 dni od dnia podpisania lub odmowy podpisania protokołu kontroli Burmistrz kieruje wystąpienie pokontrolne do kontrolowanego oraz jego organu prowadzącego zawierające w razie stwierdzenia nieprawidłowości zalecenia pokontrolne.

2. Kontrolowany, do którego zostało skierowane wystąpienie pokontrolne jest obowiązany w terminie określonym w wystąpieniu pokontrolnym zawiadomić Burmistrza Miasta o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych i wykorzystania uwag zawartych w wystąpieniu pokontrolnym.

§ 20. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Chojnice.

§ 21. Traci moc Uchwała nr XXIX/309/13 Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia 25 lutego 2013 r. w sprawie trybu udzielania i rozliczania dotacji oraz tryb i zakres kontroli prawidłowości ich wykorzystania, dla przedszkoli, innych form przedszkolnych, szkół podstawowych i gimnazjów dla których organem prowadzącym jest organ inny niż Gmina Miejska Chojnice (t.j.: Dz.Urz.Woj.Pom. z 2014r. poz. 3623).

§ 22. Uchwała podlega publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego i wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia publikacji.

BURMISTRZ MIASTA
CHOJNICE
Stary Rynek 1
89-600 Chojnice

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Mirosław Janowski

Chojnice, dnia .....

.....

.....

.....

(nazwa osoby fizycznej/prawnej prowadzącej
szkołę/placówkę)

W N I O S E K

o udzielenie dotacji na rok ..... na prowadzenie szkoły/placówki.

1. Nazwa szkoły/placówki .....

2. Numer i data zaświadczenia wydanego przez Burmistrza Miasta Chojnice o wpisie
do ewidencji .....

3. Planowana liczba uczniów:

a) w okresie od 1 stycznia do 31 sierpnia .....r. - .....

b) w okresie od 1 września do 31 grudnia ..... r. - .....

4. Numer rachunku bankowego, na który ma być przekazywana dotacja:

.....

.....
(podpis)

**Informacje o liczbie uczniów
wraz z oświadczeniem o aktualności uprawnień do otrzymywania dotacji
z budżetu Gminy Miejskiej Chojnice**

1. Nazwa i adres placówki .....
.....
2. Typ i rodzaj szkoły .....
3. Organ prowadzący .....
4. Nr ewidencyjny .....

Liczba uczniów wg stanu na 10 dzień danego miesiąca
miesiąc, rok .....
liczba uczniów .....

.....
(data sporządzenia)

.....
(podpis dyrektora)

uwaga:

Jeżeli 10 dzień miesiąca przypada w dzień wolny od pracy np. w sobotę, należy podać liczbę dzieci z piątku tj. 9 dnia miesiąca, ponieważ w sobotę placówka nie pracuje, jednak stan dzieci zapisanych w tym dniu pozostał taki jak 9 dnia miesiąca tj. w sobotę.

.....
 (pieczęć szkoły)

ROZLICZENIE Z DOTACJI

na rok .....

1. Nazwa i adres placówki .....
2. Typ i rodzaj szkoły .....
3. Organ prowadzący .....
4. Nr ewidencyjny .....
5. Dotacja roczna przekazana przez Urząd Miejski, wg zestawienia:

miesiące	liczba dzieci wg stanu na 10 dzień danego m-ca	dotacja za m-c:
Styczeń		
Luty		
Marzec		
Kwiecień		
Maj		
czerwiec		
Lipiec		
Sierpień		
Wrzesień		
Październik		
Listopad		
grudzień		
Ogółem:		

6. Dotacja wydatkowana w wysokości ..... złotych została przeznaczona na:
  - a) wynagrodzenie pracowników .....
  - b) pochodne od wynagrodzeń (składki ZUS, FP) .....
  - c) wydatki eksploatacyjne, w tym energia .....
  - d) zakup wyposażenia, książek i pomocy dydaktycznych .....
  - e) remonty .....
  - f) pozostałe wydatki .....
 Kwota niewykorzystanej dotacji – do zwrotu (pkt.5 – pkt.6) .....

.....
 (data sporządzenia rozliczenia)

.....
 (czytelny podpis dyrektora)

Załącznik Nr 4 do Uchwały Nr XIII/.../15
Rady Miejskiej w Chojnicach
z dnia 23 listopada 2015 r.

.....
(pieczęć jednostki)

ZESTAWIENIE WYDATKÓW POKRYTYCH W RAMACH OTRZYMANEJ DOTACJI za rok .....

Lp.	Nr dowodu	Data dowodu	Data zapłaty	Wystawca dowodu	Rodzaj wydatku bieżącego	Kwota
RODZAJ WYDATKU						
(wynagrodzenia pracowników, pochodne od wynagrodzeń, wydatki eksploatacyjne, zakup wyposażenia, książek i pomocy dydaktycznych, remonty, pozostałe wydatki)						
Podsumowanie:						

.....
(czytelny podpis dyrektora)

Uzasadnienie

Z dniem 1 września 2016 r. oddziały przedszkolne funkcjonujące w SP Nr 3 i ZS Nr 7 stają się na mocy tzw. „ustawy przedszkolnej” przedszkolami. Gmina Miejska Chojnice nie będzie wówczas naliczała dotacji dla placówek oświatowych na podstawie wydatków bieżących ponoszonych w przedszkolu publicznym w Człuchowie, lecz na podstawie wydatków bieżących ponoszonych przez nowo powstałe przedszkola samorządowe w mieście Chojnice.

Art. 34 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015, poz. 357) stanowi, że dotychczas obowiązujące uchwały o zasadach dotowania tracą moc z dniem 31 grudnia 2015 r., stąd płynie konieczność podjęcia nowych uchwał.

Opinia prawna

Projekt uchwały odpowiada przepisom prawa.

Dyrektor Generalny
Sekretarz Miasta

mgr Robert Wajlonis

UCHWAŁA NR XIII/.../15
RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH
z dnia 23 listopada 2015r.

**w sprawie przyjęcia programu współpracy Gminy Miejskiej Chojnice
w 2016 roku z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa
w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności
pożytku publicznego i o wolontariacie.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 1515) i art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity: Dz.U. z 2014 r. poz. 1118, poz. 1138 i poz. 1146 oraz z 2015r. poz. 1255 i poz. 1339), po konsultacjach z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się program współpracy Gminy Miejskiej Chojnice w 2016 roku z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Chojnice.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego Chojnice oraz na stronach internetowych miasta.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

BURMISTRZ MIASTA
CHOJNICE
Stary Rynek 1
89-600 Chojnice

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Mirosław Janowski

Uzasadnienie

Program współpracy z organizacjami pozarządowymi, osobami prawnymi i jednostkami organizacyjnymi działającymi na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła katolickiego, jak również do innych Kościołów i związków wyznaniowych oraz stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego, stanowi uszczegółowienie przedmiotu współpracy z Gminą Miejską Chojnice w roku 2016. Przedmiotowa uchwała to również realizacja zasad partnerstwa i jawności w zakresie wykonywania zadań publicznych oraz podstawa dla władz Miasta do dysponowania środkami publicznymi. Zgodnie z art. 5 a ust.1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego uchwała, po konsultacjach z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ww. ustawy – Roczny program współpracy Gminy Miejskiej Chojnice z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na rok 2016.

Opinia prawna

Uchwała odpowiada przepisom prawa, stanowi realizację obowiązków Rady Miejskiej w zakresie uchwalenia rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi. Podjęcie uchwały jest obligatoryjne.

Dyrektor Generalny
Sekretarz Miasta

mgr Robert Wajlonis

Program współpracy Gminy Miejskiej Chojnice z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na 2016 rok

**Rozdział 1.
Postanowienia ogólne**

§ 1. 1. Współpraca realizowana jest w oparciu o roczny program uchwalany przez Radę Miejską w Chojnicach i realizowana jest m.in. poprzez zlecenie realizacji zadań gminy w formie powierzania wykonania zadania wraz z udzieleniem dotacji na jego sfinansowanie lub wspierania realizacji zadania wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie jego realizacji. Program obejmuje współpracę Gminy Miejskiej Chojnice z organizacjami działającymi na rzecz Gminy Miejskiej Chojnice i jego mieszkańców.

2. Ilekroć w niniejszym programie jest mowa o:

- 1) *ustawie* – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj.Dz. U. z 2014, poz.1118, z późn. zm.);
- 2) *działalności pożytku publicznego* – należy przez to rozumieć działalność społecznie użyteczną, prowadzoną przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- 3) *organizacjach pozarządowych* – rozumie się przez to niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych oraz niedziałające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia;
- 4) *organizacjach pożytku publicznego* – należy przez to rozumieć organizacje pozarządowe oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego a także stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, które spełniają wymagania określone w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, prowadzące na obszarze gminy miejskiej Chojnice swoją działalność;
- 5) *środkach publicznych* – należy przez to rozumieć środki publiczne, o których mowa w ustawie o finansach publicznych, przeznaczonych na wydatki publiczne w rozumieniu tej ustawy;
- 6) *dotacji* – należy rozumieć przez to dotację w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (tj.Dz. U. z 2013, poz. 885 z późn. zmianami);
- 7) *otwartym konkursie ofert* – należy przez to rozumieć konkurs na dotacje z budżetu Gminy Miejskiej Chojnice na realizację zadań publicznych Gminy Miejskiej Chojnice;
- 8) *komisji konkursowej* – należy przez to rozumieć Komisję Konkursową, powołaną przez Burmistrza Miasta Chojnice w celu zaopiniowania ofert;
- 9) *sferze zadań publicznych* – należy przez to rozumieć zadania, o których mowa w art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- 10) *gmina* – rozumie się przez to Gmina Miejska Chojnice;
- 11) *zadaniach gminy* – należy przez to rozumieć zadania publiczne, należące do zakresu działania Gminy Miejskiej Chojnice;
- 12) *gminie i samorządzie gminnym* – należy przez to rozumieć zarówno organy samorządowe jak i jednostki organizacyjne Gminy Miejskiej Chojnice, realizujące określone zadania publiczne, należące do zadań gminy- samorządu gminnego.

Rozdział 2. Główne cele programu

§ 2. 1. Głównym celem programu współpracy samorządu Gminy Miejskiej Chojnice z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy jest kształtowanie ładu społecznego w środowisku lokalnym, poprzez budowanie partnerstwa między administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi działającymi na obszarze gminy poprzez wspieranie tych organizacji w realizacji ważnych celów społecznych oraz stwarzanie warunków dla powstawania różnorodnych inicjatyw i struktur działających na rzecz lokalnej społeczności a także integrowanie różnych podmiotów polityki lokalnej obejmującej swym zasięgiem sferę zadań publicznych.

2. Szczegółowe cele programu:

- 1) poprawa jakości życia i pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców Gminy Miejskiej Chojnice;
- 2) większa efektywność wydatkowania środków publicznych;
- 3) zwiększanie ilości i jakości usług świadczonych na rzecz mieszkańców;
- 4) stałej partnerskiej współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi;
- 5) udział zainteresowanych podmiotów przy tworzeniu programu współpracy.

Rozdział 3. Zasady i formy współpracy

§ 3. 1. Współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy odbywa się na następujących zasadach:

- 1) **pomocniczości** – oznacza to, że Gmina Miejska Chojnice powierza organizacjom realizację zadań własnych, a organizacje zapewniają ich wykonanie w sposób ekonomiczny, profesjonalny i terminowy;
- 2) **suwerenności stron** – oznacza to, że stosunki pomiędzy Gminą Miejską Chojnice a organizacjami kształtowane będą z poszanowaniem wzajemnej autonomii i niezależności w swojej działalności statutowej;
- 3) **partnerstwa** – oznacza dobrowolną współpracę równoprawnych partnerów na warunkach określanych stosowną umową lub porozumieniem;
- 4) **efektywności** – polega na dążeniu do osiągnięcia możliwie najlepszych efektów w realizacji zadań publicznych;
- 5) **uczciwej konkurencji i jawności** zakłada kształtowanie przejrzystych zasad współpracy opartych na równych, jawnych kryteriach wspierania organizacji pozarządowych.

2. Zarówno Gmina jak i organizacje pożytku publicznego w trakcie udzielania dotacji oraz wydatkowania przyznanych środków publicznych działają zgodnie z prawem i dobrymi obyczajami.

§ 4. Współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy może mieć charakter finansowy i pozafinansowy:

- 1) współpraca finansowa polega na zleceniu realizacji zadań publicznych poprzez:
  - a) **powierzenie** wykonywania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji.
  - b) **wspieranie** wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji;
- 2) współpraca pozafinansowa polega na:
  - a) wzajemnym informowaniu się o planowanych kierunkach działalności,
  - b) konsultowaniu z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji,

- c) konsultowaniu projektów aktów normatywnych dotyczących sfery zadań publicznych, o której mowa w art. 4 ustawy, z radami działalności pożytku publicznego, w przypadku ich utworzenia,
- d) tworzeniu wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych, podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy oraz przedstawicieli właściwych organów administracji publicznej,
- e) udzielaniu organizacjom wsparcia poprzez nieodpłatne użyczenie sprzętu czy udostępnienie sali (w budynku Urzędu Miejskiego lub jednostek podległych), na doraźne potrzeby organizacji.

Rozdział 4. Zakres przedmiotowy

§ 5. Zakres przedmiotowy programu określa art. 4 ustawy, który wyznacza zakres sfery zadań pożytku publicznego i obejmuje praktycznie wszystkie istotne przedmioty realnego i potencjalnego wspólnego zainteresowania samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych oraz podmiotów działających w sferze pożytku publicznego.

Rozdział 5. Priorytetowe zadania publiczne

§ 6. 1. Uznaje się, że do zadań priorytetowych, które będą realizowane w 2016 r. przez adresatów programu należą zadania w zakresie:

- 1) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- 2) wspierania i upowszechniania kultury fizycznej;
- 3) działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży;
- 4) ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej;
- 5) działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami;
- 6) przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym;
- 7) ekologii;
- 8) ochrony zwierząt (prowadzenie schroniska dla bezdomnych zwierząt);
- 9) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;
- 10) nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania.

2. Burmistrz Miasta może, na wniosek podmiotu Programu, rozszerzyć listę zadań realizowanych w 2016 roku po zasięgnięciu opinii komisji Rady Miejskiej właściwej dla dziedziny zadania.

Rozdział 6. Okres realizacji programu

§ 7. Gmina Miejska Chojnice realizuje zadania publiczne we współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy na podstawie rocznego programu współpracy i działania te obejmują rok kalendarzowy 2016.

Rozdział 7 Sposób realizacji programu

§ 8.1. Przeprowadzanie otwartych konkursów ofert wg procedur określonych w ustawie oraz Rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 grudnia 2010r. w sprawie wzoru oferty realizacji zadania publicznego, ramowego wzoru umowy o wykonanie zadania publicznego i wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania (Dz.U. z 2011r., Nr 6 poz. 25).

2. Gmina Miejska Chojnice może, na wniosek organizacji pozarządowej lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy, zlecić realizację zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert. Szczegółowe warunki oraz tryb przyznawania dotacji określa art. 19a ustawy.

Rozdział 8

Wysokość środków przeznaczanych na realizację programu

§ 9. 1. Wysokość środków finansowych przewidzianych na realizację zadań publicznych zleconych organizacjom pozarządowym i innym uprawnionym podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy na 2016 rok, w zakresie:

- 1) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego wynosi 93.000 zł;
- 2) wspierania i upowszechniania kultury fizycznej wynosi 316.000 zł;
- 3) działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży wynosi 5.000 zł;
- 4) ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej wynosi 2.000 zł;
- 5) działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami wynosi 2.500 zł;
- 6) przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym wynosi 26.000 zł;
- 7) ekologii wynosi 1.500 zł;
- 8) ochrony zwierząt (prowadzenie schroniska dla bezdomnych zwierząt) wynosi 320.000 zł.
- 9) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób wynosi 1.045.000 zł.
- 10) nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania wynosi 300.000 zł.

2. Wysokość środków na poszczególne zadania w końcowym procesie prac nad budżetem na 2016 może ulec podwyższeniu, w trybie i na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Rozdział 9

Ocena realizacji programu

§ 10. 1. Burmistrz Miasta Chojnice dokonuje kontroli i oceny realizacji zadania wspieranego lub powierzanego organizacji pozarządowej na zasadach określonych w ustawie.

2. Mierniki efektywności programu oparte są na informacji dotyczącej jego realizacji w ciągu ostatniego roku, a w szczególności:

- 1) liczba i rodzaje otwartych konkursów ofert;
- 2) liczba ofert złożonych w otwartych konkursach ofert;
- 3) liczba umów zawartych na realizację zadania publicznego;
- 4) wysokość kwot udzielonych dotacji;
- 5) liczba organizacji realizujących zadania publiczne.

3. Burmistrz Miasta Chojnice składa Radzie Miejskiej w Chojnicach sprawozdanie z realizacji Programu, w terminie do dnia 30 kwietnia następnego roku.

Rozdział 10

Informacja o sposobie tworzenia programu oraz o przebiegu konsultacji

§ 11. Program Współpracy tworzony jest w kilku etapach:

- 1) przygotowanie projektu Programu przez Referat;
- 2) skierowanie projektu do Burmistrza Miasta, który akceptuje go i kieruje do konsultacji społecznych;
- 3) konsultacje odbywają się, od momentu umieszczenia projektu w Biuletynie Informacji Publicznej, stronie internetowej miasta Chojnice na min. 7 dni. W tym czasie można zgła-

- sząć wnioski i uwagi również w Referacie Kultury, Sportu, Rekreacji i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi;
- 4) po naniesieniu poprawek Program zostaje skierowany pod obrady Rady Miejskiej w Chojnicach, który podejmuje stosowną uchwałę.
2. Roczny program współpracy uchwalany jest do dnia 30 listopada roku poprzedzającego okres jego obowiązywania.

Rozdział 11

Tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert

- § 12.** 1. Komisje konkursowe powoływane są w celu opiniowania złożonych ofert.
2. W skład komisji konkursowej wchodzi przedstawiciel Burmistrza oraz osoby reprezentujące organizacje oraz inne podmioty z wyłączeniem osób reprezentujących organizacje oraz inne podmioty biorące udział w konkursie, w liczbie, co najmniej dwóch dla każdej ze stron.
3. Z głosem doradczym w pracach Komisji mogą brać udział osoby posiadające specjalistyczną wiedzę w dziedzinie, w jakiej organizowany jest konkurs.
4. Członkowie komisji konkursowej przed rozpoczęciem działalności komisji składają oświadczenie, że nie są członkami organizacji lub podmiotu, która złożyła ofertę do ogłoszonego konkursu.
5. Burmistrz ogłaszając otwarty konkurs ofert ogłasza również nabór na członków komisji konkursowej z organizacji pozarządowych lub podmiotów w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronie internetowej gminy.
6. Kandydatem na członka komisji konkursowej może zostać każdy przedstawiciel organizacji pozarządowej lub podmiotu, pod warunkiem, że organizacja lub podmiot, które reprezentuje nie będzie brać udziału w ogłoszonym konkursie.
7. Zgłoszeń do udziału w komisji przedstawiciele organizacji pozarządowej lub podmiotu dokonują w formie pisemnej lub drogą elektroniczną na wskazany w naborze adres emailowy.
8. Wyboru przedstawicieli organizacji pozarządowych lub podmiotów do komisji dokonuje Burmistrz.
9. Jeżeli w odpowiedzi na nabór na członków komisji konkursowej nie wpłynie żadne zgłoszenie kandydata ze strony organizacji pozarządowej lub podmiotu Burmistrz proponuje wybranym przez siebie przedstawicielom organizacji.
10. Referat/wydział realizujący konkurs jest zobowiązany do przekazania informacji o otwartym konkursie ofert oraz naborze na członków komisji konkursowych z organizacji pozarządowych i innych podmiotów. Referat, wydział zamieszcza te informacje w:
- 1) Biuletynie Informacji Publicznej;
  - 2) na tablicy ogłoszeń Urzędu;
  - 3) na stronie internetowej Miasta: www.miastochojnice.pl.
11. Burmistrz powołuje komisje konkursowe i wybiera przedstawicieli organizacji i innych podmiotów spośród zgłoszonych wcześniej kandydatur kierując się przy tym
12. posiadaną przez nich specjalistyczną wiedzą w dziedzinie obejmującej zakres zadań publicznych, których dotyczy konkurs.
13. Do członków komisji konkursowej biorących udział w opiniowaniu ofert stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2013 r. poz. 261, z późn. zm.) dotyczące wyłączenia pracownika.
14. Przewodniczącym komisji konkursowej jest przedstawiciel gminy: z-ca burmistrza.
15. Obsługę administracyjno-biurową komisji konkursowych prowadzą pracownicy referatu/wydziału.

16. Komisja konkursowa dokumentuje swoją pracę w formie pisemnej zgodnie z ogłoszonymi warunkami konkursu.

17. Komisja konkursowa przy rozpatrywaniu ofert dokonuje następujących czynności:

- 1) zapoznaje się z podmiotami, które złożyły oferty;
- 2) ocenia złożone oferty pod względem formalnym, (poprawne wypełnienie oferty oraz komplet załączników);
- 3) odrzuca oferty nie spełniające formalnych warunków konkursu lub zgłoszone po wyznaczonym terminie;
- 4) ocenia możliwość realizacji zadania publicznego przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy;
- 5) ocenia przedstawioną kalkulację kosztów realizacji zadania publicznego, w tym w odniesieniu do zakresu rzeczowego zadania;
- 6) ocenia proponowaną jakość wykonania zadania i kwalifikacje osób, przy udziale których organizacja pozarządowa lub podmioty określone w art. 3 ust. 3 ustawy będą realizować zadanie publiczne;
- 7) uwzględnia planowany przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy udział środków finansowych własnych lub środków pochodzących z innych źródeł na realizację zadania publicznego;
- 8) uwzględnia planowany przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy, wkład rzeczowy, osobowy, w tym świadczenia wolontariuszy i pracę społeczną członków;
- 9) uwzględnia analizę i ocenę realizacji zleconych zadań publicznych w przypadku organizacji pozarządowej lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy, które w latach poprzednich realizowały zlecone zadania publiczne, biorąc pod uwagę rzetelność i terminowość oraz sposób rozliczenia otrzymanych na ten cel środków;
- 10) po zapoznaniu się z merytoryczną treścią ofert, każdy członek komisji konkursowej dokonuje indywidualnie punktowej oceny na karcie, zgodnie ze wskaźnikami określonymi w ogłoszeniu konkursowym oraz proponuje wysokość dotacji.

18. Prace Komisji są prowadzone, jeżeli w jej posiedzeniu bierze udział co najmniej połowa składu. Z czynności dokonywanych na każdym z posiedzeń Komisji sporządza się protokół, a po zakończeniu posiedzeń opiniująco-oceniających oferty sporządza się protokół końcowy zawierający:

- 1) oznaczenie miejsca i czasu konkursu;
- 2) imiona i nazwiska członków komisji konkursowej;
- 3) liczbę zgłoszonych ofert;
- 4) wskazanie ofert odpowiadających warunkom konkursu;
- 5) wskazanie ofert nie odpowiadających warunkom konkursu lub zgłoszonych po terminie;
- 6) propozycję rozstrzygnięcia konkursu wraz z proponowaną wysokością dotacji;
- 7) podpisy członków komisji.

19. Komisja wypracowuje stanowisko, po zebraniu indywidualnych opinii wobec wszystkich ofert i przedstawia je w formie listy ocenionych projektów z przypisaną im oceną punktową i proponowaną propozycją przyznania dotacji.

20. Ostatecznego wyboru najkorzystniejszych ofert wraz z decyzją o wysokości kwoty przyznanej dotacji dokonuje Burmistrz Miasta Chojnice.

21. Udział w pracach komisji konkursowej jest nieodpłatny i nie przysługuje zwrot kosztów podróży.

22. W przypadku, kiedy organizacje otrzymały dotację w wysokości niższej niż wnioskowana, konieczne jest dokonanie uzgodnień, których celem jest doprecyzowanie warunków i zakresu realizacji zadania.

23. Informacje o złożonych ofertach, przyznanych dotacjach oraz o ofertach niespełniających wymogów formalnych, jak również o odmowie lub udzieleniu dotacji na

realizację zadań, są podawane do publicznej wiadomości w formie wykazu umieszczonego w Biuletynie Informacji Publicznej, na tablicy ogłoszeń Urzędu oraz na stronie internetowej Urzędu Miejskiego.

24. Komisja ulega rozwiązaniu z dniem zatwierdzenia przez Burmistrza Miasta wyników konkursu. Decyzje Komisji podejmowane są zwykłą większością głosów obecnych na posiedzeniu członków, w głosowaniu jawnym.

25. Komisja konkursowa jest organem opiniodawczo-doradczym w zakresie opiniowania wniosków o uzyskanie środków finansowych. Jej decyzja nie jest zatem wiążąca dla organu ogłaszającego konkurs. Decyzję o ostatecznym wyborze oferty i udzieleniu dotacji na realizację zadania publicznego dokonuje Burmistrz Miasta Chojnice w formie Zarządzenia. Jest ona ostateczna i nie podlega zaskarżeniu.

26. Ostateczny tryb pracy Komisji Konkursowych określa regulamin zatwierdzany przez Burmistrza w momencie ogłoszenia konkursu.

Rozdział 12

Postanowienia końcowe

§ 13. 1. Program ma charakter otwarty. Zakłada możliwość uwzględniania nowych form współpracy oraz ogłaszania konkursów na zadania nieokreślone w niniejszym programie.

2. Uchwalony program współpracy podaje się do publicznej wiadomości przez zamieszczenie go na stronie internetowej Urzędu Miejskiego, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim w Chojnicach.

3. Dla zachowania zasady jawności i konkurencyjności do publicznej wiadomości w podobny sposób podaje się też wszystkie informacje dotyczące bieżącej współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami.

4. Program współpracy obejmuje organizacje pozarządowe oraz innych jednostek prowadzących swoją działalność na terenie gminy miejskiej Chojnice lub na rzecz jego mieszkańców i spełniają wymagania określone w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

5. Zmiany w „Programie” mogą być dokonywane w trybie uchwały Rady Miejskiej.

6. W sprawach nie uregulowanych w niniejszym Programie zastosowania mają przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ustawy Kodeks Cywilny, ustawy o finansach publicznych oraz ustawy Prawo zamówień publicznych

Projekt

z dnia 4 listopada 2015 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR XIII/.../15
RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH
z dnia 23 listopada 2015 r.**

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Chojnice
na lata 2015-2018.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 1515) oraz art. 87 ust. 1, 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity: Dz.U. z 2014r. poz. 1446 oraz z 2015r. poz. 397 i poz. 774) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Chojnice na lata 2015-2018, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Chojnie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 4. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

BURMISTRZ MIASTA
CHOJNICE
Stary Rynek 1
89-600 Chojnice

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Mirosław Janowski

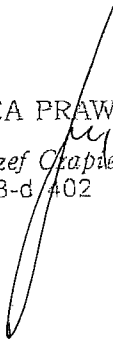
Uzasadnienie

Konieczność podjęcia uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami wynika z przepisów prawa podanych w podstawie prawnej uchwały. Projekt Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami został przygotowany przez tut. Konserwatora Zabytków miasta Chojnice i pozytywnie zaopiniowany przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku oraz Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie. Powyższe więc uzasadnia podjęcie uchwały o treści jak wyżej. Przedmiotowa uchwała z mocy ustawy podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

Opinia prawna

Projekt uchwały odpowiada przepisom prawa. Nie wnoszę uwag.

RADCA PRAWNY
mgr Józef Czaplewski
B-d #02

UCHWAŁA NR XIII/.../15
RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH
z dnia 23 listopada 2015r.

**w sprawie wyrażenia woli przystąpienia Gminy Miejskiej Chojnice
do wspólnej realizacji projektu pn. „Poprawa efektywności energetycznej
oraz rozwój OZE w Chojnicko-Człuchowskim Miejskim Obszarze
Funkcjonalnym – termomodernizacja budynków użyteczności publicznej”
planowanego do realizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 1515) w związku z art. 33 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014 – 2020 (Dz.U. z 2014r. poz. 1146 oraz z 2015r. poz. 378, poz. 1130 i poz. 1240) uchwała się, co następuje:

§ 1. Wyraża się wolę przystąpienia Gminy Miejskiej Chojnice do realizacji projektu partnerskiego pn. „Poprawa efektywności energetycznej oraz rozwój OZE w Chojnicko-Człuchowskim Miejskim Obszarze Funkcjonalnym – termomodernizacja budynków użyteczności publicznej”, planowanego do realizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

§ 2. 1. Upoważnia się Burmistrza Miasta Chojnice do podejmowania działań zmierzających do realizacji Projektu, o którym mowa w § 1.
2. Upoważnia się Burmistrza Miasta Chojnice do zawarcia porozumienia – umowy partnerskiej, która w sposób szczegółowy określi zadania poszczególnych Partnerów projektu.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Chojnice.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega podaniu do publicznej wiadomości na tablicy ogłoszeń oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Chojnicach.

BURMISTRZ MIASTA
CHOJNICE
Stary Rynek 1
89-600 Chojnice

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Mirosław Janowski

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515) do wyłącznej właściwości rady należy stanowienie o kierunkach działania Burmistrza.

W związku z art. 33 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz.U. z 2014 r., poz. 1146 z późn. zm.) w celu wspólnej realizacji projektu, w zakresie określonym przez instytucję zarządzającą krajowym programem operacyjnym albo instytucję zarządzającą regionalnym programem operacyjnym, może zostać utworzone partnerstwo przez podmioty wnoszące do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe, realizujące wspólnie projekt, zwany dalej „projektem partnerskim”, na warunkach określonych w porozumieniu albo umowie o partnerstwie.

Projekt pn.: „Poprawa efektywności energetycznej oraz rozwój OZE w Chojnicko-Człuchowskim Miejskim Obszarze Funkcjonalnym – termomodernizacja budynków użyteczności publicznej” planowany jest do realizacji w formule projektu partnerskiego, w którym Powiat Chojnicki będzie pełnił funkcję Lidera.

Zakres zadania realizowanego przez Gminę Miejską Chojnice obejmuje: termomodernizację Chojnickiego Centrum Kultury, budynku klubowego przy Stadionie Miejskim „Kolejarz 1926”, obiektów Szkoły Podstawowej nr 3 w Chojnicach oraz instalacje służące pozyskaniu energii elektrycznej i ciepłej ze źródeł odnawialnych w powyższych lokalizacjach.

Mając powyższe na uwadze, uzasadnione jest podjęcie niniejszej uchwały.

Opinia prawna

Projekt uchwały odpowiada przepisom prawa. Nie wnoszę uwag.

RADCA PRAWNY
mgr Józef Czapiński
B-d 402

UCHWAŁA NR XIII/.../15
RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH
z dnia 23 listopada 2015r.

w sprawie przyjęcia do realizacji „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Miejskiej Chojnice na lata 2015-2020”.

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 1 i art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 1515) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Miejskiej Chojnice na lata 2015-2020”, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Upoważnia się Burmistrza Miasta Chojnice do podejmowania działań zmierzających do realizacji zapisów dokumentu, o którym mowa w § 1.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

BURMISTRZ MIASTA
CHOJNICE
Stary Rynek 1
89-600 Chojnice

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Miroslaw Janowski

Uzasadnienie

1. Przedstawienie istniejącego stanu:

Gmina Miejska Chojnice nie posiadała do tej pory dokumentu pn. „Plan gospodarki niskoemisyjnej”.

W dniu 28 października 2013 r. Rada Miejska w Chojnicach podjęła uchwałę nr XXXVII/400/13 w sprawie wyrażenia woli przystąpienia do opracowania i wdrażania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. Na opracowanie dokumentu Gmina Miejska Chojnice otrzymała dofinansowanie w wysokości 85% kosztów kwalifikowanych z Funduszu Spójności, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Wodowisko 2007-2013. jednym z wymogów konkursu, w ramach którego podpisano umowę o dofinansowanie jest przyjęcie dokumentu do realizacji.

2. Wyjaśnienie potrzeb i celu podjęcia uchwały:

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN) to dokument, który określa wizję rozwoju niskoemisyjnej gospodarki w Gminie Miejskiej Chojnice. Dzięki temu miasto będzie mogło osiągnąć długofalowe korzyści środowiskowe, społeczne i ekonomiczne. Ważnym elementem Planu jest wyznaczenie celów strategicznych i szczegółowych, realizujących określoną wizję miasta w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej, zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych oraz wdrożenia nowych technologii zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Konieczność opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej wiąże się z ratyfikowanym przez Polskę Protokołem z Kioto oraz przyjętym przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku pakietem klimatyczno-energetycznym. Dokumenty te nakładają na kraje członkowskie szereg obowiązków, także związanych z koniecznością redukcji emisji gazów cieplarnianych i zużycia energii, oraz zwiększenia udziału wykorzystania energii z odnawialnych źródeł.

Podstawą opracowania PGN jest inwentaryzacja źródeł emisji gazów cieplarnianych zlokalizowanych na terenie miasta oraz oparte na tej inwentaryzacji przeprowadzone obliczenia bilansów energetycznych. Ponadto na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji zostały również zidentyfikowane niezbędne do zrealizowania zadania i inwestycje przyczyniające się do osiągnięcia wyznaczonych celów.

Projekt dokumentu był opiniowany przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku pod kątem konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. RDOŚ pismem z dnia 16.07.2015 r. uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny.

Potrzeba opracowania dokumentu wynika także z preferencji w ubieganiu się o dofinansowanie na zadania z zakresu ochrony powietrza, efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii. Gminy, które będą posiadały Plan gospodarki niskoemisyjnej, przyjęty uchwałą rady gminy, będą mogły ubiegać się o dofinansowanie na zadania z ww. zakresu, m.in. wymiany kotłów indywidualnych kotłowni lub paleńsk węglowych, kotłowni osiedlowych zasilających kilka budynków, zastosowanie kolektorów słonecznych czy pomp ciepła, termomodernizacje budynków.

3. Skutki finansowe, związane z wejściem w życie uchwały:

Przyjęcie dokumentu przez Radę Miejską w Chojnicach pozwoli gminie na ubieganie się o środki zewnętrzne na realizację zadań zapisanych w Planie, w szczególności środków w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, funduszy przewidzianych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020, Programu LIFE na lata 2014-2020, środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

Samo podjęcie uchwały nie będzie rodziło skutków finansowych.

Opinia prawna

Projekt uchwały odpowiada przepisom prawa. Nie wnoszę uwag.

RADCA PRAWNY
mgr Józef Czopiewski
B-A/402

UCHWAŁA NR XIII/.../15
RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH
z dnia 23 listopada 2015r.

w sprawie zawarcia porozumienia międzygminnego pomiędzy Gminą Miejską Chojnice oraz Gminą Chojnice dotyczącego ustalenia numeracji porządkowej dla nieruchomości stanowiącej działkę nr 188/1 (obr. Pawłówko, gm. Chojnice) zlokalizowanej pomiędzy granicą administracyjną miasta Chojnice, a obwodnicą Chojnic.

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 2, art. 10 ust. 1, art. 18 ust. 2 pkt 12 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 1515) oraz art. 47a ust.7 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r. poz. 520, poz. 831 i poz. 1137), uchwała się, co następuje:

§ 1. Upoważnia się Burmistrza Miasta Chojnice do zawarcia porozumienia międzygminnego w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Chojnice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

BURMISTRZ MIASTA
CHOJNICE
Stary Rynek 1
89-600 Chojnice

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Miroslaw Janowski

Uzasadnienie

Działając na podstawie art. 47a ust. 7 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo Geodezyjne i Kartograficzne (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r. poz. 520 ze zm.) w brzmieniu: „Numery porządkowe dotyczące budynków wybudowanych lub prognozowanych na nieruchomościach przyległych do ulicy położonej na granicy gminy lub przyległej do tej granicy ustalają, w drodze porozumienia, właściwi miejscowo wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast).” W związku z realizacją przez Gminę Miejską Chojnice numeracji porządkowej nieruchomości położonej przy ul. Długiej zlokalizowanej jednak na terenie Gminy Chojnice wymagane jest zawarcie stosownego porozumienia. Planowana kontynuacja numeracji porządkowej nieruchomości dotyczy działki nr 188/1 (obr. Pawłówko, gm. Chojnice) zlokalizowanej pomiędzy granicą administracyjną miasta Chojnice, a obwodnicą Chojnic. Należy podkreślić, zarówno projekt uchwały jak i porozumienia zostały pozytywnie zaopiniowane przez Zespół ds. Nazewnictwa Miejskiego.

Wprowadzenie ciągłości numeracji porządkowej nieruchomości przy ul. Długiej jest celowe i uzasadnione.

Opinia prawna

Projekt uchwały odpowiada przepisom prawa. Nie wnoszę uwag.

POROZUMIENIE MIĘDZYGMINNE

Na podstawie art. 7 ust.1 pkt 2, art. 10 ust. 1, art. 18 ust. 2 pkt 12 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 1515) oraz art. 47a ust 7 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r. poz. 520 ze zm.)

w dniu ... .. 2015 r. pomiędzy:

1) Gminą Miejską Chojnice z siedzibą przy Starym Rynku 1, 89 - 600 Chojnice, reprezentowaną przez Burmistrza Miasta Chojnice - Arseniusza Finstera,

a

2) Gminą Chojnice z siedzibą przy ul. 31 Stycznia 56a, 89 - 600 Chojnice, reprezentowaną przez Wójta Gminy Chojnice - Zbigniewa Szczepańskiego,

zwanymi dalej Stronami zostało zawarte Porozumienie międzygminne o następującej treści:

§ 1. Przedmiotem porozumienia jest ustalenie numeracji porządkowej dla nieruchomości zlokalizowanej przy ul. Długiej stanowiącej działkę nr 188/1 (obr. Pawłówek, gm. Chojnice) zlokalizowanej pomiędzy granicą administracyjną miasta Chojnice, a obwodnicą Chojnic.

§ 2. Zmiany porozumienia wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 3. Porozumienie sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.

Wójt Gminy Chojnice

Burmistrz Miasta Chojnice

.....

.....

-projekt-

UCHWAŁA NR XIII/.../15
RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH
z dnia 23 listopada 2015r.

**w sprawie przyznania nieruchomości zamiennej w ramach odszkodowania za
grunty przejęte pod drogę z mocy prawa.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. a ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 1515) oraz art. 131 ust. 1 w związku z art. 98 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r. poz. 782, poz. 985, poz. 1180, poz. 1265 i poz. 1322), uchwala się, co następuje:

§ 1. Wyraża się zgodę na przyznanie nieruchomości stanowiących działki nr 563/1 i 563/2 o łącznej powierzchni 1495 m² zapisane w księdze wieczystej SL1C/00022613/4, położone w Chojnicach przy ul. Tucholskiej, w ramach odszkodowania Polskim Kolejom Państwowym SA w Warszawie, za przejętą z mocy prawa pod drogę miejską, działkę nr 555/18 o powierzchni 731 m², położoną w Chojnicach przy ul. Gdańskiej.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Chojnice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

BURMISTRZ MIASTA
CHOJNICE
Stary Rynek 1
89-600 Chojnice

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Mirosław Janowski

Uzasadnienie

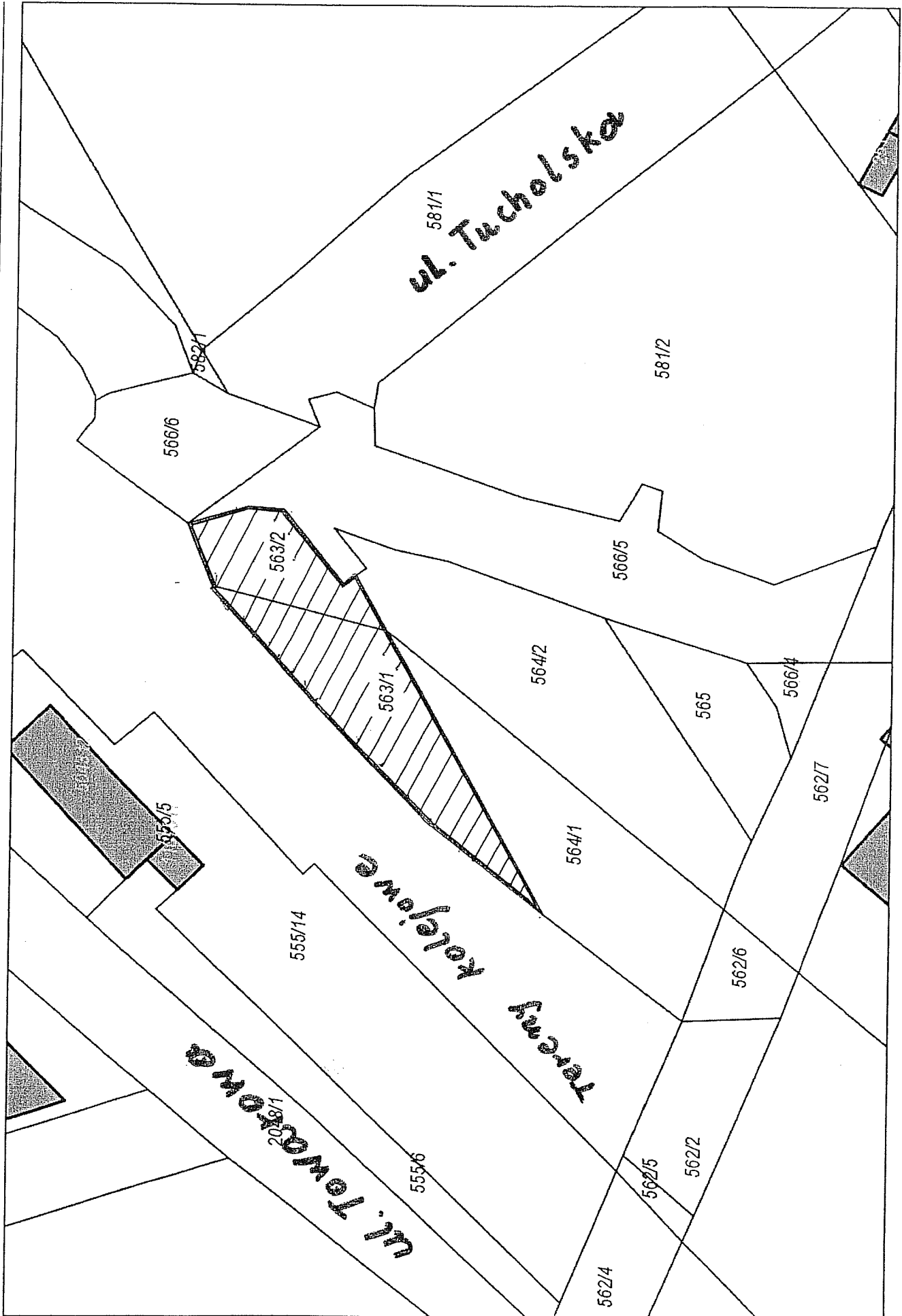
Grunty oznaczone działką nr 555/18 stanowią pas drogi miejskiej – ulicy Gdańskiej w Chojnicach, które zostały wydzielone na wniosek PKP SA oraz przeszły z mocy prawa na własność Gminy Miejskiej Chojnice.

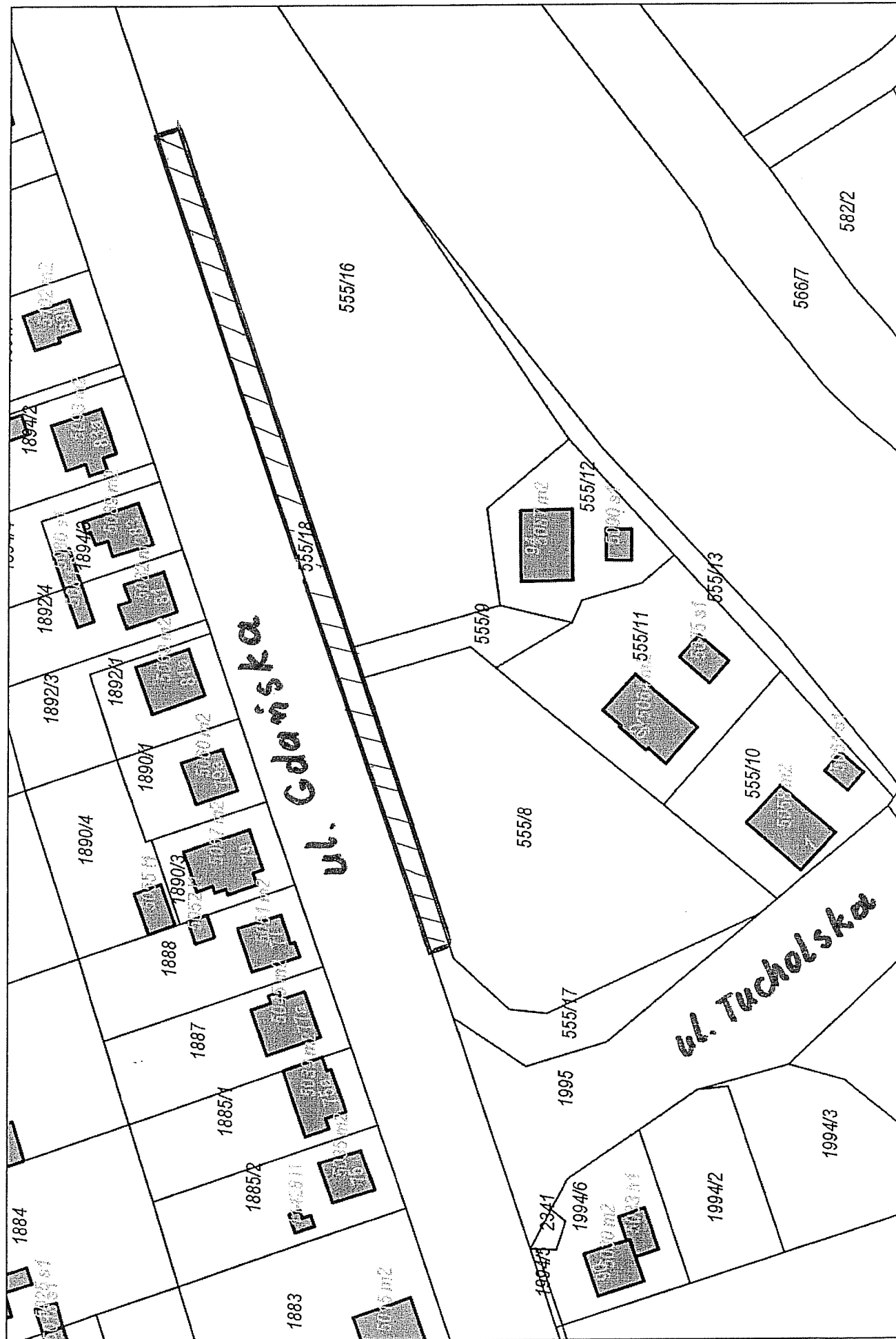
W tej sytuacji należy przyznać odszkodowanie w postaci nieruchomości zamiennej, o podobnej wartości, stanowiącej działki nr 563/1 i 563/2 położone przy ul. Tucholskiej w Chojnicach.

Opinia prawna

Projekt uchwały odpowiada przepisom prawa. Nie wnoszę uwag.

RADCA PRAWNY
mgr Józef Czupięwski
B-A/402

UCHWAŁA NR XIII/.../15
RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH
z dnia 23 listopada 2015r.

w sprawie nabycia mienia państwowego w drodze komunalizacji.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 1515) i art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 1990r. – Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz.U. Nr 32, poz. 191, Nr 43, poz. 253 i Nr 92, poz. 541; z 1991r. Nr 34, poz. 151; z 1992r. Nr 6, poz. 20; z 1993r. Nr 40, poz. 180; z 1994r. Nr 1, poz. 3 i Nr 65, poz. 285; z 1996r. Nr 23, poz. 102 i Nr 106, poz. 496; z 1997r. Nr 9, poz. 43; z 2002r. Nr 153, poz. 1271 oraz z 2004r. Nr 141, poz. 1492), uchwala się, co następuje:

§ 1. Wyraża się zgodę na nabycie własności nieruchomości, w drodze komunalizacji mienia ogólnonarodowego, położonej w Chojnicach ul. 14 Lutego, stanowiącej działkę nr 237/489 o powierzchni 319 m², zapisaną w księdze wieczystej SL1C/00001520/2 Sądu Rejonowego w Chojnicach, będącą własnością Skarbu Państwa.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Chojnice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

BURMISTRZ MIASTA
CHOJNICE
Stary Rynek 1
89-600 Chojnice

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Mirosław Janowski

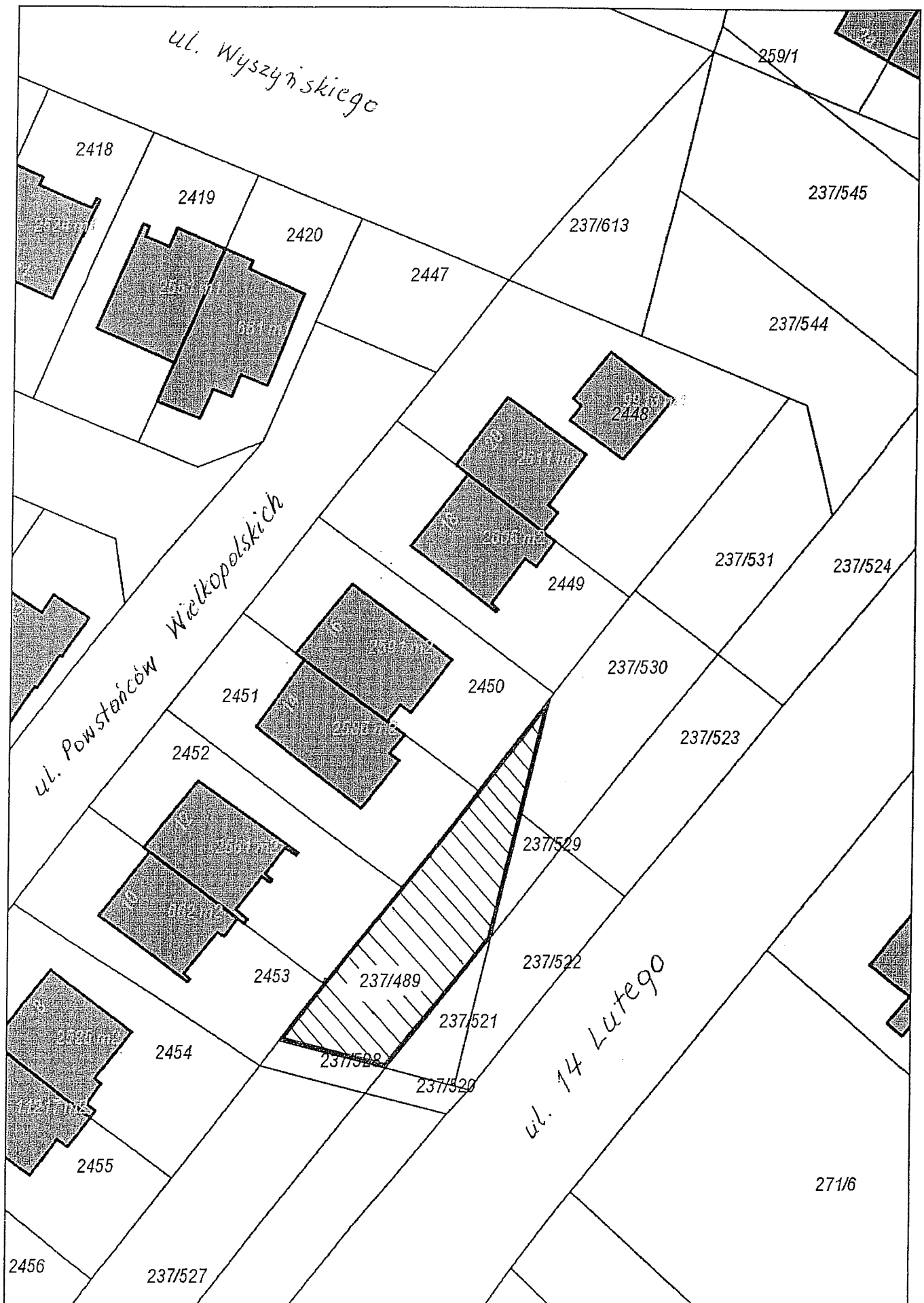
Uzasadnienie

Podjęcie niniejszej uchwały jest niezbędne do wystąpienia z wnioskiem do Wojewody Pomorskiego o stwierdzenie własności przedmiotowej nieruchomości w oparciu o art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 1990r. – Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych. Przedmiotowa nieruchomość faktycznie stanowi drogę miejską dojazdową, położoną przy ul. 14 Lutego, zarządzaną przez Gminę Miejską Chojnice i na dzień 27 maja 1990r. działka ta była w posiadaniu Urzędu Miejskiego w Chojnicach.

Opinia prawna

Projekt uchwały odpowiada przepisom prawa. Nie wnoszę uwag.

RADCA PRAWNY
mgr Józef Czaplowski
B-1 402

-projekt-

**UCHWAŁA NR XIII/.../15
RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH
z dnia 23 listopada 2015r.**

w sprawie ustanowienia służebności przesyłu.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 9 lit. a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 1515), uchwała się, co następuje:

§ 1. Wyraża się zgodę na ustanowienie nieodpłatnej służebności przesyłu w zakresie budowy i eksploatacji urządzeń, służących do doprowadzania lub odprowadzania wody, ścieków, gazu, energii elektrycznej, sygnału, na nieruchomościach będących współwłasnością w 1/3 części Gminy Miejskiej Chojnice, stanowiącej drogę wewnętrzną położoną w Chojnicach przy ul. Jaśminowej, na działce nr 4532 o powierzchni 1323 m², zapisanej w księdze wieczystej SL1C/00048485/5.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Chojnice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

BURMISTRZ MIASTA
CHOJNICE
Stary Rynek 1
89-600 Chojnice

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Miroslaw Janowski

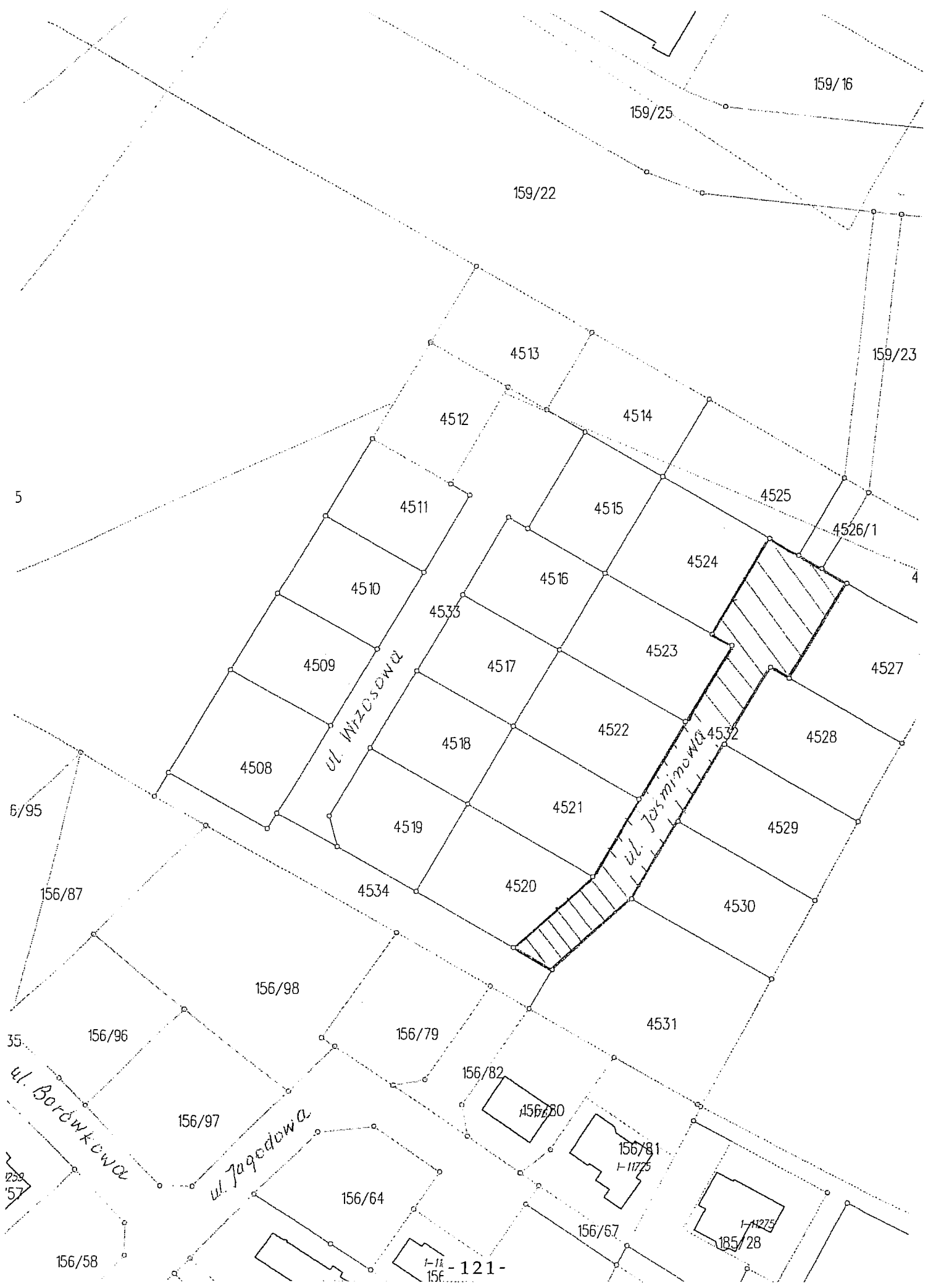
Uzasadnienie

Działka nr 4532 stanowi drogę wewnętrzną, której współwłaścicielem jest Gmina Miejska Chojnice w 1/3 części. Wyżej wymienione służebności zostaną zbyte wraz działkami miejskimi przyległymi do wymienionej działki stanowiącej drogę wewnętrzną.

Opinia prawna

Projekt uchwały odpowiada przepisom prawa. Nie wnoszę uwag.

RADCA PRAWNY
mgr Józef Szaplewski
B-d/402

5

4

6/95

35

239
57

1-11
15f - 121-

159/16

159/25

159/22

159/23

4513

4512

4514

4511

4515

4525

4526/1

4510

4516

4524

4509

4517

4523

4527

4508

4518

4522

4528

ul. WIZOSOWA

ul. JESMINOWA

156/87

4519

4521

4529

4534

4520

4530

156/98

4531

156/96

156/79

156/82

156/80

156/81
1-1175

156/97

ul. Jagodowa

156/64

156/67

1-1125
185/28

156/58

UCHWAŁA NR XIII/.../15
RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH
z dnia 23 listopada 2015r.

w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu przy ulicy Człuchowskiej w Chojnicach.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 1515) oraz art. 14 ust. 1, ust. 2 i ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity: Dz.U. z 2015 r. poz. 199 i poz. 443, poz. 774, poz. 1265 i poz. 1434), na wniosek Burmistrza Miasta Chojnice, uchwała się, co następuje:

§ 1. Przystąpić do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu przy ulicy Człuchowskiej w Chojnicach.

§ 2. Integralną część uchwały stanowi załącznik do uchwały, na którym naniesiono granice terenu objętego opracowaniem planu miejscowego.

§ 3. Wykonanie uchwały powierzyć Burmistrzowi Miasta Chojnice.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

BURMISTRZ MIASTA
CHOJNICE
Stary Rynek 1
89-600 Chojnice

Przewodniczący
Rady Miejskiej

Miroslaw Janowski

Uzasadnienie

Obecnie na obszarze, który ma zostać objęty opracowaniem obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę usługowo - mieszkalną działek nr 36/5, 36/7 i 36/8 przy ulicy Człuchowskiej w Chojnicach podjęty uchwałą Nr XLIX/519/02 z dnia 26 sierpnia 2002 r. Zgodnie z ww. planem miejscowym obszar ten przeznaczony jest pod teren zabudowy usługowo - mieszkalnej, teren drogi dojazdowej wewnętrznej pieszo - jezdnej oraz teren drogi krajowej klasy „GP”, który docelowo miał umożliwić poszerzenie drogi krajowej biegnącej przez miasto.

W związku z oddaniem do użytkowania nowo wybudowanej obwodnicy Chojnic, dnia 28 listopada 2008 r. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Gdańsku oddała Burmistrzowi Miasta Chojnice w zarząd dotychczasowy odcinek drogi krajowej nr 22. Następnie uchwałą Nr 1302/257/09 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 20 października 2009 r. nadano ww. drodze gminnej numer: 236040 G, dlatego też bezzasadnym stało się rezerwowanie terenów pod drogę krajową klasy „GP” na tym obszarze.

Opinia prawna

Projekt uchwały odpowiada przepisom prawa. Nie wnoszę uwag.

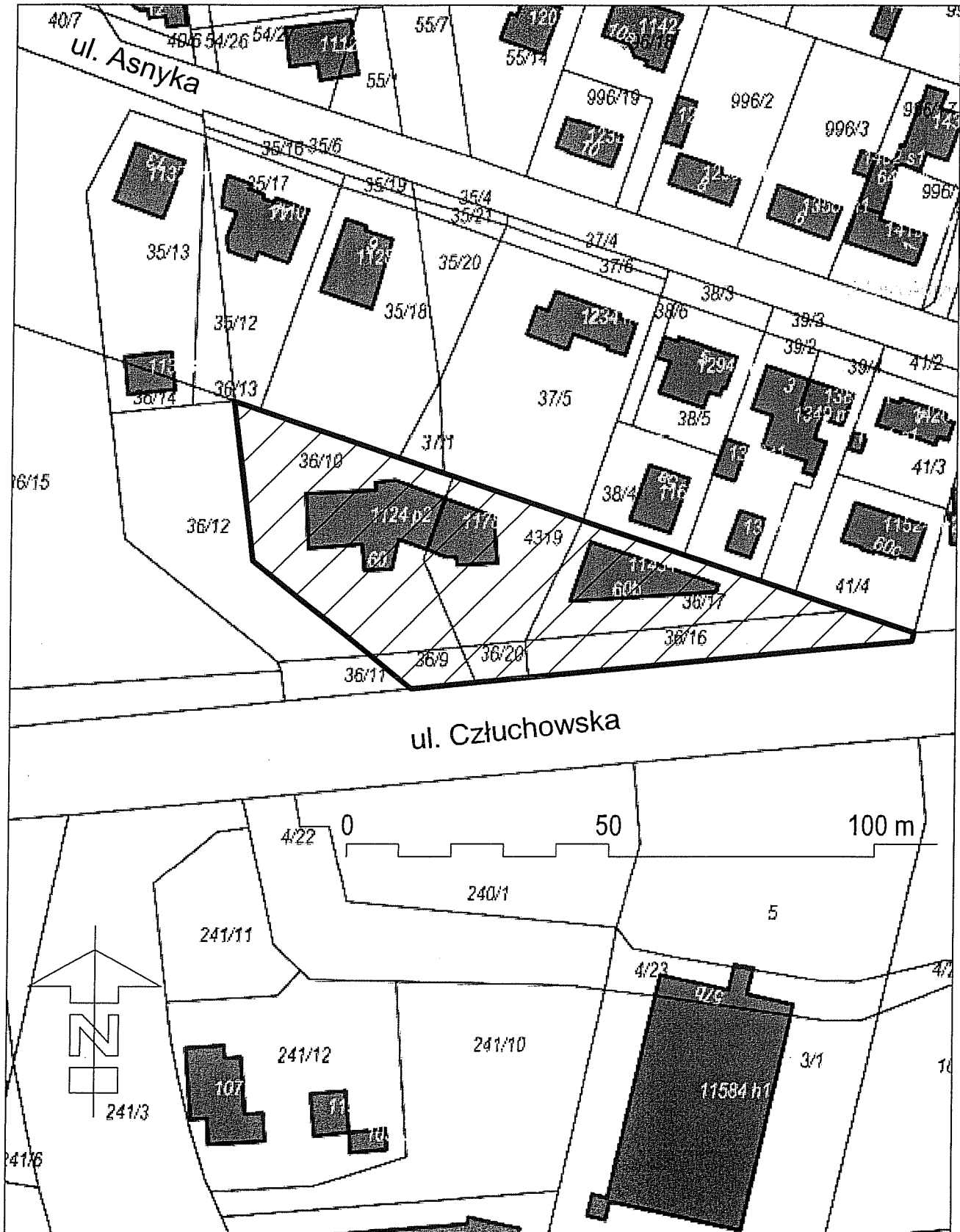
RADCA PRAWNY
- 122 - ów Czajkowski
B-c 402

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przy ulicy Człuchowskiej w Chojnicach.

Załącznik
do uchwały Nr .../.../15
Rady Miejskiej w Chojnicach
z dnia 23 listopada 2015 r.

 - granice terenu objętego opracowaniem planu miejscowego

FUNDACJA POSZANOWANIA ENERGII

w Gdańsku

ul. G. Narutowicza 11/12 80-233 Gdańsk

tel. +48 58 347 20 46, tel./fax +48 58 347 12 93

PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ GMINY MIEJSKIEJ CHOJNICE na lata 2015÷2020

Gdańsk, 2015

Spis treści

Spis treści	2
Streszczenie	4
1. Wstęp.....	8
1.1 Podstawy prawne i formalne opracowania	8
1.2 Cel opracowania	8
1.3 Zakres opracowania.....	9
1.4 Harmonogram opracowywania planu gospodarki niskoemisyjnej	10
2. Założenia polityki energetycznej na szczeblu międzynarodowym i krajowym	11
2.1 Poziom międzynarodowy	11
2.2 Poziom krajowy	12
2.3 Poziom regionalny i lokalny.....	23
2.4 Plany energetyczne miasta	27
3. Charakterystyka miasta Chojnice	30
3.1 Położenie, obszar oraz podstawowe funkcje miasta	30
3.2 Demografia.....	31
3.3 Gospodarka.....	32
3.4 Transport.....	33
3.5 Klimat i środowisko przyrodnicze	34
3.6 Stan powietrza atmosferycznego	35
3.7 Rolnictwo, leśnictwo	37
3.8 Budynki mieszkalne	38
3.9 Obiekty użyteczności publicznej	40
3.10 Infrastruktura wodno-ściekowa, gospodarka odpadami	40
3.10.1. Zaopatrzenie w wodę	40
3.10.2. Odprowadzanie ścieków	42
3.10.3. Kanalizacja deszczowa	43
3.10.4. Gospodarka odpadami	44
3.11 Zaopatrzenie w energię elektryczną	45
3.12 Zaopatrzenie w ciepło	46
3.13 Zaopatrzenie w gaz.....	48
3.14 Odnawialne źródła energii	49
4. Inwentaryzacja źródeł emisji dwutlenku węgla do atmosfery na obszarze miasta Chojnice	51
4.1 Podstawowe założenia przyjęte w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej	51
4.2 Metodologia inwentaryzacji	51
4.3 Sektory objęte inwentaryzacją	53
4.4 Podstawowe źródła danych	54
4.5 Dane dotyczące zużycia energii	55
4.6 Uwagi do metodologii obliczania emisji zanieczyszczeń do powietrza	56

5.	Bazowa inwentaryzacja źródeł emisji dwutlenku węgla do atmosfery na obszarze miasta Chojnice	57
5.1	Bazowa inwentaryzacja źródeł emisji CO ₂ w sektorach ciepłownictwa, paliw gazowych i transportowym w roku 2014	57
5.2	Struktura paliw i nośników energii pierwotnej w roku bazowym 2014	57
5.3	Bazowa inwentaryzacja źródeł emisji CO ₂ w sektorze elektroenergetycznym	61
6.	Wyniki bazowej inwentaryzacji źródeł emisji dwutlenku węgla do atmosfery na obszarze miasta Chojnice	63
6.1	Wyniki bazowej inwentaryzacji źródeł emisji dwutlenku węgla dla roku bazowego 2014	63
7.	Plan działań na rzecz ograniczenia emisji dwutlenku węgla do atmosfery w perspektywie roku 2020	66
7.1	Priorytetowe obszary działań	66
7.2	Możliwości obniżenia zużycia paliw i nośników energii na terenie miasta Chojnice	67
7.3	Programy poprawy efektywności energetycznej w sektorze budownictwa mieszkaniowego	70
7.4	Programy poprawy efektywności energetycznej w sektorze obiektów użyteczności publicznej	72
7.5	Programy modernizacji oświetlenia	73
7.6	Programy promujące odnawialne źródła energii	76
8.	Możliwe ograniczenie emisji dwutlenku węgla do atmosfery w perspektywie roku 2020	81
8.1	Inwentaryzacja źródeł emisji CO ₂ w sektorach ciepłownictwa, paliw gazowych i transportowym w roku 2020	81
8.2	Struktura paliw i nośników energii pierwotnej w perspektywie roku 2020	81
8.3	Emisja dwutlenku węgla w perspektywie roku 2020	86
8.4	Możliwość ograniczenia emisji dwutlenku węgla w perspektywie roku 2020	89
9.	Strategia i harmonogram działań objętych planem gospodarki niskoemisyjnej w perspektywie roku 2020	92
9.1	Krótko i średnioterminowe działania	92
9.2	Długoterminowe działania ograniczające emisję CO ₂ w perspektywie roku 2020	93
9.3	Organizacja planowanych zadań	94
9.4	Możliwości finansowania przedsięwzięć	97
9.5	Harmonogram i monitoring planowanych działań do roku 2020	111
10.	Wnioski końcowe do założeń planu gospodarki niskoemisyjnej	114
11.	Najważniejsze definicje – suplement	116
12.	Wykaz podstawowych aktów prawnych	122

Streszczenie

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN) to dokument, który określa wizję rozwoju niskoemisyjnej gospodarki w gminie miejskiej Chojnice. Dzięki temu miasto będzie mogło osiągnąć długofalowe korzyści środowiskowe, społeczne i ekonomiczne. Ważnym elementem Planu jest wyznaczenie celów strategicznych i szczegółowych, realizujących określoną wizję miasta w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej, zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych oraz wdrożenia nowych technologii zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Konieczność opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej wiąże się z ratyfikowanym przez Polskę Protokołem z Kioto oraz przyjętym przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku pakietem klimatyczno-energetycznym. Dokumenty te nakładają na kraje członkowskie szereg obowiązków, także związanych z koniecznością redukcji emisji gazów cieplarnianych i zużycia energii, oraz zwiększenia udziału wykorzystania energii z odnawialnych źródeł.

Podstawą opracowania PGN jest inwentaryzacja źródeł emisji gazów cieplarnianych zlokalizowanych na terenie miasta, oraz oparte na tej inwentaryzacji przeprowadzone obliczenia bilansów energetycznych. Ponadto na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji zostały również zidentyfikowane niezbędne do zrealizowania zadania i inwestycje przyczyniające się do osiągnięcia wyznaczonych celów.

Inwentaryzacja CO₂ – wnioski

1. Najczęściej używanym do ogrzewania budynków publicznych nośnikiem energii jest węgiel (w różnych sortymentach) i koks.
2. Najbardziej emisyjnym sektorem jest sektor budownictwa mieszkalnego, tj. budownictwo wielorodzinne i jednorodzinne. Jest to spowodowane głównie wiekiem budynków (ok. 70% budynków jest starsze niż 30 lat) które, mimo że są sukcesywnie termomodernizowane powodują znaczne straty ciepła, a także stosowaniem w znacznym stopniu tradycyjnych nośników energii, takich jak węgiel oraz w zdecydowanie mniejszym stopniu, olej opałowy i gaz ziemny.
3. Struktura zużycia paliw pokazuje, że największy udział w emisji dwutlenku węgla ma paliwo węglowe w różnych frakcjach (miął węglowy, groszek, orzech) i gatunkach (węgiel kamienny, koks) . Wynika to z ciągłego wzrostu potrzeb konsumpcyjnych, oraz ciągle dominującego wykorzystywania tradycyjnych źródeł energii do ogrzewania budynków.
4. Gmina miejska Chojnice jest w pełni zgazyfikowana (na terenie miasta istnieje możliwość podłączenia prawie każdego obiektu do sieci gazowej), dlatego udział paliw gazowych w strukturze zużycia paliw pierwotnych jest bardzo znaczący – zajmuje drugie miejsce zaraz po węglu a przed paliwami napędowymi.
5. Natężenie ruchu samochodowego w obrębie miasta jest znaczne (natężenie to zwiększa 4,2 km odcinek obwodnicy miejskiej przebiegającej po stronie południowej miasta) i zgodnie z przeprowadzonymi analizami ruchu drogowego, natężenie to wzrośnie do roku 2020. W związku z powyższymi obliczeniami analiz drogowych oraz przyjętym założeniem

rozwoju sektora gospodarczego w mieście, przewiduje się również znaczny wzrost emisji z tego tytułu do roku 2020.

6. Zużycie energii elektrycznej praktycznie nie wpływa na emisję CO₂ w mieście, tj. na stan emisji lokalnej. Zwiększenie zużycia energii elektrycznej, spowodowane min. wzrostem poziomu życia i stale zwiększającymi się potrzebami konsumpcyjnymi, spowoduje jedynie wzrost emisji CO₂ w źródłach zawodowych zasilających Krajowy System Elektroenergetyczny (KSE), tj. wzrost emisji liczonej w tzw. skali makro.
7. Miasto Chojnice poprzez opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej zobowiązuje się do podejmowania wszelkich działań zmierzających do poprawy jakości powietrza na jego obszarze, a w szczególności do:
  - redukcji zużycia energii finalnej poprzez podniesienie efektywności energetycznej,
  - redukcji emisji gazów cieplarnianych,
  - zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

Przyjęte cele, będą realizowane nie tylko do roku 2020, ale również w dalszej perspektywie czasu do roku 2030. Realizacja założeń długoterminowych będzie możliwa dzięki podejmowaniu konkretnych działań ukierunkowanych na poprawę jakości powietrza. Do kluczowych zadań należy zaliczyć:

- kompleksową termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych,
- zapewnienie bezpieczeństwa dostaw ciepła i energii elektrycznej na terenie miasta poprzez remonty i modernizacje istniejących urządzeń sieciowych,
- modernizację technologii służących do ogrzewania budynków i wykorzystanie instalacji ekologicznych,
- propagowanie oraz wspieranie wykorzystania energii odnawialnej (w szczególności instalacja kolektorów słonecznych i pomp ciepła),
- modernizację oświetlenia ulicznego, w tym z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
- właściwe planowanie przestrzeni urbanistycznej,
- budowę ścieżek rowerowych i propagowanie transportu rowerowego,
- podejmowanie działań promujących wszelkie sposoby redukcji emisji CO₂ oraz podniesienie efektywności energetycznej, a także stosowanie technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii,
- dalszą gazyfikację miasta zgodnie z planami dystrybutora.

Cel strategiczny

Priorytetem Gminy Miejskiej Chojnice jest redukcja emisji dwutlenku węgla. Stopień redukcji emisji został określony w oparciu o prognozę bilansu energetycznego obliczonego dla perspektywy roku 2020. Przyjęte założenia stanowią podstawę do opracowania wariantu docelowego, w którym przedstawiono również działania z zakresu gospodarki niskoemisyjnej. Wariant docelowy określa zatem możliwą wielkość redukcji emisji w stosunku do stanu aktualnego, tj. roku bazowego. Poziom emisji dwutlenku węgla dla roku bazowego wynosi w granicach 215,6 tys. MgCO₂/rok, natomiast docelowy poziom tej emisji dla roku 2020 powinien wynieść 203,0 tys. MgCO₂/rok - pomimo założonego rozwoju gospodarczego. Rokiem bazowym przyjęto rok 2014.

Zatem celem strategicznym na rok 2020 jest ograniczenie poziomu łącznej emisji dwutlenku węgla, o ponad 5,8% w stosunku do roku bazowego. Zakładana redukcja poziomu emisji w 2020 roku, w odniesieniu do poziomu bazowego, wyniesie ok. 12,6 tys. MgCO₂.

Cele szczegółowe

Celem strategicznym jest redukcja emisji dwutlenku węgla, a jego osiągnięcie jest możliwe poprzez realizację celów szczegółowych. Zdefiniowano następujące cele szczegółowe:

- 1) Wzrost liczby budynków poddanych termomodernizacji, w tym budynków komunalnych, mieszkalnych, użyteczności publicznej,
- 2) Ograniczenie tzw. „niskiej emisji” w sektorze budownictwa mieszkalnego,
- 3) Wzrost wykorzystania OZE w gospodarstwach indywidualnych i przedsiębiorstwach,
- 4) Wzrost liczby zmodernizowanych systemów grzewczych i wprowadzonych w tym zakresie technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii,
- 5) Wzrost liczby zmodernizowanego oświetlenia ulicznego,
- 6) Wzrost liczby zmodernizowanego oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej,
- 7) Rozwój sieci dróg rowerowych w granicach miasta,
- 8) Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców miasta,
- 9) Ograniczenie zużycia i kosztów energii używanej przez odbiorców,
- 10) Poprawa bezpieczeństwa energetycznego i ekologicznego,
- 11) Ograniczenie emisji komunikacyjnej,
- 12) Wprowadzenie nowoczesnych technologii w budownictwie.

Zadania rekomendowane do realizacji

Osiągnięcie założonego celu strategicznego jest możliwe poprzez realizację konkretnych działań w wyznaczonym okresie czasowym tj. do roku 2020. W niniejszym opracowaniu wyszczególniono zadania:

- inwestycyjne,
- nie-inwestycyjne (edukacyjne).

Zadania, których realizatorem jest Gmina Miejska Chojnice muszą zostać wpisane do Wieloletniej Prognozy Finansowej miasta.

1. Wstęp

1.1 Podstawy prawne i formalne opracowania

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest dokumentem strategicznym, który koncentruje się na podniesieniu efektywności energetycznej, zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych. Istotą Planu jest osiągnięcie korzyści ekonomicznych, społecznych i środowiskowych wynikających z działań zmniejszających emisje gazów cieplarnianych.

Konieczność sporządzenia Planu gospodarki niskoemisyjnej oraz przede wszystkim realizacji opisanych w nim przedsięwzięć wynika z postanowień Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (ratyfikowana przez Polskę w 1994 r.), uzupełniającego ją Protokołu z Kioto z 1997 r. oraz pakietu klimatyczno-energetycznego przyjętego przez Komisję Europejską w grudniu 2008 roku.

Ponadto potrzeba opracowania i realizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej miasta Chojnice wpisuje się w politykę Polski i wynika z Założeń Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej przyjętych przez Radę Ministrów 16 sierpnia 2011 r. Niniejszy dokument umożliwi również spełnienie obowiązków nałożonych na jednostki sektora publicznego w zakresie efektywności energetycznej, wynikające z ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej (Dz.U. nr 94, poz. 551 ze zm.).

Podstawą formalną opracowania Planu jest uchwała XXXVII/400/13 Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia 28 października 2013r. w sprawie wyrażenia woli przystąpienia do opracowania i wdrożenia Planu gospodarki niskoemisyjnej.

1.2 Cel opracowania

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej miasta Chojnice ma na celu przeprowadzenie analizy możliwych do realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych i nie-inwestycyjnych, których wdrożenie będzie skutkowało zmianą dotychczasowej struktury stosowanych nośników energetycznych, a przy tym zmniejszeniem finalnego zużycia energii na terenie miasta. Konsekwencją planowanych działań będzie stopniowe zmniejszanie emisji gazów cieplarnianych (CO₂) do atmosfery.

Główne cele dokumentu skorelowane są z celami określonymi w pakiecie klimatyczno-energetycznym, tj.:

- poprawa jakości powietrza poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych związanej ze spalaniem paliw na terenie miasta Chojnice,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- redukcja poziomu zużytej energii finalnej na terenie miasta Chojnice.

Powyższe cele zostaną osiągnięte głównie dzięki realizacji następujących celów operacyjnych:

- rozwój planowania energetycznego w mieście Chojnice,
- identyfikacja obszarów problemowych na terenie miasta,

- rozwój systemu zarządzania energią i środowiskiem,
- obniżenie poziomu energochłonności w poszczególnych sektorach odbiorców energii,
- optymalizacja działań związanych z produkcją i wykorzystaniem energii,
- utrzymanie tendencji wzrostowej wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- podniesienie poziomu świadomości społeczeństwa z zakresu ochrony środowiska,
- aktywizacja lokalnej społeczności oraz poszczególnych uczestników lokalnego rynku energii w działania ograniczające emisję gazów cieplarnianych.

Ponadto opracowany Plan gospodarki niskoemisyjnej jest niezbędnym dokumentem, umożliwiającym ubieganie się o przyznanie środków pomocowych z budżetu Unii Europejskiej w nowej perspektywie finansowej na lata 2014-2020.

1.3 Zakres opracowania

Niniejszy Plan gospodarki niskoemisyjnej został opracowany zgodnie ze *Szczegółowymi zaleceniami dotyczącymi struktury planu gospodarki niskoemisyjnej* udostępnionymi przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Zgodnie z wytycznymi zalecana struktura dokumentu powinna przedstawiać się następująco:

1. Streszczenie
2. Ogólna strategia
  - Cele strategiczne i szczegółowe
  - Stan obecny
  - Identyfikacja obszarów problemowych
  - Aspekty organizacyjne i finansowe (struktury organizacyjne, zasoby ludzkie, zaangażowane strony, budżet, źródła finansowania inwestycji, środki finansowe na monitoring i ocenę)
3. Wyniki bazowej inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla
4. Działania/zadania i środki zaplanowane na cały okres objęty planem
  - Długoterminowa strategia, cele i zobowiązania
  - Krótko/średnioterminowe działania/zadania (opis, podmioty odpowiedzialne za realizację, harmonogram, koszty, wskaźniki).

Przy opracowywaniu Planu gospodarki niskoemisyjnej miasta Chojnice wzięto pod uwagę następujące założenia:

- Planem objęto całość obszaru geograficznego miasta Chojnice,
- w Planie uwzględniono zakres działań przewidzianych do realizacji na szczeblu miasta,
- skoncentrowano się na działaniach niskoemisyjnych i efektywnie wykorzystujących zasoby,

- w Planie oraz w planowanych przedsięwzięciach uwzględniono współuczestnictwo przedsiębiorstw energetycznych oraz odbiorców energii (podmioty usługowo-przemysłowe, firmy transportowe, gospodarstwa domowe),
- Planem objęto w szczególności obszar, w którym władze lokalne mają wpływ na zużycie energii w perspektywie długoterminowej (m.in. budynki użyteczności publicznej, transport miejski, oświetlenie uliczne etc.),
- w Planie przewidziano działania mające wpływ na zmiany postaw konsumpcyjnych użytkowników energii,
- zapewniono spójność Planu gospodarki niskoemisyjnej z opracowanymi bądź tworzonymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

1.4 Harmonogram opracowywania planu gospodarki niskoemisyjnej

Rozpoczynając planowanie procedury związanej z tworzeniem Planu gospodarki niskoemisyjnej miasta Chojnice uznano, że jej budowa powinna być przede wszystkim procesem społecznym – partycypacyjnym. Wynika to z przeświadczenia władz samorządowych, że warunkiem opracowania skutecznego planu jest zaangażowanie lokalnej społeczności w ramach planowania strategicznego. W celu efektywnej realizacji procesu powstawania Planu oprócz wyłonienia wykonawcy dokumentu – podmiotu zewnętrznego – proponuje się powołanie zespołu realizującego projekt składający się z przedstawicieli Urzędu Miejskiego w Chojnicach.

Przygotowanie Planu rozpoczęto od przeprowadzenia szeregu wizji lokalnych na terenie miasta. Analizując pozyskane dane dotyczące poszczególnych dziedzin funkcjonowania miasta sformułowano diagnozę jego stanu, a także dokonano bazowej inwentaryzacji emisji CO₂ w mieście. Dodatkowym źródłem informacji poddanych analizie były bazy danych Głównego Urzędu Statystycznego, a także materiały udostępnione przez Urząd Miejski w Chojnicach oraz jednostki podległe.

W celu efektywnego wdrażania Planu zidentyfikowane zostały również główne aspekty organizacyjne i finansowe dokumentu, a także wskaźniki monitorowania jego realizacji.

W Planie gospodarki niskoemisyjnej miasta Chojnice wyznaczono cele, których horyzont czasowy sięga 2020 roku. Jest to jednak dokument „żywy” i podlegać będzie modyfikacjom uzależnionym od postępów w jego realizacji, a także tendencji globalnych i krajowych oraz od zmian zachodzących w bezpośrednim otoczeniu. Monitorowanie i okresowa ewaluacja wdrażania Planu dokonywane będą na podstawie przyjętych wskaźników monitorowania Planu oraz ogólnych wskaźników charakteryzujących rozwój miasta w sferach: gospodarczej, społecznej oraz przestrzennej. Konkluzje po dokonaniu każdorazowej analizy będą dla samorządu podstawą do wprowadzania ewentualnych zmian i nowelizacji Planu.

2. Założenia polityki energetycznej na szczeblu międzynarodowym i krajowym

2.1 Poziom międzynarodowy

Podstawą wszelkich działań zmierzających do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych są porozumienia zawierane na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie europejskim. Pierwszy raport, powołanego w 1988 roku Międzyrządowego Panelu ds. Zmian Klimatu – IPCC (*Intergovernmental Panel on Climate Change*), stał się podstawą do zwołania w 1992 r. II konferencji w Rio de Janeiro pt. „Środowisko i rozwój”. Podczas szczytu podpisana została Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC). Podjęty dokument został zatwierdzony decyzją Rady Unii Europejskiej 94/69/WE z 15 grudnia 1993 r. Celem Konwencji jest ustabilizowanie ilości gazów cieplarnianych na poziomie niezagrażającym środowisku. Natomiast szczegółowe uzgodnienia zostały zawarte podczas III konferencji Stron Konwencji (COP3) w Kioto w 1997 r., której rezultatem był najważniejszy dokument dotyczący walki ze zmianami klimatycznymi – Protokół z Kioto (*Kyoto Protocol*). Na mocy postanowień Protokołu z Kioto ustanowiono limity emisji gazów cieplarnianych. Kraje, które zdecydowały się na ratyfikację Protokołu (w tym Polska), zobowiązały się do redukcji emisji tych gazów.

Na szczeblu europejskim walka ze zmianami klimatu stanowi jeden z najistotniejszych priorytetów globalnej polityki Unii Europejskiej. Podstawę unijnej polityki klimatycznej stanowi zainicjowany w 2000 roku Europejski Program Zapobiegania Zmianom Klimatu (*European Climate Change Programme*), który jest połączeniem działań dobrowolnych, dobrych praktyk, mechanizmów rynkowych oraz programów informacyjnych.

W celu umożliwienia realizacji założeń polityki UE, wynikających ze zobowiązań międzynarodowych, dotyczącej ochrony klimatu przyjęto pewne mechanizmy ułatwiające wypełnienie zobowiązań w zakresie redukcji emisji:

- handel emisjami gazów cieplarnianych (*EU ETS – European Emissions Trading System*) – wspólnotowy rynek uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) pozwalający na zakup i sprzedaż przez poszczególne państwa jednostek emisji gazów cieplarnianych, które powodują wzrost lub spadek limitu dla danego kraju,
- instrument wspólnych wdrożeń (*JI – Joint Implementation*) – ma na celu zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych przy uwzględnieniu ich zróżnicowania pomiędzy poszczególnymi państwami,
- mechanizm czystego rozwoju (*CDM – Clean Development Mechanism*) – umożliwia krajom rozwiniętym, na które nałożono zobowiązania redukcji lub cele ograniczenia emisji zgodnie z postanowieniami Protokołu z Kioto, inwestowanie w projekty ograniczające emisje w innych krajach. Jest to sposób pozyskiwania dodatkowych jednostek redukcji emisji.

W ramach zobowiązań ekologicznych, zawartych w Strategii „Europa 2020”, Unia Europejska wyznaczyła na 2020 rok cele ilościowe, tzw. „3x20%”, tj.: zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do 1990 r., zmniejszenie zużycia energii o 20% w porównaniu z

prognozami dla UE na 2020 r., zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii do 20% całkowitego zużycia energii w UE, w tym zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii w transporcie do 10%. Cele te są jednocześnie wskaźnikami umożliwiającymi monitorowanie postępów w realizacji priorytetów nakreślonych w Strategii.

W grudniu 2008 roku został przyjęty przez UE pakiet klimatyczno-energetyczny, w którym zawarte są konkretne narzędzia prawne realizacji ww. celów. Natomiast osiągnięcie powyższych celów będzie możliwe jedynie przy zaangażowaniu wszystkich szczebli politycznych zarówno na poziomie krajowym, wojewódzkim, a w szczególności na poziomie lokalnym.

2.2 Poziom krajowy

Zgodnie z dokumentem Polityka energetyczna Polski do 2030 roku Polska, jako kraj członkowski Unii Europejskiej, czynnie uczestniczy w tworzeniu wspólnotowej polityki energetycznej, a także dokonuje implementacji jej głównych celów w specyficznych warunkach krajowych, biorąc pod uwagę ochronę interesów odbiorców, posiadane zasoby energetyczne oraz uwarunkowania technologiczne wytwarzania i przesyłu energii.

Na poziomie krajowym podejmowany jest szereg działań ukierunkowanych na osiągnięcie priorytetów polityki klimatyczno-energetycznej, wysokiego trwałego wzrostu gospodarczego i zatrudnienia oraz rosnącego poziomu życia w kraju z wykorzystaniem optymalnie zaprojektowanych i wdrażanych systemów wsparcia, przy jednoczesnej poprawie jakości środowiska, racjonalnym gospodarowaniu zasobami naturalnymi, minimalizacji kosztów finansowych i społecznych przy optymalnej alokacji środków budżetowych¹. Podstawą wszelkich inicjatyw są dokumenty strategiczne konkretyzujące cele i priorytety.

Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”

Jest podstawowym instrumentem wdrażania przyjętej w 2010 roku Strategii „Europa 2020” (realizowanym na poziomie państw członkowskich). Pierwszy Krajowy Program Reform (KPR) przyjęty został przez Radę Ministrów 26 kwietnia 2011 roku. KPR są aktualizowane w kwietniu każdego roku. Obecnie obowiązuje jego czwarta edycja – *KPR 2014/2015*. Uwzględniając kierunki działań wytyczone w polskich dokumentach strategicznych oraz specyficzne krajowe uwarunkowania Rząd uznał, że należy skupić się na odrabianiu zaległości rozwojowych oraz budowie nowych przewag konkurencyjnych w następujących obszarach priorytetowych:

- infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego,
- innowacyjność dla wzrostu inteligentnego,
- aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.

---

¹ I spotkanie Koalicji na rzecz utworzenia Krajowego Systemu Zrównoważonego Gospodarowania Energią, w dniu 6 marca 2014 r. w Warszawie - prezentacja.

W zakresie dotyczącym energetyki, cele Programu dotyczą głównie sektora elektroenergetycznego, gdzie potrzebne są ciągle jeszcze prawne uszczegółowienia ustawy w zakresie OZE oraz handlu emisjami. W zakresie zrównoważonego rozwoju głównym instrumentem jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ), a także uzupełniająco Program Operacyjny Polska Wschodnia (POPW) oraz Regionalne Programy Operacyjne (RPO).

W zakresie redukcji emisji CO₂ postuluje się realizację następujących priorytetów inwestycyjnych:

- promowanie strategii niskoemisyjnych,
- promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe,
- wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach i w infrastrukturze publicznej.

Najważniejsze akty prawne wspierające idee poprawy efektywności i/lub ograniczenia emisji do powietrza

Ustawa – Prawo energetyczne

Podstawowym dokumentem prawa krajowego, regulującym zagadnienia energetyki, jest Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (tekst jednolity Dz.U. z 2012 r., poz. 1059 ze zmianami).

Ustawa określa zasady kształtowania polityki energetycznej państwa, zasady i warunki zaopatrzenia i użytkowania paliw i energii, w tym ciepła, zasady działalności przedsiębiorstw energetycznych oraz organy właściwe w sprawach gospodarki paliwami i energią.

Celami ustawy jest tworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju kraju, zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, oszczędnego i racjonalnego użytkowania paliw i energii, rozwój konkurencji, przeciwdziałanie negatywnym skutkom naturalnych monopolii, uwzględnienie wymogów ochrony środowiska i zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych oraz równoważenie interesów przedsiębiorstw energetycznych i odbiorców paliw i energii. Wprowadzone zmiany wynikają z ustawy z dnia 26 lipca 2013 r o zmianie ustawy Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw.

Ustawa o odnawialnych źródłach energii – dokument uchwalony przez Sejm RP w dniu 20 lutego 2015r.

W polskim prawie nie było do tej pory aktu rangi ustawowej, który *stricte* dotyczyłby problematyki energetyki odnawialnej. Rozwój odnawialnych źródeł energii nabiera szczególnego znaczenia, gdy weźmiemy pod uwagę fakt iż polska elektroenergetyka w blisko 90% opiera się na węglu. W związku z powyższym zdywersyfikowanie źródeł wytwarzania energii elektrycznej, a tym samym rozwój OZE stają się niezwykle istotne. Rozwój OZE stanowi szansę na odciążenie środowiska naturalnego, redukcję emisji gazów cieplarnianych oraz

zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego kraju. Celem ustawy o odnawialnych źródłach energii jest m.in.:

- zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i ochrony środowiska, m.in. w wyniku efektywnego wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- racjonalne wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, uwzględniające realizację długofalowej polityki rozwoju gospodarczego kraju,
- wypełnienie zobowiązań wynikających z zawartych umów międzynarodowych oraz podnoszenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki,
- wypracowanie optymalnego i zrównoważonego zaopatrzenia odbiorców końcowych z instalacji odnawialnego źródła energii,
- zapewnienie wykorzystania na cele energetyczne produktów ubocznych lub pozostałości z rolnictwa oraz przemysłu wykorzystującego surowce rolnicze.

Głównym efektem obowiązywania ustawy będzie realizacja celów w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł energii wynikających z dokumentów rządowych przyjętych przez Radę Ministrów, tj. *Polityki energetycznej Polski do 2030 roku* oraz *Krajowego Planu Działania w Zakresie Energii ze Źródeł Odnawialnych*. Ważnym efektem przyjęcia ustawy o odnawialnych źródłach energii będzie wyodrębnienie i usystematyzowanie mechanizmów wsparcia dla energii z OZE zawartych dotychczas w przepisach ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne [Dz.U. z 2012 r., poz. 1059, z późn. zm.].

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska [Dz.U. z 2013 r., poz. 1232, ze zmianami]

W Prawie ochrony środowiska można wskazać kilka instrumentów, które mogą mieć zastosowanie w przypadku niskiej emisji. Dział II (art. 86-96a) poświęcony jest ochronie powietrza. Artykuły w tym dziale dotyczą kluczowych zmian związanych z wdrażaniem *Dyrektywy 2008/50WE (CAFE)*. Ponadto wprowadzono przepisy sankcyjne za uchybienia w zakresie przygotowania i realizacji programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Rozdział 4 art. 315a-c).

Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej [Dz.U. nr 94, poz. 551, z późn. zm.]

Ustawa określa krajowe cele w zakresie oszczędnego zagospodarowania energią, zadania jednostek sektora publicznego w zakresie efektywności energetycznej oraz zasady sporządzania audytów energetycznych i uzyskiwania świadectw efektywności energetycznej.

Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów [Dz.U. z 2014 r., poz. 712]

Ustawa określa zasady finansowania ze środków Funduszu Termomodernizacji i Remontów części kosztów przedsięwzięć termomodernizacyjnych i remontowych. Na mocy ww. ustawy z

tytułu realizacji przedsięwzięcia termomodernizacyjnego zmniejszającego zapotrzebowanie na energię o określoną wartość, inwestorowi przysługuje premia na spłatę części kredytu zaciągniętego na przedsięwzięcie termomodernizacyjne, zwana „premią termomodernizacyjną”.

Dokumenty strategiczne i planistyczne

Poniżej zamieszczono przegląd najważniejszych dokumentów strategicznych i planistycznych na poziomie krajowym, z którymi koresponduje Plan gospodarki niskoemisyjnej miasta Chojnice wraz ze wskazaniem zbieżności założeń tych dokumentów w kontekście gospodarki niskoemisyjnej.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK)

Jest to główna strategia rozwojowa obejmująca średni horyzont czasowy. Dokument wskazuje na strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, aby wzmocnić procesy rozwojowe kraju. Strategia jest ważnym dokumentem w odniesieniu do nowej generacji dokumentów strategicznych, które pojawiać się będą w Polsce na potrzeby pozyskiwania środków pomocowych z Unii Europejskiej na lata 2014-2020. Cele rozwojowe i priorytety wyznaczone w SRK 2020 są spójne i silnie wpisują się w cele unijnej strategii „Europa 2020”.

Plan gospodarki niskoemisyjnej miasta Chojnice jest zgodny z zapisami SRK określonymi w ramach celu II.6. *Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko*. Zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego kraju towarzyszyć będzie – obok dywersyfikacji źródeł – dywersyfikacja kierunków dostaw nośników energii. W ramach tego celu przewidziano działania, które będą tożsame z zadaniami planowanymi w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej:

- ❖ *II.6.2. Poprawa efektywności energetycznej*, która obejmuje m.in. rozwój sektora OZE, modernizację sektora elektroenergetycznego, w tym infrastruktury przesyłu energii elektrycznej umożliwiające wykorzystanie energii z OZE, wsparcie termomodernizacji budynków i modernizacji istniejących systemów ciepłowniczych,
- ❖ *II.6.3. Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii*, obejmujące m.in. zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, wspieranie i rozwój energetycznych projektów infrastrukturalnych,
- ❖ *II.6.4. Poprawa stanu środowiska* – m.in. promocja innowacyjnych technologii w przemyśle, paliw alternatywnych oraz rozwiązań zwiększających efektywność zużycia paliw i energii w transporcie, a także wykorzystanie paliw niskoemisyjnych w mieszkalnictwie; poprawie jakości powietrza służyć będą długoterminowe działania na rzecz ograniczenia emisji pyłów i innych zanieczyszczeń powietrza, zwłaszcza z sektorów najbardziej emisyjnych (energetyka, transport), ze źródeł emisji rozproszonych (nie duże zakłady przemysłowe, małe kotłownie) i ze źródeł indywidualnych w zabudowie mieszkaniowej (tzw. niska emisja).

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego, zawierającym wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych 20 lat. Dokument wiąże planowanie strategiczne z programowaniem działań w ramach programów rozwoju i programów operacyjnych współfinansowanych ze środków UE, określa działania państwa w sferze legislacyjnej i instytucjonalnej dla wzmocnienia efektywności systemu planowania przestrzennego i działań rozwojowych (w tym inwestycyjnych) ukierunkowanych terytorialnie. W dokumencie zostało wyznaczonych 6 celów głównych. Założenia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej wpisują się w cel 5: *Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa*. Jednymi z założeń tego celu są: proekologiczna modernizacja elektrowni systemowych i zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku została opracowana zgodnie z art. 13-15 ustawy Prawo energetyczne. Przedstawia strategię Państwa, mającą na celu odpowiedzenie na najważniejsze wyzwania stojące przed polską energetyką, zarówno w perspektywie krótkoterminowej, jak i w perspektywie do 2030 roku. Jednym z priorytetów strategii jest zapewnienie osiągnięcia przez Polskę co najmniej 15% udziału energii ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii finalnej brutto do roku 2020, w tym co najmniej 10% udziału energii odnawialnej zużywanej w transporcie.

Aby efektywnie wprowadzić realizację celów polityki energetycznej, niezbędny jest aktywny udział władz regionalnych poprzez przygotowywane na szczeblu wojewódzkim, powiatowym lub gminnym strategii rozwoju energetyki, a także niepomijanie tego aspektu w procesach określania priorytetów inwestycyjnych przez samorządy. Plan gospodarki niskoemisyjnej miasta Chojnice jest zbieżny z zapisami Polityki energetycznej Polski w kontekście poprawy efektywności energetycznej. Kwestia ta jest traktowana w obu dokumentach w sposób priorytetowy, a postęp w tej dziedzinie będzie kluczowy dla realizacji wszystkich wyznaczonych celów.

Ustawa Prawo energetyczne określa, że za politykę energetyczną kraju odpowiada Minister Gospodarki, który jest odpowiedzialny za bezpieczeństwo zaopatrzenia w paliwa gazowe i energię elektryczną oraz sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem krajowych systemów energetycznych. Polityka energetyczna państwa opracowywana jest co 4 lata i musi uwzględniać zasadę zrównoważonego rozwoju².

---

² Zrównoważony rozwój (Sustainable Development) oznacza prawo do zaspokojenia aspiracji rozwojowych obecnej generacji bez ograniczania praw przyszłych pokoleń do zaspokojenia ich potrzeb rozwojowych. Zrównoważony rozwój (ZR) zakłada równomierny rozwój gospodarczy i cywilizacyjny obecnego pokolenia, bez konieczności stosowania „rabunkowej gospodarki” zasobami nieodnawialnymi i niszczenia środowiska, tak aby przyszłe pokolenia w równym stopniu mogły korzystać z tych zasobów oraz niezmiennego w sposób drastyczny

Na poziomie samorządów lokalnych opracowywana jest strategia lokalna realizowana zgodnie z polityką energetyczną państwa.

Podstawowe kierunki polskiej polityki energetycznej

1. Poprawa efektywności energetycznej.

Jest to jeden z priorytetów unijnej polityki energetycznej. UE wyznaczyła do roku 2020 ważny cel: obniżenie zużycia energii o 20% w stosunku do scenariusza "business as usual". W latach 1998-2008 Polska obniżyła wskaźnik tzw. energochłonność PKB o 30%.

Cytat. „Kwestia efektywności energetycznej jest traktowana w polityce energetycznej w sposób priorytetowy, a postęp w tej dziedzinie będzie kluczowy dla realizacji wszystkich jej celów. W związku z tym, zostaną podjęte wszystkie możliwe działania przyczyniające się do wzrostu efektywności energetycznej”.

A. Cele główne w zakresie poprawy efektywności energetycznej

- Dążenie do zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwój gospodarczy bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
- Zmniejszenie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu krajów UE-15.

Szczegółowe cele w ww zakresie to:

- ✓ zwiększenie sprawności wytwarzania energii elektrycznej, poprzez budowę wysokosprawnych jednostek wytwórczych,
- ✓ dwukrotny wzrost do roku 2020 produkcji energii elektrycznej wytwarzanej w technologii wysokosprawnej kogeneracji, w porównaniu do produkcji w 2006 r.,
- ✓ zmniejszenie wskaźnika strat sieciowych w przesyłach i dystrybucji, poprzez m.in. modernizację obecnych i budowę nowych sieci, wymianę transformatorów o niskiej sprawności oraz rozwój generacji rozproszonej,
- ✓ wzrost efektywności końcowego wykorzystania energii,
- ✓ zwiększenie stosunku rocznego zapotrzebowania na energię elektryczną do maksymalnego zapotrzebowania na moc w szczycie obciążenia, co pozwala zmniejszyć całkowite koszty zaspokojenia popytu na energię elektryczną.

B. Działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej

- Ustalanie narodowego celu wzrostu efektywności energetycznej,
- Wprowadzenie systemowego mechanizmu wsparcia dla działań służących realizacji narodowego celu wzrostu efektywności energetycznej,

---

środowiska. Trwały i zrównoważony rozwój nie stanowi wyznaczonego i wymiernego celu, jest procesem rozłożonym na wiele lat i pokoleń.

- Stymulowanie rozwoju kogeneracji poprzez mechanizmy wsparcia, z uwzględnieniem kogeneracji ze źródeł poniżej 1 MW, oraz odpowiednią politykę gmin,
- Stosowanie obowiązkowych świadectw charakterystyki energetycznej dla budynków oraz mieszkań przy wprowadzaniu ich do obrotu oraz wynajmu,
- Oznaczenie energochłonności urządzeń i produktów zużywających energię oraz wprowadzenie minimalnych standardów dla produktów zużywających energię,
- Zobowiązanie sektora publicznego do pełnienia wzorcowej roli w oszczędnym gospodarowaniu energią,
- Wsparcie inwestycji w zakresie oszczędności energii przy zastosowaniu kredytów preferencyjnych oraz dotacji ze środków krajowych i europejskich, w tym w ramach ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów, Programu Operacyjnego *Infrastruktura i Środowisko*, regionalnych programów operacyjnych, środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wspieranie prac naukowo-badawczych w zakresie nowych rozwiązań i technologii zmniejszających zużycie energii we wszystkich kierunkach jej przetwarzania oraz użytkowania,
- Zastosowanie technik zarządzania popytem (*Demand Side Management*), stymulowane poprzez m.in. zróżnicowanie dobowe stawek opłat dystrybucyjnych oraz cen energii elektrycznej w oparciu o ceny referencyjne będące wynikiem wprowadzenia rynku dnia bieżącego oraz przekazanie sygnałów cenowych odbiorcom za pomocą zdalnej dwustronnej komunikacji z licznikami elektronicznymi,
- Kampanie informacyjne i edukacyjne, promujące racjonalne wykorzystanie energii.

2. Wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii.

Oznacza zapewnienie stabilnych dostaw paliw i energii na poziomie gwarantującym zaspokojenie potrzeb krajowych przy zachowaniu akceptowanych relacji ekonomicznych i optymalnym wykorzystaniu krajowych zasobów surowców energetycznych i dywersyfikacji dostaw strategicznych paliw ciekłych i gazowych.

Cele główne w tym obszarze to:

- racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium RP, jako głównego paliwa dla elektroenergetyki, przy wykorzystaniu sprawnych i niskoemisyjnych technologii;
- dywersyfikacja źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego i ropy naftowej oraz budowę terminalu do odbioru gazu skroplonego LNG i magazynów paliw płynnych;

- zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię poprzez budowę nowych podstawowych źródeł energii, budowę interwencyjnych źródeł energii elektrycznej oraz rozbudowę krajowego systemu przesyłowego.

3. Dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzanie energetyki jądrowej.

Bezpieczeństwo energetyczne, przy równoczesnym zachowaniu wymagań ochrony środowiska i wymaganiami określonymi w pakiecie klimatyczno-energetycznym UE (zasada ZR), powoduje konieczność przestawienia produkcji energii na technologie o niskiej emisji CO₂. W tej sytuacji szczególnego znaczenia nabierają wszelkie dostępne technologie, które zapewnia odpowiedni poziom bezpieczeństwa energetycznego przy jednoczesnym obniżaniu emisji zanieczyszczeń i zachowaniu efektywności ekonomicznej.

Jednym z najbardziej pożądaných źródeł spełniających powyższe wymagania jest energetyka jądrowa, która oprócz braku emisji CO₂ zapewnia również niezależność od typowych kierunków pozyskiwania surowców energetycznych. Rada Ministrów uchwałą z 13 stycznia 2009 roku zobowiązała wszystkich uczestników procesu do podjęcia intensywnych działań w celu przygotowania warunków do wdrożenia programu polskiej energetyki jądrowej w zgodzie z wymogami i zaleceniami sprecyzowanymi w dokumentach Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej.

Głównym celem polityki energetycznej w tym obszarze jest przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania nowoczesnych elektrowni jądrowych.

4. Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw.

Rozwój energetyki odnawialnej ma istotne znaczenie dla realizacji podstawowych celów polityki energetycznej. Zwiększenie wykorzystania tych źródeł niesie za sobą większy stopień uniezależnienia się od dostaw energii z importu. Promowanie wykorzystania OZE pozwala na zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach. Energetyka odnawialna to zwykle niewielkie jednostki wytwórcze zlokalizowane blisko odbiorcy, co pozwala na podniesienie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego oraz zmniejszenie strat przesyłowych.

Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych cechuje się niewielką lub zerową emisją zanieczyszczeń, co zapewnia pozytywne efekty ekologiczne. Rozwój energetyki odnawialnej przyczynia się również do rozwoju słabiej rozwiniętych regionów, bogatych w zasoby energii odnawialnej - rozwój OZE spełnia wymagania zrównoważonego rozwoju.

Główne cele polityki energetycznej w tym obszarze to:

- wzrost udziału OZE w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych;

- osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji;
- ochronę lasów przed nadmiernym eksploataowaniem, w celu pozyskania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE;
- wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa;
- zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach.

Działania w obszarze OZE:

- wypracowanie ścieżki dochodzenia do osiągnięcia 15% udziału OZE w zużyciu energii finalnej w sposób zrównoważony, w podziale na poszczególne rodzaje energii: energię elektryczną, ciepło i chłód oraz energię odnawialną w transporcie,
  - utrzymanie mechanizmów wsparcia dla producentów en. el. ze źródeł odnawialnych, np. poprzez system świadectw pochodzenia,
  - wprowadzenie dodatkowych instrumentów wsparcia zachęcających do szerszego wytwarzania ciepła i chłodu z OZE,
  - wdrażanie kierunków budowy biogazowni rolniczych, przy założeniu powstania do roku 2020 średnio jednej biogazowni w każdej gminie,
  - stworzenie warunków ułatwiających podejmowanie decyzji inwestycyjnych dotyczących budowy farm wiatrowych na morzu,
  - utrzymanie zasady zwolnienia z akcyzy energii pochodzącej z OZE,
  - bezpośrednie wsparcie budowy nowych jednostek OZE i sieci elektroenergetycznych umożliwiających ich przyłączenie z wykorzystaniem funduszy UE i środków funduszy ochrony środowiska,
  - stymulowanie rozwoju potencjału polskiego przemysłu, produkującego urządzenia dla OZE, w tym przy wykorzystaniu funduszy UE,
  - wsparcie rozwoju technologii oraz budowy instalacji do pozyskiwania energii odnawialnej z odpadów zawierających materiały ulegające biodegradacji,
  - ocena możliwości energetycznego wykorzystania istniejących urządzeń piętrzących, poprzez ich inwentaryzację, określenie wpływu na środowisko oraz wypracowanie zasad ich udostępniania.
5. Rozwój konkurencyjnych paliw i energii.

Głównym celem polityki energetycznej w tym obszarze jest zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynku paliw i energii i przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen.

6. Ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Głównymi celami polityki energetycznej w tym obszarze są:

- Ograniczenie emisji CO₂ do roku 2020 przy zachowaniu bezpieczeństwa energetycznego;
- Ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (PM10 i PM2,5) do poziomu wynikającego z aktualnych i przyszłych regulacji UE;
- Ograniczenie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych;
- Minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce;
- Zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

Polityka energetyczna wpisuje się w priorytety „Strategii rozwoju kraju 2007-2015” przyjętej przez RM 29.11.2006 roku a jej cele są także zbieżne z celami „Odnowionej Strategii Lizbońskiej i Odnowionej Strategii Zrównoważonego Rozwoju UE.

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Perspektywa 2020 (BEiŚ)

Strategia BEiŚ 2020 obejmuje dwa istotne obszary: energetykę i środowisko. Dokument wskazuje m.in. kluczowe reformy i niezbędne działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 roku. Niniejsza strategia tworzy pomost między środowiskiem a energetyką i stanowi impuls do bardziej efektywnego i racjonalnego prowadzenia polityki w obu wspomnianych obszarach. Celem Strategii jest ułatwienie wzrostu gospodarczego w Polsce, sprzyjającego środowisku poprzez zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dostępu do nowoczesnych, innowacyjnych technologii, a także wyeliminowanie barier administracyjnych, które mogą takowy „zielony” wzrost zaburzyć. Strategia BEiŚ 2020 odnosi się m.in. do konieczności unowocześnienia sektora energetyczno-ciepłowniczego, poprawy efektywności energetycznej oraz ograniczenia niskiej emisji dzięki zastępowaniu tradycyjnych pieców i ciepłowni nowoczesnymi źródłami, przy zwiększeniu dostępnych mechanizmów finansowych będących wsparciem dla inwestycji w tym zakresie. Strategia BEiŚ służy również określeniu celów i kierunków działań nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2014-2020.

Ponadto strategia BEiŚ koresponduje ze średniookresową *Strategią Rozwoju Kraju 2020* w dziedzinie energetyki i środowiska i stanowi ogólną wytyczną dla *Polityki energetycznej Polski*. Koresponduje również z celami rozwojowymi określanymi na poziomie wspólnotowym, ujętymi w dokumencie *Europa 2020* oraz celami pakietu klimatyczno-energetycznego.

Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 jest aktualizacją polityki ekologicznej na lata 2007- 2010. Jej priorytetowym celem jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego. Polityka zwraca

uwagę na trudne zadania związane z ochroną atmosfery – przeciwdziałaniem zmianom klimatu. Wynika to z przyjętej przez Radę Europejską w 2007 roku decyzji o redukcji emisji CO₂ z terenu Unii o 20% do roku 2020. Poza tym przyjęto, że udział OZE w produkcji energii wyniesie co najmniej 20% i o tyle samo wzrośnie efektywność energetyczna. Polityka odnosi się do jakości powietrza w punkcie 4.2. W treści przedstawiono m.in. dane ukazujące stopień redukcji zanieczyszczeń emitowanych do powietrza w latach 1998-2005. W okresie tym zmniejszono emisję tlenku węgla i dwutlenku węgla do atmosfery o 30%, emisję dwutlenku siarki o 65%, pyłu o 80%, a tlenków azotu o 45%.

Jednocześnie dokument uwypukla kwestię, iż mimo znacznego ograniczenia emisji wspomnianych zanieczyszczeń Polska ma obecnie problem z dotrzymaniem teraźniejszych standardów dotyczących jakości powietrza w świetle dyrektyw Unii Europejskiej. Polityka energetyczna Polski oparta jest w znacznej mierze na węglu, co stwarza ogromne problemy by dotrzymać limity dla źródeł o dużej mocy (pow. 50 MW) i kotłów spalających węgiel kamienny i brunatny. Podobnie trudne do spełnienia są normy narzucone przez Dyrektywę CAFE, dotyczące pyłu zawieszonego PM10 oraz pyłu zawieszonego PM2,5.

Plan gospodarki niskoemisyjnej miasta Chojnice wykazuje spójność z dokumentem Polityki Ekologicznej Państwa 2009-2012 przede wszystkim ze względu na nacisk dotyczący dalszej redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz konieczności modernizacji systemu energetycznego kraju.

Krajowy Plan Działania w Zakresie Energii ze Źródeł Odnawialnych (KPD)

Krajowy Plan Działania w Zakresie Energii ze Źródeł Odnawialnych został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 6 grudnia 2010 r. Realizuje on zobowiązania wynikające z art. 4 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. Dokument określa krajowe cele w zakresie udziału energii ze źródeł odnawialnych zużytej w sektorze transportowym, sektorze energii elektrycznej, sektorze ogrzewania i chłodzenia w 2020 r. W KPD przyjęto, iż osiągnięcie głównych celów opierać się będzie o dwa filary zasobów OZE dostępnych i możliwych do wykorzystania w Polsce, tj. poprzez wzrost wytwarzania energii elektrycznej generowanej przez wiatr oraz większe wykorzystanie energetyczne biomasy. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe jedynie przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Tworzone obecnie nowe prawo legislacyjne dot. OZE ma doprowadzić do wsparcia dla energii z odnawialnych źródeł, a tym samym umożliwi zwiększenie inwestycji w nowe moce wytwórcze. Należy również położyć szczególny nacisk na konieczność rozwoju technologii w dziedzinie OZE oraz promocji badań naukowych i działalności dydaktycznej w tym kierunku.

Polityka Klimatyczna Polski

Dokument ten jest integralnym i istotnym elementem polityki ekologicznej państwa. Główne założenie strategiczne „Polityki...” sformułowano na podstawie zapisów zawartych w Polityce Ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010.

Cel strategiczny to: *włączenie się Polski do wysiłków społeczności międzynarodowej na rzecz ochrony klimatu globalnego poprzez wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju, zwłaszcza*

w zakresie poprawy wykorzystania energii, zwiększania zasobów leśnych i glebowych kraju, racjonalizacji wykorzystania surowców i produktów przemysłu oraz racjonalizacji zagospodarowania odpadów, w sposób zapewniający osiągnięcie maksymalnych, długoterminowych korzyści gospodarczych, społecznych i politycznych.

Cel strategiczny polityki klimatycznej Polski może być osiągnięty poprzez realizację celów i działań krótko-, średnio- i długookresowych:

- cele i działania krótkookresowe (na lata 2003-2006) - obejmowały działania dotyczące wdrożenia systemów umożliwiających realizację postanowień Konwencji i Protokołu z Kioto oraz zapewnienie korzystnego dla Polski możliwości udziału w mechanizmach wspomagających,
- cele i działania średnio- i długookresowe (na lata 2007-2012 oraz 2013-2020) – obejmują dalszą integrację polityki klimatycznej z polityką gospodarczą i społeczną; szczególnie zwrócić należy uwagę na działania kreujące bardziej przyjazne dla klimatu wzorce zachowań konsumpcyjnych i produkcyjnych, ograniczające negatywny wpływ aktywności antropogenicznej na zmiany klimatu oraz wdrożenie i stosowanie tzw. „dobrych praktyk”, które charakteryzują się dużą skutecznością i efektywnością wraz z innowacyjną techniką i pozwalają na osiągnięcie wyznaczonych celów.

2.3 Poziom regionalny i lokalny

Plan gospodarki niskoemisyjnej miasta Chojnice wykazuje w swoich zapisach zgodność z poniższymi dokumentami strategicznymi opracowanymi na poziomie regionalnym i lokalnym.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego - Pomorskie 2020

Strategia rozwoju województwa jest dokumentem strategicznym, wyznaczającym główne kierunki rozwoju regionu. Jest to podstawowe narzędzie prowadzonej przez samorząd województwa polityki regionalnej. Strategia stanowi ważny element polityki regionalnej – uwzględnia zapisy dokumentów krajowych (np. Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego, Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, strategię sektorowe i inne dokumenty rządowe powiązane z rozwojem regionalnym) oraz zasady europejskiej polityki regionalnej.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 – Pomorskie 2020 została przyjęta uchwałą nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 roku. Dokument określił wizję województwa pomorskiego w 2020 roku jako regionu:

- trwałego wzrostu, w którym uruchamiane i wykorzystywane są zróżnicowane potencjały terytorialne dla wzmocnienia i równoważenia procesów rozwojowych,
- unikatowej pozycji, dzięki aktywności społeczeństwa obywatelskiego, silnemu kapitałowi społecznemu i intelektualnemu, racjonalnemu zarządzaniu zasobami środowiska, gospodarczemu wykorzystaniu potencjału morza oraz inteligentnym sieciami infrastrukturalnym i powszechnemu stosowaniu technologii ekoefektywnych,
- będącego liderem pozytywnych zmian społecznych i gospodarczych w Polsce i w obszarze Południowego Bałtyku.

Dokument wyznacza 3 cele strategiczne (Nowoczesna Gospodarka, Aktywni Mieszkańcy, Atrakcyjna Przestrzeń), które są konkretyzowane przez 10 celów operacyjnych oraz 35 kierunków działań. Założenia planu gospodarki niskoemisyjnej miasta Chojnice będą wpisywać się w cel strategiczny 3 – Atrakcyjna Przestrzeń. W realizacji tego celu główny nacisk będzie kładziony na zapewnienie długofalowego i zrównoważonego rozwoju, który powinien opierać się na poszanowaniu i umiejętnym wykorzystywaniu zasobów i walorów środowiska, ze wróceniem szczególnej uwagi na ograniczanie antropopresji i stałą poprawę parametrów środowiska (m.in. poprzez poszanowanie i racjonalne zużycie energii oraz promocję energii odnawialnej OZE), jak też zachowanie naturalnych siedlisk. Jednym z 6 pożądanych kierunków zmian jest „wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonej generacji”. Działania planowane w niniejszym Planie gospodarki niskoemisyjnej będą wpisywać się w następujące cele operacyjne:

- ❖ 3.1. *sprawnny system transportowy* – cel ten zorientowany jest m.in. na zmniejszenie negatywnego oddziaływania transportu na środowisko,
- ❖ 3.2. *bezpieczeństwo i efektywność energetyczna* – cel zorientowany będzie na działania służące:
  - zwiększeniu bezpieczeństwa energetycznego i zapewnieniu większej niezawodności dostaw energii odpowiedniej jakości po ekonomicznie uzasadnionej cenie,
  - poprawie efektywności energetycznej, szczególnie w zakresie produkcji energii (z uwzględnieniem kogeneracji), przesyłu i dystrybucji energii oraz efektywnego jej wykorzystania po stronie odbiorców (głównie w sektorach mieszkaniowym i użyteczności publicznej),
  - zapewnieniu wysokiego poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii, głównie w układzie generacji rozproszonej,
  - obniżeniu kosztów wytwarzania i kosztów zaopatrzenia w energię,
  - wdrażaniu technologii innowacyjnych w energetyce, w tym działań służących realizacji inteligentnych systemów regulacji i zarządzania systemami energetycznymi (np. sieciami typu smart grid),
  - poprawie stanu zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego,
  - podniesieniu świadomości społeczeństwa na temat działań proekologicznych i oszczędnościowych, w tym dotyczących racjonalizacji zużycia energii oraz wpływu energetyki na środowisko naturalne,
  - działaniom na rzecz promocji rozwiązań prosumenckich.

Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020 (POŚ)

Wojewódzkie programy ochrony środowiska realizują założenia polityki ekologicznej państwa. POŚ województwa przyjęty został uchwałą nr 528/XXV/12 Sejmiku Województwa Pomor-

skiego z dnia 21 grudnia 2012 roku. Przedmiotowy dokument diagnozuje stan środowiska naturalnego województwa pomorskiego, wskazuje cele, kierunki działań oraz zadania, których realizacja przyniesie poprawę jego stanu i przyczyni się do ochrony jego zasobów zarówno biotycznych jak i abiotycznych.

Program ustanowił 4 cele perspektywiczne, pełniące rolę osi priorytetowych, które wyznaczają grupy celów realizacyjnych. Plan gospodarki niskoemisyjnej miasta Chojnice będzie wpisywał się w następujące cele i kierunki działań w zakresie ochrony powietrza i odnawialnych źródeł energii:

- ❖ cel I-2 Osiągnięcie i utrzymywanie standardów jakości środowiska, wpływających na warunki zdrowotne:
  - modernizacja systemów infrastruktury cieplnej, rozwój scentralizowanych systemów grzewczych dla ograniczania niskiej emisji, w tym także liczby źródeł,
  - promowanie i wspieranie rozwiązań pozwalających na ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń pochodzących z transportu oraz hałasu komunikacyjnego,
  - upowszechnianie stosowania OZE w indywidualnych i lokalnych źródłach energii,
  - rozwój sieci monitoringu powietrza;
- ❖ cel I-3 Zapewnienie wysokiego stopnia odzysku odpadów w sposób bezpieczny dla środowiska poprzez budowę nowoczesnego i skutecznego systemu gospodarki odpadami:
  - intensyfikacja wdrażania technologii odgazowania składowisk odpadów komunalnych z wykorzystaniem powstałej energii;
- ❖ cel II-1 Kształtowanie u mieszkańców województwa pomorskiego postaw i nawyków proekologicznych oraz poczucia odpowiedzialności za stan środowiska:
  - wspieranie instytucji i stowarzyszeń prowadzących w terenie edukację ekologiczną wśród młodzieży szkolnej, mieszkańców i turystów na szczeblu regionalnym i lokalnym,
  - wspieranie aktywności obywatelskiej, powstawania i rozwoju regionalnych i lokalnych agend organizacji ekologicznych oraz nowych podmiotów artykułujących ekologiczne interesy społeczności lokalnych,
  - współpraca samorządów z mediami w zakresie promocji wiedzy i zachowań proekologicznych; organizacja debat publicznych, podnoszących problemy ekologiczne na przykładzie lokalnych konfliktów;
- ❖ cel II-2 Aktywizacja rynku do działań na rzecz środowiska, zwiększanie roli ekoinnowacyjności w procesie rozwoju regionu:
  - upowszechnienie stosowania w administracji publicznej „zielonych zamówień”;
- ❖ cel IV-3 Wspieranie wytwarzania i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych:

- wspieranie budowy urządzeń i instalacji służących do wytwarzania i przesyłania energii ze źródeł odnawialnych,
  - wspieranie zakładania plantacji energetycznych, których lokalizacja uwzględnia uwarunkowania przyrodnicze,
  - upowszechnianie informacji o rozmieszczeniu i możliwościach technicznego wykorzystania potencjału energetycznego poszczególnych rodzajów odnawialnych źródeł energii oraz o możliwościach skorzystania z pomocy finansowej oraz techniczne,
  - promowanie najlepszych praktyk w dziedzinie wykorzystania OZE, w tym rozwiązań technologicznych, administracyjnych i finansowych;
- ❖ cel IV-4 Rozbudowa efektywnych systemów produkcji i dystrybucji energii, optymalizacja jej zużycia oraz ograniczenie niekorzystnych oddziaływań energetyki na środowisko:
- promowanie budowy instalacji do wytwarzania energii w kogeneracji,
  - wspieranie w procesach produkcji energii wysokosprawnych i niskoemisyjnych technologii energetycznych,
  - realizacja kompleksowych przedsięwzięć termomodernizacyjnych, w szczególności w zabudowie mieszkaniowej;
  - wspieranie zmian technologicznych ograniczających straty energii na przesyśle,
  - upowszechnianie energooszczędnych technik, technologii i urządzeń.

Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu

Program ochrony powietrza jest dokumentem przygotowanym w celu określenia działań, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia wartości dopuszczalnych lub docelowych substancji w powietrzu. Wskazanie właściwych działań wymaga zidentyfikowania przyczyn ponadnormatywnych stężeń oraz rozważenia możliwych sposobów ich likwidacji. Jest elementem polityki ekologicznej regionu, stąd zaproponowane w nim działania muszą być zintegrowane z istniejącymi planami, programami, strategiami, innymi słowy wpisywać się w realizację celów makroskalowych oraz celów regionalnych i lokalnych. Konieczne jest przy tym uwzględnienie uwarunkowań gospodarczych, ekonomicznych i społecznych.

Dokument został przyjęty uchwałą nr 753/XXXV/13 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 listopada 2013 r. Podstawowymi działaniami wskazanymi w Programie do realizacji na terenie całej strefy pomorskiej są:

1. Ograniczenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych poprzez stworzenie i realizację systemu zachęt do ich likwidacji lub wymiany na niskoemisyjne we wskazanych miastach i gminach strefy.

2. Rozwój sieci gazowych w celu umożliwienia większej liczbie ludności wykorzystania tego niskoemisyjnego paliwa.
3. Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymogów dotyczących zaopatrywania mieszkań w ciepło z nośników niepowodujących nadmiernej emisji zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych oraz projektowanie linii zabudowy uwzględniając zapewnienie „przewietrzania” miasta ze szczególnym uwzględnieniem terenów o gęstej zabudowie oraz zwiększenie powierzchni terenów zielonych (nasadzanie drzew i krzewów).
4. Działania prewencyjne na poziomie wydawania decyzji środowiskowych. Uwzględnianie konieczności ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza szczególnie pyłu zawieszzonego i benzo(a)pirenu na etapie wydawania decyzji środowiskowych.
5. Kontrola gospodarstw domowych w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.
6. Działania promocyjne i edukacyjne (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje).

Ponadto podkreśla się konieczność redukcji tzw. niskiej emisji.

Plan gospodarki niskoemisyjnej jest w pełni skorelowany z Programem ochrony powietrza. Wszystkie działania przewidziane w Planie zostały zweryfikowane pod względem zgodności z Programem oraz wpływu na realizację założonych w nim celów.

2. 4 Plany energetyczne miasta

Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Chojnice

Plan gospodarki niskoemisyjnej musi być zgodny z opracowanymi założeniami przedstawionymi w tzw. „Planach energetycznych miast/gmin” - dokumenty te (tj. „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Chojnice”) wykonywane są zgodnie z wymaganiami określonymi w Prawie energetycznym (art. 18 i 19 ustawy Prawo energetyczne z dnia 10.04.1997 r. z późn. zm.) oraz opiniowane przez Zarząd Województwa Pomorskiego za zgodność z polityką energetyczną Polski.

Zgodnie z Prawem energetycznym do zadań gminy należy:

- planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe;
- planowanie i finansowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg na terenie gminy.

Art. 19 Prawa energetycznego, ust. 3 wskazuje, że projekt założeń powinien określać:

- pkt 3 „możliwości wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii, z uwzględnieniem energii elektrycznej i ciepła wytworzonego w odnawialnych źródłach energii, energii elektrycznej i ciepła użytkowego

wytwarzanych w kogeneracji oraz zagospodarowania ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych ...”;

- pkt 3a „możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej”;
- pkt 4 „zakres współpracy z innymi gminami”.

Zgodnie z wymaganym zakresem merytorycznym, w opracowaniu analizuje się aktualny stan zaopatrzenia obszaru gminy w ciepło, stan sektora energetycznego oraz stan zaopatrzenia w paliwa gazowe. W opracowaniu przedstawia się również prognozę rozwoju poszczególnych sektorów w perspektywie do 15 lat w rozbiciu pięcioletnim.

Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe jest bardzo ważnym dokumentem na poziomie miasta (zapisy tego dokumentu powinny być wprowadzone do Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego miasta i Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz innych dokumentów o charakterze strategicznym), jak również na poziomie województwa. Zapisy w nim zawarte stanowią podstawę do opracowywanych strategii i programów rozwoju energetyki dla województwa pomorskiego oraz do tworzenia bazy danych energetycznych województwa.

Dokument przedstawia faktyczny stan miasta Chojnice w zakresie zaopatrzenia w energię, a opracowane dane odzwierciedlają jej możliwości w zakresie realizacji polityki energetycznej Polski, w szczególności w zakresie poprawy efektywności energetycznej (Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej), ochrony środowiska i wprowadzania źródeł odnawialnych na terenie miasta.

W związku z faktem, iż Projekt założeń jest dokumentem, którego opracowanie i realizacja jest obowiązkiem miasta, staje się on najważniejszym dokumentem służącym planowaniu rozwoju energetyki w mieście. Niniejszy Plan gospodarki niskoemisyjnej został zharmonizowany z obowiązującymi w mieście założeniami do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.

Przyjęte przez Radę Miejską uchwałą z dnia 28 kwietnia 2003 roku nr VII/66/03 założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe zakładają działania i zadania polityki energetycznej miasta, polegające na:

- podniesieniu poziomu bezpieczeństwa energetycznego na terenie miasta poprzez modernizację systemów energetycznych i podniesienie efektywności energetycznej,
- obniżenie kosztów wytwarzania energii,
- zmniejszeniu oddziaływania energetyki na środowisko, w tym w szczególności poprawę stanu czystości powietrza atmosferycznego, poprzez min. sukcesywne zmniejszanie udziału węgla w bilansie energetycznym paliw oraz likwidację źródeł „niskiej emisji” w zwartej zabudowie mieszkaniowej,
- zagospodarowanie zasobów energii odnawialnej poprzez rozwój źródeł wykorzystujących tę energię,

- propagowaniu i wspieraniu różnych form poszanowania energii oraz wykorzystywania energii odnawialnych przez jej indywidualnych odbiorców.

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Chojnice będą aktualizowane.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Chojnice

Aktualizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Chojnice została przyjęta uchwałą Rady Miejskiej z dnia 10 marca 2014 roku nr XLI/448/2014.

Aktualizacja studium zakłada, że kontynuowane będą dotychczasowe kierunki rozwojowe miasta, zgodnie z potrzebami jego mieszkańców i użytkowników. Kierunki te nawiązują do możliwości samorządu miasta, zapewniając jednocześnie dbałość o ochronę wartości środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego miasta.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego korespondują z zasadami określonymi w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju (KPZK 2030), oraz są zgodne z ustaleniami strategii województwa pomorskiego oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego.

Realizacja kierunków polityki przestrzennej miasta pozwoli wykorzystać walory przestrzeni miejskiej, stworzy warunki inwestycyjne dla mieszkańców i potencjalnych inwestorów oraz zapewni racjonalny rozwój miasta.

Rozwój technologii eliminujących lub ograniczających szkodliwe emisje zanieczyszczeń jest zbieżny z założeniami Planu gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Chojnice.

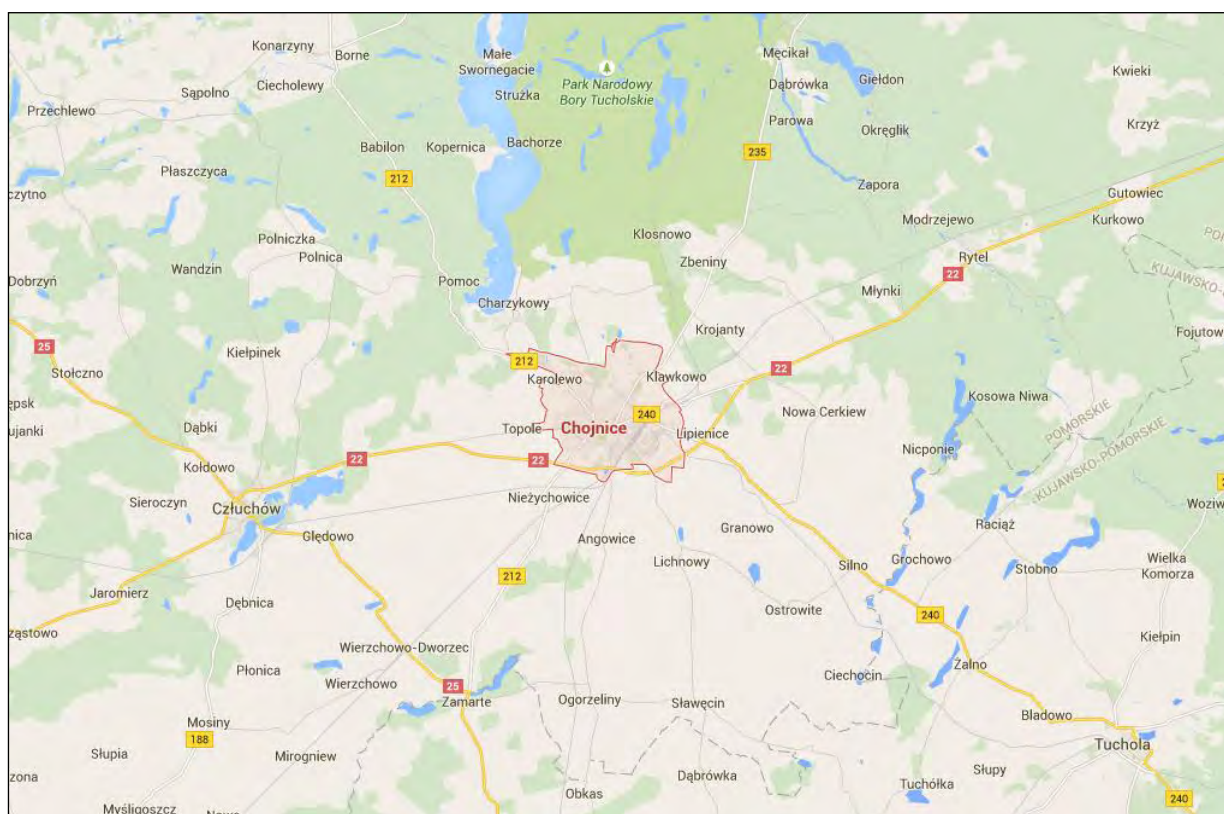
3. Charakterystyka miasta Chojnice

3.1 Położenie, obszar oraz podstawowe funkcje miasta

Miasto Chojnice położone jest w południowo-zachodniej części województwa pomorskiego, w powiecie Chojnickim. Miasto Chojnice otoczone jest terenem gminy Chojnice. W części zachodniej miasto Chojnice graniczy z gminą Człuchów (powiat Człuchowski). Chojnice leżą w dorzeczu rzeki Brdy, w odległości ok. 6 km od Jeziora Charzykowskiego oraz w obrębie Parku Narodowego „Bory Tucholskie” i Zaborskiego Parku Krajobrazowego.

Położenie miasta ilustruje poniższy rysunek.

Rys. 3.1. Lokalizacja miasta Chojnice

Źródło: Google

Powierzchnia miasta wynosi 2104 ha, w tym:

- tereny mieszkalne – 323 ha,
- tereny przemysłowe – 107 ha,
- tereny wypoczynkowe – 34 ha,
- tereny komunikacyjne – 297 ha,

- użytki rolne – 1008 ha,
- użytki leśne – 100 ha.

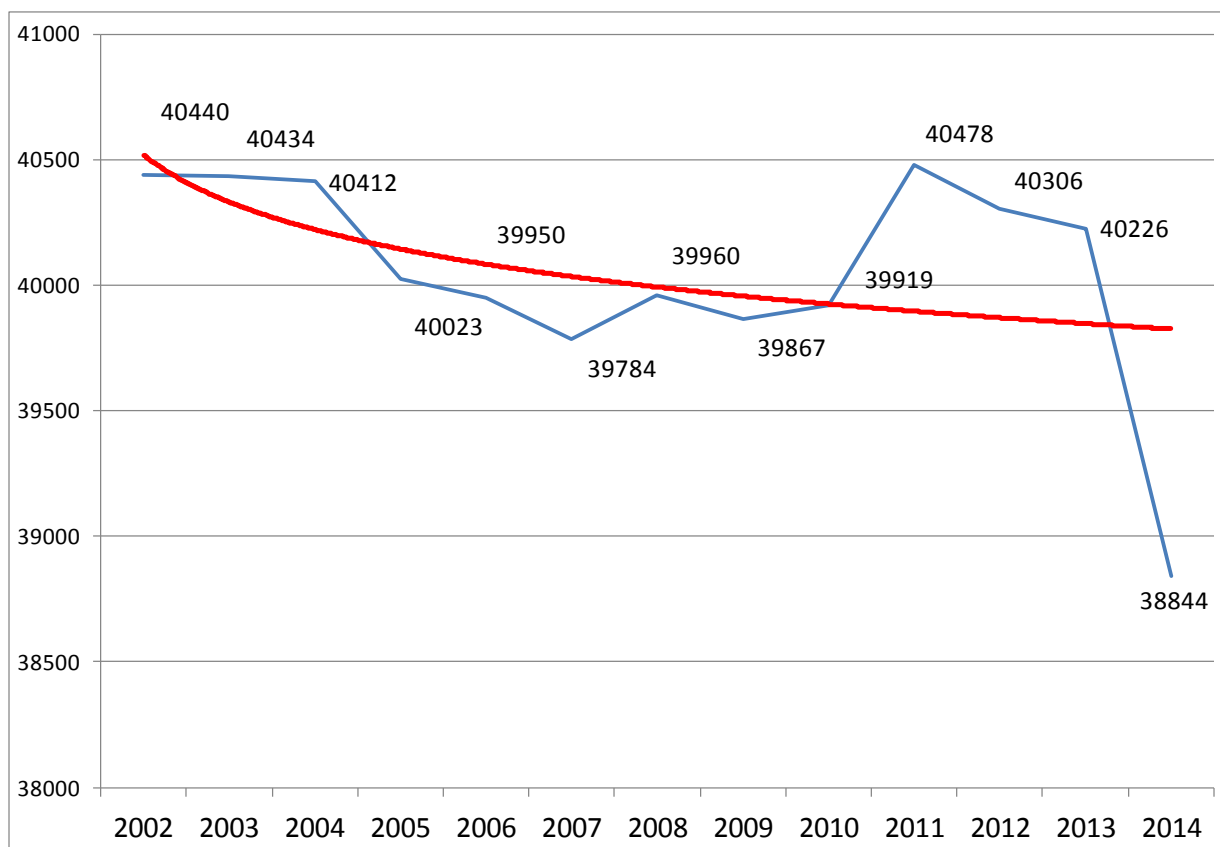
Główne sektory gospodarki miasta, oprócz jego funkcji mieszkalnej, ukierunkowane są na przemysł i usługi.

3.2 Demografia

Miasto obecnie zamieszkuje ok. 38 850 osób. Dynamika demograficzna w gminie jest zmienna. Występuje niewielka tendencja spadkowa (wykres), która według prognoz demograficznych powinna się odwrócić.

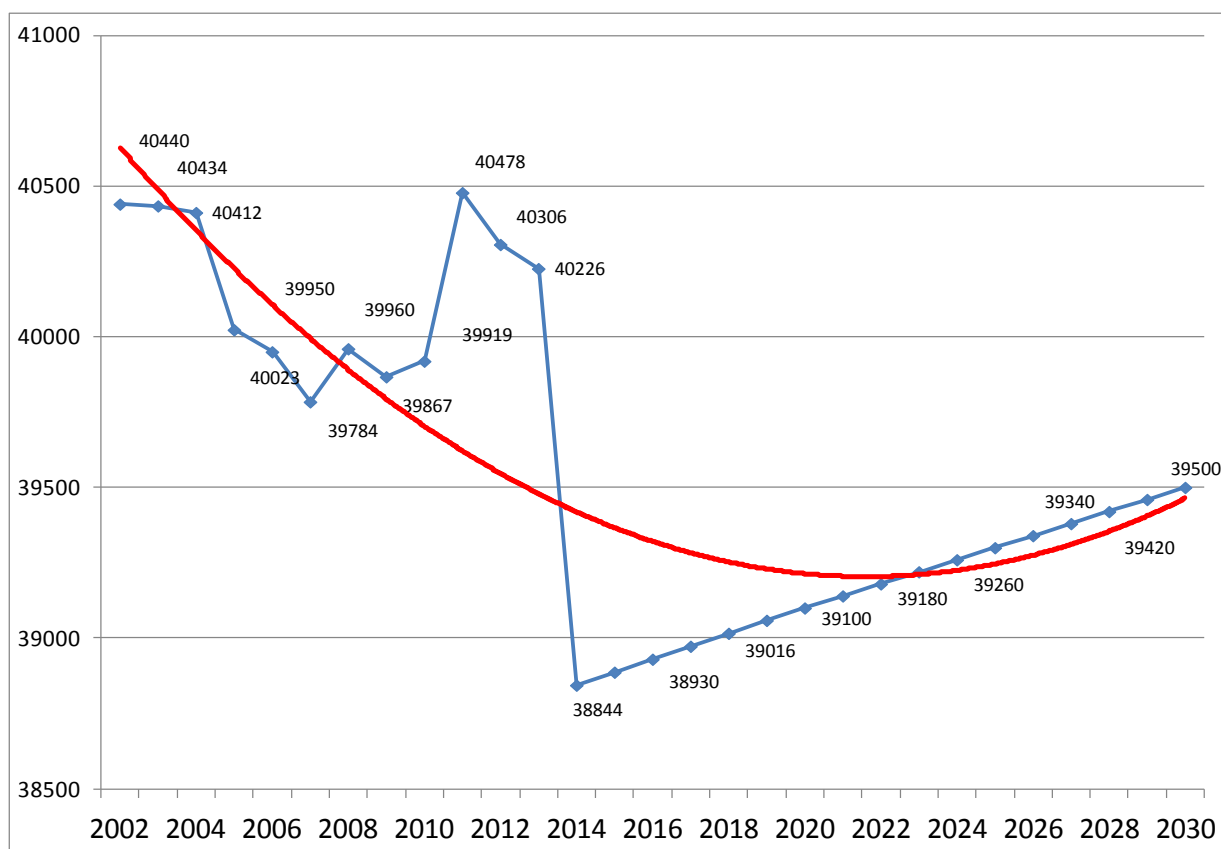
W 2002 r. miasto zamieszkiwało 40440 osób. Demograficzny rozwój miasta osiągnięty został dzięki znaczącej roli Chojnic w sieci osadniczej regionu. Przyczynił się do tego szybki rozwój gospodarczy miasta, co związane było z powstaniem nowych zakładów przemysłowych, rozwinięciem dziedzin produkcji związanych z obsługą rolniczą i leśną regionu. Znacznie powiększył się także zakres obsługi mieszkańców Chojnic i regionu w dziedzinie handlu, ochrony zdrowia i opieki społecznej, transportu i łączności, oświaty i wychowania.

Dla potrzeb niniejszego opracowania szacuje się, że w perspektywie nie nastąpi istotna zmiana liczby ludności. W roku 2020 liczby mieszkańców będzie wynosiła w granicach 39 100 osób, a w perspektywie do roku 2030, ok. 39 500 osób.

Rys. 3.2. Zmiany demograficzne w mieście Chojnice, w latach 2002-2013

Rys. 3.3. Zmiany demograficzne w mieście Chojnice z uwzględnieniem perspektywy

3.3 Gospodarka

Stopień rozwoju gospodarczego miasta mierzony jest za pomocą liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Według danych GUS na terenie miasta Chojnice zarejestrowanych jest 3938 podmiotów gospodarki narodowej, w tym ok. 76% stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

W sektorze rolniczym działalność gospodarczą prowadzi 18 przedsiębiorstw, w przemyśle i budownictwie – 874, a pozostała działalność realizowana jest przez 3046 podmiotów..

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą to przede wszystkim małe zakłady usługowe, rzemieślnicze i handlowe. Największą grupę reprezentuje branża handlu i napraw, następną w kolejności to branża obsługi nieruchomości, firm i nauki oraz przetwórstwa przemysłowego.

Najwyższą rangę w Chojnicach ma przemysł elektromaszynowy i spożywczy. Miasto stanowi także dla regionu ośrodek działalności usługowej, w tym najistotniejszego dla rozwoju gospodarczego typu usług – usług okołobiznesowych, do których zaliczane są: usługi bankowe, prawnicze, doradcze, ubezpieczeniowe, projektowe itd.

W rejestrze działalności gospodarczej występuje duża rotacja. Powstające firmy są przeważnie firmami rodzinnymi zatrudniającymi z reguły do kilku osób (3744 firmy zatrudniają mniej niż 10 osób). Ocenia się, że powierzchnia obiektów służących działalności gospodarczej (bez przemysłu) wynosi 275 000 m². Przyjęto, że w perspektywie wzrośnie ona do 310 000 ÷ 320 000 m².

3.4 Transport

Miasto Chojnice jest bardzo ważnym węzłem komunikacyjnym w rejonie zachodnim województwa pomorskiego, mającym również znaczenie ponadregionalne.

Układ drogowej komunikacji zewnętrznej tworzą:

- droga krajowa nr 22: granica państwa – Kostrzyn – Człuchów – Chojnice – Starogard Gd.,
- droga wojewódzka nr 212: Osowo Lęborskie – Bytów – Chojnice – Zamarte,
- droga wojewódzka nr 235: Korne – Chojnice,
- droga wojewódzka nr 240: Chojnice – Tuchola – Świecie,
- droga powiatowa nr 05136: Chojniczki – Chojnice,
- droga powiatowa nr 05138: Charzykowy – Karolewo,
- droga powiatowa nr 05148: Chojnice – Duża Cerkwica,
- droga powiatowa nr 05149: Chojnice – Pamiętowo.

Układ drogowej komunikacji wewnętrznej tworzą:

- ulice krajowe – są kontynuacją w mieście dróg krajowych:
  - przebieg drogi nr 22 tworzą ulice: Człuchowska, Sukienników i Gdańska,
  - ulice wojewódzkie – są kontynuacją w mieście dróg wojewódzkich, stanowią ważne ciągi uliczne i są trasami komunikacji miejskiej.
  - przebieg drogi nr 212 tworzą ulice: 14 Lutego, Szeroka, Stefana Batorego i Bytowska,
  - kontynuacją drogi nr 235 jest ul. Kościarska,
  - drogę nr 240 wprowadza do miasta ul. Tucholska,
  - częściowo Plac Niepodległości, częściowo Plac Jagielloński,
- ulice powiatowe i lokalne – stanowią ważne ciągi uliczne i są trasami komunikacji miejskiej

Rozwój motoryzacji ma bezpośredni wpływ na wzrost ruchu drogowego na wszystkich rodzajach ulic, a więc krajowych, wojewódzkich i lokalnych miejskich, w szczególności jednak na drogach krajowych i wojewódzkich – głównie tych, które stanowią kontynuację dróg wojewódzkich.

Tabela 3.1. Rodzaj i ilość pojazdów na terenie miasta

L.p.	Rodzaj pojazdu	Pojazdy zarejestrowane na terenie miasta Chojnice
1	Samochody osobowe	23 320
2	Samochody ciężarowe i autobusy	4 860
3	Ciągniki i inne	200

W inwentaryzacji emisji CO₂ ujęto także emisję z pojazdów tranzytowych, przejeżdżających obwodnicą przez południowe tereny miasta. Ilość pojazdów została określona na podstawie [ ] specjalistycznego opracowania i wynosi 6300 pojazdów/dobę.

Koleje

W Chojnicach zbiega się pięć niżej wymienionych linii kolejowych, co czyni miasto ważnym węzłem o znaczeniu ponadregionalnym:

- linia I rzędu jednotorowa, niezelektryfikowana – znaczenia międzyregionalnego Piła – Chojnice – Tczew,
- linia I rzędu Runowo Pomorskie – Szczecinek – Chojnice, dwutorowa niezelektryfikowana, znaczenia regionalnego,
- linia I rzędu jednotorowa, niezelektryfikowana, znaczenia regionalnego Chojnice – Laskowice – Grudziądz – Działdowo,
- linia II rzędu jednotorowa, niezelektryfikowana Chojnice – Lipusz – Kościerzyna,
- linia II rzędu Chojnice – Nakło – Gniezno, niezelektryfikowana, jednotorowa.

3. 5 Klimat i środowisko przyrodnicze

Zgodnie z podziałem Polski na strefy klimatyczne teren miasta Chojnice zaszeregowany jest do strefy drugiej.

Zgodnie z PN-82/B-02403 dla miejscowości położonych w II strefie klimatycznej należy przyjmować obliczeniową temperaturę powietrza na zewnątrz budynków (temperaturę minimalną) równą -18°C.

Chojnice leżą w typie klimatu pojeziernego w Dzielnicy Klimatycznej Pomorskiej. Czas trwania pokrywy śnieżnej na wzniesieniach może dochodzić do 75 dni, a okres wegetacyjny wynosi poniżej 200 dni. Średni opad roczny przekracza 525 mm. Stosunkowo duża jest liczba dni z opadem, wynosi ona aż 173. Wielkość opadów atmosferycznych na stokach o ekspozycji zachodniej może przekroczyć sumę 700 mm rocznie. Średnie roczne temperatury wynoszą 5,9 °C – 8,7° C. Średnie temperatury lipca wynosiły 13,7 °C – 18,8°C, a średnie stycznia – 10,8°C – 2,8°C. Średnia liczba dni z opadem śnieżnym wynosi dla Chojnic 53. Pokrywa śnieżna zalegająca powyżej 1 dnia trwa 128 dni, zaś utrzymująca się powyżej 5 dni występuje przez 82 dni w ciągu roku.

Liczba dni upalnych wynosi 44, dni zimowych z mrozem 44, zaś dni z przymrozkami – 90. Okres wegetacyjny jest krótki (poniżej 200 dni) z małą ilością opadów i późnymi przymrozkami. Nocne przygruntowe przymrozki notuje się jeszcze w trzeciej dekadzie maja. Charakterystycznym zjawiskiem w Chojnicach są mgły koncentrujące się głównie w sąsiedztwie akwenów, podmokłych łąk, bagien. Obszar Chojnic charakteryzuje się średnią aktywnością wiatrów, gdzie przewagę mają wiatry zachodnie i południowo – zachodnie.

Miasto położone jest w tzw. III rejonie zasobów energii słońca. Oznacza to, że potencjalna użyteczna energia słoneczna wynosi 915 kWh/m² i rok, dla wartości progowej promieniowania słonecznego wynoszącej 100 W/m². W półroczu letnim (kwiecień – wrzesień) wartość tej energii szacuje się na ok. 750 kWh/m². Liczbę stopniodni 4 oszacowano na 3520 °C, dzień.

3. 6 Stan powietrza atmosferycznego

Czynnikiem, który w znacznym stopniu oddziałuje na poziom życia jest stan czystości powietrza. Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszenie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

W ochronie powietrza przed zanieczyszczeniem występują dwa główne problemy o różnym stopniu trudności i różnych barierach utrudniających lub ograniczających ich rozwiązywanie. Pierwszym jest zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza substancjami pyłowymi, powstającymi w wyniku spalania paliw i stosowania różnorodnych technologii przemysłowych. Drugi problem to zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza substancjami gazowymi. Zanieczyszczenie to substancje, które ze względu na swoje właściwości zmieniają średni skład atmosfery. Substancje te są usuwane z atmosfery poprzez procesy fizyczne lub dzięki procesom biologicznym albo poprzez reakcje chemiczne, w których powstają inne związki będące często również zanieczyszczeniami tzw. zanieczyszczenia wtórne.

Źródłami zanieczyszczeń powietrza są:

- źródła ciepła energetyczne i przemysłowe (kotłownia miejska, kotłownie przemysłowe);
- źródła ciepła lokalne i indywidualne (kotłownie lokalne i indywidualne);
- komunikacyjne źródła zanieczyszczeń (pojazdy osobowe, ciężarowe i inne pojazdy);
- niska emisja (indywidualne źródła ciepła, ogrzewanie etażowe, piece węglowe);

- emisja niezorganizowana;

Wszystkie wymienione wyżej źródła zanieczyszczeń występują na terenie miasta Chojnice.. Do najważniejszych niekorzystnych zjawisk wymuszających działania w zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem zalicza się:

- emisję zorganizowaną pochodzącą ze źródeł punktowych (przemysł, miejska kotłownia węglowa, kotłownie lokalne, sektor usług, kotłownie indywidualne budynków mieszkalnych – główna przyczyna tzw. niskiej emisji);
- emisję niezorganizowaną tj. emisję zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza bez pośrednictwa przeznaczonych do tego celu środków technicznych np. spawanie czy lakierowanie wykonywane poza obrębem warsztatu, spalanie na powierzchni ziemi np. wypalanie traw, itp.,
- emisję ze źródeł liniowych i powierzchniowych (drogi, parkingi).

Podstawowym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych. Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń powietrza w procesach przemysłowych są procesy spalania paliw dla potrzeb technologicznych oraz grzewczych.

Przyczynami tego są przede wszystkim przestarzałe urządzenia wytwórcze, nisko sprawne instalacje ochrony środowiska, jak też spalanie niskiej jakości paliw. Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla. Jednak najbardziej uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowodór, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne oraz związki węgla elementarnego w postaci sadzy. Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie i pierwiastki promieniotwórcze. Przy spalaniu odpadów z produkcji tworzyw sztucznych opartych na polichloroku winylu do atmosfery mogą dostawać się substancje chlorowcopochodne, a wśród nich dioksyny i furany.

Ze źródeł emisji poza przemysłowych istotną rolę odgrywają źródła emisji niskiej związanej z eksploatacją niskosprawnych palenisk i kotłów węglowych w domach mieszkalnych i użyteczności publicznej. W chwili obecnej gospodarstwa domowe na terenie miasta Chojnice korzystają w zdecydowanej większości z niskosprawnych kotłów i palenisk węglowych opalanych najczęściej niskogatunkowym węglem, a często także różnego rodzaju materiałami odpadowymi i odpadami komunalnymi. Dodatkowo kotlinowe położenie, szczególnie środkowej części miasta wpływa negatywnie na rozprzestrzenianie się przedmiotowych zanieczyszczeń.

Według analizy zawartej w Strategii Ekorozwoju Powiatu Chojnickiego zdecydowanie wyższy poziom zanieczyszczenia powietrza emisją pyłową i gazową na terenie powiatu, w tym również na terenie Gminy Miejskiej Chojnice występuje w sezonie grzewczym.

Poziomy dopuszczalne substancji w powietrzu, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin, a także terminy ich osiągnięcia oraz dopuszczalne częstości ich przekraczania zestawiono w tabeli 3.2.

Tabela 3.2 Poziomy dopuszczalne substancji w powietrzu

Nazwa substancji	Okres uśredniania wyników pomiarów	Poziom
Dwutlenek siarki	Rok kalendarzowy i pora zimowa (01.10 do 31. 03)	20 µg/m ³ -ochrona roślin
Tlenki azotu	Rok kalendarzowy	30 µg/m ³ -ochrona roślin
Pył zawieszony PM 10	Rok kalendarzowy	40 µg/m ³
Benzoapiren	Rok kalendarzowy	1 µg /m ³

Klasy stref:

- A - nie przekracza poziomu dopuszczalnego,
- B - mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji; Marszałek Województwa informuje właściwego ministra o działaniach podejmowanych na rzecz zmniejszenia odpowiedniej emisji,
- C - przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji lub przekracza poziom docelowy; Sejmik Województwa w terminie 15 miesięcy uchwala program ochrony powietrza.

W 2013 r. WIOŚ³ w Gdańsku prowadził pomiary zanieczyszczeń powietrza SO₂, NO₂ i benzenu - na stacjach pomiarowych w Sztumie, Dzierzgoniu i Nowej Wsi Malborskiej. Wyniki pomiarów lokowały się w klasie A.

Od 2010 roku oceny jakości powietrza dokonuje się w oparciu o nowy układ stref. Wyznaczono je w oparciu o podział administracyjny kraju. Swoimi granicami obejmują aglomeracje, miasta powyżej 100 tys. mieszkańców oraz pozostałe obszary leżące w granicach województwa.

Na terenie województwa pomorskiego zostały wyznaczone dwie strefy: aglomeracja trójmiejska (PL 2201), do której zalicza się Gdańsk, Gdynia i Sopot oraz pozostała część województwa - zwana strefą pomorską. Miasto Chojnice zostało przypisane do strefy pomorskiej (PL 2202). W 2014 r. w strefie pomorskiej pył zawieszony PM 2,5 i PM 10 oraz benzoapiren plasowały się w klasie C. Z uwagi na sposób zaopatrzenia w ciepło i strukturę zużycia paliw można to również z dużym prawdopodobieństwem odnieść do miasta Chojnice.

3.7 Rolnictwo, leśnictwo

Lokalne warunki klimatyczne w okolicach miasta są dosyć umiarkowane w kontekście rozwoju rolniczego. Szczególnie dotkliwe są często padające deszcze utrudniające żniwa, oraz susze w czasie wzrostu zbóż i ziemniaków. To wszystko powoduje obniżenie plonów. Zjawiskiem

³ Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim, raport za rok 2014, WIOŚ w Gdańsku

charakterystycznym są także mgły koncentrujące się głównie w sąsiedztwie akwenów, mokradeł, bagien, itp.

W Chojnicach przeważają gleby brunatne i bielicowe. Najlepsze grunty orne występujące na terenie miasta zajmują ok. 20% jego powierzchni.

Składa się na nie:

- kompleks pszenno-dobry – ok. 1%,
- kompleks pszenno-wadliwy – ok. 1,5%,
- kompleks żytni bardzo dobry i pszenno-żytni – ok. 19%.

Grunty orne klas III stanowią ok. 17% wszystkich gruntów, zaś lasy występują na powierzchni ok. 0,7%.

Z roku na rok, tereny rolne przeznaczają się na cele pozarolnicze pod nowe inwestycje gospodarcze lub budownictwo mieszkaniowe.

3.8 Budynki mieszkalne

Aktualne zasoby mieszkaniowe budownictwa wielorodzinnego i jednorodzinnego miasta to ok. 14 tys. mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej ok. 924 tys. m². Około 70% mieszkań posiada instalacje centralnego ogrzewania, a ok. 67% ogólnej powierzchni mieszkań zaopatrywanych jest w gaz sieciowy do celów grzewczych i/lub bytowych.

Na jedno mieszkanie przypada ok. 2,78 osoby, a średnia powierzchnia mieszkania wynosi ok. 66,1 m² (ok. 23,8 m²/osobę). Przewiduje się, że w perspektywie rozwijane będzie budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne. Prognozowana przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę w mieście w 2020 roku wynosi 25,6 m², natomiast w roku 2030 – 28 m². Zakładana łączna powierzchnia użytkowa mieszkań w roku 2020 – ok. 1000-1010 tys. m², w roku 2030 – ok. 1100 tys. m².

Prognozowany przyrost „netto” powierzchni użytkowej do roku 2020 to ok. 75-80 tys. m². Określenie netto oznacza przyrost pomniejszony o ewentualne wyburzenia zarówno inwestycyjne, jak i wynikające z likwidacji sub-standardów. Zakłada się również proces łączenia mieszkań, co oznacza obniżanie się liczby mieszkań przy zachowaniu substancji tzn. powierzchni mieszkaniowej.

Tabela 3.3. Struktura wiekowa budynków mieszkalnych – jednorodzinnych

Okres budowy	Ilość mieszkań	Powierzchnia [m ²]	Współczynnik [kWh/m ² a]
przed 1939	559	72 765	350
1939 - 1966	342	47 128	309
1967 - 1985	991	134 477	309
1986 - 1992	285	38 124	280
1993 - 2000	272	36 458	200
2001 - 2013	467	64 411	120-152
Razem:	2 916	393 363	

Tabela 3.4. Struktura wiekowa budynków mieszkalnych – wielorodzinnych

Okres budowy	Ilość mieszkań	Powierzchnia [m ²]	Współczynnik [kWh/m ² a]
przed 1939	1 848	93 417	300
1939 - 1966	1 712	78 493	265
1967 - 1985	4 698	216 816	240
1986 - 1992	1 510	76 691	160
1993 - 2000	785	40 837	114
2001 - 2013	521	25 031	90-114
Razem:	11 074	531 285	

Tabela 3.5. Struktura wiekowa budynków mieszkalnych

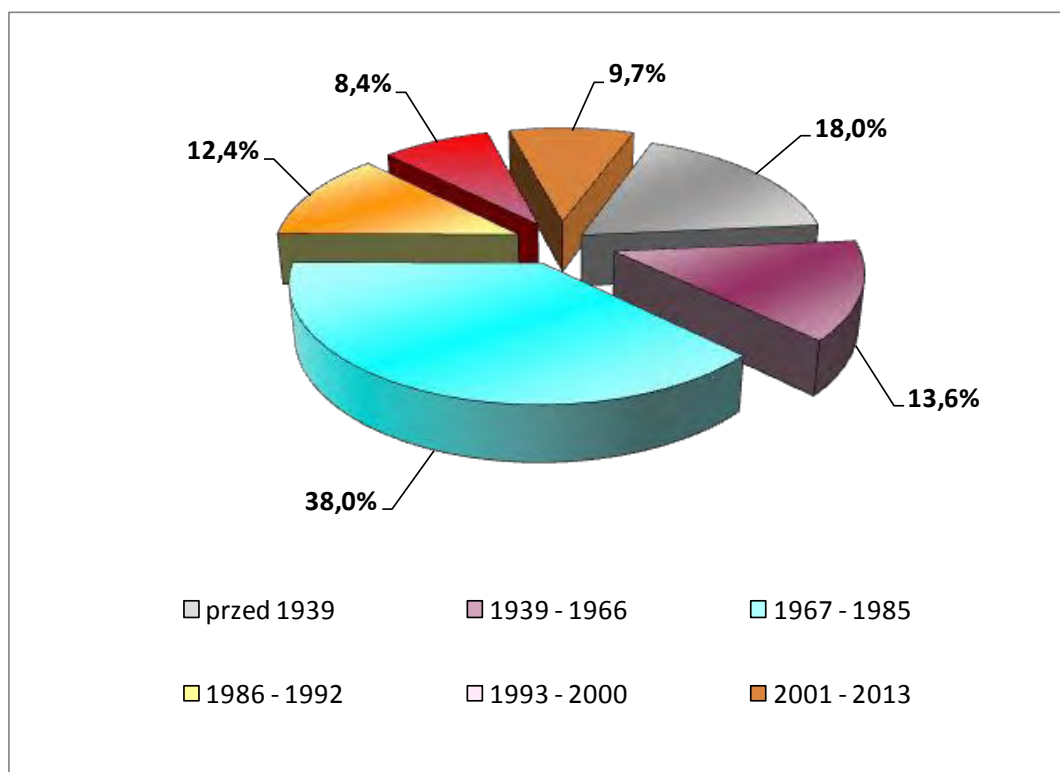
Okres budowy	Ilość mieszkań	Powierzchnia [m ²]	Udział [%]	Współczynnik [kWh/m ² a]
przed 1939	2 407	166 182	18%	300 - 350
1939 - 1966	2 054	125 621	14%	265 - 309
1967 - 1985	5 689	351 293	38%	240 - 309
1986 - 1992	1 795	114 815	12%	160 - 280
1993 - 2000	1 057	77 295	8%	114 - 200
2001 - 2013	988	89 442	10%	90 - 152

Aktualnie użytkowane na terenie miasta budynki powstawały w różnym okresie czasu - zgodnie z przepisami i normami obowiązującymi w okresie ich budowy.

Dla celów niniejszego opracowania przyjęto wskaźniki przeciętnego rocznego zużycia energii cieplnej na ogrzanie 1m² budynku zgodnie z danymi przedstawionymi w tabelach 3.3 – 3.5.

Rys. 3.3. Aktualna struktura wiekowa budynków mieszkalnych.

3. 9 Obiekty użyteczności publicznej

W zakresie odbiorców użyteczności publicznej i komunalnej w mieście funkcjonują przedszkola, szkoły podstawowe i średnie, Wszechnica Chojnicka, wydziały zamiejscowe wyższych uczelni, przychodnie zdrowia, basen, biblioteka, Archiwum Państwowe, Chojnicki Dom Kultury, Poczta Polska i inne.

Powierzchnię ogrzewalną obiektów użyteczności publicznej szacuje się na ok. 205 tys. m².

W perspektywie przewiduje się przyrost tej powierzchni o ok. 1500 m² związany z rozbudową obiektów oświatowych.

3. 10 Infrastruktura wodno-ściekowa, gospodarka odpadami

3.11.1. Zaopatrzenie w wodę

Chojnice dysponują czterema ujęciami wody ze studni wierconych:

- ujęcie wody Funka;
- ujęcie wody Plac Piastowski;
- ujęcie wody ulica Lipowa;
- ujęcie wody ulica Żwirki i Wigury.

Ujęcie wody Funka

Jest to podstawowe źródło zaopatrzenia w wodę Miasta Chojnice. Woda ujmowana jest z 9 studni głębinowych o łącznej dopuszczalnej wydajności 410 m³/h w miesiącach maj – sierpień oraz 330 m³/h w okresie wrzesień – kwiecień.

Osiem studni ujmuje wodę z warstw wodonośnych czwartorzędowych, których głębokość wynosi ok. 40 – 50 m. W jednym z ujęć filtracja następuje w trzeciorzędzie przy głębokości odwiertu 190 m. Wydajność studni czwartorzędowych jest zróżnicowana w granicach 57 do 95 [m³/h] natomiast trzeciorzędowej wynosi 30 [m³/h].

Woda ze studni pompowana jest pompami głębinowymi poprzez przewody technologiczne do stacji uzdatniania, gdzie poddawana jest procesowi napowietrzania w areatorach zamkniętych za pomocą sprężonego powietrza oraz dwustopniowej filtracji w stalowych filtrach ciśnieniowych, między którymi zostaje napowietrzona celem skuteczniejszego wytrącenia związków manganu w drugim filtrze po uprzednim pozbyciu się żelaza w pierwszym.

Żelazo i mangan są podstawowymi związkami wytrącanymi w procesie filtracji, ponieważ zawartość innych składników fizykochemicznych wodzie surowej spełnia wymagania jakim powinna odpowiadać woda przeznaczona do spożycia przez ludzi, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Ujęcie wody Plac Piastowski

Jest to ujęcie rezerwowe i uzupełniające. Woda ujmowana jest z trzech studni głębinowych o głębokości ok. 120 m każda, zafiltrowanych w warstwach czwartorzędowych. Dopuszczalna wydajność ujęcia wynosi 170 m³/h w czasie od 1 kwietnia do 31 sierpnia oraz 140 m³/h od 1 września do 31 marca, jednak podobnie jak w Funce z uwagi na ograniczoną powierzchnię filtracyjną filtrów, ażeby spełnić wszelkie wymagania fizykochemiczne i mikrobiologiczne wynikające z przepisów produkcyjnych, wody nie przekracza 120 m³/h.

Proces technologiczny produkcji i uzdatniania wody jest taki sam jak w Funce z tą różnicą, że pompy poziome II stopnia tłoczą wodę do sieci miejskiej. Woda z tego ujęcia również nie wymaga chlorowania, a istniejąca chlorownia jest tylko koniecznym zabezpieczeniem na wypadek jakiegokolwiek skażenia wody.

Ujęcie wody ulica Lipowa

Jest to ujęcie rezerwowe o dopuszczalnej wydajności 42 m³/h – jedna studnia o głębokości ok. 120 m z filtrem w czwartorzędzie. Ze studni woda tłoczona jest pompą głębinową do stacji uzdatniania, gdzie po napowietrzeniu w aeratorze i filtracji w zamkniętych filtrach ciśnieniowych zwirowych pompowana jest dalej pompą głębinową do sieci miejskiej.

Z uwagi, że jest to ujęcie rezerwowe w praktyce w warunkach pokojowych nie podające wody do sieci miejskiej, stacja uzdatniania posiada filtrację jednostopniową zapewniającą wytrącenie w wystarczającym zakresie tylko związków żelaza, natomiast mangan pozostaje na poziomie ok. 0,1 mg/l (w wodzie surowej ponad 0,2 mg/l). Pozostałe wymagania fizykochemiczne i mikrobiologiczne zostają spełnione. Istniejące urządzenia do dezynfekcji wody spełniają podobnie jak na innych w/w obiektach tylko rolę prewencyjną.

Ujęcie wody ulica Żwirki i Wigury

Jest to również ujęcie rezerwowe o dopuszczalnej wydajności 45m³/h – jedna studnia o głębokości ok. 120 m z filtrem w warstwie czwartorzędowej. Proces technologiczny produkcji wody i wynikające z niego efekty są takie same jak w przypadku ul. Lipowej.

3.10.2. Odprowadzanie ścieków

W Chojnicach pracuje zmodernizowana w latach 1999÷2001 oczyszczalnia ścieków, spełniająca wymogi obecnego pozwolenia wodno – prawnego, nie odbiegającego już od norm europejskich. Chojnicka oczyszczalnia ścieków położona jest w odległości 1 km od centrum miasta, na Igłach. Miejsce lokalizacji odgrywa znacząca rolę pod względem ekonomicznym.

Bezpośrednim odbiornikiem ścieków jest Struga Jarcewska, pośrednim natomiast Jezioro Charzykowskie i przepływająca przez nie rzeka Brda.

Struga Jarcewska jest niewielkim ciekim odwadniającym północną część Wysoczyzny Krajeńskiej, między Chojnicami i Jezioro Charzykowskim. Posiada swoje źródła w rejonie miasta, a ujście w południowo – wschodniej części Jeziora Charzykowskiego. Powierzchnia zlewni wynosi 54 km², a długość całkowita cieków 14 km.

Oczyszczalnia ścieków w Chojnicach to oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna, co oznacza, że główny proces oczyszczania ścieków składa się z dwóch zasadniczych etapów.

Pierwszy etap to oczyszczanie mechaniczne, podczas którego eliminowane są ze ścieków większe zanieczyszczenia stałe pływające lub wleczone po dnie kanału doprowadzającego ścieki do oczyszczalni. Na tym etapie usuwane są również zawiesiny mineralne (głównie piasek) w procesie sedymentacji (grawitacyjnego opadania) oraz tłuszcze w procesie flotacji (wynoszenia ich na powierzchnię ścieku). Oczyszczanie mechaniczne umożliwia bezawaryjne działania kolejnych obiektów oczyszczalni oraz zmniejsza ładunek zanieczyszczeń dopływających do części biologicznej układu.

Drugi etap – oczyszczanie biologiczne wykorzystuje procesy samooczyszczania, które zachodzą w wodach naturalnych, mogą zostać zintensyfikowane przez stworzenie odpowiednich warunków dla mikroorganizmów prowadzących procesy rozkładu materii organicznej. Innymi słowy biologiczne oczyszczanie polega na wykorzystaniu przez bakterie związków organicznych i nieorganicznych ściekach do zaspokojenia potrzeb życiowych.

W chojnickiej oczyszczalni zastosowano proces osadu czynnego, który jest biologiczną, tlenową metodą oczyszczania ścieków. Wykorzystywana jest tu metaboliczna reakcja mikroorganizmów (bakterii), w wyniku której otrzymujemy wysoki stopień oczyszczania ścieków. Metoda ta nazywana jest drugim stopniem oczyszczania ścieków po oczyszczeniu mechanicznym. Tlenowy proces osadu czynnego jest najczęściej stosowanym procesem oczyszczania ścieków i ma za zadanie zmniejszenie stężenia nie opadających, rozpuszczonych i koloidalnych związków organicznych (związków węgla, powodujących zapotrzebowanie na tlen – BZT5) obecnych w ściekach o stężeniach BZT5 poniżej 1000 mgO₂/litr.

Osad czynny stosuje się również do usuwania azotu i fosforu (czyli pierwiastków biogennych). Mikroorganizmy, głównie bakterie, przetwarzają związki organiczne do końcowych produktów gazowych i wody. W wyniku tego procesu następuje przyrost masy mikroorganizmów w ilości 10-80% w stosunku do dopływającego ładunku BZT5 (w zależności od sposobu prowadzenia procesu).

Aby proces biologicznego rozkładu związków organicznych nastąpił, trzeba do układu dostarczyć tlen, który jest niezbędny mikroorganizmom do życia a schemat tego procesu jest zgodny z następującą reakcją:

Oczyszczalnia obsługuje miasto Chojnice oraz kilka pobliskich miejscowości z gminy Chojnice. Przepustowość oczyszczalni: średnia 14000 m³/d, max 17000 m³/d. Średnia dobowo ilość ścieków obecnie dopływających do oczyszczalni nie przekracza 5500 m³.

Oczyszczalnia ścieków w Chojnicach produkuje około 4000 m³ osadu w roku. Osady poddawane są mechanicznemu odwadnianiu przy pomocy wirówek dekantacyjnych, a następnie w całości procesowi higienizacji i kompostowania. Pierwszy etap higienizacji odbywa się bezpośrednio po odwirowaniu mechanicznym, poprzez wytworzenie środowiska o wysokim pH, (mieszanie z płynem dymnicowym węgla brunatnego), a następnie w procesie kompostowania na drodze reakcji biotermicznych (temp. 55-68⁰C) przy udziale odpowiednich ilości masy organicznej i tlenu.

W wyniku tak prowadzonego procesu kompostowania osadów uzyskujemy materiał stabilny o luźnej strukturze – przypominający wilgotną ziemię (około 50% wilgotności), o doskonałych wartościach nawozowych i strukturotwórczych, stymulujący kwasowość, życie w glebie i aktywność biologiczną. Badania wskazują brak zagrożenia pod względem zawartości metali ciężkich jak i ze względów sanitarnych.

3.10.3. Kanalizacja deszczowa

Odbiornikiem wód opadowych z terenu miasta Chojnice jest rzeka Jarcewska Struga, przepływa ona przez miasto i uchodzi do jeziora Charzykowskiego, które to leży w zlewni rzeki Brdy.

Na terenie miasta istnieje kanalizacja deszczowa, której pierwsze kolektory wybudowano w latach 1905-1906. Kanały wykonane są z różnego rodzaju materiałów (rury kamionkowe, betonowe, żeliwne, PCV). Część kanałów, szczególnie w obrębie starej zabudowy miejskiej, posiada zbyt małe średnice w stosunku do ilości aktualnie odprowadzanych wód opadowych i tym samym stają się podczas intensywnych opadów przeciążone. Są to kanały wybudowane w latach 1905-1960. Ze względu na ich wiek oraz panujące ostatnio warunki pogodowe kolektory te wymagają stałej kontroli i działania w zakresie utrzymania i zabezpieczenia ich drożności – co wiąże się ze znacznymi kosztami ponoszonymi przez gestora sieci a mianowicie miasto Chojnice. Sieć ta powstała w różnych okresach czasu, najczęściej realizowano cząstkowe rozwiązania, co spowodowało dosyć chaotyczny układ sieci kanalizacji deszczowej z niedopasowanymi do potrzeb przekrojami kanałów.

Znaczącym faktem jest jeszcze to, iż ok. 50% miasta nadal nie posiada kanalizacji deszczowej. W takich wypadkach można zauważyć odprowadzenia wód opadowych do bezodpływowych niecek terenowych, co należy traktować jako rozwiązania prowizoryczne i tymczasowe. Jednakże taka sytuacja związana jest z m.in. ukształtowaniem terenu oraz charakterystyczną zwartą zabudową, zwłaszcza w centrum miasta.

Newralgicznym punktem sieci deszczowej jest bez wątpienia transport wód opadowych z części południowej miasta poprzez park 1000-lecia, tu odpływ wód wspomagany jest pompownią zlokalizowaną w tymże parku.

3.10.4. Gospodarka odpadami

Na terenie miasta Chojnice wytwarzane są odpady zarówno w gospodarstwach domowych jak i w przemyśle, handlu i usługach. W związku z czym na terenie miasta powstają zarówno odpady niebezpieczne i odpady inne niż niebezpieczne. Ta druga grupa odpadów jest reprezentowana przede wszystkim przez odpady komunalne niesegregowane, odpady powstające w wyniku oczyszczania ścieków, odpady budowlane, opakowaniowe a także odpady powstające w przemyśle metalurgicznym.

Odpady komunalne stanowią największą frakcję wszystkich odpadów wytwarzanych na terenie gminy miejskiej. Są to odpady, które powstają m.in. w gospodarstwach domowych, podmiotach gospodarczych, obiektach użyteczności publicznej. Pozostałe frakcje odpadów powstają w wyniku nałożenia na gminy obowiązku utrzymania czystości i porządku. Są to odpady z cmentarzy, ulic, placów, terenów zielonych jak również odpady wielkogabarytowe wywożone na składowisko odpadów.

Składowisko odpadów komunalnych dla miasta Chojnice położone jest w odległości ok. 6 km na południe od Chojnic, przy szosie Chojnice – Ogorzeliny. Naturalną granicę składowiska z kierunku zachodniego stanowi szosa z Ogorzelin do Chojnic. Od strony wschodniej droga gruntowa Dąbrówka – Angowice. Po stronie południowej granicę stanowi las, a od strony północnej pole, za którym w odległości 300 m jest las. Jest to teren przeznaczony pod przyszłą rozbudowę składowiska.

Odległość składowiska od skupisk ludzkich wynosi:

- PGR Lichnowy 0,8 km na wschód;
- Nowy Dwór 0,7 km na południe;
- Angowice 1,4 km na północ.

Składowisko odpadów ma charakter podpoziomo – nadpoziomowego. Składowisko składa się z czterech sektorów. Sektory nr I i II zostały zrehabilitowane. Obecnie trwa eksploatacja sektorów III i IV. Powierzchnia w granicach ogrodzenia wynosi 11,0 ha, natomiast powierzchnia poszczególnych sektorów wynosi:

- sektor I – 3,26 ha;
- sektor II – 1,43 ha;
- sektor III – 2,06 ha;
- sektor IV – 1,78 ha.

Teren częściowo utwardzony jest płytami betonowymi. Przy wyjeździe ze składowiska zlokalizowany jest brodzik dezynfekcyjny do dezynfekcji kół pojazdów opuszczających składowisko. Również przy wjeździe znajduje się elektroniczna waga samochodowa o nośności 50 Mg, nadpoziomowa o szerokości 3,0 m x 10,0 m.

W trakcie procesu mineralizacji odpadów wydzielają się gazy wysypiskowe. Proces ten trwa przez okres 20 – 25 lat, od chwili zakończenia eksploatacji. Jest to okres deponowania gazów w korpusie odpadów oraz emisji ich nadmiaru do środowiska. Sektory I i II zostały odgazowane za pomocą ujęć wglębnych biogazu w ilości 14 sztuk. Stanowisko stałe wglębne ujmowania biogazu jest to porowata struktura wprowadzania pionowo w głąb korpusu odpadów. Powierzchnia jego w przekroju poziomym wynosi 0,2 m².

W celu odprowadzenia gazów fermentacyjnych z sektora III i IV wykonano studnie odgazowujące (w ilości 16 sztuk na sektor), zlokalizowane w odległości 30 – 50 m. Studnie wykonane są z rury stalowej 0,5 m i dł. 2,0 m zakończonej szczelną pokrywą, w której umieszczony jest zawór odprowadzenia biogazu do przewodu dosyłowego oraz króciec do pobierania próbek gazu z zaworem. Wewnątrz studni umieszczono rurę 110 perforowaną PEHD z obsypką żwirową. W miarę wzrostu rzędnej składowiska rura stalowa jest podciągana, a rura perforowana i żwir uzupełniane.

3. 11 Zaopatrzenie w energię elektryczną

Głównym dystrybutorem energii elektrycznej na terenie miasta jest Enea-Operator Sp. z o.o.

Energia elektryczna dostarczana jest na teren miasta za pośrednictwem elektroenergetycznych linii wysokich napięć do dwóch Głównych Punktów Zasilających 100/15 kV:

- GPZ nr 1 „Kościerska”,
- GPZ nr 2 „Przemysłowa”, zlokalizowany w dzielnicy przemysłowej miasta.

Główne Punkty Zasilające 100/15 kV zlokalizowane są na terenie miasta i zasilane pierścieniowo liniami wysokich napięć 110 kV:

- GPZ nr 1 z kierunku Tucholi i GPZ nr 2. Z GPZ nr 1 wyprowadzona jest również linia w kierunku GPZ w Brusach i GPZ w Człuchowie.
- GPZ nr 2 z kierunku Sępólna i GPZ nr 1.

Z GPZ nr 1 przy ul. Kościerskiej wyprowadzonych jest ogółem 12 linii 15kV, w tym 8 linii kablowych w kierunku miasta i 4 linie kablowo-napowietrzne terenowe w kierunku Człuchowa, Miastka, Brus i Charzykowych.

Z GPZ nr 2 przy ul. Przemysłowej wyprowadzonych zostało ogółem 16 linii 15 kV, w tym 3 linie w kierunku miasta, 5 linii w kierunku terenów przemysłowych zlokalizowanych we wschodniej części miasta i 8 linii terenowych w kierunku Tucholi, Brus, Czerska, Charzyków, Niezychowic, Kamienia Krajeńskiego, Sępólna Krajeńskiego i Lichnow.

Na terenie zlokalizowanych jest 86 stacji transformatorowych oraz 24 stacje transformatorowe abonenckie, tj. będące własnością odbiorców energii elektrycznej. Łączna moc zainstalowanych transformatorów w tych stacjach wynosi ok. 30 MVA.

Sieć średniego napięcia jest w większości siecią kablową. Skoncentrowana jest głównie w centrum miasta oraz na terenach o zwartej zabudowie. Na pozostałych obszarach sieć średniego napięcia jest siecią napowietrzną.

Ponadto na terenie miasta dystrybutorem energii elektrycznej jest PKP Energetyka, dysponująca własną siecią elektroenergetyczną wraz ze stacjami transformatorowo – rozdzielczymi 15/0,4 kV.

Ogólne zapotrzebowanie na moc elektryczną odbiorców zlokalizowanych na obszarze miasta Chojnice wynosi w granicach 13,5÷14,5 MW. W stacjach transformatorowych zainstalowanych jest ok. 30 MW, przy współczynniku wykorzystania ok. 45%

Oświetlenie

Na terenie miasta zlokalizowanych jest ok. 3000 punktów oświetlenia ulicznego. Właścicielem połowy z nich jest miasto, reszta stanowi własność Enea Oświetlenie Sp. z o.o. Zakłada się, że do roku 2020 ilość punktów oświetlenia zwiększy się o 80÷100 sztuk.

Modernizacja oświetlenia została przeprowadzona w latach ubiegłych, jednakże istnieją znaczne rezerwy w usprawnieniu i dalszej modernizacji tego systemu oświetlenia. Zakłada się, że do roku 2020 ok. 30-35% punktów oświetleniowych będzie wykonanych w technologii LED.

3. 12 Zaopatrzenie w ciepło

Zaspokajanie potrzeb cieplnych odbiorców na terenie miasta Chojnice odbywa się w oparciu o:

- miejski system ciepłowniczy (m.s.c.) zasilany z kotłowni węglowej, eksploatowany przez MZEC-CIEPŁO Sp. z o.o. w Chojnicach;
- lokalny system ciepłowniczy (l.s.c.) zasilany z kotłowni biomasowej, eksploatowany przez przedsiębiorstwo RINDIPOL S.A. w Chojnicach;
- lokalne kotłownie gazowe, węglowe i olejowe;
- kotłownie przemysłowe;
- indywidualne źródła i urządzenia grzewcze na paliwa stałe, ciekłe lub gazowe oraz elektryczne urządzenia grzewcze.

MZEC - CIEPŁO Sp. z o.o. Sp.k (MZEC) pracuje w oparciu o kotłownię miejską zlokalizowaną przy ul. Ceynowy 15. System ciepłowniczy zaopatruje w energię ciepłą budynki mieszkalne, urzędy i instytucje, placówki oświatowo-wychowawcze i inne obiekty użyteczności publicznej oraz placówki sektora handlu i usług.

Największą grupę odbiorców stanowi spółdzielcze budownictwo mieszkaniowe. Szacuje się, że energia ciepła dostarczana z miejskiego systemu ciepłowniczego zaspokaja około 60% potrzeb cieplnych budownictwa wielorodzinnego w skali całego miasta.

Energia ciepła z m.s.c. dostarczana jest również do jednorodzinnych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na terenie miasta Chojnice. Potrzeby cieplne tej grupy odbiorców stanowią ok. 2% globalnych potrzeb sektora budownictwa jednorodzinnego na terenie miasta.

Miejski system ciepłowniczy miasta Chojnice zaopatruje w energię ciepłą urzędy i instytucje. Energia ciepła dostarczana z m.s.c. pokrywa ok. 30% sumarycznych potrzeb cieplnych tej grupy odbiorców na terenie miasta Chojnice.

Energia ciepła z systemu ciepłowniczego MZEC (ogrzewanie budynków i przygotowanie c.w.u.) dostarczana jest także do placówek sektora oświatowego i wychowawczego. System ciepłowniczy MZEC zaspokaja ok. 50% zapotrzebowania na ciepło sektora oświaty w skali całego miasta.

Dostawą energii cieplnej z m.s.c. objęte są liczne placówki handlowe i usługowe. Energia ciepła dostarczana z miejskiego systemu ciepłowniczego zaspokaja około 30% całkowitych potrzeb ciepłych sektora handlu i usług na terenie miasta.

Struktura potrzeb ciepłych występujących w grupie odbiorców zasilanych z miejskiego systemu ciepłowniczego pokazuje, że

- największym udziałem potrzeb ciepłych odbiorców zasilanych z m.s.c. charakteryzuje się budownictwo wielorodzinne,
- drugą pod względem wielkości potrzeb ciepłych grupę odbiorców m.s.c. stanowią placówki oświatowo-wychowawcze,
- znaczny wkład w strukturę potrzeb ciepłych odbiorców m.s.c. mają również pozostałe obiekty użyteczności publicznej.

Sumaryczna moc zamówiona przez odbiorców zasilanych z m.s.c. oraz z lokalnego systemu ciepłowniczego RINDIPOL S.A. wynosi obecnie ok. 41 MW. Szacuje się, że energia ciepła dostarczana z tych systemów ciepłowniczych pokrywa obecnie ok. 40% całkowitego zapotrzebowania na ciepło miasta Chojnice.

Cechą charakterystyczną zaopatrzenia miasta Chojnice w energię ciepłą jest znaczny i powiększający się w ciągu ostatnich lat udział scentralizowanego źródła ciepła oraz rozbudowywanego i modernizowanego systemu ciepłowniczego. Ma to bardzo pozytywny wpływ na stan środowiska naturalnego, który dokonuje się poprzez likwidację wielu lokalnych, o niskiej sprawności źródeł ciepła, będących istotną przyczyną zanieczyszczenia atmosfery (tzw. niskiej emisji).

Jednakże udział odbiorców korzystających z indywidualnych urządzeń i układów ogrzewania, takich jak piece węglowe i małe kotły grzewcze (będących na ogół najpoważniejszym źródłem emisji zanieczyszczeń) jest nadal bardzo wysoki.

Odbiorcy zasilani ze źródeł indywidualnych stanowią największą pod względem wielkości potrzeb ciepłych grupę odbiorców energii cieplnej na terenie miasta Chojnice. Potrzeby ciepłe danej grupy odbiorców szacuje się na ok. 45 MW. Największy wkład (ok. 65%) w strukturę potrzeb ciepłych analizowanej grupy odbiorców wnosi budownictwo jednorodzinne. Ocenia się, że w budownictwie jednorodzinnym na terenie miasta Chojnice ok. 97% całkowitych potrzeb ciepłych (ogrzewanie budynków i przygotowanie c.w.u.) pokrywanych jest w oparciu o źródła indywidualne. Dana grupa odbiorców ogrzewana jest głównie przy wykorzystaniu indywidualnych urządzeń grzewczych na paliwa stałe, ciekłe i gazowe.

Należy podkreślić, że część odbiorców objętych dostawą ciepła z miejskiego systemu ciepłowniczego oraz zasilanych z kotłowni lokalnych, zaopatrywana jest w ciepłą wodę użytkową w oparciu o źródła indywidualne.

Dużym udziałem źródeł indywidualnych w strukturze zaopatrzenia odbiorców w energię ciepłą charakteryzują się również starsze zasoby budownictwa wielorodzinnego. Szacuje się, że źródła indywidualne pokrywają ponad 75% potrzeb ciepłych budynków komunalnych zarządzanych przez ZGM.

Kotłownie lokalne na terenie miasta Chojnice zaopatrują w energię ciepłą budynki wielorodzinne, urzędy i instytucje, grupy odbiorców w sektorze oświaty, handlu i usług oraz zasilają część obiektów użyteczności publicznej. Szacuje się, że energia ciepła produkowana w kotłowniach lokalnych pokrywa obecnie ok. 15% całkowitego zapotrzebowania na ciepło miasta Chojnice.

Oddzielną grupę odbiorców na terenie miasta Chojnice stanowią zakłady przemysłowe i produkcyjno-usługowe dysponujące własnymi źródłami produkującymi ciepło do celów grzewczych (centralne ogrzewanie i wentylacja), przygotowania c.w.u. oraz na potrzeby technologiczne. Udział kotłowni przemysłowych w pokryciu globalnego zapotrzebowania na ciepło miasta Chojnice kształtuje się na poziomie 20%.

3. 13 Zaopatrzenie w gaz

Miasto zaopatrywane jest w gaz ziemny z krajowego systemu sieci gazowych gazociągiem wysokiego ciśnienia o średnicy DN 150 i ciśnieniu roboczym 2,5 MPa relacji Grudziądz – Tuchola – Chojnice. Gazociąg ten zasila stację redukcyjno-pomiarową pierwszego stopnia (SRP-Io) „Lipienice” oraz dwa lokalne gazociągi wysokiego ciśnienia relacji:

- Chojnice – Sępólno Krajeńskie – gazociąg DN 150 o długości ok. 11 km,
- Chojnice – Człuchów – gazociąg DN 150 o długości ok. 8,6 km.

Na terenie miasta nie występują gazociągi wysokiego ciśnienia. System gazociągów wysokiego ciśnienia dostarcza gaz ziemny do stacji redukcyjno-pomiarowej pierwszego stopnia „Lipienice” położonej na wschód od miasta Chojnice w miejscowości Lipienice. W stacji tej ciśnienie gazu zredukowane jest do poziomu 0,4 MPa i dalej rozprowadzane systemem sieci średniego ciśnienia, przeznaczonym głównie do zasilania odbiorców o zapotrzebowaniu powyżej 70 Nm³/h oraz w pewnym zakresie małych odbiorców (w tym odbiorców domowych). Sieć gazowa średniego ciśnienia posiada łączną długość ok. 15 km.

Sieć gazowa niskiego ciśnienia jest znacznie rozbudowana i obejmuje prawie cały obszar miasta. Długość sieci wynosi ponad 53 km. Stan techniczny sieci gazowej ocenia się jako dobry. Stopień gazyfikacji obszaru miasta szacuje się na ok. 70%.

Największą liczebnie grupę odbiorców gazu stanowią odbiorcy indywidualni, pobierający gaz ziemny do celów komunalno – bytowych, ale także grzewczych. Drugą grupę stanowią odbiorcy wykorzystujący paliwo gazowe dla celów grzewczych we własnych kotłowniach. Trzecia grupa to zakłady przemysłowe pobierające gaz ziemny dla celów technologicznych i grzewczych.

Łączne roczne zużycie gazu ziemnego przez na obszarze miasta wynosi 8,8÷9,2 mln m³.

Z mniejszymi i większymi wahaniami w mieście odnotowuje się stały wzrost ilości odbiorców zarówno wśród gospodarstw domowych jak i wśród odbiorców przemysłowych. Gaz ze względu na wygodę, czystość użytkowania i cenę jest konkurencyjny wobec innych źródeł energii. Należy przypuszczać, że zużycie gazu w następnych latach systematycznie będzie wzrastać. Wzrost zapotrzebowania na gaz wymusza konieczność budowy kolejnych stacji redukcyjnych II° oraz rozbudowy i budowy sieci gazowych średniego i niskiego ciśnienia.

Celem rozwoju sieci gazowych będzie bezproblemowe, ekologicznie czyste, konkurencyjne cenowo oraz bezpieczne dostarczenie gazu do odbiorców. Zakłada się pełną obsługę istniejącej i projektowanej zabudowy miasta w zakresie potrzeb komunalno – bytowych, usługowych i przemysłowych oraz szersze wykorzystanie gazu do celów grzewczych zwłaszcza w dzielnicach nie objętych miejską siecią ciepłowniczą.

Szacuje się, że w perspektywie nastąpi wzrost zużycia gazu do poziomu 10÷10,5 mln m^e rocznie.

3. 14 Odnawialne źródła energii

Najbardziej obiecujące źródła odnawialne to: wiatr, pompy ciepła, słoneczne ogrzewanie, fotowoltaika. Fotowoltaika dotychczas rzadko stosowana ze względu na koszt, teraz zaczyna być coraz bardziej atrakcyjna i w niej dopatruje się dużego rozwoju znacznego udziału w bilansie energetycznym, a także w racjonalizacji gospodarki energią i w ochronie środowiska.

Instalacje fotowoltaiczne

Przetwarzanie energii promieniowania słonecznego na energię elektryczną staje się coraz bardziej uzasadnione ekonomicznie. Energia elektryczna z ogniw fotowoltaicznych jest jeszcze stosunkowo droga, o czym decydują wysokie nakłady inwestycyjne na poszczególne urządzenia instalacji, w szczególności: panele fotowoltaiczne (panele PV), inwertery (falowniki) oraz akumulatory energii elektrycznej. Dodatkowo niekorzystnie na koszty wpływa stosunkowo krótka żywotność akumulatorów energii elektrycznej i paneli fotowoltaicznych. Żywotność paneli PV jest oceniana na okres do 40 lat, ale w praktyce, ze względu na ich zużywanie się podczas eksploatacji, zaleca się ich wymianę po 20, a nawet po 10 latach.

Kolektory słoneczne

Miasto Chojnice leży w obszarze dobrych warunków nasłonecznienia. Najbardziej wskazane jest zastosowanie słonecznego ogrzewania wody użytkowej w gospodarstwach domowych oraz w obiektach użyteczności publicznej (szkoły, urzędy, zakłady przemysłowe, itp.).

Liczne firmy usługowe oferują montaż cieczowych instalacji słonecznego ogrzewania wody z kolektorami płaskimi, są mniej liczne oferty instalacji z rurowymi kolektorami próżniowymi. Są również oferty cieczowych instalacji słonecznych współpracujących z pompami ciepła. W stosunkowo nielicznych przypadkach są oferowane powietrzne instalacje słoneczne, które byłyby wykorzystywane bezpośrednio do ogrzewania pomieszczeń.

Kilka argumentów przemawia za częstszym wyborem kolektorów płaskich. Płaskie kolektory są znacznie tańsze od kolektorów rurowych. W okresie dużego nasłonecznienia w kolektorach rurowych może być osiągnięta wysoka temperatura czynnika obiegowego, co może stwarzać spore problemy w przypadku małego zużycia ciepłej wody. Ponadto kolektory płaskie w ostatecznym bilansie stanowią rezerwę energii, nie stanowią rezerwy mocy cieplnej. W związku z tym instalacja słoneczna musi współpracować z innym źródłem ciepła zdolnym do

wytworzenia zadanej mocy cieplnej. Dodatkowo jest konieczne zainstalowanie zbiornika magazynującego ciepłą wodę.

Instalacje słonecznego ogrzewania wody użytkowej, współpracujące z konwencjonalnymi źródłami ciepła, znalazły najlepsze zastosowanie dla małych odbiorców, do których należą, między innymi, odbiorcy jednorodzinni.

Pompy ciepła

Pompy ciepła mogą być instalowane do ogrzewania pomieszczeń i wody użytkowej lub w pracy monowalentnej – do ogrzewania pomieszczeń w wariantach zestawów urządzeń:

- jako samodzielne źródła ciepła, pokrywające pełne obciążenie odbioru, zaprojektowane na pokrycie mocy szczytowej odbioru.
- współpracujące ze źródłem szczytowym, którym może być konwencjonalny kocioł gazowy, olejowy lub bojler elektryczny. W tym przypadku pompa ciepła, lub zespół pomp ciepła pracują u podstawy obciążenia.

Dolnym źródła ciepła jest energia pobrana z przypowierzchniowych warstw gruntu z wykorzystaniem poziomych wymienników ciepła odbierających w większości (do 80%) energię promieniowania słonecznego lub z głębokich warstw gruntu w odwiertach pionowych na głębokości od 30 do 150 metrów odbierających praktycznie w całości ciepło Ziemi (tak zwana płytka geotermia).

Wymienniki poziome zajmują bardzo dużą powierzchnię gruntu. Wstępne dane szacunkowe wskazują, że dla pompy ciepła o mocy cieplnej 10 kW powierzchnia gruntu pod poziomy wymiennik gruntowy powinna mieć około 300 m². Ponadto jest wymagane, aby w tym terenie nie było zadrzewienia oraz ten nie może być uzbrojony.

Wymienniki poziome można stosować na terenach wiejskich, w rejonach niskiej zabudowy, w tych miejscach, gdzie jest dostępna duża i bezkolizyjna powierzchnia gruntu. We wstępnej ocenie kosztów w nakładach inwestycyjnych przyjmuje się, że koszt wymiennika poziomego jest równy kosztowi agregatu pompy ciepła.

W terenach przemysłowych i w terenach zamieszkałych można instalować wymienniki pionowe w możliwie jak najgłębszych odwiertach. Na odwierty o głębokości do 30 m nie jest konieczne uzyskanie zgody z urzędu. Zgoda geologa wymagana jest dla odwiertów głębszych.

4. Inwentaryzacja źródeł emisji dwutlenku węgla do atmosfery na obszarze miasta Chojnice

4.1 Podstawowe założenia przyjęte w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej

Wyjściowa inwentaryzacja emisji gazów cieplarnianych do powietrza jest warunkiem wstępnym opracowania Planu Gospodarki Niskoemisyjnej miasta Chojnice. Podstawę opracowania inwentaryzacji emisji dwutlenku węgla stanowiły wytyczne Porozumienia Burmistrzów ujęte w dokumencie „How to develop a Sustainable Energy Action Plan (SEAP) – Guidebook”, który został udostępniony na głównej stronie Porozumienia [www.eumayors.eu]. Publikacja określa ramy oraz podstawowe założenia wykonania inwentaryzacji emisji CO₂ na potrzeby Planu Gospodarki Niskoemisyjnej.

Jako rok bazowy, w stosunku do którego miasto Chojnice będzie ograniczać emisję CO₂ przyjęto 2014 rok. Takie podejście wynika z braku rzetelnych danych i opracowań przedstawiających zużycie energii i emisję CO₂ w latach poprzednich.

Wytyczne Porozumienia dają możliwość określenia emisji na dwa sposoby:

- wykorzystując standardowe wskaźniki emisji zgodnie z zasadami IPCC, które obejmują całość emisji CO₂ wynikłej z końcowego zużycia energii na terenie miasta – w tym podejściu uwzględnia się zarówno emisje bezpośrednie związane ze spalaniem paliw w budynkach, instalacjach i transporcie, jak i emisje pośrednie towarzyszące produkcji energii elektrycznej, ciepła i chłodu wykorzystywane przez mieszkańców,
- wykorzystując wskaźniki emisji LCA (Life Cycle Assessment – Ocena Cyklu Życia), które uwzględniają cały cykl życia poszczególnych nośników energii – w tym podejściu uwzględnia się emisje związane nie tylko z końcowym spalaniem, ale także emisje powstałe na wszystkich pozostałych etapach łańcucha dostaw, w tym emisje związane z pozyskiwaniem surowców, ich transportem i przeróbką.

Pierwsze podejście jest bardziej precyzyjne w wyznaczaniu wielkości emisji (charakteryzuje się mniejszym błędem szacunkowym), natomiast drugie podejście, pomimo mniejszej dokładności, daje pełniejszy obraz wielkości emisji, uwzględniający również emisje pośrednie.

W niniejszej inwentaryzacji przyjęto pierwsze podejście – z wykorzystaniem standardowych wskaźników emisji.

4.2 Metodologia inwentaryzacji

W celu oszacowania wielkości emisji zanieczyszczeń powstałych z gazów cieplarnianych, przyjęte zostały następujące założenia metodologiczne:

- ❖ zasięg terytorialny – inwentaryzacja obejmuje obszar w granicach administracyjnych miasta Chojnice; do wyznaczenia poziomu emisji CO₂ przyjęto zużycie energii finalnej w obrębie granic miasta,

- ❖ zakres inwentaryzacji – inwentaryzacja obejmuje emisje gazów cieplarnianych powstające ze zużycia energii finalnej na terenie miasta; poprzez zużycie energii finalnej rozumie się zużycie: energii elektrycznej, energii cieplnej (na potrzeby ogrzewania i c.w.u.), energii paliw (związanych z transportem) oraz energii gazu (na potrzeby ogrzewania oraz cele socjalno-bytowe),
- ❖ wskaźnik emisji – dla określenia wielkości emisji CO₂ przyjęto wskaźniki, zgodnie z rzeczywistymi wskaźnikami dla obszaru miasta Chojnice; wykaz stosowanych wskaźników emisji gazów cieplarnianych zestawiono w poniższej tabeli,
- ❖ prognoza – dla określenia wielkości emisji CO₂ w 2020 roku wzięto pod uwagę założenia przyjęte przez Ministerstwo Gospodarki zaprezentowane w dokumencie „Prognoza zapotrzebowania na paliwa i energię do 2030 roku” stanowiącym załącznik nr 2 do „Polityki energetycznej Polski do 2030 roku” (Warszawa, 10 listopada 2009 r.), a także „Prognozy eksperckie zmian aktywności sektora transportu drogowego (w kontekście ustawy o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji)” opracowanie wykonane na zlecenie Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (Warszawa, 12 października 2012 r.) oraz aktualne trendy gospodarcze obserwowane w mieście oraz prognozy dotyczące zmiany liczby ludności w mieście Chojnice, jak również zmiany liczby pojazdów na terenie miasta i powiatu.

Tabela 4.1. Wartości opałowe oraz wskaźniki emisji przyjęte do obliczeń wielkości emisji CO₂

Nośnik energii	Wartość opałowa (MJ/kg)	Wskaźnik emisji CO ₂ (kg CO ₂ /GJ)
Ciepło sieciowe	-	121,0
Gaz ziemny	34,39 (MJ/m ³)	55,82
Węgiel kamienny	25,93	94,06
Koks węglowy	28,20	106,00
Miał węglowy	22,74	94,70
Olej opałowy	43,33	73,33
Biomasa	18,00	0
Drewno opałowe	15,60	0
Benzyna	44,80	68,61
Olej napędowy	43,33	73,33
Gaz LPG	47,31	62,44

Źródło: Wartości opałowe (WO) i wskaźniki emisji CO₂ (WE) w roku 2011 do raportowania w ramach Wspólnotowego Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji za rok 2014; KOBiZE, Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami; Warszawa, 2013

Do obliczenia wartości emisji CO₂ wykorzystano następujący wzór obliczeniowy:

$$E_{CO_2} = C \times WE_{CO_2}$$

gdzie:

E_{CO_2} – wartość emisji CO_2 ($MgCO_2$),

C – energia pierwotna w paliwach wyrażona w GJ (alternatywnie w MWh z uwzględnieniem przelicznika)

WE_{CO_2} – wskaźnik emisji CO_2 ($kgCO_2/GJ$).

Do określenia wielkości emisji przyjęto następujące założenia:

- w przypadku obliczania emisji lokalnej, dla energii elektrycznej przyjęto wskaźnik emisji równy „0”, natomiast w przypadku obliczania emisji w skali makro wskaźnik ten wynosi $331 kg CO_2/GJ$ – jest to wskaźnik przyjęty dla sektora energetyki zawodowej w Polsce,
- dla paliw kopalnych (stałych, płynnych i gazowych) przyjęto wskaźniki zgodnie z tabelą 4.1,
- dla paliw odnawialnych (biomasa, biogaz) wskaźnik WE_{CO_2} przyjęto, jako równy „0” – przyjęto zgodnie z założeniem zerowego bilansu emisji CO_2 w cyklu rocznym (często spotykamy również odwołanie do cyklu dwuletniego),
- dla odpadów (zdeponowanych na składowiskach) przyjęto wskaźnik WE_{CO_2} równy:
  - $89,87 kg/GJ$ dla odpadów komunalnych niebiogenicznych,
  - $98,00 kg/GJ$ dla odpadów komunalnych biogenicznych,

(na podstawie wieloletnich danych dla Polski; opracowany przez Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami).

4.3 Sektory objęte inwentaryzacją

Zgodnie z wymaganiami określonymi w dokumencie „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta/gminy” (podstawa dokumentu: Prawo energetyczne art. 19), w opracowaniu przyjęto, jako podstawowe, następujące sektory energetyczne mające bezpośredni lub pośredni wpływ na emisję CO_2 do powietrza:

- sektor ciepłownictwa,
- sektor elektroenergetyczny,
- sektor paliw gazowych,
- sektor transportu (paliw napędowych).

Obliczenia wartości emisji CO_2 przeprowadzono w oparciu o obliczenia bilansów energetycznych miasta – dotyczy to wymienionych powyżej pierwszych trzech sektorów energetycznych – a następnie obliczenie energii zawartej w paliwach i przeliczeniu tej energii na emisję przy wykorzystaniu konkretnych wskaźników emisji przypisanych do ww paliw. Wskaźniki te przyjęto zgodnie z danymi przedstawionymi w odpowiednich dyrektywach UE (.....). Natomiast w przypadku sektora transportowego, obliczenia wartości emisji CO_2 , przepro-

wadzano na podstawie bilansu rocznego zużycia paliw napędowych przez pojazdy samochodowe, ciągniki kołowe i inne pojazdy mechaniczne napędzane paliwami napędowymi i przeliczeniu tego bilansu z uwzględnieniem odpowiednich wskaźników, analogicznie jak w przypadku sektorów energetycznych.

Ponadto przeprowadzono również obliczenia uwzględniające emisję zanieczyszczeń do powietrza innych poza CO₂ zanieczyszczeń. Wielkość tej emisji określana jest za pomocą ekwiwalentu CO₂ (Mg CO₂). Jednostka ta pozwala na określenie sumarycznego wpływu wszystkich gazów cieplarnianych w przeliczeniu na gaz referencyjny, tj. CO₂.

4.4 Podstawowe źródła danych

W opracowaniu uwzględniono dane dotyczące źródeł emisji gazów cieplarnianych według stanu na rok 2002 oraz 2013 i 2014. Dane inwentaryzacyjne opisujące źródła emisji w szczególności dotyczą:

- użycia paliw kopalnych konwencjonalnych (dotyczy: węgla kamiennego, oleju opałowego, gazu ziemnego wysokometanowego, gazu płynnego LPG i LPBG),
- zużycia paliw transportowych (dotyczy: benzyny, oleju napędowego, gazu płynnego LPG i gazu ziemnego wysokometanowego CNG),
- zużycia energii ze źródeł odnawialnych (elektrownie wodne, elektrownie fotowoltaiczne, małe elektrownie wiatrowe i systemy solarne),
- zużycia paliw odnawialnych, tj. biomasy,
- zużycia energii elektrycznej,
- ilości wytworzonych/składowanych odpadów i ścieków.

Źródłem danych dotyczących zużycia energii zawartej w paliwach pierwotnych i nośnikach energii są między innymi:

- przeprowadzone bilanse energetyczne zarówno odbiorców, jak i producentów energii, tj. bilanse źródeł ciepła i źródeł energii elektrycznej,
- dane dotyczące zużycia paliw i nośników energii w źródłach ciepła a przedstawione przez przedsiębiorstwa energetyczne, tj. Operatorów Systemu Dystrybucyjnego, świadczących usługi na terenie miasta,
- dane dotyczące zużycia paliw i nośników energii w źródłach ciepła a przedstawione przez przedsiębiorstwa, firmy i jednostki samorządu terytorialnego eksploatujące lokalne i indywidualne źródła ciepła,
- dane dotyczące zużycia paliw i nośników energii w źródłach ciepła a przedstawione przez indywidualnych odbiorców energii cieplnej i elektrycznej,
- dane statystyczne dotyczące zużycia paliw Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące woj. pomorskiego,

- dane udostępnione przez Urząd Miasta w Chojnicach,
- dokumenty strategiczne i planistyczne miasta Chojnice,
- dane udostępnione przez inne podmioty gospodarcze i instytucje,
- dane pozyskane w badaniu ankietowym na reprezentatywnych grupach odbiorców energii (dotyczy: gospodarstw domowych, wspólnot mieszkaniowych, przedsiębiorstw).

Przy obliczaniu bilansów energetycznych wykorzystano oprócz przeprowadzonych ankiet i analizy dokumentów eksploatacyjnych danych obiektów, również metodą „top-down” (z góry na dół), która polega na pozyskaniu zagregowanych danych dla większego obszaru, a następnie na rozdzielaniu i obliczaniu określonych wielkości na mniejsze obiekty (wydzielone rejony lub sektory, itp.). Metodę tą w szczególności zastosowano w przypadku prowadzonych obliczeń dla sektora transportu.

4.5 Dane dotyczące zużycia energii

Dane dotyczące zużycia energii oraz emisji CO₂ uwzględniają:

- zużycie energii elektrycznej oraz paliw kopalnych w budynkach użyteczności publicznej określono na podstawie cząstkowego zużycia energii we wszystkich obiektach na terenie miasta – przedstawionych w ankietach przez administratorów budynków,
- zużycie energii elektrycznej oraz paliw kopalnych w budynkach mieszkalnych należących do miasta określono na podstawie danych statystycznych oraz częściowo na podstawie rzeczywistej ilości energii pozyskanych w badaniu ankietowym,
- zużycie paliw transportowych określono na podstawie rzeczywistych kosztów zużytych paliw (opłaconych faktur) oraz na podstawie rocznego przebiegu i średniego poziomu spalania paliw przez pojazdy,
- zużycie energii elektrycznej związanej z oświetleniem miasta określono na podstawie umów zawartych z operatorem oraz na podstawie danych przekazanych przez miasto,
- ilość wytworzonych odpadów określono na podstawie zawartych umów oraz zbiorczych danych firm/podmiotów zajmujących się wywozem i zagospodarowaniem odpadów,
- zużycie energii związanej z gospodarką wodno-ściekową na terenie miasta określono na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miasta.

Ponadto dane uwzględniają:

- zużycie energii elektrycznej określono na podstawie zbiorczych danych udostępnionych przez Operatora Systemu Dystrybucji działającego na terenie miasta, tj. przedsiębiorstwa Enea Operator Sp. z o.o., a także częściowo na podstawie ankiet przeprowadzonych w budynkach mieszkalnych i przedsiębiorstwach,

- zużycie gazu płynnego LPG i LPBG – na podstawie zbiorczych danych udostępnionych przez Polską Spółkę Gazownictwa Sp. z o.o.,
- zużycie innych paliw kopalnych (węgiel, koks, olej opałowy) określono na podstawie danych dotyczących zużycia paliwa w obiektach użyteczności publicznej, danych ankietowych (dotyczy wybranych odbiorców indywidualnych) oraz danych statystycznych,
- zużycie paliw w transporcie oszacowano na podstawie danych dotyczących struktury pojazdów zarejestrowanych w mieście i na terenie powiatu, średniego przebiegu pojazdów oraz na podstawie Pomiarów Ruchu wykonywanych przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad,
- wielkość produkcji energii ze źródeł odnawialnych obliczono na podstawie danych udostępnionych przez podmioty wytwarzające energię z OZE oraz danych Urzędu Miasta w Chojnicach.

4.6 Uwagi do metodologii obliczania emisji zanieczyszczeń do powietrza

W procesie inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych w celu wyeliminowania możliwości wystąpienia podwójnego liczenia emisji zastosowano następujące środki:

- ✓ zużycie energii elektrycznej, ciepła, gazu oraz paliw wykazane przez jednostki samorządowe zostało odjęte od wielkości globalnych przekazanych przez dystrybutorów energii i paliw na terenie miasta,
- ✓ analogicznie zużycie energii wykazane w badaniu ankietowym przez podmioty prywatne (gospodarstw domowe, przedsiębiorstwa) zostało odjęte od wielkości globalnych.

Zakłady przemysłowe objęte systemem handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych zostały wyłączone z zakresu inwentaryzacji.

5. Bazowa inwentaryzacja źródeł emisji dwutlenku węgla do atmosfery na obszarze miasta Chojnice

5.1 Bazowa inwentaryzacja źródeł emisji CO₂ w sektorach ciepłownictwa, paliw gazowych i transportowym w roku 2014

Zapotrzebowanie odbiorców, zlokalizowanych na terenie miasta Chojnice, w roku 2014 na energię końcową, na potrzeby grzewcze (c.o. - centralne ogrzewanie; c.w. - wentylacja; c.w.u. – ciepła woda użytkowa; c.p.b. – ciepło na potrzeby bytowe) oraz na paliwa napędowe w podziale na odbiorców z sektorów budownictwa, użyteczności publicznej, usług i handlu oraz przemysłu, przedstawia Tabela 5-1.

Zużycie paliw pierwotnych i nośników energii, na terenie miasta Chojnice w roku 2014 na potrzeby grzewcze (c.o., c.w., c.w.u., potrzeby bytowe) i sektora transportowego (paliwa napędowe) wynosiło w granicach 3440÷3460 TJ (956÷961 GWh). Zużycie paliw pierwotnych i nośników energii w podziale na grupy odbiorców i rodzaj paliwa przedstawia Tabela 5-2.

5.2 Struktura paliw i nośników energii pierwotnej w roku bazowym 2014

Strukturę paliw i nośników energii pierwotnej dla miasta Chojnice w roku bazowym 2014, w podziale na 3 sektory (sektory: ciepłownictwa, paliwa gazowych i transportu) oraz w podziale na 4 sektory (sektory: ciepłownictwa, paliwa gazowych, transportu i elektroenergetyczny) przedstawiono w Tabeli 5.3, natomiast graficznie na rysunku 5.1.

Tabela 5-1 Zapotrzebowanie odbiorców na energię końcową na potrzeby grzewcze i paliw napędowych w roku 2014

Bilans ciepły (c.o.+c.w.) - 2014		Budownictwo		Ob. użyteczności publicznej	Obiekty usług-handlowe	Obiekty przemysłowe	Turystyka (wczasowicze)
		wielorodz.	jednorodz.				
Zapotrzebowanie na ciepło							
Zapotrzebowanie na energię końcową	[MWh/rok]	172 647	215 174	64 178	70 683	116 176	
	[GJ/a]	621 530	774 627	231 040	254 458	418 233	
Energia końcowa - budownictwo mieszk.	[MWh/rok]	387 821					
	[GJ/a]	1 396 157					
Energia końcowa - inne obiekty	[MWh/rok]	251 036					
	[GJ/a]	903 731					
Energia końcowa łącznie	[MWh/rok]	638 858					
	[GJ/a]	2 299 888					
Bilans potrzeb c.w.u. - 2014							
		Mieszkańcy budynków		Obiekty użyt. Publicznej	usługi handel	Obiekty przemysłowe	Turystyka (wczasowicze)
		wielorodz.	jednorodz.				
Zapotrzebowanie na energię końcową	[MWh/rok]	35 080	21 702	129,7	189,2	0,0	262,0
	[GJ/a]	126 288	78 126	466,8	681,2	0,0	943,2
Łącznie energia końcowa - tylko mieszk.	[MWh/rok]	56 782					
	[GJ/a]	204 414					
Łącznie energia końcowa łącznie	[MWh/rok]	57 363					
	[GJ/a]	206 505					
Bilans potrzeb bytowych - 2014							
		Mieszkańcy budynków		wczasowicze	pracownicy (inne osoby)		
		wielorodz.	jednorodz.				
Zapotrzebowanie na energię końcową	[MWh/rok]	10 871	6 208	77	169		
	[GJ/a]	39 135	22 350	276	609		
Łącznie energia końcowa - tylko mieszk.	[MWh/rok]	17 079					
	[GJ/a]	61 485					
Energia końcowa łącznie	[MWh/rok]	17 325					
	[GJ/a]	62 370					
BILANS CIEPLNY GMINY ŁĄCZNIE		[MWh/rok]	713 546				
	[GJ/a]	2 568 764					
Bilans paliw napędowych - 2014							
		Mieszkańcy budownictwa		Jednostki użyt. publicznej	Usługi handel	Przemysł	Tranzyt i turystyka
		wielorodz.	jednorodz.				
Energia w paliwach napędowych	[MWh/rok]	100 222	57 236	263	34 710	9 725	6 470
	[GJ/a]	360 797	206 049	948	124 957	35 010	23 292
Energia w paliwach napęd. łącznie	[MWh/rok]	208 626					
	[GJ/a]	751 053					

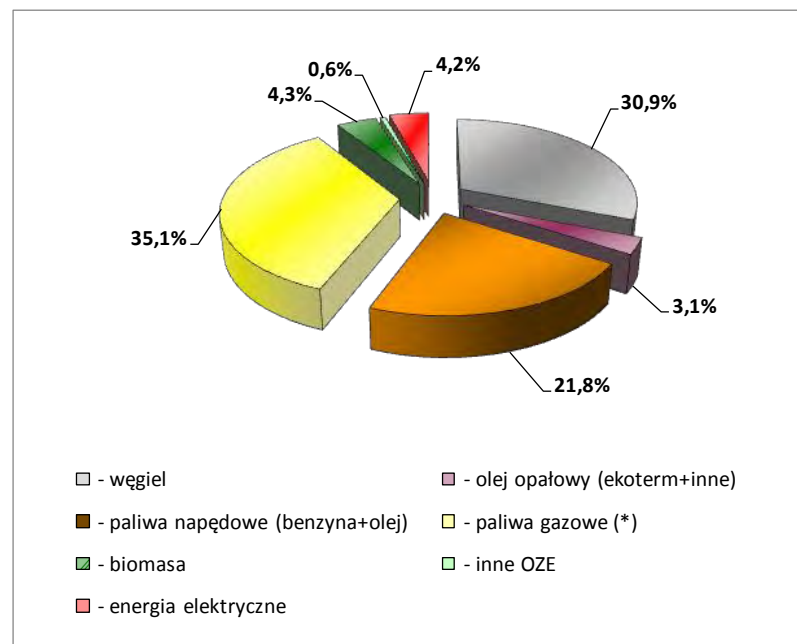
Tabela 5-2 Zużycie paliw i nośników energii w roku 2014

Bilans paliw pierwotnych i nośników energii - 2014		Budownictwo		Ob. użyteczności	Obiekty	Obiekty	Turystyka	Tranzyt
		wielorodzinne	jednorodzinne	publicznej	usług-handlowe	przemysłowe	(wczasowicze)	
Bilans potrzeb grzewczych - c.o.								
- węgiel	[GJ/rok]	328 601	317 006	95 501	63 107	201 681		
- olej opałowy + inne paliwa	[GJ/rok]	25 778	23 008	12 924	14 765	29 086		
- paliwa gazowe (przeliczone na gaz ziemny)	[GJ/rok]	274 968	383 462	116 314	163 546	163 609		
- biomasa	[GJ/rok]	51 002	30 677	12 336	7 259	24 074		
- inne OZE	[GJ/rok]	0	15 338	0	1 136	0		
- energia elektryczne	[GJ/rok]	4 296	7 669	9 231	13 629	18 179		
Łącznie:	[GJ/rok]	684 645	777 160	246 306	263 441	436 628		
Bilans potrzeb c.w.u.								
		wielorodzinne	jednorodzinne	Ob. użyt. publicznej	Ob. usł.-handlowe	Ob. przemysłowe	wczasowicze	
- węgiel	[GJ/rok]	47 860	7 813	37	34		116	
- olej opałowy + inne paliwa	[GJ/rok]	0	781	13	39		25	
- paliwa gazowe (przeliczone na gaz ziemny)	[GJ/rok]	39 099	34 375	122	158		212	
- biomasa	[GJ/rok]	10 528	7 031	7	0		13	
- inne OZE (kolektory)	[GJ/rok]	1 819	1 563	13	0		0	
- energia elektryczne	[GJ/rok]	40 008	26 563	287	460		611	
Łącznie:	[GJ/rok]	139 314	78 126	479	690		978	
Bilans potrzeb bytowych								
		wielorodzinne	jednorodzinne	Ob. użyt. publicznej	inne osoby	Ob. przemysłowe	wczasowicze	
- węgiel	[GJ/rok]	1 957	1 117		0		0	
- olej opałowy + inne paliwa	[GJ/rok]	0	0		0		0	
- paliwa gazowe (przeliczone na gaz ziemny)	[GJ/rok]	18 394	12 292		152		83	
- biomasa	[GJ/rok]	1 957	1 788		0		0	
- energia elektryczne	[GJ/rok]	16 828	7 152		457		194	
Łącznie:	[GJ/rok]	39 135	22 350		609		276	
Bilans paliw napędowych								
		wielorodzinne	jednorodzinne	obiekty uz. publ.	Usługi+ handel	przemysł	wczasowicze	Tranzyt
- benzyna	[GJ/rok]	246 627	140 846	494	44 854	3 118	132	12 993
- olej napędowy	[GJ/rok]	114 171	65 202	454	80 103	31 892	309	9 858
Łącznie:	[GJ/rok]	360 797	206 049	948	124 957	35 010	441	22 851
Bilans paliw i nośników energii łącznie								
		wielorodzinne	jednorodzinne	obiekty uz. publ.	Usługi+ handel	przemysł	wczasowicze	tranzyt
- węgiel	[GJ/rok]	378 420	325 940	95 540	63 140	201 680	116	
- olej opałowy (ekoterm+inne)	[GJ/rok]	25 780	23 790	12 940	14 800	29 090	25	
- paliwa napędowe (benzyna+olej napędowy)	[GJ/rok]	360 800	206 050	950	124 960	35 010	441	22 851
- paliwa gazowe (przeliczone na gaz ziemny)	[GJ/rok]	332 460	430 130	116 440	163 860	163 610	295	
- biomasa	[GJ/rok]	63 490	39 500	12 340	7 260	24 070	13	
- inne OZE	[GJ/rok]	1 820	16 900	10	1 140	0	0	
- energia elektryczne	[GJ/rok]	61 130	41 380	9 520	14 550	18 180	805	
Łącznie:	[GJ/rok]	1 223 900	1 083 690	247 740	389 710	471 640	1 695	22 851
	[GJ/rok]	3 441 226						

Tabela 5-3 Struktura paliw i nośników energii pierwotnej dla miasta Chojnice dla roku bazowego 2014

Struktura paliw i nośników energii pierwotnej		3 sektory: ciepłownictwa, paliwa gazowe i transport		4 sektory: ciepłownictwa, en-el, paliwa gazowe i transport	
- węgiel	[GJ/rok]	1 064 830	30,94%	1 064 830	30,25%
- olej opałowy (ekoterm+inne)	[GJ/rok]	106 420	3,09%	106 420	3,02%
- paliwa napędowe (benzyna+olej)	[GJ/rok]	751 050	21,83%	751 050	21,33%
- paliwa gazowe (*)	[GJ/rok]	1 206 790	35,07%	1 206 790	34,28%
- biomasa	[GJ/rok]	146 670	4,26%	146 670	4,17%
- inne OZE	[GJ/rok]	19 860	0,58%	19 860	0,56%
- energia elektryczne	[GJ/rok]	145 560	4,23%	224 813	6,39%
Łącznie:	[GJ/rok]	3 441 180	100,0%	3 520 433	100,0%

(*) - paliwa gazowe przeliczone na gaz ziemny

5.3 Bazowa inwentaryzacja źródeł emisji CO₂ w sektorze elektroenergetycznym

Zapotrzebowanie odbiorców, zlokalizowanych na terenie miasta Chojnice, na energię elektryczną w roku bazowym 2014 w podziale na odbiorców z sektorów budownictwa, użyteczności publicznej, usług i handlu oraz przemysłu, przedstawia Tabela 5-4

Aktualne roczne zużycie energii elektrycznej na terenie miasta Chojnice w roku bazowym 2014 wynosiło w granicach 62400-62500 MWh.

Tabela 5-4 Zapotrzebowanie odbiorców na energię elektryczną w roku 2014

Bilans energii elektrycznej rok 2014		Budownictwo		Ob. użyt. publicz. + oświetlenie	Obiekty usług-handlowe	Obiekty przemysłowe	Turystyka (wczasowicze)
		wielorodzinne	jednorodzinne				
Energia elektryczna	[MWh/rok]	21 861	12 485	6 174	3 818	18 110	
Energia elektryczna łącznie	[MWh/rok]	62 448					
	[GJ/rok]	224 813					

6. Wyniki bazowej inwentaryzacji źródeł emisji dwutlenku węgla do atmosfery na obszarze miasta Chojnice

6.1 Wyniki bazowej inwentaryzacji źródeł emisji dwutlenku węgla dla roku bazowego 2014

Przeprowadzone, dla stanu aktualnego (rok 2014), obliczenia dotyczące wielkości emisji dwutlenku węgla ze źródeł energetycznych, tj. źródeł pochodzących z sektorów:

- ciepłownictwa,
- paliw gazowych,
- elektroenergetyki.
- sektora transportu,

wskazują na ponad 76,5% udział sektorów energetycznych (produkujących ciepło na potrzeby grzewcze i technologiczne) w łącznym bilansie emisji CO₂.

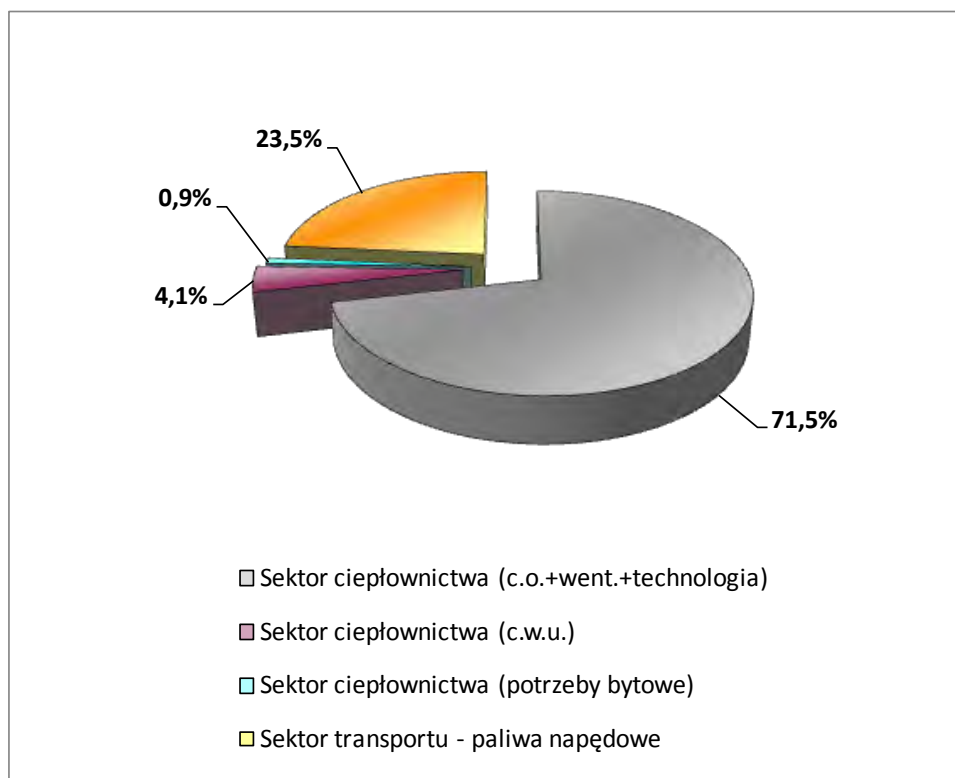
Wyniki obliczeń bilansu emisji dwutlenku węgla dla roku bazowego 2014 ilustruje tabela 6.1 oraz graficznie rys. 6.1. Dodatkowo rysunek 6.2 ilustruje strukturę odbiorców w roku bazowym.

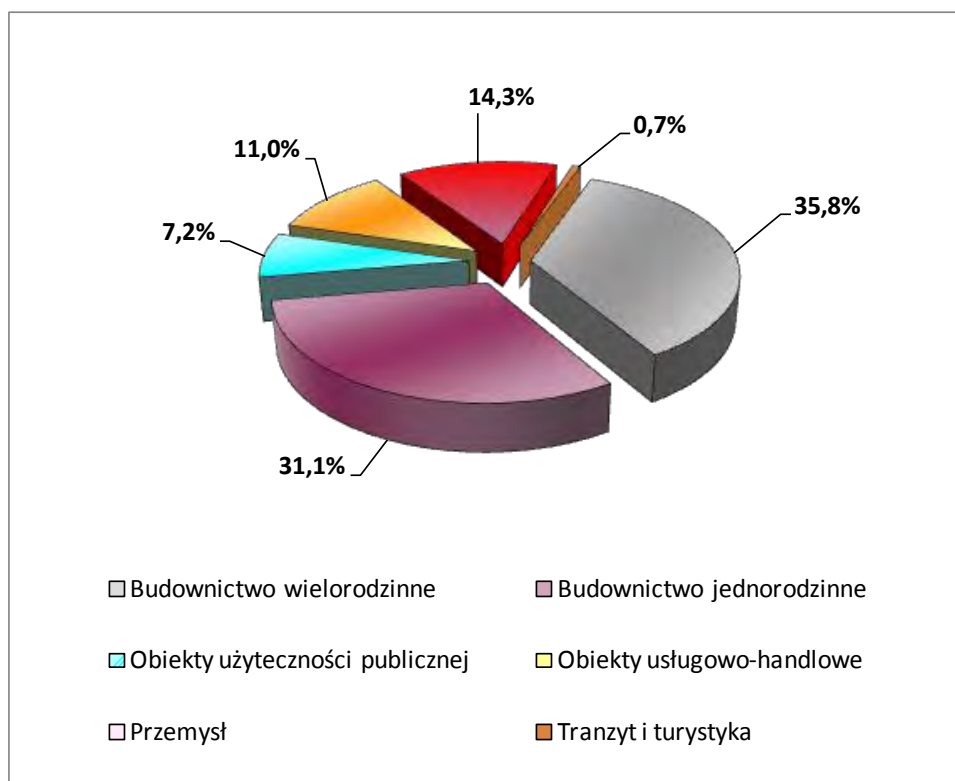
Tabela 6-1 Bilans emisji dwutlenku węgla dla roku bazowego 2014

Bilans emisji CO ₂ - lata 2014-2015		Mieszkańcy budownictwa		Ob. użyteczność publicznej	Obiekty usług-handlowe	Obiekty przemysłowe	wczasowicze	Tranzyt
		wielorodz.	jednorodz.					
Sektor ciepłownictwa (c.o.+went.+technologia)	[Mg/rok]	48 084,8	52 849,3	16 405,0	16 135,7	30 197,3		-
Sektor ciepłownictwa (c.w.u.)	[Mg/rok]	6 675,1	2 709,5	11,3	14,8	0,0	24,6	-
Sektor ciepłownictwa (potrzeby bytowe)	[Mg/rok]	1 210,4	791,1		8,5	0,0	4,6	-
Sektor transportu - paliwa napędowe	[Mg/rok]	25 920,3	14 802,9	68,0	8 956,9	2 504,8	31,6	1 640,3
Bilans poszczególnych odbiorców	[Mg/rok]	81 890,7	71 152,8	16 484,3	25 115,9	32 702,1	60,8	1 640,3
Emisja łącznie	[Mg/rok]	229 046,9						
Udział sektorów energetycznych w bilansie emisji CO₂ - rok 2014	[Mg/rok]	[%]						
Sektor ciepłownictwa (c.o.+went.+technologia)	163 672	71,5%						
Sektor ciepłownictwa (c.w.u.)	9 435	4,1%						
Sektor ciepłownictwa (potrzeby bytowe)	2 015	0,9%						
Sektor transportu - paliwa napędowe	53 925	23,5%						
Łącznie:	229 047	100,0%						
Udział poszczególnych odbiorców w bilansie emisji CO₂ - rok 2014	[Mg/rok]	[%]						
Budownictwo wielorodzinne	81 891	35,8%						
Budownictwo jednorodzinne	71 153	31,1%						
Obiekty użyteczności publicznej	16 484	7,2%						
Obiekty usługowo-handlowe	25 116	11,0%						
Przemysł	32 702	14,3%						
Tranzyt i turystyka	1 701	0,7%						
Łącznie:	229 047	100,0%						

Rys. 6.1. Udział sektorów w bilansie emisji w roku 2014

Rys. 6.2. Struktura odbiorców w bilansie emisji w roku 2014

7. Plan działań na rzecz ograniczenia emisji dwutlenku węgla do atmosfery w perspektywie roku 2020

7.1 Priorytetowe obszary działań

Obiekty samorządowe

Obiekty podlegające jednostkom samorządu terytorialnego, mają stosunkowo znaczący udział w całkowitej emisji na obszarze miasta, ponadto władze miasta mają bezpośredni wpływ na sposób działania oraz budżet tych obiektów. W związku z powyższym w tym sektorze stosunkowo najłatwiej jest zrealizować zaplanowane działania, tym bardziej, że działania te są zgodne z wymaganiami określonymi w Ustawie o efektywności energetycznej z 15 kwietnia 2011r. Ponadto, już zrealizowane i planowane do realizacji działania będą służyły mieszkańcom miasta, jako przykład wdrażania dobrych praktyk oraz promocja najlepszych rozwiązań modernizacyjnych.

Budynki mieszkalne i użyteczności publicznej

Pomimo tego, iż sektor budownictwa mieszkaniowego ma największy wpływ na wielkość emisji na terenie miasta Chojnice, to władze miasta mają bardzo ograniczony wpływ na cały sektor budownictwa. Wpływ bezpośredni władze miasta mają jedynie na jednostki budownictwa komunalnego, którego udział w całym sektorze wynosi około 3-5%. Istotny jest natomiast wpływ pośredni miasta na ten sektor poprzez współpracę i konsultacje z odpowiednimi wydziałami starostwa powiatowego, które to jest odpowiedzialne za wydawanie decyzji o pozwoleniu na budowę. Taka współpraca pozwoli na wspieranie rozwiązań energooszczędnych i proekologicznych w szeroko rozumianym budownictwie (sektory: mieszkaniowy, użyteczności publicznej i usługowo-przemysłowy).

Działania władz miasta powinny zmierzać do wspierania rozwiązań energooszczędnych w budownictwie, zachęcać do podłączenia się odbiorców do lokalnego systemu ciepłowniczego oraz gazowego, oraz powinny, tak kształtować przepisy prawa lokalnego, aby preferować takie rozwiązania - oczywiście za wyjątkiem przypadków, w których zastosowanie innych źródeł ciepła i nośników energii jest technicznie i ekonomicznie uzasadnione.

Transport

Sektor transportu ma po sektorze budownictwa mieszkaniowego najistotniejszy wpływ na wielkość lokalnej emisji. W tym przypadku niezbędne jest przeprowadzenie takich działań, które będą miały wpływ na koordynowanie i ograniczenie (o ile będzie to możliwe) wzrostu natężenia ruchu kołowego, przy jednoczesnym optymalnym wykorzystaniu transportu publicznego. Działania te powinny być również ukierunkowane na zmniejszenie uciążliwości dla środowiska tego sektora. Tak prowadzone działania będą miały także istotny wpływ na promocję idei zrównoważonego rozwoju miasta.

Oświetlenie

Władze miasta realizując działania zmierzające do obniżenia zużycia energii elektrycznej na oświetlenie, realizują jednocześnie wymagania związane z poprawą efektywności energetycznej wynikające z Ustawy o efektywności energetycznej. Działania te, ograniczając zużycie energii elektrycznej na istniejących instalacjach oświetleniowych, pozwolą jednocześnie na podłączenie nowych punktów oświetleniowych, jak również pozwolą na promocję wśród mieszkańców miasta nowych, energooszczędnych instalacji elektrycznych.

7.2 Możliwości obniżenia zużycia paliw i nośników energii na terenie miasta Chojnice

Największy niewykorzystany potencjał energooszczędności wciąż stanowią budynki mieszkalne oraz budynki użyteczności publicznej. Ocenia się, że kompleksowa termomodernizacja budynków może zmniejszyć zużycie energii nawet o 35÷40%.

Działania termomodernizacyjne niosą nie tylko korzyści ekonomiczne, ale również ekologiczne przyczyniając się do zmniejszenia zanieczyszczenia i degradacji środowiska naturalnego. Najbardziej efektywne jest rozsądne oszczędzanie energii, ponieważ prowadzi do ograniczenia jej produkcji, jak również eliminuje uboczne niepożądane skutki jej wytwarzania. "Szóste paliwo" - czyli właściwie rozumiana oszczędność energii - uzyskana dzięki energooszczędnym budynkom jest dostępnym źródłem energii dla użytkowników budynków i dla gospodarki. Zaoszczędzona energia jest „najtańszym paliwem”. Dlatego należy dążyć do racjonalnego wykorzystania potencjału wszystkich możliwych energooszczędności, zaś sektor publiczny powinien stanowić w tych działaniach wzór do naśladowania – zgodnie z zapisami ustawy o efektywności energetycznej oraz zapisami stosownych dyrektyw UE.

Działania poprawiające charakterystykę energetyczną budynków powinny być prowadzone w sposób przemyślany i konsekwentny, tj. w oparciu o wykonanie audytu energetycznego budynku i odpowiedniej analizy techniczno i ekonomicznej.

Inwestycje termomodernizacyjne (szczególnie w sektorze publicznym) nie mogą być realizowane w sposób przypadkowy - bez dogłębnej analizy tkwiącego w obiektach rzeczywistego potencjału energooszczędności oraz możliwości i opłacalności ich uzyskania. Wymagają one określenia optymalnych rozwiązań umożliwiających efektywną i ekonomicznie uzasadnioną poprawę jakości energetycznej.

Programy termomodernizacji powinny być realizowane kompleksowo. Zakresem przedsięwzięć termomodernizacyjnych powinny więc być objęte usprawnienia zarówno w strukturze budowlanej, jak i w systemach grzewczych (źródła ciepła, systemy ogrzewania i wentylacji oraz przygotowania c.w.u.) – ponieważ koniecznością staje się dostosowanie instalacji grzewczych do zmniejszonych potrzeb cieplnych budynku po dociepleniu przegród budowlanych.

Kompleksowe programy termomodernizacji powinny być realizowane z uwzględnieniem następujących grup usprawnień:

Usprawnienia przyczyniające się do obniżenia zużycia energii na potrzeby grzewcze

1. Usprawnienia powodujące zmniejszenie strat ciepła przez przenikanie przez przegrody budowlane (docieplenia ścian zewnętrznych, dachów/stropodachów, stropów nad piwnicami nieogrzewanymi, stropów pod poddaszem nieogrzewanym, ścian wewnętrznych przy pomieszczeniach nieogrzewanych).
2. Usprawnienia powodujące zmniejszenia strat ciepła przez przenikanie przez okna i drzwi zewnętrzne oraz strat ciepła na ogrzewanie powietrza wentylacyjnego (wymiana stolarki okiennej i drzwi zewnętrznych w budynkach na okna i drzwi charakteryzujące się korzystnymi współczynnikami przenikania i dobrą szczelnością oraz modernizacja wentylacji).
3. Usprawnienia poprawiające sprawność systemu ogrzewania i wentylacji (wymiana lub modernizacja źródła ciepła, modernizacja instalacji wewnętrznej centralnego ogrzewania, modernizacja instalacji wentylacji).
4. Usprawnienia przyczyniające się do obniżenia zużycia ciepła w budynkach poprzez stosowanie przerw lub osłabienia ogrzewania w okresie tygodnia oraz w okresie doby (indywidualne przerwy w ogrzewaniu stosowane przez użytkowników poprzez urządzenia regulacji miejscowej, przerwy wprowadzane centralnie działaniem układów automatyki, środki nietechniczne stymulujące działania prooszczędnościowe – np. indywidualny system rozliczeń za zużyta energię ciepłą).

Usprawnienia przyczyniające się do obniżenia zużycia energii cieplnej na potrzeby przygotowania ciepłej wody użytkowej

1. Usprawnienia powodujące obniżenie zużycia ciepła na przygotowanie ciepłej wody użytkowej poprzez podwyższenie sprawności systemu przygotowania c.w.u. (wymiana lub modernizacja źródła ciepła do przygotowania ciepłej wody, modernizacja instalacji wewnętrznej c.w.u.).
2. Usprawnienia przyczyniające się do obniżenia zużycia ciepła na przygotowanie ciepłej wody użytkowej poprzez zmniejszenie zużycia c.w.u. (montaż wodomierzy, indywidualne rozliczanie kosztów ciepłej wody, montaż urządzeń wodooszczędnych).

Warunkiem koniecznym prawidłowo przeprowadzonej termomodernizacji jest podjęcie następujących działań poprzedzających decyzję inwestycyjną:

- przeprowadzenie prawidłowej oceny stanu istniejącego,
- określenie możliwości i sposobów poprawy stanu istniejącego,
- ocena efektywności ekonomicznej możliwych usprawnień termomodernizacyjnych,
- wybór optymalnego wariantu termomodernizacji do realizacji.

Podstawowe zasady termomodernizacji

1. Termomodernizacja struktury budowlanej następuje łącznie z modernizacją systemu grzewczego.
2. Wybór optymalnej grubości warstw dodatkowej izolacji termicznej następuje na podstawie analizy kosztów i efektów ocieplenia.

3. Uwzględnienie zmiany mikroklimatu pomieszczeń /warunków wentylacji grawitacyjnej (uszczelnienie budynku może powodować konieczność wprowadzenia nawiewników lub wentylacji mechanicznej).
4. Decyzja o przeprowadzeniu termorenowacji musi być poprzedzona analizą efektywności ekonomicznej różnych wariantów usprawnień termomodernizacyjnych możliwych do realizacji (audyt energetyczny).

Termomodernizacja budynków wymaga zainwestowania znacznych środków finansowych. Decyzja inwestycyjna powinna więc być przemyślana i podparta analizą ekonomiczną. Środki na termomodernizację powinny być wydatkowane w sposób optymalny dla danego obiektu i przynosić wymierne efekty energetyczne i ekonomiczne. Tylko audyt energetyczny umożliwia dokonanie prawidłowego wyboru i przyjęcie do realizacji optymalnego wariantu termomodernizacji określonego w oparciu o kompleksowe kryterium uwzględniające zarówno aktualne wymagania dotyczące oszczędności energii i izolacyjności cieplnej, jak i kryteria ekonomiczne gwarantujące opłacalność inwestycji i zwrot nakładów w racjonalnym okresie czasu.

Funkcjonująca obecnie w naszym kraju Ustawa z dn. 21.11.2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów określa zasady pomocy finansowej państwa dla inwestorów realizujących przedsięwzięcia termomodernizacyjne i remontowe. Przedsięwzięcia termomodernizacyjne objęte pomocą finansową państwa muszą być realizowane na podstawie zweryfikowanego audytu energetycznego.

Audyt energetyczny jest obecnie również obowiązkowym dokumentem wymaganym przy ubieganiu się o pozyskanie środków na termomodernizację pochodzących z budżetu Unii Europejskiej lub dotacji i innych środków pomocowych na modernizację obiektów.

Obecnie dużą grupę audytów stanowią również opracowania dla inwestorów realizujących termomodernizację ze środków własnych. Dowodzi to wzrostu świadomości wśród właścicieli lub zarządców obiektów oraz ich poczucia odpowiedzialności za konsekwencje podejmowanych decyzji inwestycyjnych. Inwestorzy chcą wydawać pieniądze w sposób przemyślany i optymalny dla danego budynku nie opierając się jedynie na ocenach własnych, lecz wykorzystując w tym celu specjalistyczną wiedzę audytorów energetycznych.

W przypadku braku audytu energetycznego działania termomodernizacyjne podejmowane przez właścicieli lub zarządców budynków często realizowane są w sposób przypadkowy, bez wnikania w rzeczywiste potrzeby i specyfikę danego obiektu (zasada „sąsiad się docieplił, więc my nie możemy być gorsi”). Prowadzi to do niegospodarności, gdyż w tym przypadku wydatkowane są np. publiczne lub wspólnotowe środki finansowe w sposób niegwarantujący optymalnego zainwestowania kapitału i nieprzynoszący oczekiwanych (maksymalnie możliwych) efektów ekonomicznych.

Audyt energetyczny analizuje wszystkie możliwe usprawnienia termomodernizacyjne dla budynku oraz określa ich efektywność ekonomiczną w oparciu o okres zwrotu nakładów inwestycyjnych (czas, po którym zwrócą się wydatkowane środki z oszczędności kosztów energii cieplnej uzyskiwanych po termomodernizacji).

Na pierwszym etapie powinny być zawsze realizowane usprawnienia termomodernizacyjne charakteryzujące się najkrótszym okresem zwrotu ponoszonych nakładów, a tym samym większą efektywnością. Nie zaleca się realizacji usprawnień o dłuższym okresie zwrotu przed

wyczerpaniem usprawnień charakteryzujących się krótszymi okresami zwrotu i większą opłacalnością.

Audyt energetyczny zabezpiecza więc przed podejmowaniem pochopnych i przypadkowych decyzji dotyczących wydatkowania środków finansowych i gwarantuje realizację usprawnień termomodernizacyjnych najbardziej efektywnych i racjonalnych dla danego budynku.

Programy kompleksowej termomodernizacji opracowane w oparciu o audyt energetyczny dopuszczają jednakże etapową realizację przedsięwzięć termomodernizacyjnych (w miarę posiadanych środków finansowych) - według kolejności od najbardziej do najmniej efektywnych ekonomicznie. Daje to gwarancje, że nawet termomodernizacja częściowa przeprowadzana na każdym oddzielnym etapie będzie efektywna z punktu widzenia wydatkowanych środków i osiągniętych oszczędności energetycznych i ekonomicznych.

Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej określając zadania jednostek sektora publicznego w zakresie poprawy efektywności energetycznej obliguje je również do sporządzenia audytów energetycznych (w rozumieniu Ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów) dla eksploatowanych przez nie budynków o powierzchni użytkowej powyżej 500 m², których są właścicielem lub zarządcą.

Miejski system ciepłowniczy i lokalne systemy ciepłownicze

W dzielnicach, gdzie istnieje możliwość rozbudowy miejskiego systemu ciepłowniczego (m.s.c.) lub lokalnej sieci ciepłowniczey (l.s.c.), a także w przypadku planowania budowy nowych lokalnych sieci, należy maksymalnie wykorzystać ciepło sieciowe, tj. zapewnić możliwość podłączenia optymalnej liczby odbiorców ciepła do miejskiego lub lokalnego systemu ciepłowniczego.

Na obszarach objętych zasięgiem systemów ciepłowniczych, przyjęto założenie, że dopuszcza się do eksploatacji nieemisyjne źródła ciepła, tj. źródła ciepła nie pogarszające łącznej emisji zanieczyszczeń, w tym emisji NO_x i CO₂.

7.3 Programy poprawy efektywności energetycznej w sektorze budownictwa mieszkaniowego

Sektor budownictwa mieszkaniowego stanowi obecnie największą grupę odbiorców energii cieplnej na terenie miasta. Jego wkład w strukturę sumarycznych potrzeb ciepłych miasta kształtuje się na poziomie 65%, w tym:

- a) 34,1% - budynki jednorodzinne;
- b) 30,6% - budynki wielorodzinne.

Kompleksowa termomodernizacja budynków komunalnych wzniesionych w okresie przedwojennym może zmniejszyć zużycie energii nawet o 65÷70% ze względu na wyjątkowo duży potencjał możliwych do uzyskania oszczędności energetycznych. W skali całego miasta efekty te jednakże nie będą widocznie odczuwalne ze względu na niewielką liczbę tych budynków. Największe zaawansowanie prac termomodernizacyjnych występuje obecnie w budynkach

jednorodzinnych, gdzie praktycznie już od lat 90-tych sukcesywnie realizowane są docieplenia ścian oraz wymiana stolarki okiennej. Należy jednak podkreślić, że stosunkowo niewielki jest udział systemów grzewczych w przeprowadzanych pracach termomodernizacyjnych – dotyczy modernizacji instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej.

Stopień zaawansowania prac termomodernizacyjnych w budynkach wielorodzinnych jest znacznie niższy, jednakże tempo termomodernizacji ich zasobów mieszkaniowych wyraźnie wzrosło po udostępnieniu przez banki kredytów termomodernizacyjnych i remontowych. Coraz większa grupa mieszkańców korzysta ze wsparcia finansowego państwa na realizację inwestycji termomodernizacyjnych (przyznawanego w formie premii termomodernizacyjnej). Zgodnie z Ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów inwestycje takie muszą być realizowane w oparciu o audyt energetyczny. Jest to warunek konieczny gwarantujący prawidłowość działań termomodernizacyjnych i przynosi coraz większe efekty przekładające się na oszczędności energii i oszczędności kosztów eksploatacji budynków.

Największe zaawansowanie prac termomodernizacyjnych dotyczy montażu nowych okien o dobrej szczelności i izolacyjności cieplnej (o niskich współczynnikach przenikania ciepła) - w budynkach jednorodzinnych dotyczy to ok. 35% budynków, natomiast w przypadku budownictwa wielorodzinnego 35-40% budynków. Udział prac obejmujących docieplenie ścian w budynków jednorodzinnych ocenia się na poziomie ok. 20-25%.

Montaż okien nowych o wysokiej szczelności powoduje hermetyzację budynków i znaczne pogorszenie wentylacji naturalnej. Właściciele budynków często nie kojarzą tego faktu z negatywnymi zjawiskami powodującymi rozwój grzybów i pleśni. Wymagania zawarte w obowiązujących przepisach technicznych (Warunki techniczne jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie) określają, że w przypadku montażu okien szczelnych powinny być one obowiązkowo wyposażone w nawiewniki.

Bardzo duże zastrzeżenia budzą stosowane grubości dodatkowej izolacji termicznej ścian. Właściciele budynków często ocieplają je niewystarczającą grubością materiału izolacyjnego, co uniemożliwia uzyskanie maksymalnie możliwych efektów energetycznych i ekonomicznych oraz prowadzi do niemożliwości spełnienia obowiązujących obecnie wymagań izolacyjności cieplnej (określonych w Rozporządzeniu Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 05.07.2013 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie).

Zgodnie z obowiązującymi wymaganiami audytu energetycznego (sformułowanymi w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 17 marca 2009 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy audytu energetycznego oraz części audytu remontowego, wzorów kart audytów, a także algorytmu oceny opłacalności przedsięwzięcia termomodernizacyjnego) dla budynków wybudowanych w okresie do 1985 r. wymagana grubość dodatkowej izolacji termicznej w przypadku zastosowania styropianu powinna wynosić 14 cm, zaś dla obiektów późniejszych (koniec lat 80-tych) w większości przypadków wystarczającą grubością termoizolacji jest 12 cm. W pierwszym okresie, działania termomodernizacyjne na terenie miasta realizowane były w sposób nie zawsze optymalny, dlatego część obiektów powinna zostać poddana powtórnej termomodernizacji.

Bardzo istotną sprawą dla dalszych działań termomodernizacyjnych podejmowanych w przyszłości powinna więc być ich realizacja w oparciu o audyt energetyczny.

7.4 Programy poprawy efektywności energetycznej w sektorze obiektów użyteczności publicznej

Największą grupę odbiorców energii cieplnej sektora publicznego na terenie miasta stanowią obecnie obiekty szkolnictwa. Zapotrzebowanie na ciepło w placówkach oświaty stanowi obecnie około 38% całkowitych potrzeb cieplnych sektora publicznego, zaś potencjał możliwych do osiągnięcia oszczędności energetycznych i ekonomicznych jest znacznie większy niż w budynkach mieszkalnych, administracyjnych lub innego przeznaczenia. Należy podkreślić dużą efektywność i kompleksowe podejście władz miasta do termomodernizacji placówek oświatowych realizowanej sukcesywnie od 2003 r.

Prace termomodernizacyjne realizowane były w oparciu o audyty energetyczne, co gwarantuje wysoką efektywność działań i osiągnięcie maksymalnych efektów energetycznych i ekonomicznych. Pewne zastrzeżenia budzi realizowany sukcesywnie od kilku lat proces sukcesywnej wymiany stolarki okiennej. Wymiana okien przeprowadzana była w większości przypadków bez montażu nawiewników oraz analizy wpływu szczelnej stolarki na prawidłowe wentylowanie pomieszczeń. Negatywne skutki niewystarczającej wentylacji szczególnie silnie odczuwalne są w obiektach przebywania zbiorowego (pogorszenie warunków sanitarnych i komfortu użytkownika). Szczególną uwagę należy tutaj zwrócić na pomieszczenia dydaktyczne (sale lekcyjne) na terenie placówek oświatowo-wychowawczych. Zaleca się przeprowadzenie dodatkowego uzupełniającego montażu nawiewników okiennych lub ściennych w pomieszczeniach szkolnych z wymienioną wcześniej stolarką okienną. Należy liczyć się z tym, że przywrócenie wymaganej wentylacji (zwiększenie dopływającego strumienia powietrza wentylacyjnego) będzie skutkowało pewnym wzrostem zużycia ciepła na terenie obiektów (wzrost zapotrzebowania na energię na podgrzanie powietrza wentylacyjnego), jednakże jest to warunek konieczny uzasadniony wymaganiami sanitarnymi. Nie należy uzyskiwać oszczędności energetycznych i oszczędności kosztów na terenie obiektów kosztem pogorszenia prawidłowego wentylowania pomieszczeń.

Należy jednak zwrócić uwagę na pewne możliwości techniczne uzyskania dodatkowych oszczędności energetycznych na wentylacji bez pogarszania warunków sanitarnych i komfortu użytkownika. Przy doborze nawiewników nie należy zdawać się na przypadek oraz poddawać presji cenowej. Bardziej opłacalny jest montaż urządzeń droższych, ale charakteryzujących się większymi możliwościami technicznymi. Zaleca się stosowanie nawiewników regulowanych automatycznie.

Typowym przykładem są nawiewniki higrosterowane cechujące się „inteligencją” i reagujące na obecność lub brak użytkowników w pomieszczeniu (w czasie użytkownika pomieszczeń zapewniające doprowadzenie wymaganego ze względów sanitarnych strumienia powietrza wentylacyjnego oraz przysmakające się częściowo w okresach nieobecności ludzi i pozwalające w ten sposób zaoszczędzić nawet o 30% energii koniecznej do podgrzania powietrza wentylacyjnego).

Analiza audytów energetycznych wykonanych dla wybranych placówek oświatowych zlokalizowanych na terenie Chojnic wykazała, że w obiektach tych można uzyskać zmniejszenie zużycia ciepła od 45% do 60% (a w pojedynczych przypadkach nawet do 70%).

Oszczędności ekonomiczne dla analizowanych placówek oświatowych szacuje się na poziomie kilkudziesięciu tysięcy złotych rocznie. Wielkość nakładów inwestycyjnych na termomodernizację obiektów sektora oświaty w przeliczeniu na 1 GJ zaoszczędzonej energii cieplnej kształtuje się na poziomie 900÷1300 zł/GJ, zaś koszt jednostkowy termomodernizacji przypadający na 1 m² powierzchni użytkowej wynosi 300÷450 zł/m².

W latach 2015÷2020 zakłada się, że zostanie poddanych termomodernizacji zostanie ponad 300-300 budynków indywidualnych i wielorodzinnych oraz kilkadziesiąt budynków z sektorów handlu, usług i przemysłu.

Wielkość rocznych oszczędności energetycznych po wykonaniu kompleksowych termomodernizacji budynków (włącznie z modernizacją źródeł ciepła i instalacji grzewczych) oraz wybranych lokalnych źródeł ciepła, może wynosić nawet 80-81 tys. MWh.

Działania termomodernizacyjne podejmowane w następnych latach w mieście Chojnice powinny być kontynuowane z priorytetem termomodernizacji budynków wielorodzinnych, użyteczności publicznej i budynków usługowo-przemysłowych, gdyż zmniejszenie energochłonności tych obiektów przyniesie w praktyce największe oszczędności energetyczne i ekonomiczne oraz będzie miało znaczący wpływ na obniżenie emisji.

7. 5 Programy modernizacji oświetlenia

Oświetlenie zewnętrzne

Jednym z najbardziej praktycznych obszarów działań w zakresie zmniejszenia zużycia energii elektrycznej jest oświetlenie zewnętrzne dróg, ulic i placów, obiektów sakralnych, dworców, starówek w miastach, itp. Stosowane aktualnie energooszczędne technologie oświetleniowe wykorzystują 5-6 krotnie mniej energii niż systemy stosowane w starszych układach oświetlenia. Zgodnie z danymi statystycznymi zużycie energii elektrycznej na cele oświetlenia drogowego w Polsce stanowi około 7% całkowitego zużycia. Wymiana lampy rtęciowej na wysokoprężną lampą sodową o adekwatnym strumieniu świetlnym, pozwala zaoszczędzić około 35 % energii elektrycznej. Innym sposobem zmniejszenia zużycia energii elektrycznej jest realizacja w zgodności z normą PN-EN 13201:2007 (części: 2, 3, 4: 2007 – Oświetlenie dróg oraz PN-CEN/TR 13201-1:2007 – Oświetlenie dróg. Wybór klas oświetlenia) regulacji mocy w oprawach oświetleniowych drogowych, czyli zastosowanie regulatorów mocy (tj. regulacji natężenia prądu i strumienia świetlnego) na określonych normą warunkach. Sposobem bardziej efektywnego wykorzystania energii elektrycznej jest zastosowanie opraw oświetleniowych, które umożliwiają zmniejszenie zużycia energii w określonych godzinach nocnych (późnonocnych), gdy ruch pojazdów i pieszych jest niewielki. Natomiast niedopuszczalne jest, wg ww. normy, zmniejszenie mocy pobieranej poprzez wyłączenie części zainstalowanych opraw (np. co druga). Największą wadą częściowego wyłączenia opraw (co w przeszłości miało miejsce) to niespełnienie podstawowych parametrów oświetleniowych, w szczególności równomierności oświetlenia.

W praktyce oświetleniowej stosowane są dwa rozwiązania sterowników (regulatorów mocy), uwzględniające:

- obniżenie napięcia sieci zasilającej oprawy,
- wyposażenie każdej oprawy w układ zmniejszający pobieraną moc.

Pierwszy sposób może być wprowadzany bez konieczności zmian w istniejącej sieci. Wymaga jednak zastosowania sterownika napięcia zasilania o dużej mocy, dostosowanego do łącznej mocy zainstalowanych opraw. Wysoki koszt sterownika oraz brak możliwości rozbudowy oświetlenia (chyba, że sterownik zostanie przewymiarowany), ogranicza w praktyce stosowanie tego rozwiązania. Zaletą drugiego rozwiązania jest możliwość swobodnej rozbudowy oświetlenia. Ponadto w przypadku awarii układu regulacyjnego, wyłączona zostaje z pracy tylko dana oprawa. Kolejną zaletą jest możliwość decydowania przez użytkownika, które lampy mają być ściemniane, a które nie. Redukcja mocy lampy wysokoprężnej jest możliwa tylko do określonej mocy nominalnej ze względu na temperaturę elektrody. Start lampy odbywa się przy pełnej mocy (co zawsze ma miejsce, gdyż ograniczenia dotyczą godzin późnonocnych). Moc może być zredukowana po co najmniej kilkunastu minutach świecenia (w praktyce są to co najmniej trzy godziny w okresie letnim i jeszcze więcej godzin, w pozostałych porach roku).

Cykl pracy lampy z redukcją mocy jest następujący (na przykładzie pracy lampy w dniu 20 czerwca):

- załączenie programatora astronomicznego ($t_0 = 20^{15}$),
- załączenie układu ($t_1 = 23^{37}$),
- wyłączenie układu ($t_2 = 2^{59}$),
- wyłączenie programatora astronomicznego ($t_w = 2^{59}$ – w tym dniu jest to ta sama godzina) – liczba godzin: 3,32 (dla większości dni pozostałych pór roku liczba godzin wynosi 4).

Względne zmiany napięcia w dobowym cyklu pracy wynoszą około 70% dla $t_1 < t < t_2$ (w okresie redukcji mocy) oraz 100 % w pozostałym okresie świecenia.

Opłacalność stosowania regulatorów mocy przedstawia Tabela 7-1.

Tabela 7-1

Założenia		
Roczny czas świecenia [h]	4024	4024
Średnia cena energii wg taryfy C12b [zł/kWh] ⁽⁴⁾	0,49	0,49
Znamionowa moc źródła światła [W]	70	150
Rozwiązanie standardowe		
Typ oprawy	xxx S1– 70	xxx S1– 150
Znamionowy całkowity pobór mocy przez oprawę [W]	82	175
Rozwiązanie energooszczędne z regulatorem mocy		
Typ oprawy	x SR1– 70	x SR1– 150
Znamionowy całkowity pobór mocy przez oprawę [W]	82	175
Pobór mocy oszczędny (przy redukcji 40 %) – średnio [W]	70	150
Roczny koszt energii na 1 oprawę		
Rozwiązanie standardowe [zł]	~162	~345
Rozwiązanie z regulatorem mocy [zł]	~140	~296
Oszczędność roczna na energii elektrycznej [zł]	23÷30	50-65
Oszczędność roczna na poborze mocy [%]	14,5	14,3
Dodatkowe nakłady finansowe na regulatory [zł – netto]	43,0	59,0
Czas zwrotu dodatkowych nakładów [lata] ⁽⁵⁾	~1,83	~1,18

Inne działania w zakresie poprawy efektywności oświetlenia drogowego polegają na śledzeniu i wykorzystaniu nowych rozwiązań, takich jak:

- instalowanie w wybranych miejscach słupów kompozytowych, bardzo lekkich (waga 39 kg), których montaż nie wymaga użycia specjalistycznego sprzętu i ograniczenia ruchu - z uwagi na własności izolacyjne słupów, łatwiej i taniej może być również zapewniona ochrona przeciwporażeniowa;
- instalowanie kompozytowych lamp autonomicznych z oprawami wyposażonymi w źródła LED, także do montażu w wybranych miejscach, np. na terenach poza zasięgiem sieci (wyposażenie stanowi słup kompozytowy, oprawa z LED na wysięgniku kompozytowym lub aluminiowym, obudowa wyposażona w panel fotowoltaiczny z akumulatorem i regulatorem, turbina wiatrowa na wysięgniku kompozytowym lub aluminiowym);
- wprowadzanie nowych opraw wyposażonych w źródła LED, które mają wiele zalet (np. wysoka trwałość, nawet do 50000 godz. świecenia), ale cena ich jest jeszcze stosunkowo wysoka.

⁴ – średnia cena wyliczona z zależności: $C_{sr} = 0,636 * NT + 0,364 * WT$, z uwagi na zastosowaną taryfę dwustrefową C12b - jest to wartość uśredniona.

⁵ - czasy zwrotu poniesionych nakładów finansowych na oprawy tej samej mocy, na przestrzeni ostatnich lat, wyraźnie się skracają, m. in. z powodu sukcesywnego wzrostu cen energii elektrycznej (przykładowo dla tych samych opraw okres zwrotu nakładów w latach 2000-2002 wynosił odpowiednio: 5,42 i 3,57 lat).

Szacuje się, że dalsza modernizacja oświetlenia tj. stosowanie regulatorów mocy w lampach, które ich nie posiadają, wymiana opraw rtęciowych oraz wyeksploatowanych sodowych na oprawy wyposażone w źródła LED może przynieść w roku 2020 zmniejszenie zużycia energii elektrycznej w granicach 18÷23 MWh, co będzie przekładało się na zmniejszenie emisji dwutlenku węgla o ok. 20 Mg CO₂. Szacunkowe nakłady na realizację programu wynoszą około 1 mln zł.

7. 6 Programy promujące odnawialne źródła energii

Instalacje fotowoltaiczne

Instalacje fotowoltaiczne pozwalają wykorzystywać energię promieniowania słonecznego do produkcji energii elektrycznej. Ilość efektywnie pozyskanej energii elektrycznej jest mocno ograniczona sprawnością urządzeń. Powszechnie stosowane krzemowe ogniwa fotowoltaiczne pracują ze sprawnością rzędu kilkunastu procent, sprawność ta obniża się w miarę zużywania się ogniw PV w czasie eksploatacji. Laboratoryjnie sprawność ogniw PV jest wyznaczana w temperaturze 25°C. Ze wzrostem temperatury ogniw sprawność ich spada. Według danych od producentów, ze wzrostem temperatury wytwarzana moc elektryczna PV spada o 0,2 ÷ 0,4 procenta na każdy stopień Celsjusza powyżej 25°C.

W warunkach nasłonecznienia miasta Chojnice można przyjąć, że roczna produkcja energii elektrycznej na poziomie energii końcowej z 1 kW mocy zainstalowanej będzie wynosiła 1000 kWh, przy szacunkowych średnich nakładach inwestycyjnych wynoszących około 7000 zł/1 kW. Dla zestawu 4 paneli o mocy zainstalowanej na poziomie 1 kilowata potrzebna jest powierzchnia dachu około 6,5-7,0 m².

Analiza kosztów wytwarzania energii elektrycznej w instalacjach fotowoltaicznych wskazuje na celowość ich instalowania, ze względów technicznych i również finansowych – co jeszcze do niedawna było największym problemem tego typu rozwiązań. Aktualnie ocenia się, że na terenie miasta praktycznie brak jest instalacji fotowoltaicznych.

Aktualnie realizacja instalacji fotowoltaicznych powinna poprzedzona być wnikliwą analizą ekonomiczną, ponieważ nadal tego typu inwestycje wymagają stosunkowo wysokich nakładach inwestycyjnych. Potencjalnymi użytkownikami tych instalacji są:

- jednorodzinne budynki mieszkalne,
- obiekty użyteczności publicznej (szkoły, urzędy),
- zakłady przemysłowe.

W początkowym stadium rozbudowy można ograniczyć się do gotowych modułów, oferowanych na rynku (np. w Pomorskim Parku Naukowo Technologicznego w Gdyni).

Pozytywnym przykładem mogą tu być propozycje instalacji PV dla jednorodzinnych budynków mieszkalnych. W skład tych instalacji wchodzi źródła modułowe systemu on-grid (włączone do współpracy z siecią elektroenergetyczną na niskim napięciu – 230 V) o elektrycznych mocach zainstalowanych 3,25 kW, 5,5 kW i 10,25 kW. Mogą to być instalacje jednofazowe a także trójfazowe.

Istnieje możliwość instalacji paneli fotowoltaicznych na dachach budynków użyteczności publicznej, których moc może wynosić do 10 kW. W przypadku realizacji takiego programu, w pierwszej kolejności montaż paneli powinien się odbywać na budynku urzędu miasta, na budynkach szkół i przedszkoli. Szacowane nakłady inwestycyjne na montaż paneli mogą wynieść około 200-240 tys. zł. Takie rozwiązanie przyniosłoby dodatkowo ograniczenie zużycia energii o około 10 MWh w skali roku oraz zmniejszenie emisji o około 12 Mg CO₂.

Kolektory słoneczne

Kolektory słoneczne są urządzeniami, które mogą być zastosowane do przemiany energii słonecznej w ciepło i mogą być wykorzystane do ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej w budynkach jedno- i wielorodzinnych lub użyteczności publicznej.

Roczna gęstość promieniowania słonecznego w Polsce na płaszczyznę poziomą waha się w granicach 950÷1250 kWh/m², natomiast średnie nasłonecznienie wynosi 1 600 godzin na rok. Rejon nadmorski charakteryzuje się największą w Polsce liczbą słonecznych godzin w roku, która np. dla Chojnic wynosi w granicach 1500 h/rok, a także wysoką wartością całkowitego promieniowania słonecznego, która dochodzi w sytuacjach bardzo korzystnych nawet do 1100 kWh/m²/rok. Średnie natężenie promieniowania słonecznego dla rejonu Pomorza można przyjąć w wysokości około 950 kWh/m²/rok. Z wykresów opisujących wydajność instalacji słonecznego ogrzewania wody wskazuje, wynika, że nie celowe jest przewymiarowanie instalacji kolektorów słonecznych, ponieważ po osiągnięciu pewnej wartości powierzchni baterii kolektorów wzrost udziału energii słonecznej ulega silnemu nasyceniu, co powoduje, że każdy wzrost nakładów inwestycyjnych nie daje odpowiednio dużego przyrostu użytecznie wytworzonego ciepła, przez co zmniejsza się ekonomiczna efektywność całej instalacji. Biorąc to pod uwagę można przyjąć, że maksymalny udział ciepła słonecznego w pokryciu zapotrzebowania na ciepło w c.w.u. powinien być w przedziale od 50 do 60%. Biorąc pod uwagę także sprawność całej instalacji przygotowania ciepłej wody użytkowej, można przyjąć, że średnioroczna sprawność układu wynosi około 30÷40%, co oznacza, że w warunkach Chojnic można wykorzystać energię promieniowania słonecznego w ilości około 300÷350 kWh/m²/rok (średnio 320 kWh/m²/rok).

Średnie nakłady inwestycyjne na całą instalację dla domku jednorodzinnego, gdzie c.w.u. będzie przygotowywana dla 4 osób, wynoszą około 12÷13 tys. zł, natomiast dla większych instalacji można przyjąć, że średnie nakłady wynoszą ok. 5,0 tys. zł/1m² kolektora słonecznego. Instalacje solarne mogą być bardziej opłacalne ekonomicznie w porównaniu z instalacjami bazującymi na konwencjonalnych nośnikach energii, takich jak: energia elektryczna - szczególnie rozliczana według taryfy dziennej, olej opałowy, czy gaz LPG, natomiast nie są konkurencyjne w stosunku do ciepła otrzymanego np. z miejskiego systemu ciepłowniczego.

Preferuje się wykorzystanie termicznej konwersji energii słonecznej do ogrzewania wody użytkowej w gospodarstwach domowych i w obiektach użyteczności publicznej, ponieważ jest to najtańszy spośród wszystkich sposobów wykorzystania energii słonecznej.

W związku z powyższym w obiektach użyteczności publicznej wskazane jest stosowanie kolektorów słonecznych przy spełnieniu następujących kryteriów:

- praca obiektów w okresie największego nasłonecznienia - w okresie letnim, czyli należy rozpatrywać przedszkola, żłobki, które pracują także w okresie lata, szkoły w których mają miejsce np. obozy letnie dla dzieci i młodzieży,
- dotychczasowe przygotowanie c.w.u. jest realizowane przy wykorzystaniu energii elektrycznej, oleju opałowego, a w ostatecznej kolejności przy wykorzystaniu gazu ziemnego (w tym przypadku wymagane są dodatkowe analizy dla każdego przypadku).

Przy montażu kolektorów słonecznych np. na minimum 2 budynkach szkół, przy średniej powierzchni kolektorów na jednym obiekcie wynoszącej 25 m², całkowite nakłady inwestycyjne wyniosłyby ok. 250 tys. zł, co spowodowałoby zmniejszenie zużycia energii o ok. 18 MWh oraz zmniejszenie emisji CO₂ o około 4,5 Mg.

Pompy ciepła

Pompy ciepła mogą być instalowane do ogrzewania pomieszczeń i przygotowania ciepłej wody użytkowej lub w pracy monowalentnej - do ogrzewania pomieszczeń w wariantach zestawów urządzeń:

- 1) Jako samodzielne źródła ciepła, pokrywające pełne obciążenie odbioru, zaprojektowane na pokrycie mocy szczytowej odbioru.
- 2) Współpracujące ze źródłem szczytowym, którym może być konwencjonalny kocioł gazowy, olejowy lub bojler elektryczny. W tym przypadku pompa ciepła, lub zespół pomp ciepła pracują w podstawie obciążenia.

W wariantach projektowania źródeł ciepła z pompami ciepła można brać pod uwagę:

- a) małe pompy ciepła do zasilania pojedynczych budynków lub do zasilania pojedynczych pomieszczeń (moce od kilku do kilkunastu kW);
- b) pompy ciepła o zwiększonej (średniej) mocy cieplnej do zasilania małych osiedli mieszkaniowych, kampusów, niewielkich obiektów przemysłowych (moce do kilkuset kW), pompy ciepła współpracujące z małą lokalną siecią ciepłowniczą i z innymi źródłami ciepła;
- c) pompy ciepła o średniej lub dużej mocy cieplnej zastosowane do odzysku niskotemperaturowego ciepła odpadowego, współpracujące np. z siecią ciepłowniczą.

Dolnym źródłem ciepła może być energia pobrana z przypowierzchniowych warstw gruntu z wykorzystaniem poziomych wymienników ciepła odbierających w większości (do 80%) energię promieniowania słonecznego lub z głębokich warstw gruntu w odwiertach pionowych na głębokości od 30 do 150 metrów odbierających praktycznie w całości ciepło Ziemi (tak zwana płytką geotermia). Wymienniki poziome zajmują bardzo dużą powierzchnię gruntu. Wstępne dane szacunkowe wskazują, że dla pompy ciepła o mocy cieplnej 10 kW powierzchnia gruntu pod poziomy wymiennik gruntowy powinna mieć ok. 300÷400 m². Ponadto jest wymagane, aby na danym terenie nie było zadrzewienia oraz teren nie może być uzbrojony. Wymagania te wskazują, że pompy ciepła z poziomymi wymiennikami gruntowymi nie mogą być instalowane w terenie miejskim o gęstej zabudowie ani też w terenach przemysłowych. Wymienniki poziome są zakopywane na głębokości do 1,5 m – poniżej strefy zamarzania gruntu. Zaletą ich jest łatwe instalowanie i stosunkowo niski nakład inwestycyjny. Wadą ich w eksploatacji jest stosunkowo duża zmienność temperatury gruntu na tej głębokości, wynikająca z sezonowej zmiany nasłonecznienia. Wymienniki te można stosować w rejonach niskiej

zabudowy, gdzie jest dostępna duża i bezkolizyjna powierzchnia gruntu. Na terenach przemysłowych i zamieszkałych można instalować wymienniki pionowe w możliwie jak najgłębszych odwiertach. Na odwierty o głębokości do 30 m nie jest konieczne uzyskanie zgody z urzędu. Zgoda geologa wymagana jest dla odwiertów głębszych. W szeregu przypadkach jest wyraźny zakaz wykonywania głębokich odwiertów ze względu na strukturę geologiczną gruntu.

Przed rozpoczęciem prac projektowych konieczna jest konsultacja z geologiem, szczególnie na terenach miejskich. Zaleca się realizację poboru ciepła z odwiertów poprzez sondy, nie zaleca się instalowania poboru ciepła ze studni głębinowych. Eksploatacja takich urządzeń sprawia duże kłopoty spowodowane uniedrożnieniem porów w gruncie, to powoduje unieruchomienie pompy ciepła. Technologia użytkowania studni głębinowych jest jeszcze słabo opanowana. Wadą odwiertów głębinowych jest ich stosunkowo wysoki koszt w nakładach inwestycyjnych. We wstępnej ocenie można przyjąć, że koszt wymiennika pionowego jest półtora, a nawet dwukrotnie większy, niż koszt wymiennika poziomego. Zaletą wymienników pionowych jest stabilna temperatura gruntu w przedziale całego roku. Temperatura ustala się na głębokości 18 metrów na poziomie 10°C i poniżej tej głębokości jest stała przez cały rok. To powoduje stabilną pracę pompy ciepła i niezmienną wartość współczynnika wydajności. W tym przypadku, także potrzebny jest odpowiedni teren, gdyż minimalna odległość pomiędzy otworami powinna wynosić 4 m, a optymalnie powinno to być nie mniej niż 10 m w celu umożliwienia prawidłowej regeneracji gruntu.

Współczynnik efektywności pomp ciepła, charakteryzujący ich sprawność, czyli stosunek ilości ciepła wydzielonego w górnym źródle ciepła do pracy dostarczonej do sprężarki, jest tym większy im niższa jest temperatura górnego źródła ciepła. Przykładowo dla temperatury w instalacji grzewczej +35°C i temperatury dolnego źródła 0°C współczynnik efektywności wynosi 4,3, natomiast dla temperatury w instalacji grzewczej +50°C i temperatury dolnego źródła 0°C współczynnik efektywności wynosi 2,8, co jednoznacznie wskazuje, że pompy ciepła powinny być stosowane przy instalacjach centralnego ogrzewania niskotemperaturowych, np. przy ogrzewaniu podłogowym. W przypadku zastosowania pomp ciepła w instalacjach wysokotemperaturowych (tradycyjnych, grzejnikowych), celowe jest rozpatrzenie stosowania pomp ciepła jako źródła ciepła pierwszego stopnia, gdzie następuje wstępny podgrzew czynnika grzewczego, natomiast drugim stopniem byłyby inne urządzenia.

Dolne źródło ciepła (grunt, powietrze, wody gruntowe lub powierzchniowe) powinno mieć możliwie najwyższą temperaturę.

W związku z powyższym, w rozwiązaniach technicznych instalacji wewnętrznych centralnego ogrzewania budynków zasilanych pompami ciepła należy stosować jak najniższe temperatury, a nawet stosować ogrzewanie podłogowe o temperaturze czynnika grzejnego np. 35÷40 °C, co determinuje stosowanie pomp ciepła w nowo budowanych budynkach, gdyż, często modernizacja instalacji wewnętrznych c.o. dodatkowo zwiększa nakłady inwestycyjne i może spowodować nieopłacalność ekonomiczną stosowania pomp ciepła.

Elektrownie wiatrowe

Małe elektrownie wiatrowe mogą pracować samodzielnie lub mogą współpracować z instalacjami fotowoltaicznymi w układzie multienergetycznym. Mogą być montowane przy

budynkach na masztach przymocowanych do konstrukcji budynku lub na masztach wolnostojących. Im jest większa moc znamionowa elektrowni wiatrowej, tym jest większa średnica wirnika turbiny i należy ją montować na odpowiednio wyższym maszcie.

Elektrownie o mocy poniżej 1 kW można montować na masztach o wysokości do 10 metrów i mogą to być maszty przymocowane do ściany budynku. Gdy moc elektrowni jest większa, wówczas wskazane jest stosowanie masztów wolnostojących.

W gęstej zabudowie zastosowanie małych elektrowni wiatrowych jest i powinno być ograniczone. Ograniczenia te w znacznej mniejszym stopniu dotyczy terenów przemysłowych.

8. Możliwe ograniczenie emisji dwutlenku węgla do atmosfery w perspektywie roku 2020

8.1 Inwentaryzacja źródeł emisji CO₂ w sektorach ciepłownictwa, paliw gazowych i transportowym w roku 2020

Zapotrzebowanie odbiorców zlokalizowanych na terenie miasta Chojnice, w perspektywie roku 2020, na energię końcową, na potrzeby grzewcze (c.o. - centralne ogrzewanie; c.w. - wentylacja; c.w.u. - ciepła woda użytkowa; c.p.b. - ciepło na potrzeby bytowe) oraz na paliwa napędowe w podziale na odbiorców z sektorów budownictwa, użyteczności publicznej, usług i handlu oraz przemysłu, przedstawia Tabela 8-1.

Zużycie paliw pierwotnych i nośników energii, na terenie miasta Chojnice, w perspektywie roku 2020, na potrzeby grzewcze (c.o., c.w., c.w.u., c.p.b.) i sektora transportowego (paliwa napędowe), w przypadku realizacji założeń przedstawionych w planie gospodarki niskoemisyjnej będzie wynosiło w granicach 3200÷3240 TJ (889÷900 GWh).

Zużycie paliw pierwotnych i nośników energii w podziale na grupy odbiorców i rodzaj paliwa przedstawia

Tabela 8-2.

8.2 Struktura paliw i nośników energii pierwotnej w perspektywie roku 2020

Strukturę paliw i nośników energii pierwotnej dla miasta Chojnice w perspektywie roku 2020, w podziale na 3 sektory (sektory: ciepłownictwa, paliwa gazowych i transportu) oraz w podziale na 4 sektory (sektory: ciepłownictwa, paliwa gazowych, transportu i elektroenergetyczny) przedstawia Tabela 8-3, natomiast graficznie rysunek 8.1.

Tabela 8-1 Zapotrzebowanie odbiorców na energię końcową na potrzeby grzewcze i paliw napędowych w perspektywie roku 2020

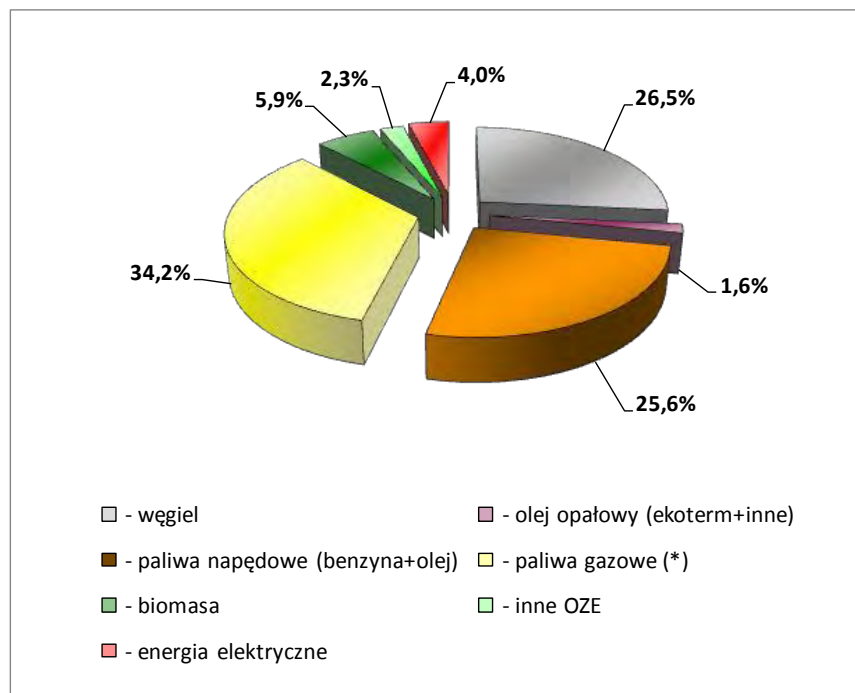
Bilans potrzeb grzewczych (c.o.+c.w.) - 2020		Budownictwo		Ob. użyteczności publicznej	Obiekty usług-handlowe	Obiekty przemysłowe	Turystyka (wczasowicze)	Tranzyt
		wielorodz.	jednorodz.					
Zapotrzebowanie na ciepło								
Zapotrzebowanie na energię końcową	[MWh/rok]	170 028	189 069	48 908	61 982	92 921		
	[GJ/a]	612 100	680 648	176 068	223 137	334 516		
Energia końcowa - budownictwo mieszkaniowe	[MWh/rok]	359 097						
	[GJ/a]	1 292 748						
Energia końcowa - inne obiekty	[MWh/rok]	203 811						
	[GJ/a]	733 721						
Energia końcowa łącznie	[MWh/rok]	562 908						
	[GJ/a]	2 026 468						
Bilans potrzeb c.w.u. - 2020		Mieszkańcy budynków		Obiekty	usługi	Obiekty	Turystyka	
		wielorodz.	jednorodz.	użył. Publicznej	handel	przemysłowe	(wczasowicze)	
Zapotrzebowanie na energię końcową na c.w.u.	[MWh/rok]	30 380	21 499	127,3	190,4	0,0	256,3	
	[GJ/a]	109 367	77 395	458,2	685,4	0,0	922,7	
Łącznie energia końcowa - tylko mieszkańcy	[MWh/rok]	51 878						
	[GJ/a]	186 762						
Łącznie energia końcowa łącznie	[MWh/rok]	52 452						
	[GJ/a]	188 828						
Bilans potrzeb bytowych - 2020		Mieszkańcy budynków		wczasowicze	pracownicy			
		wielorodz.	jednorodz.		(inne osoby)			
Zapotrzebowanie na en. końcową na p. bytowe	[MWh/rok]	10 052	7 131	77	170			
	[GJ/a]	36 187	25 671	276	612			
Łącznie energia końcowa - tylko mieszkańcy	[MWh/rok]	17 183						
	[GJ/a]	61 858						
Energia końcowa łącznie	[MWh/rok]	17 430						
	[GJ/a]	62 747						
BILANS POTRZEB CIEPLNYCH GMINY ŁĄCZNIE	[MWh/rok]	632 790						
	[GJ/a]	2 278 044						
Redukcja energii finalnej w latach 2014-2020	[MWh/rok]	80 756						
	[GJ/a]	290 720						
Bilans paliw napędowych - 2020		Mieszkańcy budownictwa		Jednostki	Usługi	Przemysł	Turystyka	Tranzyt
		wielorodz.	jednorodz.	użył. publicznej	handel			
Energia w paliwach napędowych	[MWh/rok]	98 658	69 988	270	35 976	9 891	141	12 339
	[GJ/a]	355 170	251 959	971	129 513	35 607	506	44 422
Energia w paliwach napędowych łącznie	[MWh/rok]	227 263						
	[GJ/a]	818 148						

Tabela 8-2 Zużycie paliw i nośników energii w perspektywie roku 2020

Bilans paliw pierwotnych i nośników energii - 2020		Budownictwo		Ob. użyteczności publicznej	Obiekty usług-handlowe	Obiekty przemysłowe	Turystyka (wczasowicze)	Tranzyt
		wielorodzinne	jednorodzinne					
Bilans potrzeb grzewczych - c.o.								
- węgiel	[GJ/rok]	299 161	251 845	64 123	56 125	129 835		
- olej opałowy + inne paliwa	[GJ/rok]	12 220	13 466	4 092	5 787	14 459		
- paliwa gazowe (przeliczone na gaz ziemny)	[GJ/rok]	264 775	336 638	92 749	144 687	153 265		
- biomasa	[GJ/rok]	77 823	33 664	12 736	7 761	35 379		
- inne OZE	[GJ/rok]	12 220	40 397	6 820	5 787	0		
- energia elektryczne	[GJ/rok]	4 073	6 733	6 820	11 575	14 459		
Łącznie:	[GJ/rok]	670 273	682 742	187 339	231 723	347 397		
Bilans potrzeb c.w.u.								
		wielorodzinne	jednorodzinne	Ob. użyt. publiczne	Ob. usł.-handlowe	Ob. przemysłowe	wczasowicze	
- węgiel	[GJ/rok]	38 821	5 418	39	41		108	
- olej opałowy + inne paliwa	[GJ/rok]	0	0	0	33		25	
- paliwa gazowe (przeliczone na gaz ziemny)	[GJ/rok]	34 647	34 054	119	144		208	
- biomasa	[GJ/rok]	10 359	6 192	7	20		15	
- inne OZE (kolektory)	[GJ/rok]	3 080	5 418	30	0		0	
- energia elektryczne	[GJ/rok]	33 108	26 314	275	458		598	
Łącznie:	[GJ/rok]	120 015	77 395	470	696		953	
Bilans potrzeb bytowych								
		wielorodzinne	jednorodzinne	Ob. użyt. publiczne	inne osoby	Ob. przemysłowe	wczasowicze	
- węgiel	[GJ/rok]	1 086	1 027		0		0	
- olej opałowy + inne paliwa	[GJ/rok]	0	0		0		0	
- paliwa gazowe (przeliczone na gaz ziemny)	[GJ/rok]	18 094	14 119		153		83	
- biomasa	[GJ/rok]	1 086	2 310		0		0	
- energia elektryczne	[GJ/rok]	15 922	8 215		459		194	
Łącznie:	[GJ/rok]	36 187	25 671		612		276	
Bilans paliw napędowych								
		wielorodzinne	jednorodzinne	obiekty uz. publ.	Usługi+ handel	przemysł	wczasowicze	Tranzyt
- benzyna	[GJ/rok]	244 455	173 417	477	46 647	3 578	158	23 967
- olej napędowy	[GJ/rok]	110 715	78 542	494	82 866	32 029	348	20 455
Łącznie:	[GJ/rok]	355 170	251 959	971	129 513	35 607	506	44 422
Bilans paliw i nośników energii łącznie								
		wielorodzinne	jednorodzinne	obiekty uz. publ.	Usługi+ handel	przemysł	wczasowicze	Tranzyt
- węgiel	[GJ/rok]	339 070	258 290	64 160	56 170	129 840	110	
- olej opałowy (ekoterm+inne)	[GJ/rok]	12 220	13 470	4 090	5 820	14 460	20	
- paliwa napędowe (benzyna+olej napędowy)	[GJ/rok]	355 170	251 960	970	129 510	35 610	510	44 422
- paliwa gazowe (przeliczone na gaz ziemny)	[GJ/rok]	317 520	384 810	92 870	144 980	153 260	290	
- biomasa	[GJ/rok]	89 270	42 170	12 740	7 780	35 380	10	
- inne OZE	[GJ/rok]	15 300	45 810	6 850	5 790	0	0	
- energia elektryczne	[GJ/rok]	53 100	41 260	7 100	12 490	14 460	790	
Łącznie:	[GJ/rok]	1 181 650	1 037 770	188 780	362 540	383 010	1 730	44 422
	[GJ/rok]	3 199 902						

Tabela 8-3 Strukturę paliw i nośników energii pierwotnej dla miasta Chojnice w perspektywie roku 2020

Struktura paliw i nośników energii pierwotnej		3 sektory: ciepłownictwa, paliwa gazowe i transport		4 sektory: ciepłownictwa, en-el, paliwa gazowe i transport	
- węgiel	[GJ/rok]	847 630	26,49%	847 630	25,66%
- olej opałowy (ekoterm+inne)	[GJ/rok]	50 080	1,57%	50 080	1,52%
- paliwa napędowe (benzyna+olej)	[GJ/rok]	818 150	25,57%	818 150	24,77%
- paliwa gazowe (*)	[GJ/rok]	1 093 730	34,18%	1 093 730	33,11%
- biomasa	[GJ/rok]	187 350	5,85%	187 350	5,67%
- inne OZE	[GJ/rok]	73 750	2,30%	73 750	2,23%
- energia elektryczne	[GJ/rok]	129 200	4,04%	232 790	7,05%
Łącznie:	[GJ/rok]	3 199 890	100,0%	3 303 480	100,0%
(*) - paliwa gazowe przeliczone na gaz ziemny					

8.3 Emisja dwutlenku węgla w perspektywie roku 2020

Przeprowadzone obliczenia dotyczące wielkości przewidywanej emisji dwutlenku węgla w perspektywie roku 2020 ze źródeł energetycznych, tj. źródeł pochodzących z sektorów: ciepłownictwa, paliw gazowych, elektroenergetyki oraz z sektora transportu, wskazują na blisko 71% udział sektorów energetycznych (produkujących ciepło na potrzeby grzewcze i technologiczne) w łącznym bilansie emisji CO₂ na terenie miasta.

Wyniki obliczeń bilansu emisji dwutlenku węgla dla roku 2020 ilustruje Tabela 8-4 oraz graficznie rys. 8.2. w podziale na sektory mające wpływ na wielkość emisji. Dodatkowo rysunek 8.3 ilustruje strukturę odbiorców mającą wpływ na emisję w roku 2020.

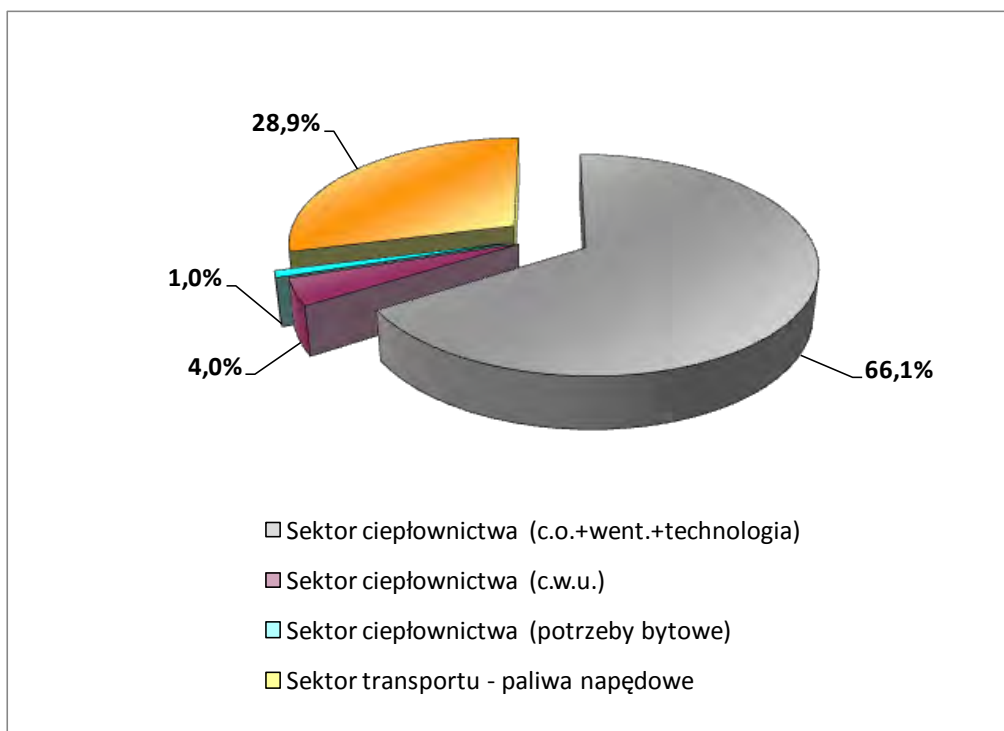
W perspektywie roku 2020, w bilansie emisji CO₂, obniżył się udział sektorów energetycznych – nastąpiło znaczne obniżenie udziału tych sektorów w łącznej emisji CO₂ na terenie miasta, stosunku do roku bazowego 2014, z 76,5% do 71,1%. Pozostała emisja CO₂ w wysokości ok. 29% przypada na sektor transportu – udział tego sektora zdecydowanie zwiększył się (wzrost z poziomu 23,5% do 28,9%), co jest wynikiem założonego stałego wzrostu poziomu życia mieszkańców i w konsekwencji również zwiększonej liczby pojazdów samochodowych.

Tabela 8-4 Bilans emisji dwutlenku węgla w perspektywie roku 2020

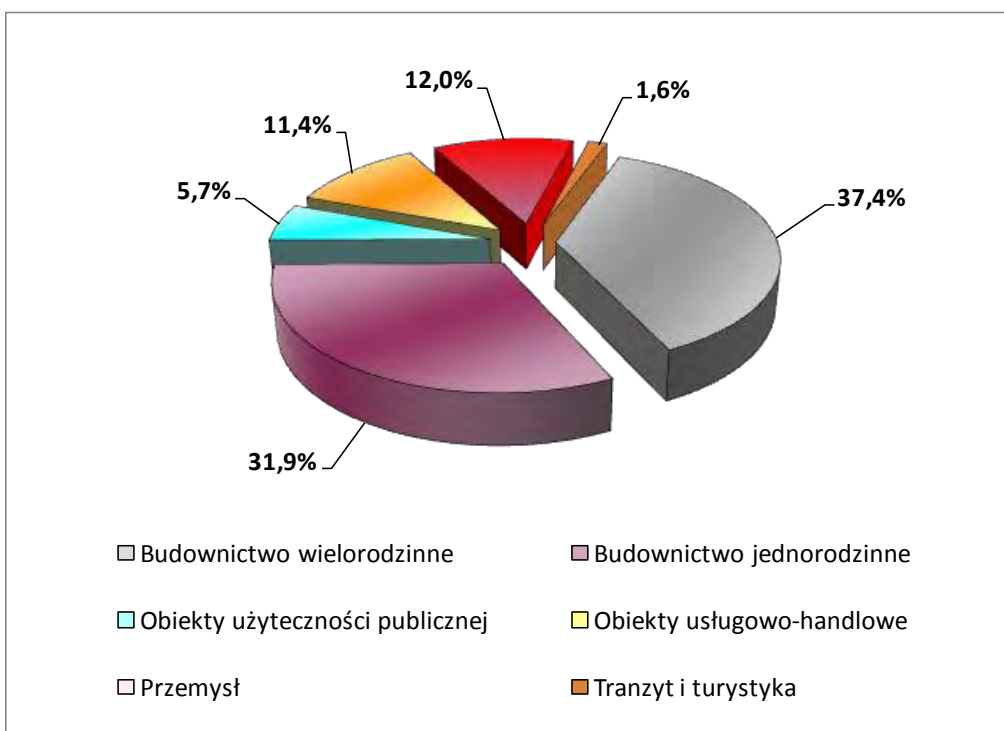
Bilans emisji CO ₂ - rok 2020		Mieszkańcy budownictwa		Ob. użyteczności publicznej	Obiekty usług-handlowe	Obiekty przemysłowe	wczasowicze	Tranzyt
		wielorodz.	jednorodz.					
Sektor ciepłownictwa (c.o.+went.+technologia)	[Mg/rok]	43 758,1	43 419,2	11 496,5	13 769,2	21 803,1	-	-
Sektor ciepłownictwa (c.w.u.)	[Mg/rok]	5 578,1	2 409,4	10,3	14,3	0,0	23,5	-
Sektor ciepłownictwa (potrzeby bytowe)	[Mg/rok]	1 111,9	884,5		8,5	0,0	4,6	-
Sektor transportu - paliwa napędowe	[Mg/rok]	25 516,9	18 101,7	69,7	9 283,5	2 547,7	36,3	3 188,2
Bilans poszczególnych odbiorców	[Mg/rok]	75 965,0	64 815,0	11 576,4	23 075,6	24 350,8	64,4	3 188,2
Emisja łącznie	[Mg/rok]	203 035,4						
Udział sektorów energetycznych w bilansie emisji CO₂ - rok 2020	[Mg/rok]	[%]						
Sektor ciepłownictwa (c.o.+went.+technologia)	134 246	66,1%						
Sektor ciepłownictwa (c.w.u.)	8 036	4,0%						
Sektor ciepłownictwa (potrzeby bytowe)	2 010	1,0%						
Sektor transportu - paliwa napędowe	58 744	28,9%						
Łącznie:	203 035	100,0%						
Udział poszczególnych odbiorców w bilansie emisji CO₂ - rok 2020	[Mg/rok]	[%]						
Budownictwo wielorodzinne	75 965	37,4%						
Budownictwo jednorodzinne	64 815	31,9%						
Obiekty użyteczności publicznej	11 576	5,7%						
Obiekty usługowo-handlowe	23 076	11,4%						
Przemysł	24 351	12,0%						
Tranzyt i turystyka	3 253	1,6%						
Łącznie:	203 035	100,0%						

Rys. 8.2. Udział sektorów w bilansie emisji w perspektywie roku 2020

Rys. 8.3. Struktura odbiorców w bilansie emisji w perspektywie roku 2020

8. 4 Możliwość ograniczenia emisji dwutlenku węgla w perspektywie roku 2020

Realizując szereg działań, określanych również, jako działania na rzecz zrównoważonej gospodarki niskoemisyjnej, w tym realizując :

- działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej – głównie poprzez konwersję wyeksploatowanych źródeł ciepła (opalone węglem) na źródła niskoemisyjne i odnawialne;
- programy pełnej termomodernizacji budynków (uwzględniającej zarówno docieplenia i modernizację źródeł ciepła, jak również modernizację instalacji grzewczych z uwzględnieniem rekuperacji energii);
- wdrażanie odnawialnych źródeł energii;
- programy budownictwa niskoenergetycznego i pasywnego;
- wprowadzanie automatycznej regulacji i nadzoru w lokalnych systemach elektroenergetycznych (projekty typu smart grid);
- budowę lokalnych małych systemów zaopatrzenia w ciepło i energię elektryczną (tzw. mikro „wyspy energetyczne”),

możemy znacząco ograniczyć emisję zanieczyszczeń do środowiska, w tym przede wszystkim emisję dwutlenku węgla do atmosfery.

Przeprowadzone obliczenia wykazały, że możliwe jest obniżenie emisji CO₂ w odniesieniu do roku bazowego, tj. 2014, w następujących wielkościach:

- w perspektywie do roku 2020 - obniżenie o 11,36%, tj. o ponad 26,0 tys. Mg CO₂,
- w perspektywie do roku 2030 - obniżenie o 17,81%, tj. o ponad 40,8 tys. Mg CO₂.

Wyniki obliczeń możliwej redukcji emisji dwutlenku węgla (CO₂) oraz redukcji energii finalnej w perspektywie do roku 2020 ilustruje tabela 8.5, natomiast w tabeli 8.6 dodatkowo przedstawiono wyniki redukcji emisji CO₂ oraz możliwą redukcję energii finalnej w perspektywie roku 2020 i w perspektywie do roku 2030.

Tabela 8-5 Możliwa redukcja emisji dwutlenku węgla oraz redukcja zużycia energii finalnej w perspektywie roku 2020

Bilans emisji CO2	Rok bazowy 2014		Rok 2020	
	[Mg/rok]	[%]	[Mg/rok]	[%]
Sektor ciepłownictwa (c.o.+c.went+c.techn)	163 672	71,5%	134 246	66,1%
Sektor ciepłownictwa (c.w.u.)	9 435	4,1%	8 036	4,0%
Sektor ciepłownictwa (potrzeby bytowe)	2 015	0,9%	2 010	1,0%
Sektor transportu - paliwa napędowe	53 925	23,5%	58 744	28,9%
Bilans poszczególnych odbiorców	229 047	100,0%	203 035	100,0%
Obniżenie emisji w latach 2014-2020	26 011	11,36%		
Obniżenie emisji w latach 2014-2030	40 795	17,81%		
Wskaźniki	[MWh/rok]	[%]	[MWh/rok]	[%]
Zużycie energii finalnej w latach 2014-2020	955 896	-	888 862	-
Redukcja zużycia en finalnej w latach 2014-2020	67 034	7,01%		
Udział energii z OZE w latach 2014-2030	46 258	4,73%	74 187	8,08%
Wskaźnik wzrostu energii pochodzącej z OZE - lata 2015 do 2020	27 929	60,38%		

Tabela 8-6 Możliwa redukcja emisji dwutlenku węgla oraz redukcja zużycia energii finalnej w perspektywie lat 2020 i 2030

Bilans emisji CO ₂	Rok bazowy 2014		Rok 2020		Rok 2030	
	[Mg/rok]	[%]	[Mg/rok]	[%]	[Mg/rok]	[%]
Sektor ciepłownictwa (c.o.+c.went+c.techn)	163 672	71,5%	134 246	66,1%	116 214	61,7%
Sektor ciepłownictwa (c.w.u.)	9 435	4,1%	8 036	4,0%	7 517	4,0%
Sektor ciepłownictwa (potrzeby bytowe)	2 015	0,9%	2 010	1,0%	2 031	1,1%
Sektor transportu - paliwa napędowe	53 925	23,5%	58 744	28,9%	62 491	33,2%
Bilans poszczególnych odbiorców	229 047	100,0%	203 035	100,0%	188 252	100,0%
Obniżenie emisji w latach 2014-2020	26 011	11,36%				
Obniżenie emisji w latach 2014-2030	40 795	17,81%				
Wskaźniki	[MWh/rok]	[%]	[MWh/rok]	[%]	[MWh/rok]	[%]
Zużycie energii finalnej w latach 2014-2020	955 896	-	888 862	-	840 472	-
Redukcja zużycia en finalnej w latach 2014-2020	67 034	7,01%				
Redukcja zużycia en finalnej w latach 2014-2030	115 424	12,07%				
Udział energii z OZE w latach 2014-2030	46 258	4,73%	74 187	8,08%	83 815	9,57%
Wskaźnik wzrostu energii pochodzącej z OZE - lata 2015 do 2020	27 929	60,38%				
Wskaźnik wzrostu energii pochodzącej z OZE - lata 2015 do 2030	37 556	81,19%				

9. Strategia i harmonogram działań objętych planem gospodarki niskoemisyjnej w perspektywie roku 2020

Celem strategicznym na rok 2020 jest ograniczenie poziomu emisji dwutlenku węgla o minimum 11,4% w stosunku do roku bazowego (2014).

Zakładana redukcja emisji CO₂ w 2020 roku w odniesieniu do poziomu bazowego wynosi 26 011 Mg/rok.

Cel ten można zrealizować poprzez systemowe działania władz samorządowych w zakresie zwiększenia efektywności wykorzystania energii, wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz edukacji społecznej.

9.1 Krótko i średnioterminowe działania

Osiągnięcie założonego celu strategicznego jest możliwe poprzez realizację konkretnych działań w wyznaczonym okresie czasowym tj. do 2020 roku. W tej perspektywie planuje się zrealizować następujące działania:

❖ **Poprawa efektywności energetycznej oraz rozwój OZE w Chojnicko - Człuchowskim Miejskim Obszarze Funkcjonalnym - termomodernizacja budynków użyteczności publicznej** (Projekt planowany do realizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020), w tym w szczególności:

- Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi im. Juliana Rydzkowskiego – termomodernizacja z uwzględnieniem OZE,
- Szkoła Podstawowa nr 3 im. Pamięci Kolejarzy Chojnickich, ul. Dworcowa 6 – termomodernizacja z uwzględnieniem OZE,
- Gimnazjum nr 1 im. Jana Pawła II – instalacje OZE,
- Gimnazjum nr 2, ul. Szpitalna 3 – instalacje OZE,
- Szkoła Podstawowa nr 5 im. Jarosza Hieronima Derdowskiego – instalacje OZE,
- Zespół Szkół nr 7 w Chojnicach - termomodernizacja z uwzględnieniem OZE,
- Urząd Miejski w Chojnicach – termomodernizacja z uwzględnieniem OZE, modernizacja oświetlenia,
- Budynek klubowy przy Stadionie Miejskim Chojnice – instalacje OZE,
- Budynek klubowy przy Stadionie „Kolejarz” – instalacje OZE, modernizacja oświetlenia
- Budynek Wszechnicy Chojnickiej – instalacje OZE, modernizacja oświetlenia,
- Centrum Park Chojnice Sp. z o.o. - instalacje OZE,

- Schronisko dla Nieletnich, ul. Igielska 8, 89-600 Chojnice - termomodernizacja z uwzględnieniem OZE, modernizacja oświetlenia
- Katolicka Szkoła Podstawowa z Oddziałami Przedszkolnymi im. Piotra Dunina, ul. Grunwaldzka 1, 89-600 Chojnice – termomodernizacja.
- ❖ **Utworzenie transportowych węzłów integrujących wraz ze ścieżkami pieszo-rowerowymi i rozwojem sieci publicznego transportu zbiorowego na terenie Chojnicko-Człuchowskiego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego** (Projekt planowany do realizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020), **w tym w szczególności:**
  - Modernizacja budynku dworca kolejowego w Chojnicach wraz z infrastrukturą ekologiczną (Parkingi, systemy rowerowe, tabor samochodowy),
  - połączenie infrastruktury dworcowej ścieżkami rowerowymi z główną arterią komunikacyjną miasta Chojnice oraz z centrum miasta,
- ❖ **Poprawa efektywności energetycznej oraz rozwój OZE w Chojnicko – Człuchowskim Miejskim Obszarze Funkcjonalnym – modernizacja oświetlenia zewnętrznego** (Projekt planowany do realizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020), **w tym w szczególności:**
  - modernizacja instalacji oświetlenia Szpitala Specjalistycznego im. J. K. Łukowicza.
- ❖ wymiana źródeł światła w obiektach użyteczności publicznej wraz z modernizacją instalacji oświetleniowej wewnętrznej,
- ❖ kontynuacja budowy ścieżek rowerowych,
- ❖ promocja postaw i działań proekologicznych – wydawanie materiałów promocyjnych (folderów i plakatów), artykuły w lokalnej prasie i organizacja festynów ekologicznych,
- ❖ promocja postaw i działań proekologicznych, zwiększenie świadomości ekologicznej uczniów – organizacja konkursów we wszystkich szkołach zlokalizowanych na terenie miasta.

9.2 Długoterminowe działania ograniczające emisję CO₂ w perspektywie roku 2020

Miasto Chojnice poprzez opracowanie Planu gospodarki niskoemisyjnej podejmie wszelkie działania zmierzające do poprawy jakości powietrza na jej obszarze, a w szczególności do:

- ❖ redukcji emisji gazów cieplarnianych,
- ❖ zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- ❖ redukcji zużycia energii finalnej poprzez podniesienie efektywności energetycznej.

Cele te będą przyświecać miastu nie tylko do 2020 roku, ale i w dalszej perspektywie czasu. Realizacja założeń długoterminowych będzie możliwa dzięki podejmowaniu konkretnych działań ukierunkowanych na poprawę jakości powietrza. Do kluczowych zadań należy zaliczyć:

- kompleksową termomodernizację budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych,
- zapewnienie bezpieczeństwa dostaw ciepła i energii elektrycznej na terenie miasta poprzez remonty i modernizacje istniejących urządzeń sieciowych,
- modernizację technologii służących do ogrzewania budynków i wykorzystanie instalacji ekologicznych,
- propagowanie oraz wspieranie wykorzystania energii odnawialnej (w szczególności instalacje słoneczne i pompy ciepła),
- modernizację oświetlenia ulicznego, w tym z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
- budowę ścieżek rowerowych i propagowanie transportu rowerowego,
- właściwe planowanie przestrzeni urbanistycznej,
- podejmowanie działań promujących wszelkie sposoby redukcji emisji CO₂ oraz podniesienie efektywności energetycznej, a także stosowanie technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii.

Wszystkie te działania powinny być odpowiednio skoordynowane, co pozostaje w gestii władz miasta. Jednak w ich realizację powinni być zaangażowani wszyscy interesariusze Planu gospodarki niskoemisyjnej, a w szczególności:

- mieszkańcy miasta Chojnice,
- przedsiębiorstwa funkcjonujące na terenie miasta (przede wszystkim przedsiębiorstwa energetyczne, komunalne, wodno-kanalizacyjne),
- wspólnoty mieszkaniowe,
- instytucje oświatowe, kulturalne, zdrowotne,
- organizacje społeczne i pozarządowe.

9.3 Organizacja planowanych zadań

Wdrażanie postanowień Planu gospodarki niskoemisyjnej jest działaniem kluczowym, które doprowadzić ma do realizacji celów i osiągnięcia założonych efektów. Jest to proces pracochłonny, wymagający zaplanowania w czasie i przy dostępnych zasobach kadrowych i finansowych. Jednocześnie jest to najbardziej skomplikowana faza działań zarówno pod względem technicznym, jak i finansowym.

Przygotowanie i realizacja niniejszego Planu leży w gestii miasta Chojnice, do którego zadań należą wszystkie sprawy o znaczeniu lokalnym wykonywane w celu zaspakajania potrzeb mieszkańców miasta. Generalną odpowiedzialność za skuteczne opracowanie i wdrożenie Planu, z racji zajmowanego stanowiska, ponosi Burmistrz Chojnic. Burmistrz powierza kompetencje wykonawcze pracownikom Urzędu Miasta, którzy posiadają wiedzę i doświadczenie.

W strukturze Urzędu Miasta w Chojnicach, może zostać wyodrębniony zespół odpowiedzialny za przygotowanie i wdrażanie Planu gospodarki niskoemisyjnej, w tym za wdrożenie zadań określonych w planie.

Praca Zespołu powinna się odbywać w oparciu o regulamin wewnętrzny zatwierdzony przez władze miasta. Proponowany zakres zadań członków Zespołu na etapie wdrażania Planu ujęto w poniższej tabeli.

Tabela 9-1 Proponowany podział obowiązków członków zespołu

Lp.	Stanowisko	Zakres obowiązków
1.	Koordinator Projektu	<ul style="list-style-type: none"> – kierowanie i nadzorowanie całokształtem prac Zespołu, – nadzór oraz delegowanie bezpośrednich poleceń do osób odpowiedzialnych za wszystkie obszary zarządzania projektem, – zapewnienie ciągłości realizowanych prac nad projektem, – zwoływanie w miarę potrzeb spotkań roboczych Zespołu, – kontakt z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, – nadzór nad wypełnianiem obowiązków miasta wynikających z umowy o dofinansowanie, – nadzór nad właściwą i terminową realizacją projektu, w tym analiza postępu rzeczowego i finansowego realizacji projektu w oparciu o zapisy umowy o dofinansowanie, – weryfikacja zgodności ponoszonych wydatków objętych wnioskiem o płatność z umową o dofinansowanie, – nadzór nad realizacją zadań promocyjnych i informacyjnych w ramach projektu, – nadzór nad prawidłowym kwalifikowaniem kosztów związanych z realizacją projektu, – nadzór nad realizacją trwałości projektu w okresie 5 lat od jego zakończenia, – nadzór nad wdrażaniem Planu gospodarki niskoemisyjnej miasta Chojnice.
2.	Koordinator merytorycznej realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> – nadzór nad realizacją merytoryczną projektu zgodnie z umową o dofinansowanie i zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa krajowego i wspólnotowego, w tym przepisami dotyczącymi konkurencji, pomocy publicznej, udzielania zamówień publicznych, ochrony środowiska, a także zasadami polityki równych szans i wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju, – bezpośredni kontakt z wykonawcą zamówień w ramach projektu, – przygotowywanie i przeprowadzanie postępowań mających na celu wyłonienie wykonawców zgodnie ze stosowanymi przepisami prawa oraz wytycznymi POIŚ, – nadzór nad realizacją zawartych umów z wykonawcami, odbiór wykonanego przedmiotu zamówienia, weryfikacja zgodności

		<p>wykonywanych usług, za które jest dokonywana płatność z zawartą umową z wykonawcą,</p> <ul style="list-style-type: none"> – nadzór nad przygotowaniem i udostępnieniem dokumentów związanych z realizacją projektu, niezbędnych do sporządzenia wniosków o płatność i rozliczenia projektu, – nadzór nad prowadzeniem odpowiedniej dokumentacji dotyczącej realizowanych zamówień, w tym nad przygotowaniem rozliczeń rzeczowych i finansowych inwestycji, – nadzór nad realizacją działań zmierzających do wdrożenia Planu Gospodarki Niskoemisyjnej miasta Chojnice.
3.	Członek Zespołu w zakresie merytorycznej realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> – realizacja merytoryczna projektu zgodnie z umową o dofinansowanie i zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa krajowego i wspólnotowego, w tym przepisami dotyczącymi konkurencji, pomocy publicznej, udzielania zamówień publicznych, ochrony środowiska oraz polityki równych szans oraz wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju, – bezpośredni kontakt z wykonawcą zamówień w ramach projektu, – przygotowywanie i przeprowadzenie postępowań w celu udzielenia zamówienia publicznego, sporządzanie informacji dotyczącej wyboru najkorzystniejszej oferty, sporządzanie umów o zamówienie publiczne zgodnie ze stosowanymi przepisami prawa oraz wytycznymi POIiŚ. – odbiór wykonanego przedmiotu zamówienia, weryfikacja zgodności wykonywanych usług, za które jest dokonywana płatność z zawartą umową z wykonawcą, – przygotowanie i udostępnienie dokumentów związanych z realizacją projektu niezbędnych do sporządzania wniosków o płatność i rozliczenia projektu, – prowadzenie odpowiedniej dokumentacji dotyczącej realizowanych zamówień, w tym przygotowanie rozliczeń rzeczowych i finansowych inwestycji, – realizacja działań zmierzających do podjęcia przez Radę Miejską Uchwały o przyjęciu do Wieloletniej Prognozy Finansowej inwestycji wynikających z opracowanego Planu, – przechowywanie bazy danych informacji utworzonej w ramach realizacji projektu, – realizacja działań zmierzających do zapewnienia trwałości projektu w okresie 5 lat od jego zakończenia.
4.	Członek Zespołu w zakresie wsparcia w dziedzinie ochrony środowiska	<ul style="list-style-type: none"> – konsultacje i opinie do realizacji merytorycznej projektu w zakresie spójności z programem ochrony środowiska, planami ochrony powietrza, – ocena i opinia o inwentaryzacji emisji gazów cieplarnianych z obszaru miasta, – konsultacje w zakresie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.
5.	Członek Zespołu w zakresie wsparcia przeprowadzenia procedury udzielenia zamówień publicznych	<ul style="list-style-type: none"> – konsultacje i opinie do przygotowywanych i przeprowadzanych postępowań w mających na celu wyłonienie wykonawców, informacji dotyczącej wyboru najkorzystniejszej oferty, umów z wykonawcami zgodnie ze stosowanymi przepisami prawa oraz wytycznymi POIiŚ.
6.	Członek Zespołu ds. obsługi finansowo-księgowej	<ul style="list-style-type: none"> – prowadzenie odrębnej ewidencji księgowej dla projektu, w tym wprowadzenie do polityki rachunkowości odpowiednich regulacji umożliwiających identyfikację wszystkich operacji związanych z projektem zgodnie z wytycznymi Programu Operacyjnego, – zapewnienie prawidłowości i terminowości rozliczeń finansowych

		<p>w ramach projektu,</p> <ul style="list-style-type: none"> – dokonywanie księgowania operacji związanych z projektem, – przygotowanie i udostępnienie dokumentów finansowo-księgowych niezbędnych do sporządzania wniosków o płatność i rozliczenia projektu.
7.	Wszyscy członkowie Zespołu	<ul style="list-style-type: none"> – raportowanie Koordynatorowi Projektu wszelkich kwestii mogących wpłynąć na zagrożenie prawidłowej realizacji projektu w celu uzgodnienia odpowiednich działań zaradczych lub korygujących, – udostępnienie wszelkich informacji zgromadzonych w toku prac związanych z realizacją projektu na polecenie Koordynatora Projektu, – archiwizacja wszelkich dokumentów związanych z realizacją projektu w okresie do 3 lat od zamknięcia PO IiŚ (zgodnie z postanowieniami art. 90 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 oraz art. 19 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1828/2006), – informowanie Koordynatora Projektu o wszelkich nieprawidłowościach i sytuacjach mogących mieć istotny wpływ na jego dalszy przebieg.

Prawidłowe wdrożenie wymagać będzie zaangażowania wielu struktur miejskich, jak również instytucji i podmiotów działających na terenie miasta oraz indywidualnych użytkowników energii. Plan będzie oddziaływał bezpośrednio lub pośrednio na mieszkańców miasta, urząd miasta i jego referaty, miejskie jednostki organizacyjne, samorządowe instytucje edukacji i kultury, zakłady opieki zdrowotnej, inne instytucje publiczne, a także podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe oraz wszystkie inne podmioty i ich zrzeszenia funkcjonujące w mieście lub jego otoczeniu.

9.4 Możliwości finansowania przedsięwzięć

Przedsięwzięcia związane z redukcją emisji gazów cieplarnianych (CO₂), zwiększaniem udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, redukcją zużycia energii finalnej i podnoszeniem efektywności energetycznej są z reguły zadaniami kosztochłonnymi. Z uwagi na to mechanizm finansowania inwestycji realizowanych w mieście Chojnice będzie uwzględniał montaż środków finansowych pochodzących z różnych źródeł. Działania przewidziane w Planie będą finansowane ze środków własnych miasta oraz ze źródeł zewnętrznych.

Zarządzanie środkami własnymi w mieście opiera się na Wieloletniej Prognozie Finansowej (WPF). Wieloletnia Prognoza Finansowa obejmuje informacje o dochodach bieżących i majątkowych oraz określa nakłady finansowe, limity zobowiązań i wydatków majątkowych na wieloletnie zadania inwestycyjne. Bieżące finansowanie odbywać się będzie natomiast poprzez uwzględnianie nakładów inwestycyjnych w budżecie miasta na dany rok.

W ramach źródeł zewnętrznych miasto będzie korzystać ze środków krajowych i zagranicznych w formie dotacji, pożyczek, kredytów, wsparcia kapitałowego dla prowadzonych

inicjatyw. Operatorami procesu pozyskania dofinansowania, oprócz samego miasta, będą również miejskie jednostki organizacyjne, podmioty komercyjne i indywidualni mieszkańcy podejmujący decyzje o korzystaniu z instrumentów dedykowanych do inwestycji związanych z efektywnością energetyczną.

Możliwości finansowania przedsięwzięć wpisujących się w główną ideę przyświecającą wdrażanej niniejszym dokumentem gospodarce niskoemisyjnej, są następujące:

- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020,
- Programy NFOŚiGW:
  - KAWKA – Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii,
  - LEMUR – energooszczędne budynki użyteczności publicznej,
  - Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych,
  - BOCIAN – Rozproszone, odnawialne źródła energii,
  - Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach,
  - PROSUMENT – linia dofinansowania zakupu i montażu OZE,
  - GIS (Green Investment Scheme) – System zielonych inwestycji, w tym SOWA – energooszczędne oświetlenie uliczne.

W poniższych tabelach przedstawiono szczegółowe założenia programów, w ramach których miasto może otrzymać wsparcie finansowe.

• Tabela 9-2 Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Nazwa Programu	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
Oś priorytetowa	I. Zmniejszenie emisyjności gospodarki
<p><u>Priorytet inwestycyjny 4.1. Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych</u></p> <p>Zakres interwencji:</p> <p>Projekty inwestycyjne dotyczące wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej. Przewiduje się wsparcie w szczególności na budowę i rozbudowę:</p> <ul style="list-style-type: none"> — lądowych farm wiatrowych, — instalacji na biomasę, — instalacji na biogaz, — sieci przesyłowych i dystrybucyjnych umożliwiających przyłączenia jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do KSE oraz (w ograniczonym zakresie) jednostek wytwarzania energii wykorzystującej wodę i słońce oraz ciepła przy wykorzystaniu energii geotermalnej. <p>Beneficjenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> — organy władzy publicznej, w tym administracji rządowej oraz podległych jej organów i jednostek organizacyjnych, — jednostki samorządu terytorialnego oraz działające w ich imieniu jednostki organizacyjne, — organizacje pozarządowe, — przedsiębiorcy, — podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego nie będących przedsiębiorcami. <p>Forma wsparcia:</p> <p>Wsparcie bezzwrotne (dotacje)/wsparcie zwrotne</p>	
<p><u>Priorytet inwestycyjny 4.2. Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach</u></p> <p>Zakres interwencji:</p> <p>Przewiduje się w szczególności wsparcie następujących obszarów:</p> <ul style="list-style-type: none"> — modernizacji i rozbudowy linii produkcyjnych na bardziej efektywne energetycznie, — modernizacji energetycznej budynków w przedsiębiorstwach, — zastosowania technologii efektywnych energetycznie w przedsiębiorstwie, — budowy, rozbudowy i modernizacji instalacji OZE, — zmiany systemu wytwarzania lub wykorzystania paliw i energii, zastosowanie energooszczędnych (energia elektryczna, ciepło, chłód, woda) technologii produkcji i użytkowania energii, w tym termomodernizacji budynków, — wprowadzania systemów zarządzania energią, przeprowadzania audytów energetycznych (przemysłowych). <p>Beneficjenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> — przedsiębiorcy, <p>Forma wsparcia:</p> <p>Wsparcie bezzwrotne (dotacje)/wsparcie zwrotne</p>	
<p><u>Priorytet inwestycyjny 4.3. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym</u></p> <p>Zakres interwencji:</p> <p>Przewiduje się wsparcie kompleksowej modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej i</p>	

mieszkańczych wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne w zakresie związanym m.in. z:

- ociepleniem obiektu, wymianą okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne,
- przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą i przyłączeniem źródła ciepła), systemów wentylacji i klimatyzacji, zastosowanie automatyki pogodowej i systemów zarządzania budynkiem,
- budową lub modernizacją wewnętrznych instalacji odbiorczych oraz likwidacją dotychczasowych źródeł ciepła,
- instalacją mikrogeneracji lub mikrotrigeneracji na potrzeby własne,
- instalacją OZE w modernizowanych energetycznie budynkach,
- instalacją systemów chłodzących, w tym również z OZE.

Beneficjenci:

- organy administracji publicznej, w tym administracji rządowej oraz podległy jej organy i jednostki organizacyjne,
- jednostki samorządu terytorialnego oraz działające w ich imieniu jednostki organizacyjne (w szczególności dla miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych oraz miast regionalnych i subregionalnych),
- państwowe jednostki budżetowe,
- spółdzielnie mieszkaniowe,
- wspólnoty mieszkaniowe,
- podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego nie będących przedsiębiorcami.

Forma wsparcia:

Wsparcie bezzwrotne (dotacje)/wsparcie zwrotne (w tym instrumenty finansowe oraz różne formy partnerstwa publiczno-prywatnego)

Priorytet inwestycyjny 4.4. Rozwijanie i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji działających na niskich i średnich poziomach napięcia

Zakres interwencji:

Przewiduje się wsparcie w szczególności następujących obszarów:

- budowa lub przebudowa w kierunku inteligentnych sieci dystrybucyjnych średniego, niskiego napięcia dedykowanych zwiększeniu wytwarzania w OZE i/lub ograniczaniu zużycia energii, w tym wymiana transformatorów,
- kompleksowe pilotażowe i demonstracyjne projekty wdrażające inteligentne rozwiązania na danym obszarze mające na celu optymalizację wykorzystania energii wytworzonej z OZE i/lub racjonalizację zużycia energii,
- inteligentny system pomiarowy - (wyłącznie jako element budowy lub przebudowy w kierunku inteligentnych sieci elektroenergetycznych dla rozwoju OZE i/lub ograniczenia zużycia energii).

Beneficjenci:

- przedsiębiorcy

Forma wsparcia:

Wsparcie bezzwrotne (dotacje)/wsparcie zwrotne (w tym instrumenty finansowe oraz różne formy partnerstwa publiczno-prywatnego)

Priorytet inwestycyjny 4.5. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu

Zakres interwencji:

W ramach inwestycji wynikających z planów gospodarki niskoemisyjnej przewiduje się, że wsparcie będzie ukierunkowane m.in. na projekty takie, jak:

- budowa, rozbudowa lub modernizacja sieci ciepłowniczej i chłodniczej, również poprzez wdrażanie systemów zarządzania ciepłem i chłodem wraz z infrastrukturą wspomagającą,
- wymiana źródeł ciepła.

Beneficjenci:

- organy władzy publicznej, w tym administracji rządowej oraz podległe jej organy i jednostki organizacyjne,

- jednostki samorządu terytorialnego oraz działające w ich imieniu jednostki organizacyjne (w szczególności dla miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych oraz miast regionalnych i subregionalnych),
- organizacje pozarządowe,
- przedsiębiorcy,
- podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego nie będące przedsiębiorcami.

Forma wsparcia:

Wsparcie bezzwrotne (dotacje)/wsparcie zwrotne

Priorytet inwestycyjny 4.7. Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe

Zakres interwencji:

Przewiduje się wsparcie w szczególności następujących obszarów:

- budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu,
- budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu z OZE,
- budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania ciepła, w wyniku której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w skojarzeniu,
- budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania ciepła, w wyniku której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w skojarzeniu z OZE,
- budowa przyłączy do sieci ciepłowniczych do wykorzystania ciepła użytkowego wyprodukowanego w jednostkach wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu wraz z budową przyłączy wyprowadzających energię do krajowego systemu przesyłowego.

Beneficjenci:

- organy władzy publicznej, w tym administracji rządowej oraz podległe jej organy i jednostki organizacyjne,
- jednostki samorządu terytorialnego oraz działające w ich imieniu jednostki organizacyjne (w szczególności dla miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych oraz miast regionalnych i subregionalnych),
- organizacje pozarządowe,
- przedsiębiorcy,
- podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego nie będące przedsiębiorcami.

Forma wsparcia:

Wsparcie bezzwrotne (dotacje)/wsparcie zwrotne

Oś priorytetowa

II. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu

Priorytet inwestycyjny 6.5. Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojсковych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza i propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu

Zakres interwencji:

Wsparcie w zakresie ochrony powietrza w ramach priorytetu inwestycyjnego jest skoncentrowane na działaniach uzupełniających związanych z ograniczaniem zanieczyszczeń generowanych przez przemysł, w szczególności przez instalacje wymagające uzyskania pozwolenia zintegrowanego.

Przewiduje się wsparcie w szczególności dla następujących obszarów:

- ograniczanie emisji z zakładów przemysłowych,
- wsparcie dla zanieczyszczonych/zdegradowanych terenów,
- rozwój miejskich terenów zielonych.

Beneficjenci:

- organy władzy publicznej, w tym administracji rządowej oraz podległe jej organy i jednostki organizacyjne,
- jednostki samorządu terytorialnego oraz działające w ich imieniu jednostki organizacyjne (w szczególności dla miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych oraz miast regionalnych i subregionalnych),
- przedsiębiorcy,
- podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego nie będące przedsiębiorcami.

Forma wsparcia:

Wsparcie bezzwrotne (dotacje)	
Oś priorytetowa	III. Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej
<p><u>Priorytet inwestycyjny 4.5. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu</u></p> <p>Zakres interwencji:</p> <p>Wsparcie będzie dotyczyło przedsięwzięć w zakresie rozwoju transportu zbiorowego, wynikających z planów gospodarki niskoemisyjnej miast, służących podniesieniu jego bezpieczeństwa, jakości, atrakcyjności i komfortu. Przewiduje się wdrażanie projektów, które będą zawierać elementy redukujące/minimalizujące oddziaływania hałasu/drgań/ zanieczyszczeń powietrza oraz elementy promujące zrównoważony rozwój układu urbanistycznego i zwiększenie przestrzeni zielonych gminy.</p> <p>Beneficjenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> — jednostki samorządu terytorialnego, w tym ich związki i porozumienia, w szczególności miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne oraz miasta regionalne i subregionalne (organizatorzy publicznego transportu zbiorowego) oraz działające w ich imieniu jednostki organizacyjne i spółki specjalnego przeznaczenia — zarządcy infrastruktury służącej transportowi miejskiemu, — operatorzy publicznego transportu zbiorowego. <p>Forma wsparcia:</p> <p>Wsparcie bezzwrotne (dotacje)</p>	
Oś priorytetowa	V. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego
<p><u>Priorytet inwestycyjny 7.5. Zwiększenie efektywności energetycznej i bezpieczeństwa dostaw poprzez rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii oraz poprzez integrację rozproszonego wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych</u></p> <p>Zakres interwencji:</p> <p>Przewiduje się wsparcie w szczególności następujących obszarów:</p> <ul style="list-style-type: none"> — budowa i modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych gazu ziemnego wraz z infrastrukturą wsparcia dla systemu, w tym również sieci z wykorzystaniem technologii smart, — budowa i modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej, w tym również sieci z wykorzystaniem technologii smart, — budowa i rozbudowa magazynów gazu ziemnego, — rozbudowa możliwości regazyfikacji terminala LNG. <p>Beneficjenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> — przedsiębiorstwa energetyczne prowadzące działalność przesyłu, dystrybucji, magazynowania, regazyfikacji gazu ziemnego, — przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się przesyłem i dystrybucją energii elektrycznej. <p>Forma wsparcia:</p> <p>Wsparcie bezzwrotne (dotacje)</p>	

Tabela 9-3 Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Nazwa Programu	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020
Oś priorytetowa	8. Mobilność
<p><u>Priorytet inwestycyjny 4.5. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu</u></p> <p>Zakres interwencji:</p> <p>Wsparcie w zakresie transportu miejskiego adresowane będzie do miast oraz ich obszarów funkcjonalnych i ukierunkowane zostanie na wdrażanie rozwiązań niskoemisyjnych w transporcie zbiorowym, wynikających z zapisów lokalnych strategii niskoemisyjnych lub dokumentów spełniających ich wymogi.</p> <p>Interwencja dotyczyć będzie kompleksowej modernizacji istniejących i budowy nowych elementów liniowej infrastruktury transportu szynowego, trolejbusowego i autobusowego oraz węzłowej infrastruktury transportu zbiorowego (węzły integrujące podsystemy transportu zbiorowego, w tym kolejowego (wraz z budynkami dworców kolejowych) oraz transportu rowerowego zgodnie z ustaleniami Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa pomorskiego). Obok działań infrastrukturalnych przewiduje się także wsparcie przedsięwzięć związanych z zakupem i modernizacją taboru miejskiego publicznego transportu zbiorowego. W celu podniesienia efektywności transportu zbiorowego możliwa będzie również realizacja <u>projektów dotyczących budowy infrastruktury liniowej transportu rowerowego (indywidualna mobilność aktywna) stanowiącej dojazd do węzłów integracyjnych.</u></p> <p>Projektom towarzyszyć będą kampanie informacyjno-edukacyjne promujące transport zbiorowy.</p> <p>Beneficjenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> — jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, — związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, — spółki z udziałem jednostek samorządu terytorialnego, — podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno-prywatnym, — zarządcy infrastruktury transportowej, służącej organizacji transportu zbiorowego publicznego, — przedsiębiorcy. <p>Forma wsparcia:</p> <p>Wsparcie bezwrotne (dotacje)</p>	
Oś priorytetowa	9. Energia
<p><u>Priorytet inwestycyjny 4.3. Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym</u></p> <p>Zakres interwencji:</p> <p>Wspierane będą inwestycje podnoszące efektywność energetyczną budynków użyteczności publicznej, w tym przedsięwzięcia termomodernizacyjne. Możliwa będzie także poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych. W ramach kompleksowych projektów przewiduje się modernizację energetyczną budynku wraz z wykorzystaniem instalacji OZE i wymianą źródła ciepła. Wsparcie dla działań realizowanych w zabudowie mieszkaniowej przewiduje się wyłącznie w formie ukierunkowanych terytorialnie pakietów przedsięwzięć. Planowane inwestycje powinny być komplementarne do realizowanych lub przygotowywanych projektów związanych z modernizacją i/lub rozbudową sieci ciepłowniczych.</p> <p>Uzupełniająco, w ramach finansowania krzyżowego, przewiduje się działania informacyjno-edukacyjne, służące zwiększeniu świadomości oraz kształtowaniu i umacnianiu postaw użytkowników końcowych w zakresie efektywności energetycznej.</p> <p>Beneficjenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> — jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, — związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, — jednostki administracji rządowej, — inne jednostki sektora finansów publicznych, 	

- jednostki naukowe,
- instytucje edukacyjne,
- szkoły wyższe,
- organizacje pozarządowe,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- przedsiębiorcy,
- instytucje finansowe.

Forma wsparcia:

Wsparcie bezzwrotne (dotacje)/wsparcie zwrotne

Priorytet inwestycyjny 4.1. Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych**Zakres interwencji:**

Wspierane będą przedsięwzięcia polegające na wykorzystaniu źródeł energii odnawialnej (wiatru, słońca, wody, biomasy, biogazu, ziemi) w celu produkcji energii elektrycznej i/lub ciepłej, przy czym interwencja w zakresie energetyki wodnej dotyczyć będzie wyłącznie modernizacji istniejących obiektów. Wsparciem objęta będzie budowa lub modernizacja źródeł produkujących energię z OZE, w tym zakup niezbędnych urządzeń, jak również budowa infrastruktury służącej przyłączeniu źródła do sieci. W zakresie wykorzystania energii słońca wspierane będą przede wszystkim systemy fotowoltaiczne. W zakresie systemów ogrzewania opartych na pompach ciepła wspierane będą przede wszystkim systemy niewykorzystujące dodatkowych instalacji kolektorów słonecznych. Wyklucza się wsparcie systemów i instalacji zasilających niskotemperaturowe wewnętrzne instalacje grzewcze, zlokalizowanych w obiektach przyłączonych do lokalnej sieci ciepłowniczej. W zakresie produkcji i wykorzystania biogazu oraz jego dystrybucji wspierane będą przede wszystkim instalacje, w których poddaje się odzyskowi odpady organiczne (szczególnie z produkcji rolno-spożywczej), wykorzystuje nadwyżki surowców organicznych oraz takie, w których następuje zagospodarowanie pofermentu, w tym do produkcji nawozów.

Beneficjenci:

- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
- jednostki administracji rządowej,
- inne jednostki sektora finansów publicznych,
- organizacje pozarządowe,
- podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne,
- jednostki naukowe,
- instytucje edukacyjne,
- szkoły wyższe,
- grupy producentów rolnych,
- przedsiębiorcy,
- instytucje finansowe.

Forma wsparcia:

Wsparcie bezzwrotne (dotacje)/wsparcie zwrotne

Priorytet inwestycyjny 4.5. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu**Zakres interwencji:**

Wspierane będą przedsięwzięcia prowadzące do obniżenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, pochodzącej z produkcji energii oraz do ograniczenia tzw. niskiej emisji, szczególnie w gminach, w których stwierdzono przekroczenia standardów jakości powietrza. Wsparciem objęta będzie budowa nowych niskoemisyjnych bądź modernizacja istniejących niskosprawnych źródeł ciepła, a także modernizacja bądź zwiększanie zasięgu scentralizowanych systemów zaopatrzenia w ciepło. W tym zakresie wspierane będą przede wszystkim inwestycje wykorzystujące gaz ziemny, biogaz i biomasę. Przewiduje się również wsparcie dla działań służących wymianie indywidualnych źródeł ciepła z zastosowaniem technologii niskoemisyjnych, realizowanych w formie ukierunkowanych terytorialnie pakietów przedsięwzięć.

Beneficjenci:

- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
- jednostki administracji rządowej,

- inne jednostki sektora finansów publicznych,
- organizacje pozarządowe,
- jednostki naukowe,
- instytucje edukacyjne,
- szkoły wyższe,
- przedsiębiorcy,
- instytucje finansowe.

Forma wsparcia:

Wsparcie bezzwrotne (dotacje)/wsparcie zwrotne

Tabela 9-4 Programy NFOS

Nazwa Programu	Ochrona atmosfery
Poprawa jakości powietrza	
Część 2) KAWKA – Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii	
<p>Zakres interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedsięwzięcia mające na celu ograniczanie niskiej emisji związane z podnoszeniem efektywności energetycznej oraz wykorzystaniem układów wysokosprawnej kogeneracji i odnawialnych źródeł energii, w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> • likwidacja lokalnych źródeł ciepła tj.: indywidualnych kotłowni lub palenisk węglowych, kotłowni zasilających kilka budynków oraz kotłowni osiedlowych i podłączenie obiektów do miejskiej sieci ciepłowniczej lub ich zastąpienie przez źródło o wyższej niż dotychczas sprawności wytwarzania ciepła (w tym pompy ciepła) spełniające wymagania emisyjne określone przez właściwy organ. W przypadku likwidacji palenisk indywidualnych zakres przedsięwzięcia może m.in. obejmować wykonanie wewnętrznej instalacji c.o. i c.w.u. lub instalacji gazowej, • rozbudowa sieci ciepłowniczej w celu podłączenia istniejących obiektów (ogrzewanych ze źródeł lokalnych przy wykorzystywaniu paliwa stałego) do centralnego źródła ciepła wraz z podłączeniem obiektu do sieci, • zastosowanie kolektorów słonecznych celem obniżenia emisji w lokalnym źródle ciepła opalonym paliwem stałym bądź celem współpracy ze źródłem ciepła zastępującym źródło ciepła opalane paliwem stałym, • termomodernizacja budynków wielorodzinnych zgodnie z zakresem wynikającym z wykonanego audytu energetycznego, wyłącznie jako element towarzyszący przebudowie lub likwidacji lokalnego źródła ciepła opalanego paliwem stałym. – zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł komunikacji miejskiej w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie systemów zarządzania ruchem w miastach lub miejscowościach uzdrowiskowych, • budowa stacji zasilania w CNG/LNG lub energią elektryczną miejskich środków transportu zbiorowego, • wdrożenie innych przedsięwzięć ograniczających poziomy substancji w powietrzu powodowanych przez komunikację w centrach miast (z wyłączeniem wymiany taboru lub silników, przebudowy lub budowy nowych tras komunikacyjnych dla ruchu samochodowego i szynowego), – kampanie edukacyjne (dotyczy beneficjentów) pokazujące korzyści zdrowotne i społeczne z eliminacji niskiej emisji, oraz/lub informujące o horyzoncie czasowym prowadzenia zakazu stosowania paliw stałych lub innych działań systemowych gwarantujących utrzymanie poziomu stężeń zanieczyszczeń po wykonaniu działań naprawczych, <p>utworzenie baz danych (dotyczy jednostek samorządu terytorialnego lub instytucji przez niewskazanych) pozwalających na inwentaryzację źródeł emisji.</p> <p>Beneficjenci:</p> <p>Wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Beneficjentem końcowym są podmioty właściwe dla realizacji przedsięwzięć wskazanych w programach ochrony powietrza, które planują realizację albo realizują przedsięwzięcia mogące być przedmiotem dofinansowania przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW, z uwzględnieniem warunków niniejszego programu. Ostatecznym odbiorcą korzyści są podmioty właściwe dla realizacji przedsięwzięć wskazanych w programach ochrony powietrza, korzystające z dofinansowania, wyłącznie za pośrednictwem beneficjenta końcowego.</p> <p>Okres wdrażania: 2014-2020 Okres kwalifikowalności wydatków: do 31.12.2018 r. Forma wsparcia: Udostępnienie środków finansowych WFOŚiGW z przeznaczeniem na udzielanie dotacji</p>	

Poprawa efektywności energetycznej

Część 2) LEMUR – Energooszczędne budynki użyteczności publicznej

Zakres interwencji:

Inwestycje polegające na projektowaniu i budowie lub tylko budowie, nowych budynków użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego.

Beneficjenci:

- podmioty sektora finansów publicznych, z wyłączeniem państwowych jednostek budżetowych,
- samorządowe osoby prawne,
- spółki prawa handlowego, w których jednostki samorządu terytorialnego posiadają 100% udziałów lub akcji i które powołane są do realizacji zadań własnych j.s.t. wskazanych w ustawach,
- organizacje pozarządowe, w tym fundacje i stowarzyszenia, a także kościoły i inne związki wyznaniowe wpisane do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych oraz kościelne osoby prawne, które realizują zadania publiczne na podstawie odrębnych przepisów.

Okres wdrażania: 2015-2020

Okres kwalifikowalności wydatków: Od 1.01.2014 r. do 31.12.2020 r.

Forma wsparcia:

Wsparcie bezwrotne (dotacje)/wsparcie zwrotne (pożyczka)

Dofinansowanie w formie dotacji wynosi do 20%, 40% albo 60% kosztów wykonania i weryfikacji dokumentacji projektowej, w zależności od klasy energooszczędności projektowanego budynku.

Część 3) Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych

Zakres interwencji:

- budowa domu jednorodzinnego,
- zakup nowego domu jednorodzinnego,
- zakup lokalu mieszkalnego w nowym budynku mieszkalnym wielorodzinnym.

Przedsięwzięcie musi spełniać określony w Programie standard energetyczny.

Beneficjenci:

- osoby fizyczne dysponujące prawomocnym pozwoleniem na budowę oraz posiadające prawo do dysponowania nieruchomością, na której będą budowały budynek mieszkalny,
- osoby fizyczne dysponujące uprawnieniem do przeniesienia przez dewelopera na swoją rzecz: prawa własności nieruchomości, wraz z domem jednorodzinnym, który deweloper na niej wybuduje albo użytkownika wieczystego nieruchomości gruntowej i własności domu jednorodzinnego, który będzie na niej posadowiony i stanowić będzie odrębną nieruchomość albo własności lokalu mieszkalnego. Przez dewelopera rozumie się także spółdzielnię mieszkaniową.

Okres wdrażania: 2013-2022

Okres kwalifikowalności wydatków: do 31.12.2022 r.

Forma wsparcia:

Dotacja na częściową spłatę kapitału kredytu bankowego realizowana za pośrednictwem banku na podstawie umowy o współpracy zawartej z NFOŚiGW.

Wysokość dofinansowania jest uzależniona od uzyskanego wskaźnika rocznego jednostkowego zapotrzebowania na energię użytkową do celów ogrzewania i wentylacji (EUco).

Część 4) Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach

Zakres interwencji:

- Inwestycje LEME – przedsięwzięcia obejmujące realizację działań inwestycyjnych w zakresie:
  - poprawy efektywności energetycznej i/lub zastosowania odnawialnych źródeł energii,
  - termomodernizacji budynku/ów i/lub zastosowania odnawialnych źródeł energii,
 realizowane poprzez zakup materiałów/urządzeń/technologii zamieszczonych na Liście LEME, Dotyczy przedsięwzięć, których finansowanie w formie kredytu z dotacją nie przekracza 250000 euro.
- Inwestycje Wspomagane – przedsięwzięcia obejmujące realizację działań inwestycyjnych, które nie

kwalifikują się jako Inwestycje LEME, w zakresie:

- poprawy efektywności energetycznej i/lub odnawialnych źródeł energii, w wyniku których zostanie osiągnięte min. 20% oszczędności energii,
- termomodernizacji budynku/ów i/lub odnawialnych źródeł energii, w wyniku których zostanie osiągnięte minimum 30% oszczędności energii.

Dotyczy przedsięwzięć, których finansowanie w formie kredytu z dotacją nie przekroczy 1000000 euro.

Beneficjenci:

Prywatne podmioty prawne (przedsiębiorstwa) utworzone na mocy polskiego prawa i działające w Polsce. Beneficjent musi spełniać definicję mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw zawartą w zaleceniu Komisji z dnia 6 maja 2003 r. dotyczącym definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz. Urz. WE L124 z 20.5.2003, s. 36).

Okres wdrażania: 2014-2016

Okres kwalifikowalności wydatków: do 31.12.2016 r.

Forma wsparcia:

Dotacja na częściową spłatę kapitału kredytu bankowego realizowana za pośrednictwem banku na podstawie umowy o współpracy zawartej z NFOŚiGW.

Dotacja maksymalnie do 15% kapitału kredytu bankowego wykorzystanego na sfinansowanie kosztów kwalifikowanych.

Wysokość kredytu z dotacją wynosi do 100% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia.

Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii

Część 1) BOCIAN – Rozproszone, odnawialne źródła energii

Zakres interwencji:

- budowa, rozbudowa lub przebudowa instalacji odnawialnych źródeł energii o mocach mieszczących się w przedziałach wskazanych w Programie,
- w ramach programu mogą być realizowane instalacje hybrydowe, przy czym moc każdego rodzaju przedsięwzięcia musi spełnić warunki określone w Programie.

W ramach programu mogą być dodatkowo wspierane systemy magazynowania energii towarzyszące inwestycjom OZE o mocach nie większych niż 10-krotność mocy zainstalowanej dla każdego ze źródeł OZE, w szczególności:

- magazyny ciepła,
- magazyny energii elektrycznej.

Beneficjenci:

Przedsiębiorcy w rozumieniu art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, podejmujący realizację przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Okres wdrażania: 2015-2023

Okres kwalifikowalności wydatków: Od 1.01.2015 r. do 31.12.2023 r.

Forma wsparcia:

Wsparcie zwrotne (pożyczka) do 85% kosztów kwalifikowanych.

Część 4) Prosument – linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii

Zakres interwencji:

Przedsięwzięcia polegające na zakupie i montażu małych instalacji lub mikroinstalacji odnawialnych źródeł do produkcji energii elektrycznej lub do produkcji ciepła i energii elektrycznej, na potrzeby istniejących lub będących w budowie budynków mieszkalnych jednorodzinnych lub wielorodzinnych.

Finansowane będą następujące instalacje do produkcji energii elektrycznej lub do produkcji ciepła i energii elektrycznej:

- źródła ciepła opalane biomasą – o zainstalowanej mocy cieplnej do 300 kWt,
- pompy ciepła – o zainstalowanej mocy cieplnej do 300 kWt,
- kolektory słoneczne – o zainstalowanej mocy cieplnej do 300 kWt,
- systemy fotowoltaiczne – o zainstalowanej mocy elektrycznej do 40kWp,

- małe elektrownie wiatrowe – o zainstalowanej mocy elektrycznej do 40kWe,
  - mikrokogeneracja – o zainstalowanej mocy elektrycznej do 40 kWe,
- przeznaczone dla budynków mieszkalnych znajdujących się na terenie jednostki samorządu terytorialnego lub związku jednostek samorządu terytorialnego będącej beneficjentem programu.

Beneficjenci:

Jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki

Okres wdrażania: 2015-2022

Okres kwalifikowalności wydatków: do 31.12.2022 r.

Forma wsparcia:

Wsparcie bezzwrotne(dotacja)/wsparcie zwrotne (pożyczka)

Dofinansowanie w formie pożyczki wraz z dotacją łącznie do 100% kosztów kwalifikowanych instalacji wchodzących w skład przedsięwzięcia.

System zielonych inwestycji - GIS (Green Investment Scheme)

Część 1) Zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej

Zakres interwencji:

- dofinansowanie może być udzielone na realizację przedsięwzięć w budynkach użyteczności publicznej, przez które należy rozumieć budynki przeznaczone do pełnienia następujących funkcji: administracji samorządowej, ochrony przeciwpożarowej realizowanej przez OSP, kultury, kultu religijnego, oświaty, nauki, służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej, a także budynkach zamieszkania zbiorowego przeznaczonych do okresowego pobytu ludzi poza stałym miejscem zamieszkania (w szczególności: internaty, domy studenckie), a także budynkach do stałego pobytu ludzi (w szczególności: domy rencistów lub emerytów, domy dziecka, domy opieki, domy zakonne, klasztory),
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, w tym zmiany wyposażenia obiektów w urządzenia o najwyższych, uzasadnionych ekonomicznie standardach efektywności energetycznej związanych bezpośrednio z prowadzoną termomodernizacją obiektów w szczególności:
  - ocieplenie obiektu,
  - wymiana okien,
  - wymiana drzwi zewnętrznych,
  - przebudowa systemów grzewczych (wraz z wymianą źródła ciepła),
  - wymiana systemów wentylacji i klimatyzacji,
  - przygotowanie dokumentacji technicznej dla przedsięwzięcia,
  - zastosowanie systemów zarządzania energią w budynkach,
  - wykorzystanie technologii odnawialnych źródeł energii,
- wymiana oświetlenia wewnętrznego na energooszczędne (jako dodatkowe zadania realizowane równoległe z termomodernizacją obiektów),

W ramach programu mogą być realizowane projekty grupowe. Liderem w projekcie grupowym jest podmiot składający wniosek o dofinansowanie w formie dotacji lub wniosek o dofinansowanie w formie pożyczki lub składający wniosek o dofinansowanie w formie pożyczki w imieniu i na rzecz partnerów. Wzajemne relacje lidera i partnerów reguluje zawierane między nimi porozumienie.

Beneficjenci:

- jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki,
- podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego niebędące przedsiębiorcami,
- Ochotnicza Straż Pożarna,
- uczelnie w rozumieniu ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz instytuty badawcze,
- samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej oraz podmioty lecznicze prowadzące przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 551 Kodeksu cywilnego w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych,
- organizacje pozarządowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe wpisane do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych oraz kościelne osoby prawne,
- podmiot lub jednostka określona wyżej będąca stroną umowy pożyczki w projekcie grupowym.

Okres wdrażania: 2010-2017

Okres kwalifikowalności wydatków: Od 1.01.2009 r. do 31.12.2016 r.

Forma wsparcia:

Wsparcie bezzwrotne (dotacje)/wsparcie zwrotne (pożyczka)

Maksymalny poziom dofinansowania w formie dotacji ze środków GIS wynosi 50% kosztów kwalifikowalnych projektu. Maksymalny poziom dofinansowania w formie pożyczki wynosi do 60% kosztów kwalifikowanych, przy czym łączne dofinansowanie w formie dotacji i pożyczki nie może być wyższe niż 95% kosztów kwalifikowanych.

Część 2) Biogazownie rolnicze

Zakres interwencji:

- budowa, rozbudowa lub przebudowa obiektów wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła z wykorzystaniem biogazu rolniczego,
- budowa, rozbudowa lub przebudowa instalacji wytwarzania biogazu rolniczego celem wprowadzenia go do sieci gazowej dystrybucyjnej i bezpośredniej.

Beneficjenci:

Podmioty (osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną) podejmujące realizację przedsięwzięć w zakresie wytwarzania energii elektrycznej lub ciepłej z wykorzystaniem biogazu powstałego w procesach rozkładu biomasy pochodzenia rolniczego oraz wytwarzania biogazu rolniczego celem wprowadzenia go do sieci gazowej dystrybucyjnej i bezpośredniej.

Okres wdrażania: 2010-2017

Okres kwalifikowalności wydatków: Od 1.01.2010 r. do 31.12.2015 r.

Forma wsparcia:

Wsparcie bezzwrotne (dotacje)/wsparcie zwrotne (pożyczka)

Kwota dotacji: do 30% kosztów kwalifikowanych

Kwota pożyczki: do 45% kosztów kwalifikowanych

Część 4) Budowa, rozbudowa i przebudowa sieci elektroenergetycznych w celu umożliwienia przyłączenia źródeł wytwórczych energetyki wiatrowej (OZE)

Zakres interwencji:

Przedsięwzięcia dotyczące budowy, rozbudowy lub przebudowy sieci elektroenergetycznej w celu umożliwienia przyłączenia do KSE źródeł wytwórczych wytwarzających energię elektryczną z energetyki wiatrowej (OZE).

Beneficjenci:

Wytwórcy energii elektrycznej oraz operatorzy sieci i inne podmioty, takie jak inwestorzy farm wiatrowych, podejmujące realizację przedsięwzięć w zakresie efektywnego przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej umożliwiającej przyłączenie podmiotów wytwarzających energię elektryczną z energetyki wiatrowej (OZE) do KSE.

Okres wdrażania: 2010-2019

Okres kwalifikowalności wydatków: Od 1.01.2010 r. do 30.09.2016 r.

Forma wsparcia:

Wsparcie bezzwrotne (dotacje)

Intensywność pomocy liczona jest z uwzględnieniem łącznej wartości pomocy publicznej ze wszystkich źródeł przewidzianych w montażu finansowym dla danego przedsięwzięcia i nie może przekroczyć dopuszczalnej intensywności pomocy publicznej określonej w przepisach rozporządzenia w sprawie pomocy regionalnej.

Część 6) SOWA – Energooszczędne oświetlenie uliczne

Zakres interwencji:

Dofinansowanie może być udzielone na realizację przedsięwzięć polegających na:

- modernizacji oświetlenia ulicznego (m.in. wymiana: źródeł światła, opraw, zapłonników, kabli zasilających, słupów, montaż nowych punktów świetlnych w ramach modernizowanych ciągów oświetleniowych jeżeli jest to niezbędne do spełnienia normy PN EN 13201),
- montażu urządzeń do inteligentnego sterowania oświetleniem,
- montażu sterowalnych układów redukcji mocy oraz stabilizacji napięcia zasilającego.

Beneficjenci:

Jednostki samorządu terytorialnego posiadające tytuł do dysponowania infrastrukturą oświetlenia ulicznego w zakresie realizowanego przedsięwzięcia.

Okres wdrażania: 2013-2017

Okres kwalifikowalności wydatków: Od 1.01.2012 r. do 31.12.2015 r.

Forma wsparcia:

Wsparcie bezzwrotne (dotacje)/wsparcie zwrotne (pożyczka)

Kwota dotacji: do 45% kosztów kwalifikowanych

Kwota pożyczki: do 55% kosztów kwalifikowanych

Poza środkami dotacyjnymi i instrumentami finansowymi istnieje możliwość uzyskania kredytów bankowych na realizację przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę efektywności energetycznej i wykorzystania OZE. Taki kredyt oferuje m.in. Bank Ochrony Środowiska S.A. (BOŚ Bank). W ramach tzw. Kredytu ekologicznego BOŚ Bank, obok komercyjnego finansowania podmiotów gospodarczych oferuje również paletę produktów dedykowanych dla projektów z zakresu odnawialnych źródeł energii oraz efektywności energetycznej. Oferta Banku opiera się na warunkach bardziej korzystnych od dostępnych na rynku kredytów komercyjnych.

9.5 Harmonogram i monitoring planowanych działań do roku 2020

Monitoring jest ważnym elementem procesu realizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej. Regularna ewaluacja pozwala usprawniać wprowadzanie w życie założeń Planu i adaptować go do zmieniających się z biegiem czasu warunków.

Ocena efektów i postępów realizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej wymaga ustalenia systemu monitorowania i doboru zestawu wskaźników, które to monitorowanie umożliwią. Sam system monitoringu emisji CO₂ oraz zwiększenia udziału zużycia energii z odnawialnych źródeł polega na gromadzeniu danych wejściowych, źródłowych, ich weryfikacji, porządkowaniu oraz wnioskowaniu w celu aktualizacji inwentaryzacji emisji. Jednostką odpowiedzialną za prowadzenie takiego systemu jest Urząd Miasta w Chojnicach. Burmistrz powierzy czynności z tym związane wytypowanemu koordynatorowi monitorowania. Koordynator obok danych dotyczących końcowego zużycia energii, będzie również zbierał i analizował informacje o kosztach i terminach realizacji działań oraz o produktach i rezultatach. Niezbędna przy tym będzie współpraca z podmiotami funkcjonującymi lub planującymi rozpoczęcie działalności na terenie miasta, a także z mieszkańcami miasta.

Skuteczne monitorowanie musi mieć charakter cykliczny. Wymaga więc ustalenia częstotliwości zbierania i weryfikacji danych. Dane te powinny być zbierane w równych odstępach czasu, nie częściej niż raz do roku (z uwagi na czasochłonność inwestycji prowadzonych w obszarze gospodarki niskoemisyjnej) i nie rzadziej niż raz w okresie wdrożenia Planu. Monitorowanie jest niezależne od harmonogramu wdrożenia poszczególnych inwestycji i może odbywać się zarówno w trakcie, jak i po zakończeniu przedsięwzięć, zawsze w tym samym okresie czasu. Końcowe podsumowanie efektów wdrożenia nastąpi wraz z końcem okresu planowania tj. po roku 2020. Dostarczy to kompletnych i rzetelnych danych źródłowych obrazujących postęp rzeczowy we wdrażaniu Planu i umożliwi ocenę jego skuteczności.

Ocenie efektywności podjętych działań służyć będą wskaźniki monitorowania. Poniższa tabela przedstawia propozycje tych wskaźników. Do miasta należy decyzja, co do wyboru ostatecznej listy wskaźników oraz częstotliwości ich monitorowania.

Tabela 9-5 Katalog wskaźników planu gospodarki niskoemisyjnej

Typy działań	Wskaźnik	Jednostka miary	Zakładany trend
Termomodernizacja (w tym wymiana źródła ciepła)	– zużycie energii cieplnej	[MWh/rok]	↓
	– liczba obiektów poddanych termomodernizacji	[szt.]	↑
	– powierzchnia obiektów poddanych termomodernizacji	[m ²]	↑
	– liczba wymienionych/zmodernizowanych źródeł ciepłych	[szt.]	↑
	– liczba zainstalowanych/zmodernizowanych węzłów ciepłych	[szt.]	↑
Instalacja OZE, w tym kolektorów słonecznych	– zużycie energii cieplnej pochodzącej ze źródeł tradycyjnych	[MWh/rok]	↓
	– udział energii pochodzącej z OZE	[MWh/rok]	↑
	– liczba obiektów korzystających z OZE	[szt.]	↑
	– powierzchnia instalacji fotowoltaicznej	[m ²]	↑
	– zainstalowana moc OZE	[MWh]	↑
Wymiana źródeł światła na energooszczędne wraz z zastosowaniem czujników ruchu	– zużycie energii elektrycznej	[MWh/rok]	↓
	– liczba zamontowanych czujników ruchu	[szt.]	↑
	– liczba zainstalowanych energooszczędnych źródeł światła	[szt.]	↑
System monitorowania zużycia energii i wody	– zużycie energii cieplnej/elektrycznej	[MWh/rok]	↓
	– zużycie energii elektrycznej	[MWh/rok]	↓
	– liczba zainstalowanych mierników zużycia energii elektrycznej/cieplnej/wody	[szt.]	↑
Wymiana opraw oświetleniowych na energooszczędne (w tym typu LED)	– liczba punktów świetlnych z energooszczędnymi źródłami światła (typu LED)	[szt.]	↑
	– całkowite zużycie energii	[MWh/rok]	↓
Ograniczenie niskiej emisji	– liczba zmodernizowanych systemów ogrzewania	[szt.]	↑
	– liczba zainstalowanych niskoemisyjnych źródeł ciepła	[szt.]	↑
	– liczba zainstalowanych bezemisyjnych źródeł ciepła	[szt.]	↑
	– liczba obiektów korzystających z OZE	[szt.]	↑
	– powierzchnia instalacji fotowoltaicznej	[m ²]	↑
	– zainstalowana moc OZE	[MWh]	↑

Typy działań	Wskaźnik	Jednostka miary	Zakładany trend
	– całkowite zużycie energii	[MWh/rok]	↓
Promocja transportu zbiorowego i jazdy na rowerze jako alternatywy dla indywidualnych środków transportu	– natężenie ruchu na drodze	[pojazdy/h]	↓
	– liczba osób korzystających ze zbiorowego transportu publicznego	[liczba pasażerów/rok]	↑
	– długość ścieżek rowerowych w mieście	[km]	↑
Promocja energooszczędnych źródeł światła Popularyzacja OZE i oszczędzania energii	– liczba kampanii/imprez/festynów poświęconych ekorozwiązaniom	[szt.]	↑
	– liczba materiałów promocyjno-edukacyjnych	[szt.]	↑
	– zużycie energii cieplnej i elektrycznej	[MWh/rok]	↓

10. Wnioski końcowe do założeń planu gospodarki niskoemisyjnej

W opracowanym dokumencie przedstawiono podstawowe założenia do „Planu gospodarki niskoemisyjnej” (PGN) dla obszaru miasta Chojnice oraz wykazano, że realizując konsekwentnie przyjęte założenia możliwe jest uzyskanie znacznych oszczędności w zużyciu paliw pierwotnych i nośników energii, a tym samym realne jest uzyskanie znaczącego obniżenia emisji zanieczyszczeń do środowiska.

Poniżej, w sposób syntetyczny, przedstawiono podstawowe założenia i wnioski dotyczące wdrażania gospodarki niskoemisyjnej na terenie miasta Chojnice:

1. W opracowanym dokumencie „Plan gospodarki niskoemisyjnej” (PGN) przyjęto, że rokiem bazowym jest rok 2014, natomiast jako perspektywę czasową, w której analizowana będzie emisja docelowa (punkt docelowy PGN), przyjęto rok 2020.
2. W opracowanym dokumencie „PGN” uwzględniono najważniejsze sektory gospodarki, mające realny i największy wpływ na poziom emisji zanieczyszczeń, w szczególności poziom emisji dwutlenku węgla, na obszarze miasta Chojnice. Do sektorów tych zaliczono:
  - **sektor ciepłownictwa** – sektor odpowiedzialny za zaopatrzenie odbiorców w energię cieplną na potrzeby grzewcze (centralne ogrzewanie i wentylacja, przygotowanie ciepłej wody użytkowej, ciepło na potrzeby bytowe) i technologiczne;
  - **sektor elektroenergetyczny** – sektor odpowiedzialny za zaopatrzenie odbiorców w energię elektryczną dla odbiorców komunalnych, usługowo-handlowych i przemysłowych oraz dla potrzeb oświetlenia;
  - **sektor paliw gazowych** – sektor odpowiedzialny za zaopatrzenie odbiorców w paliwa gazowe również na potrzeby grzewcze (centralne ogrzewanie i wentylacja, przygotowanie ciepłej wody użytkowej, ciepło na potrzeby bytowe) oraz na potrzeby transportu (samochody zasilane gazem LPG i CNG);
  - **sektor transportu** - sektor zużywający zarówno paliwa napędowe (benzyna i olej napędowy), jak i paliwa gazowe (LPG, LNG i CNG);
3. W roku bazowym 2014, sektor ciepłownictwa przyczynił się do rocznej emisji dwutlenku węgla na poziomie 175,1 tys. Mg, co stanowiło ok. 76,5% łącznej emisji CO₂, natomiast sektor transportu oraz inne czynniki (składowanie odpadów) przyczyniło się do emisji dwutlenku węgla na poziomie 53,9 tys. Mg, co stanowiło ok. 23,5% łącznej emisji CO₂.
4. W roku docelowym (rok 2020), roczna emisja dwutlenku węgla w sektorze ciepłownictwa ulegnie stopniowemu ograniczeniu do poziomu 144,3 tys. Mg, co będzie stanowić już tylko 71,1% łącznej emisji CO₂, natomiast głównie sektor transportu (wpływ innych czynników będzie znikomy) przyczyni się do emisji dwutlenku węgla na poziomie 58,7 tys. Mg, co będzie stanowić ok. 28,9% łącznej emisji CO₂.
5. Założono realizację programu wieloetapowej termomodernizacji budynków mieszkaniowych wielorodzinnych i jednorodzinnych z możliwością zastosowania źródeł odnawialnych, przy wykorzystaniu dostępnych w perspektywie lat 2015-2020, funduszy pomocowych i premii termomodernizacyjnych. Założono, że ok. 30% zasobów budownictwa mieszkaniowego poddanych będzie termomodernizacji.

-
6. Przyjęto, że w ramach programu termomodernizacji nastąpi obniżenie jednostkowego wskaźnika zapotrzebowania na ciepło, wyrażonego w [kWh/m² rok]:
    - dla budynków wielorodzinnych z poziomu 187-190 do 173-175 kWh/m² rok,
    - dla budynków jednorodzinnych z poziomu 230-235 do 210-215 kWh/m² rok,
    - dla budynków użyteczności publicznej z poziomu 190-193 do 148-152 kWh/m² rok.
  7. Aktualnie (stan na rok 2014), sektor elektroenergetyczny ma istotne znaczenie praktycznie jedynie przy opracowywaniu bilansu energetycznego – analiza zużycia energii elektrycznej ilustruje głównie możliwości poprawy efektywności energetycznej i oszczędności w określonej perspektywie. Zużycie energii elektrycznej nie ma bezpośredniego przełożenia na lokalne, tj. na terenie miasta, obniżenie emisji dwutlenku węgla, ponieważ całość energii elektrycznej dostarczana jest z Krajowego Systemu Elektroenergetycznego (KSE) i wzrost lub obniżenie zużycia tej energii wpływa na emisję w miejscu jej produkcji (centralne i południowe rejony kraju) – czyli wpływa na emisję w tzw. „skali makro”.
  8. Uwzględniając uwagę przedstawioną w pkt. 7 przyjęto, że w perspektywie roku 2020, w wyniku realizacji wieloetapowego programu promocji energetyki rozproszonej i źródeł odnawialnych OZE (instalacje fotowoltaiczne i energooszczędne źródła oświetlenia) oraz tzw. energetyki prosumenckiej (szczególnie na obrzeżach miasta), zużycie energii elektrycznej dostarczanej z KSE ulegnie stopniowemu obniżeniu, co może przyczynić się do stopniowego (rozłożonego w czasie) ograniczenia emisji dwutlenku węgla w tzw. skali makro.
  9. Realizacja kompleksowa programów, o których mowa powyżej, pozwoli w perspektywie roku 2020:
    - na ograniczenie emisji dwutlenku węgla, w stosunku do roku bazowego (rok 2014), o ponad **26 tys. Mg**, co oznacza, że emisja CO₂ ulegnie obniżeniu o blisko **11,4%**,
    - na ograniczenie rocznego zużycia energii finalnej, liczonej w stosunku do roku bazowego (rok 2014), o ponad **67 tys. MWh** (~241 tys. GJ), co oznacza obniżenie zużycia tej energii o ponad **7,0%**,
    - wzrost udziału energii pochodzącej z OZE, liczonej w stosunku do roku bazowego (rok 2014), o ponad **27,9 tys. MWh** (~100,5 tys. GJ), co oznacza wzrost udziału tej energii o ponad **60,0%**.
  10. Dalsza konsekwentna realizacja przyjętych w dokumencie PGN programów może pozwolić w perspektywie roku 2030:
    - na ograniczenie emisji dwutlenku węgla, w stosunku do roku bazowego (rok 2014), o blisko **40,8 tys. Mg**, co oznacza, że emisja CO₂ uległaby obniżeniu o blisko **18%**,
    - na ograniczenie rocznego zużycia energii finalnej, liczonej w stosunku do roku bazowego (rok 2014), o ponad **115 tys. MWh** (~415,5 tys. GJ), co oznaczałoby obniżenie zużycia tej energii o ponad **12,0%**.

11. Najważniejsze definicje – suplement

Bezpieczeństwo energetyczne⁽⁶⁾ - stan gospodarki umożliwiający pokrycie bieżącego i perspektywicznego zapotrzebowania odbiorców na paliwa i energię w sposób technicznie i ekonomicznie uzasadniony, przy zachowaniu wymagań ochrony środowiska.

Energetyka - dział gospodarki zajmujący się przetwarzaniem, przesyłaniem i użytkowaniem energii.

Ciepło - energia cieplna w wodzie gorącej, parze lub innych nośnikach (energia związana z chaotycznym ruchem cząsteczek lub atomów tworzących dany układ fizyczny - miarą energii cieplnej jest temperatura).

Podstawową jednostką energii jest dżul (1 J) i jednostki wielokrotne:

kJ (kilo dżul),   1 kJ = 1 000 J (10^3 J),

MJ (mega dżul),   1 MJ = 1 000 000 J (10^6 J),

GJ (giga dżul),   1 GJ = 1 000 000 000 J (10^9 J),

TJ (tera dżul), 1 TJ = 1 000 000 000 000 J (10^{12} J).

Zwyczajowo w energetyce, szczególnie w elektroenergetyce, wykorzystywana jest jednostka (z poza układu SI) kilowatogodzina (1 kWh = 3600 kJ).

Cieplownictwo - dział energetyki, w gestii którego znajduje się wytwarzanie, przesyłanie i dystrybucja oraz użytkowanie ciepła.

Paliwa⁽⁶⁾ – oznacza paliwa stałe, ciekłe i gazowe będące nośnikami energii chemicznej.

Oszczędność energii⁽⁷⁾ – oznacza ilość zaoszczędzonej energii ustaloną w drodze pomiaru lub oszacowania zużycia przed wdrożeniem środka mającego na celu poprawę efektywności energetycznej i po jego wdrożeniu z jednoczesnym zapewnieniem normalizacji warunków zewnętrznych wpływających na zużycie energii.

Efektywność energetyczna⁽⁷⁾ – oznacza stosunek uzyskanych wyników, usług, towarów lub energii do wkładu energii.

Efektywność energetyczna⁽¹²⁾ – stosunek uzyskanej wielkości efektu użytkowego danego obiektu, urządzenia technicznego lub instalacji, w typowych warunkach ich użytkowania lub eksploatacji, do ilości zużycia energii przez ten obiekt, urządzenie techniczne lub instalację, niezbędnej do uzyskania tego efektu.

Poprawa efektywności energetycznej⁽⁸⁾ – oznacza zwiększenie efektywności energetycznej w wyniku zmian technologicznych, zachowań lub ekonomicznych.

⁶ - definicja określona w Ustawie Prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997 r. (tekst jednolity Dz.U. z 2012 r. 1059)

⁷ - definicja zgodnie z Dyrektywą 2012/27/UE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw (...)

Programy poprawy efektywności energetycznej⁽⁸⁾ - działania skupione na grupach odbiorców końcowych, które zwykle prowadzą do sprawdzalnej i wymiernej lub możliwej do oszacowania poprawy efektywności energetycznej.

Budynek o niemal zerowym zużyciu energii⁽⁹⁾ - oznacza budynek o bardzo wysokiej charakterystyce energetycznej. Niemal zerowa lub bardzo niska ilość wymaganej energii powinna pochodzić w bardzo wysokim stopniu z energii ze źródeł odnawialnych, w tym energii ze źródeł odnawialnych wytwarzanej na miejscu lub w pobliżu.

Charakterystyka energetyczna budynku⁽⁹⁾ - oznacza obliczoną lub zmierzoną ilość energii potrzebnej do zaspokojenia zapotrzebowania na energię związanego z typowym użytkowaniem budynku, która obejmuje m.in. energię na potrzeby ogrzewania, chłodzenia, wentylacji, ciepłej wody i oświetlenia.

Ważniejsza renowacja⁽⁹⁾ - oznacza renowację budynku, w której:

- a) całkowity koszt prac renowacyjnych związanych z przegrodami zewnętrznymi lub systemami technicznymi budynku przekracza 25 % wartości budynku, nie wliczając wartości gruntu, na którym usytuowany jest budynek; lub
- b) renowacji podlega ponad 25 % powierzchni przegród zewnętrznych

Końcowe zużycie energii brutto⁽¹⁰⁾ – nośniki energii dostarczone do celów energetycznych przemysłowi, sektorowi transportowemu, gospodarstwom domowym, sektorowi usługowemu, w tym świadczącemu usługi publiczne, rolnictwu, leśnictwu i rybołówstwu, łącznie ze zużyciem energii elektrycznej i ciepła przez przemysł energetyczny nawytwarzanie energii elektrycznej i ciepła oraz łącznie ze stratami energii elektrycznej i ciepła powstającymi podczas ich przesyłania lub dystrybucji.

Mikroinstalacja⁽¹⁰⁾ – odnawialne źródło energii, o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 40 kW, przyłączone do sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV lub o łącznej mocy zainstalowanej cieplnej nie większej niż 120 kW.

Mała instalacja⁽¹⁰⁾ – odnawialne źródło energii, o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej większej niż 40 kW i nie większej niż 200 kW, przyłączone do sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV lub o łącznej mocy zainstalowanej cieplnej większej niż 120 kW i nie większej niż 600 kW.

Elektroenergetyka - dział energetyki, obejmujący zagadnienia związane z wytwarzaniem, przesyłaniem, przetwarzaniem, rozdzielaniem i użytkowaniem energii elektrycznej (rozumianej zwykle, jako energię prądu elektrycznego). Podstawową jednostką energii elektrycznej jest dżul (1 J).

Energia⁽⁸⁾ - wszystkie formy dostępnej w obrocie energii, w tym w formie energii elektrycznej, gazu (w tym skroplonego gazu ziemnego), gazu płynnego, jakiegokolwiek paliwa stosowanego do wytwarzania energii grzewczej i chłodniczej (w tym w miejskich systemach grzewczych i

⁸ - definicja zgodnie z Dyrektywą 2006/32/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych

⁹ - definicje wg. dokumentu Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, (Dziennik Urzędowy UE, L 153/13, 18.6.2010 PL)

¹⁰ - definicje wg. dokumentu Prawo energetyczne, Art. 3 (Dz.U. z 2012 r., poz. 1059 oraz z 2013 r. poz. 984)

chłodniczych), węgla kamiennego i brunatnego, torfu, paliw (z wyjątkiem paliw lotniczych i paliw w zbiornikach morskich), a także biomasy, zgodnie z definicją (...).

Energia gazowa powstaje w wyniku spalania gazu w atmosferze. Aktualnie wykorzystywany jest gaz ziemny, stanowiący mieszaninę węglowodorów (najniższych homologów metanu) oraz niewielkiej ilości powietrza, siarkowodoru i innych gazów, występujących w skorupie ziemskiej. Za jednostkę energii gazu przewodowego uważa się energię zawartą w normalnym m³ (Nm³) gazu (normalny oznacza gaz odniesiony do warunków normalnych temperatury i ciśnienia).

Energia pierwotna⁽¹¹⁾ - energia pochodząca z odnawialnych i nieodnawialnych źródeł, która nie została poddana żadnemu procesowi przemiany lub transformacji.

Energia pierwotna⁽¹²⁾ – energia zawarta w pierwotnych nośnikach energii, pozyskiwanych bezpośrednio ze środowiska, w szczególności: węgla kamiennym energetycznym (łącznie z węglem odzyskanym z hałd), węgla kamiennym koksowym, węgla brunatnym, ropie naftowej (łącznie z gazoliną), gazie ziemnym wysokometanowym (łącznie z gazem z odmetanowania kopalń węgla kamiennego), gazie ziemnym zaazotowanym, torfie do celów opałowych oraz energii: wody, wiatru, słoneczną, geotermalną – wykorzystywane do wytwarzania energii elektrycznej, ciepła lub chłodu, a także biomasę w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. Nr 169, poz. 1199, z późn. zm.).

Energia finalna – energię lub paliwa w rozumieniu art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, z wyłączeniem paliw lotniczych i paliw w zbiornikach morskich, zużyte przez odbiorcę końcowego.

Odnawialne źródła energii⁽⁶⁾ – (skrót OZE) są to źródła wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalną, hydrotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych.

Instalacje⁽⁶⁾ – urządzenia z układami połączeń pomiędzy nimi.

Sieci⁽⁶⁾ – instalacje połączone i współpracujące ze sobą, służące do przesyłania lub dystrybucji paliw lub energii, należące do przedsiębiorstwa energetycznego.

System gazowy albo elektroenergetyczny – sieci gazowe albo sieci elektroenergetyczne oraz przyłączone do nich urządzenia i instalacje współpracujące z siecią.

Urządzenia energetyczne - urządzenia techniczne stosowane w procesach energetycznych.

Kogeneracja⁽⁶⁾⁽⁷⁾ – równoczesne wytwarzanie ciepła i energii elektrycznej lub mechanicznej w trakcie tego samego procesu technologicznego.

¹¹ - definicja zgodnie z Dyrektywą 2010/31/UE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków

¹² - definicja zgodna z ustawą z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej

Jednostka kogeneracji – wyodrębniony zespół urządzeń (np. agregat kogeneracyjny), który może wytwarzać energię elektryczną w kogeneracji, opisany poprzez dane techniczne.

MW_t, MW_e - jednostka mocy (z indeksem „t” odnosi się do mocy cieplnej, z indeksem „e” do mocy elektrycznej).

Mg CO_{2-eq} – wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych w [Mg] przeliczona na CO₂ (dwutlenku węgla) określana, jako emisja ekwiwalentna.

Odbiorca – każdy, kto otrzymuje lub pobiera paliwa lub energię na podstawie umowy z przedsiębiorstwem energetycznym (dostawcą).

Odbiorca końcowy - osoba fizyczna lub prawna, która dokonuje zakupu energii do własnego użytku.

Oszczędność energii(7) - ilość zaoszczędzonej energii ustalona poprzez pomiar lub oszacowanie zużycia przed i po wdrożeniu jednego lub kilku środków mających na celu poprawę efektywności energetycznej, przy jednoczesnym zapewnieniu normalizacji warunków zewnętrznych wpływających na zużycie energii.

Zaopatrzenie w ciepło, energię elektryczną, paliwa gazowe – procesy związane z dostarczeniem ciepła, energii elektrycznej, paliw gazowych do odbiorców.

Paliwa – paliwa stałe, ciekłe i gazowe będące nośnikami energii chemicznej.

Paliwa gazowe – gaz ziemny wysokometanowy lub zaazotowany, w tym skroplony gaz ziemny, propan-butan lub inne rodzaje gazu palnego (np. biogaz rolniczy), dostarczane za pomocą sieci gazowej lub w cysternach, butlach (w postaci sprężonej lub ciekłej), niezależnie od ich przeznaczenia.

Pompa ciepła⁽¹¹⁾ - oznacza maszynę, urządzenie lub instalację, która przenosi ciepło z naturalnego otoczenia, takiego jak powietrze, woda lub grunt, do budynków lub zastosowań przemysłowych poprzez odwrócenie naturalnego przepływu ciepła, tak że przepływa ono z niższej do wyższej temperatury. W przypadku odwracalnych pomp ciepła mogą one także odprowadzać ciepło z budynków do naturalnego otoczenia.

Procesy energetyczne – techniczne procesy w zakresie wytwarzania, przetwarzania, przesyłania, magazynowania, dystrybucji oraz użytkowania paliw lub energii.

Relacje między kJ, kcal, kWh i t_{p.u.}

$$1 \text{ kJ} = 0,239 \text{ kcal} = 0,278 \times 10^{-3} \text{ kWh};$$

$$1 \text{ kWh} = 3,6 \times 10^3 \text{ kJ};$$

$$1 \text{ MWh} = 1000 \text{ kWh} = 3,6 \text{ GJ};$$

$$1 \text{ t}_{p.u.} = 29,3 \times 10^6 \text{ kJ}.$$

Inteligentny system pomiarowy(7) – oznacza system elektroniczny, za pomocą którego można zmierzyć zużycie energii (uzyskując więcej informacji niż w przypadku konwencjonalnego licznika), a także przysyłać i otrzymywać dane przy wykorzystaniu łączności elektronicznej.

„**Smart grid**”⁽¹³⁾ (**inteligentny systemy elektroenergetyczny**) – termin określony w amerykańskiej Ustawie o Niezależności Energetycznej i Bezpieczeństwie Energetycznym (EISA) z grudnia 2007, oznacza zmodernizowany system dostawy energii elektrycznej, który monitoruje, wykonuje pomiary oraz automatycznie optymalizuje działanie poszczególnych podzespołów systemu elektroenergetycznego, od generatora poprzez linie wysokiego napięcia i system dystrybucji aż do użytkowników końcowych. System ten charakteryzuje się dwustronnym przepływem energii i informacji, co pozwala na realizację rozproszonego, zautomatyzowanego systemu dostawy energii, reagującego bez inercji, co pozwala na natychmiastową reakcję systemu i utrzymanie równowagi pomiędzy źródłem energii elektrycznej a odbiorcą.

Taryfa(6) – zbiór cen i stawek opłat oraz warunków ich stosowania, opracowany przez przedsiębiorstwo energetyczne i wprowadzony, jako obowiązujący dla określonych w nim odbiorców w trybie określonym ustawą.

t_{pu} (tona paliwa umownego) – równoważna 1 tonie węgla o wartości opałowej 29,3 GJ.

t_{oe} – (tona oleju ekwiwalentnego) – równoważna 1 tonie oleju opałowego o wartości opałowej 41,868 GJ.

Wskaźnik Ek⁽¹⁴⁾ – wskaźnik określający roczne zapotrzebowanie na energię końcową (ciepło) do ogrzewania budynku (o regulowanej temperaturze powietrza) w sezonie grzewczym na jednostkę powierzchni, wyrażoną w kWh/(m²rok) i obliczoną zgodnie z rozporządzeniem dotyczącym sporządzania świadectw energetycznych⁽¹⁴⁾.

Małe wartości **Ek** sygnalizują niskie zapotrzebowanie i tym samym wysoką efektywność energetyczną.

Wartość opałowa paliwa - Wartość opałowa jest to ilość ciepła wydzielana przy całkowitym i zupełnym spalaniu 1 kg paliwa stałego lub ciekłego, lub 1Nm³ gazu w warunkach normalnych, tj. przy ciśnieniu 101,3 kPa i temperaturze 273°K, przy czym woda w spalinach występuje w postaci pary a temperatura produktów spalania jest równa temperaturze substratów. Wartość opałową można określić, jako różnicę ciepła spalania i ciepła skraplania pary wodnej zawartej w spalinach i wyrażonej w MJ/m³. Wartość opałowa paliwa jest mniejsza od ciepła spalania o ciepło potrzebne do zamiany całkowitej wilgoci zawartej w paliwie na parę wodną.

Wyspa energetyczna⁽¹⁵⁾ - niezależny energetycznie system grupujący producentów, konsumentów oraz prosumentów, charakteryzujący się możliwością regulacji energii produkowanej i zużywanej w ramach systemu, w czasie rzeczywistym, jak również możliwością współpracy z innymi, niezależnymi systemami i lokalnym dystrybutorem energii.

¹³ – definicja wg firmy Electric Power Research Institute (EPRI)

¹⁴ – definicja wg Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 6 listopada 2008 r. w sprawie metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku i lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową oraz sposobu sporządzania i wzorów świadectw ich charakterystyki energetycznej

¹⁵ - definicja przyjęta w dokumencie pt. „Regionalny Program Strategiczny w zakresie energetyki i środowiska „Ekoefektywne Pomorze”; UMWP, Gdańsk, 2013 oraz w opracowaniach Fundacji Poszanowania Energii w Gdańsku.

Audyt energetyczny - systematyczna procedura pozwalająca na zdobycie odpowiedniej wiedzy o profilu istniejącego zużycia energii danego budynku lub zespołu budynków, operacji lub instalacji przemysłowej oraz usług prywatnych lub publicznych, która określa i kwantyfikuje możliwości opłacalnych ekonomicznie oszczędności energetycznych oraz informuje o wynikach.

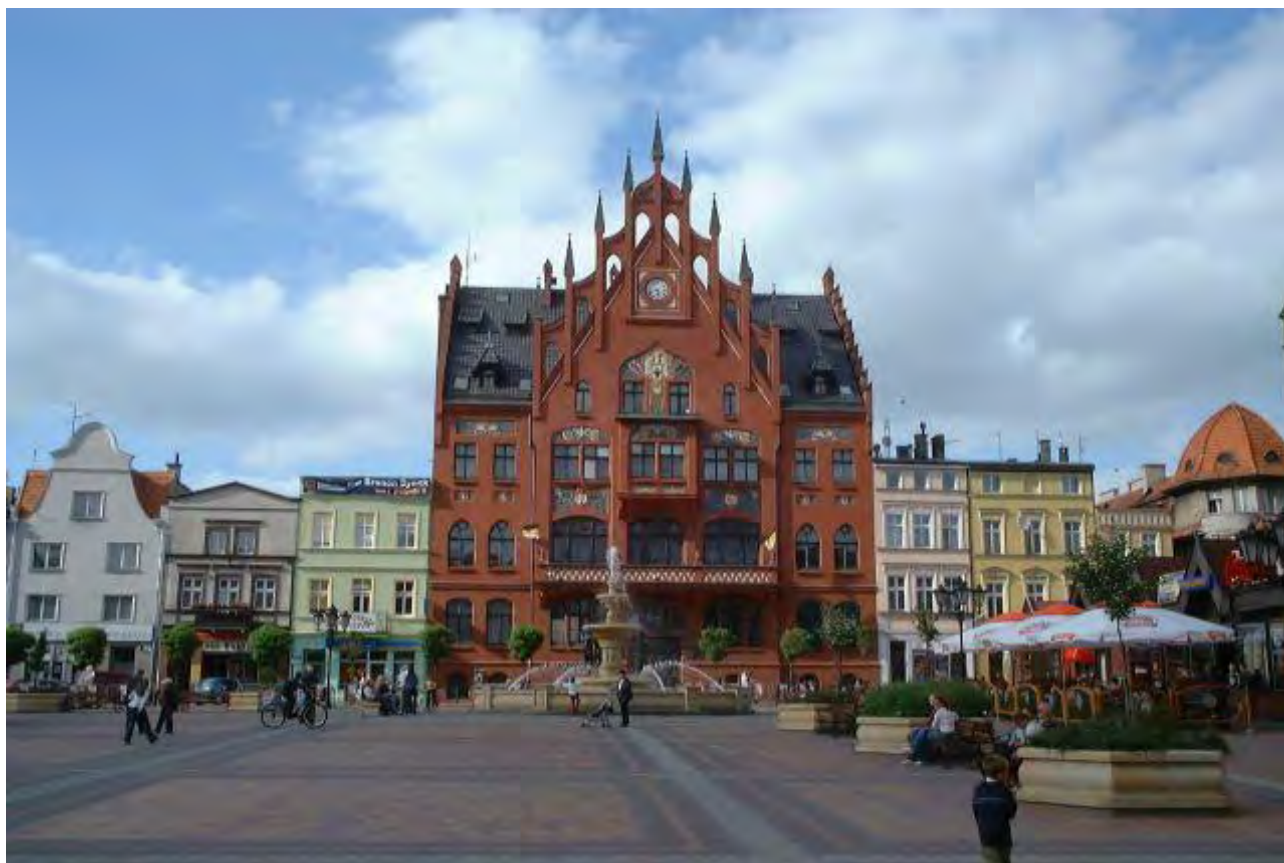
12. Wykaz podstawowych aktów prawnych

1. **Ustawa Prawo Energetyczne** z dnia 10.04.1997r (Dz.U. z 2012 r., poz. 1059 oraz z 2013 r. poz. 984) – tekst ujednolicony w Departamencie Prawnym i Rozstrzygania Sporów URE; Stan na dzień 11 września 2013 r.
2. **Ustawa** z dnia 20 lutego 2015 **o odnawialnych źródłach energii** (Dz. U. z 2015 r., poz. 478).
3. **Ustawa Prawo ochrony środowiska** z dnia 27.04.2001r. (Dz.U. nr 62 poz. 627).
4. **Ustawa o efektywności energetycznej** z dnia 15 kwietnia 2011 r. (Dz.U. z 2011 r. Nr 94, poz. 551).
5. **Ustawa** z dnia 17 października 2008 r. **o wspieraniu termomodernizacji i remontów** (tekst jednolity Dz.U. 2014 r, poz. 712).
6. **Ustawa** z dnia 19 września 2007 r. **o zmianie ustawy Prawo budowlane**. (Dz. U. nr 191 z dn. 18 października 2007 r. poz. 1373).
7. **Dyrektywa** Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/32/WE z dnia 5 kwietnia 2006 r. **w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych** oraz uchylająca dyrektywę Rady 93/76/EWG (Dz.U. UE L 114/64; 27.4.2006r.).
8. **Polityka energetyczna Polski do 2030 roku**; Załącznik do uchwały nr 157/2010 Rady Ministrów z dnia 29 września 2010 r.
9. **Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko**, perspektywa do 2020 r.; Ministerstwo Środowiska, Ministerstwo Gospodarki; Warszawa, kwiecień 2014.
10. **Rozporządzenie** Ministra Gospodarki z dnia 10 sierpnia 2012 r. **w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu sporządzania audytu efektywności energetycznej, wzoru karty audytu efektywności energetycznej oraz metod obliczania oszczędności energii** (Dz. U., 2012, poz. 962).
11. **Rozporządzenie** Ministra Infrastruktury z dnia 17 marca 2009 r. **w sprawie szczegółowego zakresu i form audytu energetycznego oraz części audytu remontowego, wzorów kart audytów, a także algorytmu oceny opłacalności przedsięwzięcia termomodernizacyjnego** (Dz.U. nr 43 z dn. 18.03.2009 r., poz. 346).
12. **Rozporządzenie** Ministra Infrastruktury z dnia 6 listopada 2008 r. **w sprawie metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku i lokalu mieszkalnego lub części budynku stanowiącej samodzielną całość techniczno-użytkową oraz sposobu sporządzania i wzorów świadectw ich charakterystyki energetycznej** (Dz. U. nr 201 z dnia 13.11.2008 r., poz. 1240).
13. **Rozporządzenie** Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 5 lipca 2013r. **zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie** (Dz. U. z dnia 13.08.2013 r., poz. 926).
14. **Rozporządzenie** Ministra Gospodarki z dnia 3 lutego 2009 r. **w sprawie udzielenia pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy lub rozbudowy jednostek**

wytwarzających energię elektryczną lub ciepło z odnawialnych źródeł energii (Dz. U. Nr 21, 2009, poz. 112).

15. **Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020**; Załącznik nr 1 do Uchwały nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24.09.2012 r.; Gdańsk, 2012 r.
16. **Regionalny Program Strategiczny w zakresie energetyki i środowiska „Ekoefektywne Pomorze”**; Załącznik nr 1 do Uchwały nr 931/274/13 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 08.08.2013 r.; Gdańsk, 2013 r.
17. **Dyrektywa** Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. **w sprawie efektywności energetycznej**, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dziennik Urzędowy UE, L 315/1, 14.12.2012 PL).
18. **Dyrektywa** 2009/28/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2009 r. **w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych** zmieniające i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE.
19. **Dyrektywa** Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. **w sprawie charakterystyki energetycznej budynków** (Dziennik Urzędowy L 153, 18/06/2010 P. 0013 – 0035).

GMINNY
PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
DLA MIASTA CHOJNICE
NA LATA
2015 – 2018

opracowała
mgr Marlena Pawlak
Konservator Zabytków Miasta Chojnice

Spis treści

1. Wstęp	4
1.1. Cel opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Chojnice.	4
2. Podstawa prawna opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Chojnice.....	5
2.1. Podstawowe definicje z zakresu opieki nad zabytkami	6
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce	8
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	10
4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami:.....	10
4.1.1 Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2020	10
4.1.2 Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności i Strategia Rozwoju Kraju 2020 oraz Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	12
4.1.3 Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata	12
2014 – 2017	12
4.1.4. Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2015	14
4.2. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Chojnice z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu.....	14
4.2.1.Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020	14
4.2.2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego	14
4.2.3. Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego	16
na lata 2014-2020.....	16
Środki finansowe Unii Europejskiej przeznaczone na realizację osi priorytetowej 8 mogą być więc skutecznym narzędziem realizacji niektórych zadań zdefiniowanych w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami	16
4.2.4. Program Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego	16
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.....	17
5.1. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy:	17
5.1.1. Strategia Rozwoju Miasta Chojnice 2020	17
5.1.2. Lokalny Program Rewitalizacji	18
5.1.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego miasta Chojnice	18
5.2 Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego miasta Chojnice.....	24
5.2.1. Kalendarium ważniejszych wydarzeń w rozwoju miasta:.....	24
5.2.2. Zarys historii miasta Chojnice.....	26
5.2.3.Zabytki nieruchome wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego:	27
5.2.4. Zabytki ruchome miasta Chojnice:.....	30
5.2.5. Zabytki w Gminnej Ewidencji Zabytków Chojnic.....	31

5.2.6. Wojewódzka Ewidencja Zabytków Archeologicznych – stanowiska archeologiczne	41
5.2.7. Pomniki przyrody w mieście Chojnice:	43
5.2.8. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla miasta wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego wymagające pilnych prac konserwatorskich i restauratorskich	43
5.2.9. Zabytki wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Chojnice wymagające pilnych prac konserwatorskich i restauratorskich:.....	53
6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego miasta Chojnice. Analiza szans i zagrożeń	88
7. Założenia programowe :	90
7.1. Priorytety, kierunki i zadania programu opieki:	90
8. Instrumentarium realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	93
8.1. Instrumenty prawne:.....	93
8.2. Instrumenty finansowe:	93
8.3 Instrumenty koordynacji:	93
8.4 Instrumenty społeczne:	93
8.5 Instrumenty kontrolne:.....	93
9. Zasady oceny realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.....	94
10. Źródła finansowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami	94
10.1 Źródła publiczne - krajowe:	95
10.2 Źródła publiczne – zagraniczne:.....	97
11. Realizacja i finansowanie przez miasto zadań z zakresu ochrony zabytków	98

1. Wstęp

1.1. Cel opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Chojnice

W celu stworzenia warunków niezbędnych do realizacji ochrony zabytków i opieki nad zabytkami minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego inicjuje i opracowuje, przy pomocy Generalnego Konserwatora Zabytków, Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami.

Program Opieki nad Zabytkami jest dokumentem służącym do podejmowania planowanych działań dotyczących inicjowania, koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków.

Aby osiągnąć skuteczne rezultaty, należało zsumować najważniejsze informacje oraz dane o zasobach dziedzictwa kulturowego miasta Chojnice, na tle regionu i województwa pomorskiego.

Program jest ważnym narzędziem dla władz samorządowych w dalszych działaniach i planach, przy pozyskiwaniu określonych środków finansowych.

Obowiązek ochrony zabytków i opieki nad zabytkami nakłada Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Określa ona przedmiot, zakres i formy ochrony dóbr kultury. Niezależnie od obowiązku ochrony zabytków, stanowiących historyczną i materialną spuściznę pokoleń, zachowanie, a także przywrócenie zabytkom utraconych walorów jest uzasadnione społecznie i ekonomicznie.

Art. 85 ust. 1 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 163 poz. 1568) stanowi, że w Krajowym Programie Ochrony Zabytków i Opieki Nad Zabytkami określa się, w szczególności cele i kierunki działań oraz zadania w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, warunki i sposób finansowania planowanych działań, a także harmonogram ich realizacji.

Cele opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami określone zostały w art. 87 ust.2 w/w ustawy.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami ma na celu:

- 1) Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju
- 2) Uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej
- 3) Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania
- 4) Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego
- 5) Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami
- 6) Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków
- 7) Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Chojnice jest zadaniem, do którego obliguje władze wymieniona na wstępie Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Cel programu, który winien być uwzględniony w strategii rozwoju oraz w przestrzennym zagospodarowaniu terenu, to:

- Ochrona zabytków, krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego

- zintegrowana z ochroną środowiska przyrodniczego
- Wykorzystanie zabytków do zwiększenia atrakcyjności terenu dla potrzeb rozwoju społeczno - gospodarczego
- Pozyskiwanie środków finansowych z różnych źródeł na opiekę nad zabytkami
- Wypracowanie metod współpracy z właścicielami zabytków.

2. Podstawa prawna opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Chojnice

Program Opieki nad Zabytkami ma służyć rozwojowi jednostek samorządu terytorialnego, a tym samym społeczności lokalnej, poprzez stworzenie ram dla aktywnego zarządzania zasobem składającym się na lokalne dziedzictwo kulturowe, w tym jego promowanie i upowszechnianie.

Gminy zgodnie z Ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Nr 16, poz. 95) w zakresie zadań własnych realizują sprawy dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 7 ust 1 pkt.9).

Obowiązek sporządzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami nakłada na gminę art. 87 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.):

- 1) Zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami.
- 2) Wojewódzki, powiatowy i gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu i rada gminy, po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
- 3) Programy, o których mowa w ust. 3, są ogłaszane w wojewódzkim dzienniku urzędowym.
- 4) Z realizacji programów zarząd województwa, powiatu i wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.
- 5) Sprawozdanie z realizacji Wojewódzkiego Programu Opieki Nad Zabytkami jest przekazywane Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki Nad Zabytkami.

Zadania samorządu z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami zostały określone w art. 4 i 5 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.):

- Art.4.

Ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- udaremnienie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę,
- kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz kształtowaniu środowiska.

- Art.5.

Opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- naukowego badania i dokumentowania zabytków;
- prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- zabezpieczania i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

2.1. Podstawowe definicje z zakresu opieki nad zabytkami

Zabytek - nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich część lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Zabytek nieruchomy – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości (np. budynki) będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Zabytek ruchomy - rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych (np. rzeźba, ołtarz, obraz).

Zabytek archeologiczny - zabytek nieruchomy będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów lub zabytek ruchomy, będący tym wytworem.

Instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami – instytucję kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, której celem statutowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami.

Prace konserwatorskie - działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań.

Prace restauratorskie - działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części oraz dokumentowanie tych działań.

Roboty budowlane – roboty budowlane w rozumieniu przepisów Prawa budowlanego, podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku.

Badania konserwatorskie - działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich.

Badania architektoniczne - działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń.

Badania archeologiczne - działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie,

udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego.

Historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny - przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych., w tym ulic lub sieci dróg.

Historyczny zespół budowlany - powiązana przestrzennie grupa budynków wyodrębniona ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi.

Krajobraz kulturowy - przestrzeń historycznie ukształtowaną w wyniku działalności człowieka, zawierającą wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze.

Otoczenie - teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków, w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Dziedzictwo kulturowe - całość dorobku kulturowego tworząca środowisko kulturowe dokumentujące poczucie tożsamości człowieka manifestującej się ciągłością kulturową.

Krajobraz kulturowy zbliżony do naturalnego - ukształtowany i użytkowany przez człowieka, który cechuje roślinność zbliżona lub, w niektórych przypadkach, identyczna z roślinnością naturalnie rosnącą na danym obszarze.

Historyczny krajobraz kulturowy - krajobraz cenny z punktu widzenia ochrony dóbr kultury, np. tradycyjnego rozłogu pól, terenów historycznych kopalń, historycznych jednostek osadniczych i krajobrazów bitewnych. Obecnie postuluje się stworzenie systemu ochrony krajobrazu kulturowego (historycznego), którego instrumentami i instytucjami są: strefa ochrony konserwatorskiej, rezerwat kulturowy, park kulturowy.

Krajobraz miejski - krajobraz obejmujący tereny zainwestowania miejskiego. Występuje w postaci krajobrazów zabytkowych i współczesnych, a odznacza się zabudową wysoką i zwartą. Pojawia się zwłaszcza w jego odmianie zabytkowej, posiada czytelny układ kompozycyjny. W system zabudowy miejskiej włączone są urządzone tereny zieleni (ogrody, parki i inne ich odmiany tworzące systemy zieleni miejskiej, obecnie zwane systemem przyrodniczym miasta).

Krajobrazowa strefa ochronna - w dotychczasowej praktyce ochrony krajobrazu stosowano podział na pięć charakterystycznych stref krajobrazu w ramach jego pełnego polskiego zasobu, wśród których trzy mieszczą się w kategorii stref ochronnych. Są to: strefa rezerwatowa, strefa parkowo-krajobrazowa i strefa krajobrazu chronionego.

Rewitalizacja - proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych, mający na celu wyprowadzenie terenu ze stanu kryzysowego i prowadzący do rozwoju.

Program rewitalizacji - program wieloletnich działań w sferze przestrzennej, społecznej i ekonomicznej, prowadzący w okresie kilkunastoletnim do rewitalizacji terenu znajdującego się w stanie kryzysowym.

Projekt rewitalizacji – realizowany na określonym terenie, będący częścią programu rewitalizacji, w ramach, którego realizowane są zadania inwestycyjne, społeczne i ekonomiczne.

Pomnik historii to szczególna forma ochrony najcenniejszych zabytków w Polsce. Tytuł Pomnika historii może otrzymać zabytek nieruchomy o szczególnej wartości historycznej, naukowej i artystycznej, utrwalony w powszechnej świadomości i mający duże znaczenie dla dziedzictwa kulturalnego Polski.

Pomniki przyrody - pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienie o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami.

W świetle ustawy w Polsce ochronie i opiece podlegają bez względu na stan zachowania:

- Zabytki nieruchome będące w szczególności: krajobrazami kulturowymi, układami ruralistycznymi i urbanistycznymi oraz zespołami budowlanymi, dziełami architektury i budownictwa, dziełami budownictwa obronnego, obiektami techniki (a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi), cmentarzami, parkami, ogrodami, innymi formami zaprojektowanej zieleni, miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji
- Zabytki ruchome
- Zabytki archeologiczne
- Niektóre nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej

Formami ochrony zabytków są:

- 1) wpis do rejestru zabytków
- 2) uznanie za pomnik historii
- 3) utworzenie parku kulturowego
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego

Organy ochrony zabytków:

- 1) Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego - w jego imieniu generalny konserwator zabytków
- 2) Wojewódzki konserwator zabytków
- 3) Powiatowy konserwator zabytków
- 4) Społeczni opiekunowie zabytków

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

Konstytucja RP (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. – Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.) w przepisach art.5, art. 6 ust. 1 i art. 86 objęła zabytki ochroną zadeklarowaną jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela.

Głównym aktem prawny regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce jest **ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (Dz. U. Nr 162 poz.1568 z późn. zm.). Ustawa stanowi podstawę prawną ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce. Określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad

nimi, zasady tworzenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków.

Zgodnie z zapisami ustawy o ochronie zabytków (art.3, 6):

Zabytek jest to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich część lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki lub zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną artystyczną lub naukową

Zabytki nieruchome są to krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne, ruralistyczne i zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne lub działalność wybitnych osobistości bądź instytucji

Zabytki ruchome są to dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcje, numizmaty oraz pamiątki historyczne (militaria, sztandary, pieczęcie, odznaki, medale i ordery), wytwory techniki, materiały biblioteczne, instrumenty muzyczne, wytwory sztuki ludowej i rękodzieła oraz inne obiekty etnograficzne oraz przedmioty upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji

Zabytki archeologiczne są to pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej

Ochrona zabytków polega na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie; zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków; udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków; przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę; kontrole stanu zachowania i przeznaczenia zabytków; uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Opieka nad zabytkiem sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

naukowego badania i dokumentowania zabytku; prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku; zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie; korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości; popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz o jego znaczeniu dla historii kultury.

Ustawowej ochronie podlegają również nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Art. 7 ustawy o ochronie zabytków definiuje w zamkniętym katalogu następujące formy ochrony zabytków:

wpis do rejestru zabytków, który dla zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi wojewódzki konserwator zabytków; Zgodnie z art. 9. ust.1 do rejestru zabytków (...) *wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Do rejestru może być również wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru, a także nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna tego zabytku.* (art. 9 ust.2) Zgodnie z art. 10. ust. 1 *do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez*

wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę (art. 10 ust.2). Sposób prowadzenia rejestru oraz ewidencji zabytków określa Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem. (Dz. U. Nr 113, poz. 661)

uznanie za pomnik historii zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru lub parku kulturowego o szczególnej wartości dla kultury przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego

utworzenie parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się pod względem krajobrazowym terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej; park kulturowy może utworzyć na podstawie uchwały rada gminy po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków

ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, dotyczące w szczególności zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków i ich otoczenia; innych zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych; w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ustala się również, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów. W art. 7 ust. 1, pkt 9 **ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym** (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) zostały określone zadania własne gminy: „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”.

Oprócz pkt. 9, odnoszącego się bezpośrednio do ochrony i opieki nad zabytkami, wymienione powyżej sprawy, niosą ze sobą ogromne możliwości związane z szeroko pojętą ochroną zabytków, a także umożliwiają nawiązanie formalnej współpracy z organizacjami, mającymi zapisaną w swym statucie opiekę nad zabytkiem.

Ponadto uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami znajdują się w wielu innych obowiązujących ustawach.

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami:

4.1.1 Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2020

Przyjęta 21.IX.2004r. przez Radę Ministrów.

Celem Strategii jest zrównoważenie rozwoju kultury w regionach, a celem częściowym zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków.

Misją Strategii Rozwoju Kultury jest „zrównoważony rozwój kultury, jako najwyższej wartości przenoszonej ponad pokoleniami, określającej całokształt historycznego i cywilizacyjnego dorobku Polski, wartości warunkującej tożsamość narodową i

zapewniającej ciągłość tradycji i rozwoju regionów". Przy tworzeniu gminnego programu opieki nad zabytkami musimy realizować wszystkie wymienione cele. W głównych tezach wspomnianej Narodowej Strategii czytamy, że przedmiotem zainteresowań zarówno Ministra Kultury, jak i regionalnych oraz lokalnych władz samorządowych, powinny być: całokształt dorobku historycznego, artystycznego i cywilizacyjnego Polski. Tezy te zakładają zwiększenie aktywności w sferze kultury na szczeblu regionalnym i gminnym.

W 2005 r. Ministerstwo Kultury wydało *Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020*. Zawarto w niej cele realizacji Strategii, przy czym za cel strategiczny obrano zrównoważenie rozwoju kultury w regionach.

Cel nadrzędny realizowany jest przez następujące cele cząstkowe:

- Wzrost efektywności zarządzania sferą kultury.
- Zmniejszenie dysproporcji regionalnych w rozwoju i dostępie do kultury.
- Wzrost udziału kultury w PKB.
- Zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków.
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury kultury.
- Wzrost uczestnictwa w kulturze.
- Rozwój szkół artystycznych i zwiększenie liczby godzin edukacji kulturalnej w programach szkolnych.
- Efektywna promocja twórczości.
- Promocja polskiej kultury za granicą.
- Ochrona własności intelektualnej i walka z piractwem.
- Wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w systemie organizacji działalności kulturalnej i w systemie upowszechniania kultury.
- Rozwój przemysłów kultury (kinematografia, media, design, wydawnictwa, fonografia).

Cele cząstkowe realizowane są w ramach pięciu obszarów priorytetowych, którym odpowiadają szczegółowo opisane w NSRK – Narodowe Programy Kultury (NPK):

- Czytelnictwo i sektor książki *NPK Promocja czytelnictwa i rozwój sektora książki;*
- Dziedzictwo kulturowe *NPK Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego;*
- Instytucje artystyczne i promocja twórczości *NPK Rozwój instytucji artystycznych;*
- *Szkolnictwo artystyczne i promocja młodych twórców - NPK Wspierania debiutów i rozwoju szkół artystycznych;*
- *Sztuka współczesna NPK Znaki Czasu.*

W kolejnych latach począwszy od 2014 r. ochrona dziedzictwa kulturowego odbywać się będzie poprzez Program Operacyjny „Dziedzictwo kulturowe”.

Celem tego programu jest ochrona polskiego dziedzictwa kulturowego w kraju i za granicą, wspieranie działalności muzeów oraz popularyzacja kultury ludowej.

Program „Dziedzictwo kulturowe” składa się z następujących priorytetów:

- *Ochrona zabytków*
- *Wspieranie działań muzealnych*
- *Kultura ludowa i tradycyjna*
- *Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą*
- *Ochrona zabytków archeologicznych*
- *Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego*
- *Miejsca Pamięci Narodowej.*

Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 – 2020 ma być narzędziem budowy porozumienia w programowaniu rozwoju w oparciu o kwestie merytoryczne i horyzontalne. Działania podejmowane przez Strategię powinny prowadzić m.in. do radykalnej poprawy podstawowej infrastruktury kultury i stanu zabytków przy wykorzystaniu min. europejskich funduszy.

4.1.2 Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności i Strategia Rozwoju Kraju 2020 oraz Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

W 2009 r. rząd RP podjął decyzję o zmianach w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz stworzeniu nowego porządku strategicznego, którego zrębami są dwa dokumenty o perspektywie czasowej do 2030 roku: Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju oraz Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju. Uzupełnieniem ich jest Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju oraz 9 strategii horyzontalnych (do 2020 r.).

Celem głównym „Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności” jest poprawa jakości życia Polaków. Głównym sposobem osiągnięcia tego celu jest stabilny i wysoki wzrost gospodarczy. Strategia postuluje przesunięcie wydatków publicznych w kierunku wydatków prorozwojowych, stąd kładziony jest nacisk m.in. na digitalizację zasobów dziedzictwa kulturowego co ma wzmocnić kapitał społeczny kraju.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 została przyjęta uchwałą nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r. Celem głównym tej średniookresowej strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 jest jedną ze strategii horyzontalnych. Podkreśla ona znaczenie kultury dla rozwoju i jakości kapitału społecznego. Wskazuje też konieczność wdrożenia spójnego systemu ochrony zabytków, co wymaga zmian przepisów prawnych – w tym opracowania nowej ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zmiany wzmocnią aktywną partycypację społeczną w procesie ochrony zabytków i opieki nad nimi. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego jest jednym z celów szczegółowych tej strategii, który ma wzmocnić rolę kultury w budowaniu spójności społecznej i rozwoju społeczno - gospodarczym. Kierunki działań w ramach tego celu obejmują m.in. ochronę dziedzictwa kulturowego.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Chojnice na lata 2015-2018 wychodzi naprzeciw zapisom dokumentów nowego systemu prowadzenia polityki rozwoju. Traktuje bowiem rewaloryzację dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego miasta. Priorytetowo traktuje również świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego i budowanie tożsamości lokalnej w oparciu o dziedzictwo kulturowe.

4.1.3 Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014 – 2017

Od 20 września do 25 października 2013 r. trwały konsultacje społeczne do wydanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego projektu *Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014 – 2017*. 24 czerwca 2014 r. Rada Ministrów przyjęła *Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2014 – 2017*.

Jednym ze strategicznych założeń Krajowego Programu jest wzmocnienie działania organów ochrony zabytków, w tym tworzenie podstaw współdziałania z organami samorządu terytorialnego. Jest ono wyrazem przekonania, iż jakościowa przemiana w zakresie ochrony zabytków w Polsce może nastąpić jedynie dzięki łączeniu zasobów i działań organów ochrony zabytków. Rolą *Krajowego Programu* jest tworzenie warunków dla wypracowania rozwiązań modelowych oraz ich upowszechnienie np. poprzez system konferencji i spotkań z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego.

Celem programu jest wzmocnienie ochrony i opieki nad materialnym dorobkiem kultury oraz poprawa jego stanu w Polsce. Ważne jest także stworzenie odpowiedniej, przejrzystej wykładni porządkującej sferę ochrony i opieki nad zabytkami. Działaniom tym ma przyświecać 7 podstawowych zasad konserwatorskich:

- 1) Po pierwsze nie szkodzić - *primum non nocere*.
- 2) Maksymalnego poszanowania oryginalnej substancji zabytków i wszystkich ich wartości (materialnych i niematerialnych).

- 3) Minimalnej niezbędnej ingerencji (powstrzymania się od działań niekoniecznych).
- 4) Usuwania tego i tylko tego, co na oryginał działa niszcząco.
- 5) Czytelności i rozróżnialności ingerencji.
- 6) Odwracalności metod i materiałów.
- 7) Wykonywania wszelkich prac zgodnie z najlepszą wiedzą i na najwyższym poziomie.

W Krajowym Programie Opieki nad Zabytkami, przedstawiono następujące cele działań:

I. W ramach uwarunkowań ochrony i opieki nad zabytkami:

- 1) Pełna ocena stanu krajowego zasobu zabytków nieruchomych. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.
- 2) Pełna ocena stanu krajowego zasobu zabytków ruchomych. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.
- 3) Pełna ocena stanu krajowego zasobu dziedzictwa archeologicznego. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń oraz wyznaczenie stref o szczególnym zagrożeniu dla zabytków archeologicznych.
- 4) Objęcie skuteczną i zorganizowaną ochroną przynajmniej najcenniejszych zabytków techniki.
- 5) Pełna ocena stanu krajowego zasobu pomników historii i obiektów wpisanych na listę światowego dziedzictwa. Określenie kategorii i stopnia zagrożeń.
- 6) Ocena stanu służb i możliwości wypełniania całokształtu zadań związanych z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami.
- 7) Ocena stanu i stopnia objęcia opieką zabytków w poszczególnych kategoriach.
- 8) Doskonalenie i rozwijanie oraz podnoszenie efektywności i skuteczności instytucjonalnej i społecznej ochrony i opieki nad zabytkami.
- 9) Udoskonalenie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych w zakresie ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym i nad zabytkami.

II. W ramach działań o charakterze systemowym:

- 1) Realizacja powszechnych tendencji europejskich, światowych oraz rozszerzenia pola ochrony na całe dziedzictwo kulturowe obejmujące i dobra kultury i natury (World Cultural Heritage).
- 2) Przygotowanie strategii ochrony dziedzictwa kulturowego, wytyczającej główne założenia koncepcji ochrony w Polsce. Wprowadzenie jej do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach i szczeblach zarządzania i gospodarowania. Wypracowanie metod zarządzania dziedzictwem kulturowym, w tym w szczególności obiektami z listy UNESCO, pomnikami historii oraz parkami kulturowymi.

III. W ramach systemu finansowania:

- 1) Stworzenie stabilnego i przejrzystego systemu finansowania.

IV. W ramach dokumentowania, monitorowania i standaryzacji metod działania:

- 1) Tworzenie systemu i stale aktualizowanych, elektronicznych baz informacji o zasobach i stanie zabytków w Polsce i ich dokumentacji. Stworzenia warunków do realizacji ustawowego obowiązku dokumentowania wszystkich prac, przy wszystkich grupach i typach obiektów zabytkowych.
- 2) Gromadzenie stale aktualizowanej wiedzy o stanie zachowania, postępach i wynikach prac konserwatorskich i restauratorskich, zagrożeniach, prawidłowości zarządzania i bezpieczeństwie użytkowania obiektów zabytkowych oraz o innych formach ochrony dziedzictwa.
- 3) Wypracowanie i wprowadzenie szczegółowych zasad ochrony dziedzictwa w planach zagospodarowania przestrzennego. Wypracowanie standardów zagospodarowania i estetyki zabytkowych przestrzeni publicznych.

V. W ramach kształcenia i edukacji:

- 1) Utrzymanie i doskonalenie dotychczas wypracowanego systemu kształcenia w dziedzinie konserwacji i ochrony. Zorganizowanie systemu podnoszenia kwalifikacji w każdej grupie zawodowej pracującej na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz zorganizowanie pełnego kształcenia akademickiego w specjalnościach, w których

dotychczas nie istnieje.

- 2) Kształcenie społeczeństwa w duchu poszanowania dla autentyzmu oraz wartości materialnych i niematerialnych wspólnego, wielokulturowego dziedzictwa. Budowanie klimatu społecznego zrozumienia i akceptacji dla idei ochrony i dawności zabytków odczytywanych jako źródło tożsamości, wiedzy i dumy z przeszłości, tradycji, wiedzy o sposobie życia i pracy przodków.
- 3) Upowszechnianie wśród właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych znajomości zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej. Tworzenie mechanizmów ekonomicznych sprzyjających prawidłowemu traktowaniu obiektów zabytkowych.

VI. W ramach współpracy międzynarodowej:

- 1) Wzmocnienie obecności Polski w światowym i europejskim środowisku działającym na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego i promocji polskich osiągnięć w tej dziedzinie.
- 2) Oparcie działań na pojęciu wspólnego dziedzictwa kultury ludzkości, w szczególności „Europy – wspólnego dziedzictwa kultury”, w którym wyzwaniem stanowią „obszary dwu- lub wielokulturowe”. Troska o ochronę polskiego dziedzictwa kulturowego za granicą.

4.1.4. Strategia Rozwoju Kraju do roku 2030

Dokument opracowany przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego w 2006 r.

W *Strategii*, wieloletnim dokumencie strategicznym rozwoju społeczno – gospodarczego kraju, zwrócono uwagę na walory środowiska naturalnego, potencjał kulturowy oraz korzystne położenie na kontynencie Polski. W rozbudowie infrastruktury turystycznej niezbędne jest wsparcie inicjatyw lokalnych przez władze publiczne. Położenie nacisku na rozwój turystyki zgodne jest także z „Wizją Polski do roku 2015”. Zasada zrównoważonego rozwoju oraz pielęgnowanie i zachowanie dziedzictwa kulturowego pozwolą również na osiągnięcie głównego celu *Strategii*, jakim jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski. Wśród priorytetów *Strategii* ważnych dla dziedzictwa kulturowego znajdujemy: wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, poprawę stanu infrastruktury technicznej i społecznej (kultura, sport i turystyka), rozwój obszarów wiejskich (rozwój agroturystyki), rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.

4.2. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Chojnice z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu.

4.2.1. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Przyjęta uchwałą nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 roku. Zakłada realizację 3 celów strategicznych (nowoczesna gospodarka, aktywni mieszkańcy i atrakcyjna przestrzeń). Strategia zwraca uwagę na konieczność rozwijania sieciowych i kompleksowych produktów turystycznych na obszarach o wysokim potencjale turystyczno-rekreacyjnym środowiska przyrodniczego i kulturowego w kreowaniu unikatowej oferty turystycznej i kulturalnej regionu (cel 1.3), a także kompleksowej rewitalizacji i rozwoju przestrzeni publicznych w osiąganiu wysokiego poziomu kapitału społecznego (cel 2.2). Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Chojnice również wychodzi naprzeciw tym celom.

4.2.2. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego

Uchwała nr 639/XLVI/02 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 30 września 2002r. ze zmianami wprowadzonymi Uchwałą nr 1004/XXXIX/09 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 października 2009r.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego zdefiniowano określone procesy, w tym proces kształtowania się struktury funkcjonalno-przestrzennej pomorskiego regionu metropolitalnego. W świetle uwarunkowań

zewnątrznych i wewnętrznych przebiegać on będzie prawdopodobnie zgodnie z ogólnymi prawidłowościami rozwoju europejskich regionów metropolitalnych.

Celem lepszej ochrony potencjału kulturowego województwa i pełniejszego wykorzystania planu zagospodarowania przestrzennego w zakresie rozwoju rekreacji i turystyki na obszarach o wysokich walorach historyczno-kulturowych wskazano 6 obszarów, które powinny być chronione poprzez utworzenie parków kulturowych.

W Planie ujęte zostały obszary o ponadregionalnych walorach przyrodniczych, za które uznano struktury, których cechy funkcjonalne i stopień zachowania zróżnicowania biotycznego oraz naturalność odgrywają stabilizującą rolę w krajowych i europejskich strukturach i w powiązaniach ekologicznych. Obszary te posiadają także unikatowe walory z punktu widzenia potrzeb ochrony przyrody. Obszary kulturowe województwa pomorskiego cechują się wyraźnym i znacznym zróżnicowaniem środowiska kulturowego, wielowiekową stabilnością historyczną kultur osadniczych, różnym stopniem zachowania zasobów zabytkowych i kulturowych oraz wykształconą w toku rozwoju specyficzną strukturą krajobrazów kulturowych.

W Planie za pomocą metody waloryzacji zintegrowanej wyróżniono 3 typy obszarów o zróżnicowanych walorach i randze dziedzictwa kulturowego, ponadto określono następujące zasadnicze cele ochrony wartości przyrodniczo-kulturowych i krajobrazu:

- A) Całościowe ujmowanie dopełniających się zagadnień ochrony środowiska przyrodniczego, wartości kulturowych i krajobrazu
- B) Integralne traktowanie materialnych i niematerialnych wartości terenu
- C) Gospodarowanie w przestrzeni z uwzględnieniem przenikających się i tworzących wzajemne relacje procesów przyrodniczych i kulturowych, których fizjonomiczno materialnym wyrazem jest krajobraz

Ogólne założenia polityki przestrzennej (w zakresie ochrony zasobów naturalnych):

- Ochrona różnorodności biologicznej
- Ochrona i kształtowanie spójności struktur ekologicznych
- Ochrona i kształtowanie spójności systemu obszarów chronionych
- Integracja działań ochrony środowiska z ochroną i kształtowaniem przestrzeni kulturowej i rekreacyjno-turystycznej
- Integracja działań w zakresie programu zalesień gruntów rolnych, ochrony sieci powiązań ekologicznych i obszarów chronionych
- Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych
- Utrzymanie tendencji poprawy stanu środowiska i jej dalsze kreowanie

Program Opieki Nad Zabytkami jest zgodny z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego i przewiduje w punktach wg Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego m.in.:

- Zachowanie dziedzictwa kulturowego
- Zachowanie i ochronę najwartościowszych, nieprzekształconych zespołów i fragmentów krajobrazów wraz z panoramami widokowymi i wnętrzami architektoniczno-krajobrazowymi tych terenów
- Rekultywację, rewaloryzację i restytucję elementów przyrodniczych i architektonicznych, służących podtrzymaniu lub odtworzeniu walorów krajobrazowych.
- Kompleksową modernizację obszarów wiejskich
- Propagowanie tradycyjnych form architektury wiejskiej – regionalnej, w zakresie bryły, detalu architektonicznego, materiałów wykończeniowych wraz z opracowaniem wzornika projektów architektonicznych bazujących na wzorach zabudowy tradycyjnej
- Zachowanie i ochronę obiektów hydrotechnicznych, drogowych, kolejowych oraz zabytków techniki tj.: mostów drogowych i kolejowych, obiektów hydrotechnicznych, wiatraków i młynów, kolejki wąskotorowej i zakładów przemysłowych, zabudowań i urządzeń technicznych elektrowni wodnych, młynów wodnych, relikwów hut szkła, architektury portowej i morskiej (statki i inne jednostki pływające)

- Poprawę standardu cywilizacyjnego i warunków życia mieszkańców różnych części województwa, a szczególnie obszarów strukturalnego bezrobocia
- Integrację struktury przestrzennej województwa służącej tożsamości pomorskiej

4.2.3. Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

Dokument został przyjęty uchwałą nr 196/20/15 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 3 marca 2015 r. Programuje on wykorzystanie środków Unii europejskiej w województwie pomorskim w perspektywie lat 2014-2020.

W osi priorytetowej 8 (Konwersja) zaplanowano priorytety inwestycyjne „9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich” oraz „6c Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego”. W ramach kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych program przewiduje rewaloryzację, modernizację i adaptację istniejącej zabudowy oraz dostosowanie budynków do funkcji społecznych, gospodarczych, rekreacyjnych, kulturalnych i edukacyjnych. W ramach ochrony, promocji i rozwoju dziedzictwa kulturowego i naturalnego przewidziano przedsięwzięcia obejmujące ratowanie, przywracanie wartości i ochronę charakterystycznych zabytków lub ich zespołów wraz z otaczającym je kontekstem krajobrazowym.

Środki finansowe Unii Europejskiej przeznaczone na realizację osi priorytetowej 8 mogą być więc skutecznym narzędziem realizacji niektórych zadań zdefiniowanych w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami

4.2.4. Program Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego

Uchwała nr 91/V/11 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 lutego 2011r.

Celem Programu Opieki nad Zabytkami na szczeblu wojewódzkim jest przede wszystkim „Wzmocnienie poziomu ochrony i opieki nad Dziedzictwem Kulturowym Województwa Pomorskiego służące zachowaniu zabytków budowaniu tożsamości regionalnej oraz promocji turystycznej regionu”.

Powyższy cel strategiczny cytowanego programu będzie realizowany w ramach trzech priorytetów:

- Zachowanie dziedzictwa kulturowego miast i wsi
- Zachowanie kulturowego dziedzictwa morskiego i rzecznoego
- Badanie, dokumentacja i promocja dziedzictwa kulturowego

Najistotniejsze kierunki działań i typy wsparcia w realizowaniu poszczególnych Priorytetów Programu Opieki na szczeblu wojewódzkim, które wybrano do potrzeb opracowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Chojnice:

- Trwałe zachowanie i bezpieczeństwo obiektów zabytkowych
- Ekspozycja najcenniejszych zabytków dziedzictwa kulturowego
- Specjalistyczne rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych związane z przygotowanym lub realizowanym procesem inwestycyjnym
- Promowanie tradycyjnych form i cech regionalnej architektury (w zakresie bryły, detalu architektonicznego, materiału, kolorystyki, rozwiązań konstrukcyjnych)
- Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym
- Promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego służąca kreacji produktów turystyki kulturowej
- Szeroki dostęp do informacji o dorobku kultury regionalnej

Kierunki te realizowane będą poprzez:

- Konserwację, renowację i poprawę stanu zachowania zabytków wpisanych do Gminnej

- Ewidencji Zabytków Miasta Chojnice
- Rewitalizację zabytkowych stref
- Konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych (w tym archeologicznych)
- Oddziałania własne województwa (własności samorządu) polegające na zachowaniu i konserwacji zabytków oraz zatrzymaniu ich degradacji
- Iluminacja obiektów zabytkowych
- Specjalistyczne opracowania badawczo-dokumentacyjne obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych związane z przygotowanym lub realizowanym procesem inwestycyjnym obejmujące:
  - ekspertyzy techniczne i konserwatorskie
  - badania konserwatorskie i architektoniczne
  - programy prac konserwatorskich i restauratorskich
  - dokumentacje projektowe
  - inwentaryzacje architektoniczno-konserwatorskie
- Rozpoznanie i promocja najcenniejszych zabytków, w szczególności obejmująca charakterystyczne zabytki świadczące o odrębności i specyfice regionu
- Wsparcie działań edukacyjnych i promocyjnych oraz popularyzujących wiedzę o dziedzictwie kulturowym województwa pomorskiego w szczególności:
  - przygotowanie i organizacja konfrontacji naukowych
  - publikacje książkowe i foldery
  - organizacja konkursów
  - popularyzacja dobrych realizacji konserwatorskich i budowlanych przy zabytkach oraz zagospodarowanie obszarów, terenów cennych kulturowo, przyrodniczo i krajobrazowo
  - udostępnienie w Internecie baz danych o zabytkach
- Wspieranie tworzenia oraz promocji produktów markowych i turystycznych województwa opartych na zasobach dziedzictwa kulturowego i krajobrazowego, w tym działań polegających na oznakowaniu cennych i ciekawych zabytków umożliwiające ich lokalizację w terenie i identyfikację (tablice, oznakowania szlaków, mapy w terenie, szlaki tematyczne)
- Uczestniczenie w wojewódzkich, krajowych i europejskich programach ochrony zabytków oraz tworzenie własnych tematycznych programów ochrony zabytków
- Upowszechnienie informacji o możliwościach pozyskiwania środków finansowych na prowadzenie prac przy zabytkach

4.2.5. Strategia Rozwoju Powiatu Chojnickiego do roku 2025

Dokument przyjęty uchwałą nr XXX/329/2014 Rady Powiatu Chojnickiego z dnia 20 marca 2014 r. wskazuje, iż powiat chojnicki charakteryzuje się bogatym dziedzictwem kulturowym i licznymi zabytkami, co ma swoje odbicie w doborze celów strategii.

W celu strategicznym nr 1 „Zwiększenie znaczenia funkcji turystycznej powiatu” wskazuje cel średniookresowy „Dbłość o stan i promocję lokalnego dziedzictwa kulturowego”. W celu strategicznym nr 3 „Ochrona środowiska przyrodniczego i przestrzennego powiatu” wskazuje cel średniookresowy Zachowanie dziedzictwa i tradycji regionalnej przy kształtowaniu krajobrazu architektonicznego.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

5.1. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy:

5.1.1. Strategia Rozwoju Miasta Chojnice 2020

Dokument przyjęty uchwałą nr XLII/461/14 Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia 14 kwietnia 2014 r.

W celu strategicznym nr 4 „Umocnienie tożsamości i pozycji miasta” przyjęto cel pośredni nr 4.3. „Poprawa ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego”. Cel ten osiągnięty jest m.in. poprzez przyjęcie i realizację Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Chojnice. Jako działanie strategiczne obejmuje on szereg projektów inwestycyjnych i organizacyjnych realizowanych przez Lidera (miasto) we współpracy z podmiotami gospodarczymi i społecznymi na podstawie niniejszego dokumentu i przyczynia się do osiągnięcia również pozostałych celów strategicznych miasta (poprawy sytuacji gospodarczej, zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej, poprawy jakości życia).

5.1.2. Lokalny Program Rewitalizacji

Zadania związane z ochroną dziedzictwa kulturowego i ochroną zabytków będą też uwzględnione w Lokalnym Programie Rewitalizacji, który zostanie opracowany dla zdegradowanych dzielnic miasta Chojnice.

5.1.3. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego miasta Chojnice

Dziedzictwo kulturowe w Chojnicach chronione jest na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Miejscowe plany zawierają zasady ochrony układów urbanistycznych, warunki konserwatorskie dotyczące realizacji nowej zabudowy w strefach ochrony konserwatorskiej oraz zasad ochrony zabytków znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków miasta Chojnice. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na terenie miasta Chojnice:

REJESTR PLANÓW MIEJSCOWYCH

Lp.	Tytuł planu	Zatwierdzenie	Publikacja	Pow.
1.	Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego miasta Chojnice	26/45/71 Zatwierdzony przez PWRN w Bydgoszczy 24 lipca 1971 r.		
2.	Miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego osiedla „ Kolejarz ”	80/242/72 Zatwierdzony przez PPRN w Chojnicach 01 lipca 1972 r.	Dziennik Urzędowy Woj. Bydg. Nr 12/72 21 sierpnia 1972 r.	
3.	Miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania terenów budownictwa jednorodzinnego przy ul. 14 Lutego-XXX Lecia PRL (Stefana Kardynała Wyszyńskiego)	Zatwierdzony zarządzeniem Nr 3/83 Naczelnika Miasta Chojnice 07 lutego 1983 r.		
4.	Miejscowy szczegółowy plan zagospodarowania przestrzennego osiedla „ Prochowa ” (teren budownictwa jednorodzinnego położonego w Chojnicach przy ul. Marchlewskiego i 14 Lutego)	Zatwierdzony zarządzeniem Nr 15/83 Naczelnika Miasta Chojnice 18 listopada 1983 r.	Dziennik Urzędowy WRN Nr 1 , poz. 16 22 lutego 1984	
5.	Miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania terenów budownictwa jednorodzinnego przy ul. Wyspiańskiego	Zatwierdzony zarządzeniem Nr 7/84 Naczelnika Miasta Chojnice 6 kwietnia 1984 r.	niepublikowano	
6.	Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego miasta	XIX/99/87 Zatwierdzony przez MRN w Chojnicach	Dziennik Urzędowy Woj. Bydg. Nr 12 , poz. 128	

	Chojnice	25 czerwca 1987 r.	9 listopada 1987 r.		
7.	Miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy jednorodzinnej przy ul. Leśnej w Chojnicach	XIX/98/87 Zatwierdzony przez MRN w Chojnicach 25 czerwca 1987 r.	Dziennik Urzędowy Woj. Bydg. Nr 14 , poz. 143 9 grudnia 1987 r.		
8.	Uchwała w sprawie aneksu do miejscowego planu zagospodarowania terenów budownictwa jednorodzinnego przy ul. XXX Lecia PRL (dotyczy ustaleń: 20 UR, 24 UR i 25 UR)	Aneks-uchwała Nr V/42/90 Rady Miejskiej w Chojnicach 24 września 1990 r.			
9.	Miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa jednorodzinnego w Chojnicach przy ul. Stefana Kardynała Wyszyńskiego	XXIV/125/88 Zatwierdzony przez MRN w Chojnicach 21 kwietnia 1988 r.	Dziennik Urzędowy Woj. Bydg. Nr 19 , poz. 228 30 września 1988 r.		
10.	Miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa jednorodzinnego w Chojnicach przy ul. Asnyka	X/63/89 Zatwierdzony przez MRN w Chojnicach 23 listopada 1989 r.	Dziennik Urzędowy Woj. Bydg. Nr 3 , poz. 21 14 lutego 1991 r.		
11.	Miejscowy szczegółowy plan zagospodarowania terenu o.d.j. przy ul. Bytowskiej w Chojnicach	XXIV/220/92 Zatwierdzony przez Radę Miejską w Chojnicach 24 kwietnia 1992 r.	Dziennik Urzędowy Woj. Bydg. Nr 8 , poz. 126 22 lipca 1992 r. (obowiązuje od 25 września 1992 r.)		
12.	Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego miasta Chojnice	XXVI/240/92 Zatwierdzony przez Radę Miejską w Chojnicach 17 lipca 1992 r.	Dziennik Urzędowy Woj. Bydg. Nr 10 , poz. 171 10 września 1992 r.		
13.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi oświaty w zbiegu ulic Angowickiej i Brzozowej w Chojnicach	Uchwała Nr XXI/137/95 27 października 1995 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego Nr 16 poz. 101 28 grudnia 1995 r.		1,3
14.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową przy ul. Świętopelka w Chojnicach	Uchwała Nr XXIII/232/96 30 października 1996 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego Nr 61 poz. 235 06 grudnia 1996 r.		2,2
15.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkalno-handlową w Chojnicach przy ulicy Grobelnej w Chojnicach	Uchwała Nr XXIII/233/96 30 października 1996 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego Nr 61 poz. 236 06 grudnia 1996 r.	Zmieni ony - poz. 30	0,37
16.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową usługi przy ul. Człuchowskiej w Chojnicach	Uchwała Nr XXXIV/346/97 7 listopada 1997 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego Nr 1 poz. 3 06 stycznia 1998		19,8
17.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę usługową w Chojnicach przy ulicy Jana	Uchwała Nr XXXV/359/97 23 grudnia 1997 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego Nr 10 poz. 47 1998 r.		1,60

	Pawła II				
18.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod budowę mieszkaniową i usługi pomiędzy ulicami Ustronną i Tucholską w Chojnicach	Uchwała Nr XLI/412/98 17 czerwca 1998 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Bydgoskiego Nr 55 poz. 263 1998 r.		31,7
19.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod usługi sakralne przy ul. 3 Maja w Chojnicach	Uchwała Nr IV/19/98 27 listopada 1998 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 20 poz. 66 1999 r.		4,97
20.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod usługi ogólnomiejskie (w tym sportu i rekreacji) oraz budowę mieszkaniową i usługową w rejonie ulic: Jana Pawła II, Gdańskiej i Al. Bayeux w Chojnicach	Uchwała Nr VI/76/99 22 lutego 1999 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 99 poz. 957 1999 r.	zmieniony - poz. 39	4,31
21.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod budowę mieszkaniową i usługi przy ul. Lichnowskiej i ul. Grunowo w Chojnicach	Uchwała Nr XI/156/99 30 września 1999 r. (Nr XVIII/180/96 15.04.1996 r.)	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 113 poz. 1030 1999 r.		11,3
22.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod usługi, w tym sportu i rekreacji przy ul. Karnowskiego w Chojnicach	Uchwała Nr XIV/203/99 20 grudnia 1999 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 51 poz. 319 19 maja 2000 r.		0,54
23.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w rejonie ulicy Gdańskiej 112 w Chojnicach	Uchwała Nr XV/222/2000 24 stycznia 2000 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 31 poz. 183 2000 r.		2,09
24.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod budowę mieszkaniową i usługi w rejonie ulic Zamieście i Bytowskiej w Chojnicach	Uchwała Nr XVIII/250/2000 25 maja 2000 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 73 poz. 450 28 lipca 2000 r.		7,45
25.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w rejonie ulicy Zakładowej w Chojnicach	Uchwała Nr XVIII/249/2000 25 maja 2000 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 75 poz. 458 2000 r.		9,64
26.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod budowę mieszkaniową i usługi pomiędzy ulicami Prochową i 14-Lutego w Chojnicach	Uchwała Nr XVIII/252/2000 25 maja 2000 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 96 poz. 626 2000 r.		18,4
27.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przy ulicy Dworcovej 30 w Chojnicach	Uchwała Nr XXI/294/2000 25 września 2000 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 4 poz. 2718 2001 r.		0,25
28.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu	Uchwała Nr XXVI/329/2000 27 grudnia 2000 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego		53,41

	zabudowy mieszkaniowej i usługi przy ulicy Rzepakowej, Kościerskiej, Ceynowy, Igielskiej w Chojnicach		Nr 20 poz. 175 06 marca 2001 r.		
29.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi przy ul. Drzymały w Chojnicach	Uchwała Nr XXXVI/434/01 8 października 2001 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 1 , poz. 8 7 stycznia 2002 r.		2,24
30.	Zmiana w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkalno-handlową przy ulicy Grobelnej w Chojnicach	Uchwała Nr XLII/468/02 28 stycznia 2002 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 24 poz. 620 18 kwietnia 2002 r.	dotyczy - poz. 15	
31.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę usługowo-mieszkalną działek nr 36/5, 36/7 i 36/8 przy ulicy Człuchowskiej w Chojnicach	Uchwała Nr XLIX/519/02 26 sierpnia 2002 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 70 poz. 1566 18 października 2002 r.		0,32
32.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową dział nr 141/10 przy ulicy Meteorologicznej w Chojnicach	Uchwała Nr XLIX/520/02 26 sierpnia 2002 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 70 poz. 1567 18 października 2002 r.		2,5
33.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę usługowo-mieszkalną działki nr 2040/10 i części działki nr 2040/9 przy ulicy Subisława w Chojnicach	Uchwała Nr IX/92/03 16 czerwca 2003 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 109 poz. 1968 19 września 2003 r.		0,09
34.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkalno-usługową działki nr 255/1 przy ulicy Wyszyńskiego w Chojnicach	Uchwała Nr XI/102/03 25 sierpnia 2003 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 110 poz. 1990 22 września 2003 r.		0,58
35.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod przemysł przy ulicy Kolejowej w Chojnicach	Uchwała Nr IX/91/03 16 czerwca 2003 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 113 poz. 2020 26 września 2003 r.		0,72
36.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod przemysł i usługi przy ulicy Gdańskiej w Chojnicach	Uchwała Nr XI/103/03 25 sierpnia 2003 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 151 poz. 2663 28 listopada 2003 r.		5,85
37.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi w rejonie ulic: Bytowskiej, Leśnej i Wiśniowej w Chojnicach	Uchwała Nr XII/120/03 22 września 2003 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 152 poz. 2718 01 grudnia 2003 r.	zmieniony - poz. 40	28,5
38.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową	Uchwała Nr XXVIII/269/04 20 grudnia 2004 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 35 poz. 691		4,00

	jednorodzinna dla działki nr 193/22 przy ul. Orzechowej i dla działki nr 186/13 przy ul. Wiśniowej w Chojnicach		14 kwietnia 2005 r.		
39.	Zmiana w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego terenu pod usługi ogólnomiejskie (w tym sportu rekreacji) oraz zabudowę mieszkaniową i usługową w rejonie ulic: Jana Pawła II, Gdańskiej i Al. Bayeux w Chojnicach	Uchwała Nr XXXIV/316/05 04 lipca 2005 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 85 poz. 1721 08 września 2005 r.	dotyczy - poz. 20	4,31
40.	Zmiana w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi w rejonie ulic: Bytowskiej, Leśnej i Wiśniowej w Chojnicach	Uchwała Nr XXXVII/337/05 06 października 2005 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 15 poz. 293 13 lutego 2006 r.	dotyczy - poz. 37	
41.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod budowę obwodnicy miasta Chojnice	Uchwała Nr XLVII/415/2006 25 maja 2006 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 30 poz. 435 07 lutego 2007 r.		51,57
42.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkalno - usługową przy ulicy Igielskiej w Chojnicach	Uchwała Nr X/126/2007 06 września 2007 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 155 poz. 2890 20 listopada 2007 r.		
43.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkalno - handlową przy ulicy Grobelnej w Chojnicach	Uchwała Nr XXXIII/390/09 16 listopada 2009 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 20 poz. 378 12 lutego 2010 r.		0,37
44.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową, usługi, produkcję i zieleń pomiędzy ulicami: Strzelecką, Zieloną, Derdowskiego i Igielską w Chojnicach	Uchwała Nr XXXVII/437/10 29 marca 2010 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 66 poz. 1093 06 maja 2010 r.		46,70
45.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu usług, w tym kultury, handlu, gastronomii, oświaty oraz zieleni przy ulicach Swarozycza i Gdańskiej w Chojnicach	Uchwała Nr XXXVII/435/10 29 marca 2010 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 69 poz. 1121 11 maja 2010 r.		1,00
46.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w rejonie ulicy Zakładowej w Chojnicach	Uchwała Nr XXXVII/434/10 29 marca 2010 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 69 poz. 1122 11 maja 2010 r.		9,60
47.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi przy ulicach Gdańskiej, Kasztanowej, Towarowej, Drzymały, Subisława i Łanowej w Chojnicach	Uchwała Nr XXXVII/436/10 29 marca 2010 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 78 poz. 1385 31 maja 2010 r.		26,40

48.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę produkcyjno - usługowo - mieszkalną w rejonie ulic Kościerskiej i Igielskiej w Chojnicach	Uchwała Nr XXXVIII/453/10 26 kwietnia 2010 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 85 poz. 1540 15 czerwca 2010 r.		179,77
49.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi przy ulicach Człuchowskiej i Wyszynskiego w Chojnicach	Uchwała Nr XLIII/501/10 26 października 2010 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 143 poz. 2790 24 listopada 2010 r.		9,70
50.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zbiornika przeciwpowodziowego, zieleni i rekreacji oraz zamieszkania i usług przy ulicach Angowickiej, Prochowej, Sobierajczyka i Alei Brzozowej w Chojnicach	Uchwała Nr II/18/10 13 grudnia 2010 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 19 poz. 452 16 lutego 2011 r.		33,50
51.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkalno - usługową, w tym usługi administracji publicznej, w rejonie ulic: Nowe Miasto, Podgórznej, Pocztovej i Koszarowej w Chojnicach	Uchwała Nr II/18/10 13 grudnia 2010 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 46 poz. 1080 26 kwietnia 2011 r.		0,28
52.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi pomiędzy ulicami Człuchowską i Bytowską w Chojnicach	Uchwała Nr VI/74/11 22 kwietnia 2011 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 54 poz. 1253 12 maja 2011 r.		105,0
53.	<i>Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej i usługowej pomiędzy ulicami Igielską, Ceynowy i Gdańską w Chojnicach</i>	<i>Uchwała Nr VI/75/11 22 kwietnia 2011 r.</i>	<i>Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 54 poz. 1254 12 maja 2011 r.</i>		222,0
54.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową, usługi, produkcję i zieleni pomiędzy ulicami: Lichnowską, Przemyslową, Liściastą i Długą w Chojnicach	Uchwała Nr VIII/98/11 27 czerwca 2011 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 95 poz. 1920 03 sierpnia 2011 r.		50,0
55.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu powierzchniowej eksploatacji kruszywa oraz pod zabudowę przemysłową, mieszkaniową i usługową w rejonie ulic: Angowickiej i Targowej w Chojnicach	Uchwała Nr VIII/99/11 27 czerwca 2011 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego Nr 95 poz. 1921 03 sierpnia 2011 r.		18,0
56.	Miejscowy plan zagospodarowania	Uchwała Nr XVIII/207/12	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego		

	przestrzennego terenu usług oświaty przy ulicach: Budowlanych, Grunwaldzkiej, Reymonta, Wyszyńskiego w Chojnicach	19 marca 2012 r.	z dnia 30 kwietnia 2012 r. poz. 1543		
57.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu usług oświaty przy ulicy Młodzieżowej w Chojnicach	Uchwała Nr XVIII/208/12 19 marca 2012 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego z dnia 30 kwietnia 2012 r. poz. 1544		
58.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy mieszkaniowej, usług oraz zieleni przy ulicy Morozowa w Chojnicach	Uchwała Nr XIX/218/12 30 kwietnia 2012 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego z dnia 13 czerwca 2012 r. poz. 2037		22
59.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi pomiędzy ulicami Człuchowską i Bytowską w Chojnicach	Uchwała Nr XXXVII/397/13 28 października 2013 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego z dnia 27 listopada 2013 r. poz. 4167	zmiana planu z poz. 52	105,0
60.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową, usługi, produkcję i zieleni pomiędzy ulicami: Strzelecką, Zieloną, Derdowskiego i Igielską w Chojnicach	Uchwała Nr XXXVII/398/13 28 października 2013 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego z dnia 11 grudnia 2013 r. poz. 4482	zmiana planu z poz. 44	46,70
61.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi w rejonie Placu Piastowskiego i ulicy Grunwaldzkiej w Chojnicach	Uchwała Nr XXXVII/399/13 28 października 2013 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego z dnia 19 grudnia 2013 r. poz. 4656		4,50
62.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przy ulicach: 14 Lutego i Prochowej w Chojnicach	Uchwała Nr XLVI/525/14 22 września 2014 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego z dnia 27 października 2014 r. poz. 3609		25,80
63.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu pod zabudowę mieszkaniową i usługi w rejonie Placu Piastowskiego i ulicy Grunwaldzkiej w Chojnicach	Uchwała Nr XLVI/524/14 22 września 2014 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego z dnia 07 listopada 2014 r. poz. 3706	zmiana planu z poz. 61	4,50

Wykaz planów miejscowych sporządził: Waldemar Gregus

5.2 Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego miasta Chojnice

5.2.1. Kalendarium ważniejszych wydarzeń w rozwoju miasta:

Miasto przez Jana Długosza zostało nazwane „Kluczem i Bramą Pomorza”.

- ◆ **1275 r.** - pierwsza źródłowa wzmianka o Chojnicach;
- ◆ **1309 r.** - zajęcie Chojnic i Pomorza przez Krzyżaków;

- ◆ **1340 -1360** - budowa gotyckiego kościoła p.w. Ścięcia Św. Jana Chrzciciela. Miasto z regularną siatką ulic i Rynkiem otoczone zostaje murami obronnymi wraz z bramami i basztami.
- ◆ **1360 r.** - odnowienie przywileju lokacyjnego miasta Chojnice z nadaniem 131 łanów gruntów uprawnych i lasu;
- ◆ **1356 r.** – pierwsi zakonnicy augustianie w Chojnicach, z przerwą w okresie reformacji, rezydowali do 1819 r.;
- ◆ **1410 r.**- wojska polskie na krótko opanowują Chojnice;
- ◆ **1417-1436** - przywileje cechowe otrzymują: krawcy (1417 r.), tkacze, rzeźnicy, szewcy, nożownicy, kowale, rymarze, konwisarze, iglarze i piekarze (1436 r.);
- ◆ **1433 r.** - oblężenie miasta przez wojska husyckie króla Władysława Jagiełły;
- ◆ **1440 r.** - przystąpienie Chojnic do Związku Pruskiego;
- ◆ **1446 r.** - miasto zrywa kontakty ze stanami pruskimi;
- ◆ **18 września 1454 r.** – klęska wojsk polskich w bitwie pod Chojnicami;
- ◆ **28 września 1466 r.** – kapitułuje krzyżacka załoga miasta, a w październiku po II pokoju toruńskim Chojnice zostają wcielone do Polski;
- ◆ **1520 r.** - zniszczenia przedmieść i miasta w wyniku najazdu wojsk krzyżackich;
- ◆ **1555 r.** - chojniccy protestanci przejmują kościół farny, po wcześniejszym zabiciu ostatniego proboszcza katolickiego – ks. Schnitkego;
- ◆ **1 marca 1618 r.** - na mocy dekretu starosty miasto zwraca katolikom kościół farny;
- ◆ **1620 r.** - osiedlają się w Chojnicach pierwsi jezuici;
- ◆ **1623 r.**- uruchomienie szkoły jezuickiej;
- ◆ **1627 r.** - pożar miasta;
- ◆ **1655 - 1660** – miasto zniszczone w wyniku potopu szwedzkiego;
- ◆ **1700 - 1721** - III wojna północna, upadek i wyludnienie miasta;
- ◆ **1733 r. i 1742 r.** - pożary rujnujące Chojnice;
- ◆ **1733-1744** - budowa barokowego kościoła jezuickiego;
- ◆ **1744-1755** - budowa gmachu kolegium - szkoły jezuickiej;
- ◆ **1772** - miasto po I rozbiórce Polski zostaje włączone w granice państwa pruskiego;
- ◆ **1786 -1794** – budowa późnobarokowego kościoła Augustianów;
- ◆ **1815 r.** - uruchomienie gimnazjum państwowego w budynku kolegium jezuickiego.
- ◆ **1819 r.** - likwidacja klasztoru Augustianów.
- ◆ **1846 r.** - pożar i duże zniszczenia na Przedmieściu Człuchowskim.
- ◆ **1864 r.** - miasto otrzymuje pierwsze połączenie telegraficzne ze Szczecinem;
- ◆ **1870 r.** - zakończenie prac przy budowie i uruchomienie gazowni miejskiej;
- ◆ **1871 r.** - uruchomienie pierwszego połączenia kolejowego z Piłą. Następuje stopniowa zabudowa drogi (ob. ul. J. Piłsudskiego i ul. Dworcowej) prowadzącej do stacji kolejowej. Intensyfikacja następuje na przełomie XIX/XX w.
- ◆ **1879 r.** – w mieście wzniesione zostają budynki (w tym więzienie) na potrzeby sądu i prokuratury okręgowej;

- ◆**1886 r.** - swoją posługę dla mieszkańców w nowym budynku szpitalnym zaczyna pełnić zgromadzenie ss. franciszekanek;
- ◆**1900 r.** - uruchomienie wodociągów i elektrowni miejskiej;
- ◆ **od 1904 r.** - m.in. przy ul. Człuchowskiej, z inicjatywy Urzędniczego Towarzystwa Budowy Mieszkań powstają reprezentacyjne kamienice;
- ◆ **1909 r.** - w mieście oddana zostaje do użytku kanalizacja;
- ◆ **1914-1918** - lata stagnacji gospodarczej związane z I wojną światową;
- ◆ **1920 r.** - do miasta wkraczają oddziały Wojska Polskiego – Chojnice w granicach II Rzeczypospolitej;
- ◆ **1922 r.** - powstaje pierwszy w Polsce klub sportów wodnych – Chojnicki Klub Żeglarski;
- ◆ **1924 r.** - powołana zostaje do życia Szkoła Handlowa;
- ◆ **1932 r.** - rozpoczyna swoją działalność Muzeum Regionalne;
- ◆**1939 r.** - 1 września, o godz. 4:45 wojska niemieckie atakują i wkrótce zajmują miasto.
- ◆ **1945 r.** - styczeń, duże zniszczenia zabudowy Chojnic w wyniku działań wojennych;
- ◆ **1950 r.** – następuje odbudowa m.in.: sądu i poczty;
- ◆ **1959 r.** - uruchomienie miejskiej komunikacji autobusowej;
- ◆ **1960 r.** - w lutym reaktywuje swoją działalność Muzeum Regionalne -obecnie Muzeum Historyczno - Etnograficzne;
- ◆ **1992 r.**– rozpoczyna działalność pierwsza lokalna rozgłośnia radiowa;
- ◆ **1997 r.**– pierwsi studenci w oddziale zamiejscowym Politechniki Koszalińskiej;
- ◆**1999 r.**- Chojnice ponownie miastem powiatowym, w granicach województwa pomorskiego;
- ◆**2002 r.**- św. Jan Chrzciciel patronem Chojnic.

5.2.2. Zarys historii miasta Chojnice

Zanim powstało miasto, w przesmyku pomiędzy jeziorami Jeleńc i Zielonym istniała osada pomorska, zlokalizowana we wschodniej części obecnego Starego Miasta, tj. w rejonie placu Kościelnego. Pierwsza źródłowa informacja o Chojnicach pochodzi z 1275 r. Miasto na prawie lubeckim było lokowane przypuszczalnie przez księcia pomorskiego Mszczuja w 2. poł. XIII w. (brak zachowanych dokumentów z tego okresu), a do podboju krzyżackiego wchodziło w skład kasztelanii szczycieńskiej (gród w Szczytnie).

W 1309 r. po przejściu Pomorza w pod panowanie krzyżackie Chojnice znalazły się w granicach komturstwa człuchowskiego. W 1360 r. odnowiono lokację na prawie chełmińskim. W 1433 r. miasto oparło się oblężeniu wojsk króla Władysława Jagiełły. Z tego okresu pochodzi znamienne określenie miasta, skreślone ręką Jana Długosza, „**Kluczem i Bramą Pomorza**”. W 1440 r. Chojnice przystąpiły do Związku Pruskiego opowiadając się za przynależnością do Korony, a w 6 lat później tj. w 1446 r. stanęło po stronie zakonu, który w ten sposób zyskał silnie ufortyfikowane miasto położone na ważnym szlaku i go strzegące.

W czasie wojny trzynastoletniej Chojnice były świadkiem klęski wojsk króla Kazimierza Jagiellończyka, a będąc swoistą twierdzą, skutecznie odparły oblężenie wojsk polskich, dopiero w 1466 r. zostało zdobyte i na mocy pokoju toruńskiego włączone do Prus Królewskich i Korony Polskiej.

Chojnice były siedzibą sądów ziemskich do XV w., kiedy włączono je do utworzonego starostwa człuchowskiego. W 1520 r. miasto zostało zniszczone przez Krzyżaków. W 1555 r. stało się, za sprawą uchwały rady miejskiej przyjmującej luteranizm - ważnym ośrodkiem reformacji.

Wiek XVI przyniósł miastu okres znacznej prosperity, rozwijało się rzemiosło i handel, a sukcesy odnosiły również liczne cechy, w tym założony w XIV w. cech sukienników (Chojnice posiadały znaczące tradycje związane z tkactwem).

Dobry czas dla miasta przerwały lata potopu szwedzkiego, w czasie którego Chojnice trzykrotnie zdobywano i niszczone w 1655 r., 1657 r. i 1659 r. Kolejne próby odbudowy miasta były przerwane dramatycznymi wydarzeniami z XVIII w. W 1707 r. Chojnice zostały zajęte przez wojska rosyjskie, a w latach 1759 -1762 przez oddziały pruskie. Ponadto miasto nękały naturalne klęski tj. zarazy i pożary, szczególnie w 1735 r. i 1742 r.

Po pierwszym rozbiórze Polski Chojnice włączono do państwa pruskiego i utworzono w nim siedzibę powiatu. Sytuacja gospodarcza i społeczna miasta zaczęła się poprawiać po uruchomienie traktu Berlin-Królewiec.

Proces szybkiej urbanizacji i industrializacji wynikał z oddania do użytku czterech nowych, utwardzonych dróg łączących Chojnice z innymi ośrodkami miejskimi. Wówczas też, w połowie XIX w. w granice miasta włączono jego dawne, istniejące od średniowiecza przedmieścia; jedno od wschodu i dwa od południa. Jednak dopiero 2. poł. XIX w. przyniosła miastu większe perspektywy na dalszy rozwój, w tym terytorialny. Istotny wpływ na te procesy wywarło uruchomienie linii kolejowych (w 1871 r. do Piły i w 1873 r. do Tczewa).

Zmiany z k. XIX i przełomu XIX/XX widoczne są w architektonicznej substancji, w większości już zabytkowej zabudowy wzdłuż ulic J. Piłsudskiego i Dworcowej. Na 2 połowę XIX w. przypada też osuszenie jezior – Zielonego na północy i części Jeleńca od południa uwarunkowane względami demograficznymi (znacznie wzrastająca liczba mieszkańców), a co za tym idzie i sanitarno-epidemiologicznymi. Na nowo pozyskanym terenie od strony południowej utworzono park Miejski - ob. park Tysiąclecia.

W 1920 r. miasto zostało włączone w granice odrodzonej II Rzeczypospolitej i wraz z powiatem chojnickim weszło w skład województwa pomorskiego – „Wielkiego Pomorza”. Przez cały okres międzywojenny XX w. z racji swojego strategicznego położenia i dynamiki rozwoju Chojnice były jednym z prężniejszych ośrodków miejskich w tej części Polski.

Lata stagnacji i zniszczeń przypadają na okupację niemiecką (1939-1945), a szczególnie na końcowe działania wojenne, ze stycznia 1945 r.

Po II wojnie światowej, od 1945 r. do 1999 r. miasto wraz z powojennym powiatem znalazło się w granicach województwa bydgoskiego. Od 1999 r. Chojnice (wraz z powiatem) jest w obszarze administracyjnym województwa pomorskiego.

5.2.3. Zabytki nieruchome wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego:

Rejestr zabytków zlokalizowanych na terenie województwa pomorskiego realizuje pomorski wojewódzki konserwator zabytków na podstawie art. 8 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a kieruje nim Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku.

Za zabytek, zgodnie z definicją wskazaną w art. 3 ust. 1 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, uważać należy nieruchomości lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Sam wpis do rejestru zabytków nieruchomości województwa pomorskiego może nastąpić z urzędu lub na podstawie wniosku właściciela zabytku lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym zlokalizowany jest zabytek nieruchomy (wg. art. 9 ust. 1).

Przedmiotowego wpisu dokonuje wojewódzki konserwator zabytków, wydając decyzję administracyjną.

Do rejestru może być wpisane otoczenie zabytku wpisanego do rejestru oraz nazwa geograficzna, historyczna lub tradycyjna (wg. art. 9 ust. 2).

Zabytek może zostać wpisany w 3 kategoriach, dla których prowadzone są odrębne księgi:

- ◆ Zabytek nieruchomy
- ◆ Zabytek ruchomy
- ◆ Zabytek archeologiczny

Nr rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków	Nr decyzji	Miejscowość	Gmina	Powiat	Adres	Nr	Obiekt	Wiek	
A-1264	2006-12-27	PWKZ. R.419 0- 37/692 1- 5/2005	Chojnice	Chojnice	Chojnicki	31 Stycznia	4	Kamienica wraz z oficyną działką	20	1932
A/357/1	1993-03-23	PSOZ/ Byd 371/93	Chojnice	Chojnice	Chojnicki	Dworcowa	30	dom	19/ 20	ok. 1900
	2006-06-26	PWKZ. R.419 0- 15/333 9- 3/2006	Chojnice	Chojnice	Chojnicki	Grunwaldz ka	1	Kościół p.w. Wniebowzięci a NMP (obecnie szkoła) wraz z przyległym terenem d. zespołu klasztornego, znajdującym się na nim starodrzewem i odcinkiem kamiennego muru granicznego konwiktu po płn. stronie kościółka	19	1822- 23
A/233	1989-03-07	WKZ- 5340- 2/89	Chojnice	Chojnice	Chojnicki	Kościerska		Cmentarz rzymsko- katolicki parafii p.w. Św. Jana Chrzyciela	19	1825
	2008-10-15	PWKZ. R.419 0- 49/647 7- 3/2008	Chojnice	Chojnice	Chojnicki	Kościuszki	21	Kamienica wraz z działką o numerze ewidencyjnym 1444	19	1896
	2007-06-18	PWKZ. R.419 0- 9/489- 9/2007	Chojnice	Chojnice	Chojnicki	Młyńska	2	Kamienica wraz z częścią działki nr 1272 (w obrysie budynku)	19	1870
	2006-06-29	PWKZ. R4190 - 8/8968 - 4/2005 /2006	Chojnice	Chojnice	Chojnicki	Młyńska/ Grobelna	15	Dawny magazyn- skład towarów kolonialnych wraz z częścią działki (w obrysie budynku)	20	1910
	2007-11-19	PWKZ. R.419 0- 43/397 3-	Chojnice	Chojnice	Chojnicki	Młyńska	20	Kamienica wraz z częścią działki nr 1281/6 w	19	ok. 1900

		2/2007						obręb obrębie obrysu budynku		
	2006-12-22	PWKZ. R.419 0- 25/579 4- 9/2006	Chojnice	Chojnice	Chojnicki	Nowe Miasto	1	Kamienica wraz z działką nr 1427	20	1904
I.E.26155/29	1929-12-10	brak	Chojnice	Chojnice	Chojnicki	Nowe Miasto	4-6	Gmach Gimnazjum Państwowego wraz z aulą (d. Kolegium Jezuickiego)	18	1744-1756
375	1957-09-08	brak	Chojnice	Chojnice	Chojnicki			Układ urbanistyczny Starego Miasta w Chojnicach	13	W
I.E.20156/29	1929-12-10	brak	Chojnice	Chojnice	Chojnicki	Plac Kościelny	5	Kościół pojezuicki ob. .p.w. Zwiastowania NMP	18	1718-1756
I.E.25173/29	1929-11-30	brak	Chojnice	Chojnice	Chojnicki	Plac Kościelny	6	Kościół parafialny p.w. Ścięcia św. Jana Chrzciciela	14	ok. 1360
	2007-08-23	PWKZ. R.419 0- 43/397 3- 2/2007	Chojnice	Chojnice	Chojnicki	Plac Kościelny	6	Stara plebania wraz z częścią działki nr 1443/2 w obręb obrębie obrysu budynku	14	2poł.
KOK 5/30	1935-11-25	brak	Chojnice	Chojnice	Chojnicki	Podmurna	13	Brama Człuchowska	14	2poł
KOK 5/29	1935-11-25	brak	Chojnice	Chojnice	Chojnicki	Stare Miasto		Dawne mury miejskie z basztami	14	Poł.
A/358/1	1993-04-15	PSOZ/ By d 462/93	Chojnice	Chojnice	Chojnicki	Staroszkolna	17	Magazyn zbożowy	20	W
A/393/1	1993-11-25	PSOZ/ By d 1565/93	Chojnice	Chojnice	Chojnicki	Stary Rynek	1	Ratusz miejski	20	P
	2006-06-06	PWKZ. R.419 0- 42/176 1- 2/2005 /2006	Chojnice	Chojnice	Chojnicki	Stary Rynek	6	Kamienica wraz z działką	19	1890
	2005-10-17	PWKZ. R.419 0- 31/554 4- 2/2005	Chojnice	Chojnice	Chojnicki	Wysoka		Kaplica p.w Najświętszego Serca Pana Jezusa z budynkiem mieszkalnym oraz działkami	19	1895
A-1893	2013.06.14	RD.51 40.5.3. 2013J. B.	Chojnice	Chojnice	Chojnice	Mickiewicza	31	Kamienica wraz z działką	Po cz. XX w.	1906

5.2.4. Zabytki ruchome miasta Chojnice:

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami jest **Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (Dz. U. z 2003 r. nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami) gdzie w myśl art. 6 ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania m.in. **zabytki ruchome** będące w szczególności:

- a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej;
- b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje;
- c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami;
- d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego;
- e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 Ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 1998 r. Nr 85, poz. 539, Nr 106, poz. 668, z 2001 r. Nr 129, poz. 1440 oraz z 2002 r. nr 113, poz. 984);
- f) instrumentami muzycznymi;
- g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi;
- h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

Na **zabytki ruchome miasta Chojnice** składa się m.in. wyposażenie 2 kościołów chojnickich w tym:

Miejsce przechowywania zabytku	Określenie zabytku
Kościół parafialny p.w. Ścięcia Św. Jana Chrzciciela	chrzcielnica
Kościół parafialny p.w. Ścięcia Św. Jana Chrzciciela	płyta nagrobna
Kościół parafialny p.w. Ścięcia Św. Jana Chrzciciela	dzwon
Kościół parafialny p.w. Ścięcia Św. Jana Chrzciciela	dzwon
Kościół parafialny p.w. Ścięcia Św. Jana Chrzciciela	pacyfikał
Kościół parafialny p.w. Ścięcia Św. Jana Chrzciciela	monstrancja
Kościół parafialny p.w. Ścięcia Św. Jana Chrzciciela	puszka na komunikanty
Kościół parafialny p.w. Ścięcia Św. Jana Chrzciciela	monstrancja
Kościół parafialny p.w. Ścięcia Św. Jana Chrzciciela	czarka
Kościół parafialny p.w. Ścięcia Św. Jana Chrzciciela	dwie ampułki
Kościół parafialny p.w. Ścięcia Św. Jana Chrzciciela	łódka na kadzidło
Kościół filialny p.w. Zwiastowania NMP	ołtarz główny
Kościół filialny p.w. Zwiastowania NMP	ołtarz boczny p.w. Św. Stanisława Kostki
Kościół filialny p.w. Zwiastowania NMP	ołtarz boczny p.w. Św. Ignacego Loyoli
Kościół filialny p.w. Zwiastowania NMP	ołtarz boczny p.w. Św. Józefa
Kościół filialny p.w. Zwiastowania NMP	ołtarz boczny p.w. Św. Jana Nepomucena
Kościół filialny p.w. Zwiastowania NMP	para portali z prezbiterium
Kościół filialny p.w. Zwiastowania NMP	ambona
Kościół filialny p.w. Zwiastowania NMP	balustrada na chórze
Kościół filialny p.w. Zwiastowania NMP	zespół polichromii wraz z dekoracją sztukatorską
Kościół filialny p.w. Zwiastowania NMP	kielich mszalny
Kościół filialny p.w. Zwiastowania NMP	monstrancja
Kościół filialny p.w. Zwiastowania NMP	puszka na komunikanty

Kościół filialny p.w. Zwiastowania NMP	plakietka wotywna / z ołtarza/
Kaplica szpitalna Najświętszego Serca Pana Jezusa – szpital miejski	ołtarz główny
Kaplica szpitalna Najświętszego Serca Pana Jezusa – szpital miejski	ołtarz boczny p.w. Św. Józefa
Kaplica szpitalna Najświętszego Serca Pana Jezusa – szpital miejski	ołtarz boczny p.w. NMP Niepokalanie Poczętej
Kaplica szpitalna Najświętszego Serca Pana Jezusa – szpital miejski	konfesjonał
Kaplica szpitalna Najświętszego Serca Pana Jezusa – szpital miejski	droga krzyżowa
Kaplica szpitalna Najświętszego Serca Pana Jezusa – szpital miejski	prospekt organowy

Trwałym elementem w/w świątyni jest późnobarokowa polichromia z 1742 r. sygnowana przez Franciszka Häflicha wykonana przy współudziale Hoffbutta prezentująca cykl przedstawień związanych głównie z życiem polskich świętych oraz żywotem N.P. Marii. Natomiast we wnękach okiennych na gurtach i fryzach belkowań widoczna jest dekoracja roślinno-kwiatowa z medalionami zawierającymi bukiety kwiatowe.

Dokładny, aktualizowany i szczegółowy wykaz zabytków ruchomych na terenie miasta Chojnice, ze względów formalno-prawnych jest dostępny za określonym zezwoleniem, w siedzibie Pomorskiego Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Gdańsku.

Cenne zabytki ruchome znajdują się także na stanie Muzeum Historyczno – Etnograficznego m.in. w zbiorach Albina Makowskiego w tym:

- różne znaleziska archeologiczne;
- zbiory sztuki sakralnej;
- dzieła sztuki ludowej;
- bogaty księgozbiór z XVI-XVIII w.

Szczegółowy wykaz w ewidencji Muzeum Historyczno – Etnograficznego w Chojnicach.

5.2.5. Zabytki w Gminnej Ewidencji Zabytków Chojnic

Zgodnie z art. 22 ust 4 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami miasto Chojnice prowadzi gminną ewidencję zabytków, do której wpisano zabytki wytypowane do ochrony przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków ze względu na metrykę, wartości historyczne, artystyczne lub stylowe. Ponadto posiadana w Urzędzie Miasta Chojnice dokumentacja pozwala zakwalifikować obiekty zabytkowe do ochrony, mimo że nie są wpisane do rejestru zabytków.

Gminna Ewidencja Zabytków Chojnic składa się z kart adresowych została pozytywnie zaopiniowana przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dnia 25 lipca 2011 r. nr sprawy 5140-34/4889/2011.

GMINNA EWIDENCJA ZABYTKÓW CHOJNIC

Nr rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków	Nr decyzji	Miejscowość	Gmina	Powiat	Adres	Nr	Obiekt	Wiek	
A-1264	2006-12-27	PWKZ. R.419 0- 37/692 1- 5/2005	Chojnice	Chojnice	Chojnick i	31 Stycznia	4	Kamienica wraz z oficyną i działką	20	1932
A/357/1	1993-03-23	PSOZ/ Byd 371/93	Chojnice	Chojnice	Chojnick i	Dworcowa	30	dom	19/ 20	ok. 1900

	2006-06-26	PWKZ. R.419 0- 15/333 9- 3/2006	Chojnice	Chojnice	Chojnick i	Grunwaldzk a	1	Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP (obecnie szkoła) wraz z przyległym terenem d. zespołu klasztornego, znajdującym się na nim starodrzewem i odcinkiem kamiennego muru granicznego konwiktu po ptn. stronie kościoła	19	1822 -23
A/233	1989-03-07	WKZ- 5340- 2/89	Chojnice	Chojnice	Chojnick i	Kościerska		Cmentarz rzymsko- katolicki parafii p.w. Św. Jana Chrzyciela	19	1825
	2008-10-15	PWKZ. R.419 0- 49/647 7- 3/2008	Chojnice	Chojnice	Chojnick i	Kościuszki	21	Kamienica wraz z działką o numerze ewidencyjnym 1444	19	1896
	2007-06-18	PWKZ. R.419 0- 9/489- 9/2007	Chojnice	Chojnice	Chojnick i	Młyńska	2	Kamienica wraz z częścią działki nr 1272 (w obrysie budynku)	19	1870
	2006-06-29	PWKZ. R4190 - 8/8968 - 4/2005 /2006	Chojnice	Chojnice	Chojnick i	Młyńska/ Gobelna	15	Dawny magazyn- skład towarów kolonialnych wraz z częścią działki (w obrysie budynku)	20	1910
	2007-11-19	PWKZ. R.419 0- 43/397 3- 2/2007	Chojnice	Chojnice	Chojnick i	Młyńska	20	Kamienica wraz z częścią działki nr 1281/6 w obrębie obrysu budynku	19	ok. 1900
	2006-12-22	PWKZ. R.419 0- 25/579 4- 9/2006	Chojnice	Chojnice	Chojnick i	Nowe Miasto	1	Kamienica wraz z działką nr 1427	20	1904
I.E.26155/2 9	1929-12-10	brak	Chojnice	Chojnice	Chojnick i	Nowe Miasto	4-6	Gmach Gimnazjum Państwowego wraz z aulą (d. Kolegium Jezuickiego)	18	1744 - 1756
375	1957-09-08	brak	Chojnice	Chojnice	Chojnick i			Układ urbanistyczny Starego Miasta w Chojnicach	13	W
I.E.20156/2 9	1929-12-10	brak	Chojnice	Chojnice	Chojnick i	Plac Kościelny	5	Kościół pojezuicki ob. p.w. Zwiastowania NMP	18	1718 - 1756
I.E.25173/2 9	1929-11-30	brak	Chojnice	Chojnice	Chojnick i	Plac Kościelny	6	Kościół parafialny p.w. Ścięcia św. Jana Chrzyciela	14	ok. 1360

	2007-08-23	PWKZ. R.419 0- 43/397 3- 2/2007	Chojnice	Chojnice	Chojnick i	Plac Kościelny	6	Stara plebania wraz z częścią działki nr 1443/2 w obrębie obrysu budynku	14	2poł.
KOK 5/30	1935-11-25	brak	Chojnice	Chojnice	Chojnick i	Podmurna	13	Brama Człuchowska	14	2poł
KOK 5/29	1935-11-25	brak	Chojnice	Chojnice	Chojnick i	Stare Miasto		Dawne mury z miejskie basztami	14	Poł.
A/358/1	1993-04-15	PSOZ/ By d 462/93	Chojnice	Chojnice	Chojnick i	Staroszkoln a	17	Magazyn zbożowy	20	W
A/393/1	1993-11-25	PSOZ/ By d 1565/9 3	Chojnice	Chojnice	Chojnick i	Stary Rynek	1	Ratusz miejski	20	P
	2006-06-06	PWKZ. R.419 0- 42/176 1- 2/2005 /2006	Chojnice	Chojnice	Chojnick i	Stary Rynek	6	Kamienica wraz z działką	19	1890
	2005-10-17	PWKZ. R.419 0- 31/554 4- 2/2005	Chojnice	Chojnice	Chojnick i	Wysoka		Kaplica p.w Najświętszego Serca Pana Jezusa z budynkiem mieszkalnym oraz działkami	19	1895
A-1893	2013.06.14	RD.51 40.5.3. 2013J. B.	Chojnice	Chojnice	Chojnice	Mickiewicza	31	Kamienica wraz z działką	Po cz. XX w.	1906

Gmina	Miejscowość	Adres	Nr	Obiekt	Wiek	Data P.
Chojnice	Chojnice	14 lutego	3	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	14 lutego	5	Budynek mieszkalny	XIX w	1900
Chojnice	Chojnice	14 lutego	6	Budynek mieszkalny	XIX w	1900
Chojnice	Chojnice	14 lutego	9	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	14 lutego	13	Budynek mieszkalny	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	14 lutego	20	Wieża Ciśnień	XIX w	1899
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	4	Budynek mieszkalny	XX w	1932
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	5	Budynek mieszkalny	XIX w, II połowa	
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	6	Budynek mieszkalny	XIX w	1890
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	7	Budynek mieszkalny	XVIII w, połowa	
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	8	Budynek mieszkalny	XVIII w	
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	9	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	10	Budynek mieszkalny	XIX w	1855
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	11	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	12	Budynek mieszkalny	XIX w	1855
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	13	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	14	Budynek mieszkalny	XVIII w	
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	15	Budynek mieszkalny	XIX w	1878
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	16	Budynek mieszkalny	XVIII w	1713
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	17	Budynek mieszkalny	XVIII w, połowa	
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	18	Budynek mieszkalny	XVIII/ XIX w	
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	19	Budynek mieszkalny		

Chojnice	Chojnice	31 stycznia	20	Budynek mieszkalny	XIX/XX w	Ok. 1900
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	21-23	Budynek SP nr 1	XX w.	1909 r.
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	22	Budynek mieszkalny	XX w	1922
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	24	Budynek mieszkalny	XX w	1922
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	27	Budynek mieszkalny	XIX w	1900
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	30	Budynek mieszkalny	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	32	Budynek mieszkalny	XIX w	1811
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	37	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	45	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	48	Budynek mieszkalny	XIX w, koniec	
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	50	Budynek mieszkalny	XX w, początek	
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	52	Budynek mieszkalny	XX w, początek	
Chojnice	Chojnice	31 stycznia	56	Budynek urzędu gminy	XIX w	1892
Chojnice	Chojnice	Angowicka	1	Budynek mieszkalny	XX w, początek	
Chojnice	Chojnice	Angowicka	7	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Angowicka	8	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Angowicka	8-10	Stary Browar	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Angowicka	12	Budynek mieszkalny	XIX w	1890
Chojnice	Chojnice	Angowicka	19	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Angowicka	24	Budynek mieszkalny	XIX w	1900
Chojnice	Chojnice	Angowicka	26	Budynek mieszkalny	XIX w	1891
Chojnice	Chojnice	Angowicka	30	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Angowicka	32	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Angowicka	34	Budynek mieszkalny	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	Batorego	1	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Batorego	3	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Batorego	5	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Batorego	7	Budynek mieszkalny	XIX w, koniec	
Chojnie	Chojnice	Batorego	9	Budynek mieszkalny	XIX w, początek	
Chojnice	Chojnice	Bytowska	1	Budynek mieszkalny	XIX/ XX w	Ok.1900
Chojnice	Chojnice	Bytowska	11	Budynek mieszkalny	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	Cechowa	2-4	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Ceynowy	2	Budynek mieszkalny	XIX w	1885
Chojnice	Chojnice	Ceynowy	4	Budynek mieszkalny	XIX w	1885
Chojnice	Chojnice	Ceynowy	8	Budynek mieszkalny	XIX w	1885
Chojnice	Chojnice	Ceynowy	10	Budynek mieszkalny	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	Ceynowy	12	Budynek mieszkalny	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	Ceynowy	14	Budynek mieszkalny	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	Ceynowy	16	Budynek mieszkalny	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	Ceynowy	18	Budynek mieszkalny	XIX w	1885
Chojnice	Chojnice	Człuchowska	31	Budynek mieszkalny	XIX/ XX w	Ok.1900
Chojnice	Chojnice	Człuchowska	35 i 37	Budynek mieszkalny	XX w, początek	
Chojnice	Chojnice	Człuchowska	38	Budynek mieszkalny	XX w	1910
Chojnice	Chojnice	Człuchowska	39	Budynek mieszkalny	XX w, początek	
Chojnice	Chojnice	Człuchowska	41	Budynek mieszkalny	XX w.	1940
Chojnice	Chojnice	Człuchowska	42	Budynek mieszkalny	XX w, początek	
Chojnice	Chojnice	Człuchowska	43	Budynek mieszkalny	XX w.	1940
Chojnice	Chojnice	Człuchowska	45	Budynek mieszkalny	XX w.	1940
Chojnice	Chojnice	Człuchowska	47	Budynek mieszkalny	XX w	1934
Chojnice		Człuchowska	48	Budynek mieszkalny	XX w	

Chojnice	Chojnice	Człuchowska	50	Budynek mieszkalny	XX w, początek	
Chojnice	Chojnice	Człuchowska	51	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Drzymały	3	Budynek mieszkalny	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	Drzymały	5	Budynek mieszkalny	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	Dworcowa	1	Budynek szkoły	koniec XIX	
Chojnice	Chojnice	Dworcowa	7	Budynek mieszkalny	XX w	1909
Chojnice	Chojnice	Dworcowa	8	Budynek mieszkalny	XIX/ XX w	ok. 1900
Chojnice	Chojnice	Dworcowa	10	Budynek mieszkalny	XX w	1905
Chojnice	Chojnice	Dworcowa	11	Budynek mieszkalny	XX w	1917
Chojnice	Chojnice	Dworcowa	13	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Dworcowa	14	Budynek mieszkalny	XX w	1911
Chojnice	Chojnice	Dworcowa	16	Budynek mieszkalny	XIX w	1892
Chojnice	Chojnice	Dworcowa	20	Budynek mieszkalny	XIX w	1887
Chojnice	Chojnice	Dworcowa	22	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Dworcowa	23	Budynek mieszkalny	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	Dworcowa	25	Budynek mieszkalny	XX w	lata międzywojenne
Chojnice	Chojnice	Dworcowa	26	Budynek mieszkalny	XX w	1936
Chojnice	Chojnice	Dworcowa	28	Budynek mieszkalny	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	Dworzec	1	Budynek dworca kolejowego	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	Dworzec	1	Pawilon przed wejściem do tunelu dworca	XIX/XX w	Ok. 1900
Chojnice	Chojnice	Dworzec	1	Wieża ciśnień	XX w	1910
Chojnice	Chojnice	Gdańska	15	Budynek mieszkalny	XIX/ XX w	Ok.1900
Chojnice	Chojnice	Gdańska	16	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Gdańska	19	Budynek mieszkalny	XX w	1929
Chojnice	Chojnice	Gdańska	20	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Gdańska	27	Komin dawnej cegielni	XIX w	Przed1900
Chojnice	Chojnice	Gdańska	29	Budynek mieszkalny	XX w	1930
Chojnice	Chojnice	Gdańska	69	Budynek mieszkalny	XIX w	1886
Chojnice	Chojnice	Gdańska	87	Budynek mieszkalny	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	Gdańska	89	Budynek mieszkalny	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	Gdańska	91	Budynek mieszkalny	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	Gdańska	108	Budynek mieszkalny	XIX/ XX w	ok. 1900
Chojnice	Chojnice	Gimnazjalna	1	Budynek mieszkalny	XIX w, II połowa	
Chojnice	Chojnice	Gimnazjalna	3	Budynek mieszkalny	XIX w	Ok. 1900
Chojnice	Chojnice	Gimnazjalna	5	Budynek mieszkalny	XIX w	Ok. 1900
Chojnice	Chojnice	Gimnazjalna	7	Budynek mieszkalny	XIX w, II połowa	
Chojnice	Chojnice	Gimnazjalna	9	Budynek mieszkalny	pocz. XX w	
Chojnice	Chojnice	Gimnazjalna	17	Budynek mieszkalny	pocz. XX w.	
Chojnice	Chojnice	Grunowo	1	Budynek mieszkalny	XIX w, II połowa	
Chojnice	Chojnice	Grunowo	2	Budynek mieszkalny	XIX w, II połowa	
Chojnice	Chojnice	Grunowo	3	Budynek mieszkalny	XIX w, II połowa	
Chojnice	Chojnice	Grunowo	4	Budynek mieszkalny	XIX w, II połowa	
Chojnice	Chojnice	Grunowo	5	Budynek mieszkalny dawna obora obora	XIX w, II połowa	
Chojnice	Chojnice	Grunwaldzka	3	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Grunwaldzka	5	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Grunwaldzka	6	Budynek użyteczności publicznej- Szkoła	XIX w	

				Muzyczna		
Chojnice	Chojnice	Grunwaldzka	11	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Grunwaldzka	15	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Igielska	2-4	Budynek mieszkalny	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	Igielska	6	Budynek mieszkalny	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	Igielska	8	Zakład Poprawczy – budynek szkoły	XIX w	1885
Chojnice	Chojnice	Igielska	8	Zakład Poprawczy – budynek internatu	XIX w	1885
Chojnice	Chojnice	Igielska	8	Zakład Poprawczy – kaplica	XIX w	1885
Chojnice	Chojnice	Igielska	8	Zakład Poprawczy – budynek portierni	XIX w	1885
Chojnice	Chojnice	Igielska	8	Zakład Poprawczy – budynek gospodarczy	XIX w	1885
Chojnice	Chojnice	Igielska	8	Zakład Poprawczy – budynek gospodarczy	XIX w	1885
Chojnice	Chojnice	Igielska	8	Mur w zespole (ob. Zakładu Poprawczego)	XIX w.	
Chojnice	Chojnice	Igielska	10-12	Dom, wł. Zakład Poprawczy – Chojnice	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	Igły	1	Dworek	XIX w.	
Chojnice	Chojnice	Igły	1	Park w zespole dworsko-parkowym		
Chojnice	Chojnice	Jeziorna	4	Budynek mieszkalny	XIV w.	
Chojnice	Chojnice	Kościarska	13	Budynek mieszkalny	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	Kościuszki	2	Budynek mieszkalny	XIX w, koniec	
Chojnice	Chojnice	Kościuszki	4	Budynek mieszkalny	XIX w, koniec	
Chojnice	Chojnice	Kościuszki	6	Budynek mieszkalny	XVIII w, II połowa	
Chojnice	Chojnice	Kościuszki	8	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Kościuszki	18	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Kościuszki	20	Budynek mieszkalny	XIX w	1896
Chojnice	Chojnice	Kościuszki	23	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Kościuszki	24	Budynek mieszkalny	XIX w	1891
Chojnice	Chojnice	Kościuszki	26	Budynek mieszkalny	XIX w	1892
Chojnice	Chojnice	Kościuszki	28	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Kościuszki	30	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Kościuszki	32	Budynek mieszkalny	XIX w	1886
Chojnice	Chojnice	Kościuszki	34	Budynek mieszkalny	XIX w	1892
Chojnice	Chojnice	Kościuszki	36	Budynek mieszkalny	XIX w	1890
Chojnice	Chojnice	Kościuszki	38	Budynek mieszkalny	XIX w	1892
Chojnice	Chojnice	Łanowa	3-5	Budynek mieszkalny	XX w, początek	
Chojnice	Chojnice	Łanowa	5	Budynek mieszkalny	XX w, początek	
Chojnice	Chojnice	Mickiewicza	1	Budynek mieszkalny	XX w	ok.1910
Chojnice	Chojnice	Mickiewicza	3	Budynek mieszkalny	XX w, początek	
Chojnice	Chojnice	Mickiewicza	5	Budynek mieszkalny	XIX w, koniec	
Chojnice	Chojnice	Mickiewicza	11	Budynek mieszkalny	XIX w, koniec	
Chojnice	Chojnice	Mickiewicza	17	Budynek mieszkalny	XX w	1912
Chojnice	Chojnice	Mickiewicza	19	Budynek mieszkalny	XX w	1911
Chojnice	Chojnice	Mickiewicza	20	Budynek mieszkalny	XIX/ XX w	Ok.1900

Chojnice	Chojnice	Mickiewicza	22	Budynek mieszkalny	XX w	1907
Chojnice	Chojnice	Mickiewicza	29	Budynek mieszkalny	XIX w, koniec	
Chojnice	Chojnice	Mickiewicza	31	Budynek mieszkalny	XX w	1906
Chojnice	Chojnice	Mickiewicza	33	Budynek mieszkalny	XX w	1909
Chojnice	Chojnice	Mickiewicza	36	Budynek mieszkalny	XX w	1911
Chojnice	Chojnice	Mickiewicza	38	Budynek mieszkalny	XX w	1901
Chojnice	Chojnice	Mickiewicza	40	Budynek mieszkalny	XX w	1918
Chojnice	Chojnice	Mickiewicza	41	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Mickiewicz	44	Budynek mieszkalny	XX w	1907
Chojnice	Chojnice	Mickiewicza	46	Budynek mieszkalny	XX w	1910
Chojnice	Chojnice	Mickiewicza	48	Budynek mieszkalny	XX w, początek	
Chojnice	Chojnice	Młyńska	5	Budynek mieszkalny	XIX w	1890
Chojnice	Chojnice	Młyńska	6	Budynek mieszkalny	XIX w, II połowa	
Chojnice	Chojnice	Młyńska	8	Budynek mieszkalny	XIX w, II połowa	
Chojnice	Chojnice	Młyńska	17	Budynek mieszkalny	XIX w	1896
Chojnice	Chojnice	Młyńska	19	Budynek mieszkalny	XIX w	1886
Chojnice	Chojnice	Młyńska	21	Budynek mieszkalny	XIX w, koniec	
Chojnice	Chojnice	Młyńska	22	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Młyńska	23	Budynek mieszkalny	XX w	1911
Chojnice	Chojnice	Młyńska	25	Budynek mieszkalny	XIX/ XX w	Ok.1900
Chojnice	Chojnice	Młyńska	26	Budynek mieszkalny	XX w	1910
Chojnice	Chojnice	Młyńska	28	Budynek mieszkalny	XIX w, II połowa	
Chojnice	Chojnice	Młyńska	30	Budynek sądu	XIX w	1878
Chojnice	Chojnice	Nowe Miasto	1	Budynek mieszkalny	XX w	1904
Chojnice	Chojnice	Nowe Miasto	3	Budynek mieszkalny	XVIII w, II połowa	
Chojnice	Chojnice	Nowe Miasto	7	Budynek mieszkalny	XIX w, II połowa	1899
Chojnice	Chojnice	Nowe Miasto	9	Budynek mieszkalny	XIX w	1900
Chojnice	Chojnice	Nowe Miasto	10	Budynek mieszkalny	XIX w, II połowa	
Chojnice	Chojnice	Nowe Miasto	12	Budynek mieszkalny	XIX w, I połowa	
Chojnice	Chojnice	Nowe Miasto	14	Budynek mieszkalny	XIX w, I połowa	
Chojnice	Chojnice	Nowe Miasto	16	Budynek mieszkalny	XIX w, koniec	
Chojnice	Chojnice	Nowe Miasto	19	Budynek mieszkalny	XIX w, II połowa	
Chojnice	Chojnice	Ogrodowa	5	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Ogrodowa	7	Budynek mieszkalny	XX w	1910
Chojnice	Chojnice	Ogrodowa	9	Budynek mieszkalny	XX w	1910
Chojnice	Chojnice	Ogrodowa	11	Budynek mieszkalny	XX w	1911
Chojnice	Chojnice	Ogrodowa	12	Budynek mieszkalny	XX w	1934
Chojnice	Chojnice	Ogrodowa	14	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Ogrodowa	15,15a	Budynek mieszkalny	XX w	1910
Chojnice	Chojnice	Ogrodowa	16	Budynek mieszkalny	XIX w	1886
Chojnice	Chojnice	Pietruszkowa	6	Budynek mieszkalny	XX w, początek	
Chojnice	Chojnice	Pietruszkowa	30	Budynek mieszkalny	XIX w, II połowa	
Chojnice	Chojnice	Pietruszkowa	32	Budynek mieszkalny	XIX w, II połowa	
Chojnice	Chojnice	Pietruszkowa	36	Budynek mieszkalny	XIX w	1830
Chojnice	Chojnice	Pietruszkowa	38	Budynek mieszkalny	XX w	1913
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	1	Budynek mieszkalny	XX w	1908
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	2-4	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	7	Budynek mieszkalny	XX w	1924
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	9	Budynek mieszkalny	XIX w	1881
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	10	Budynek mieszkalny	XIX w	1890

Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	11	Budynek mieszkalny	XX w	1908
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	13	Budynek mieszkalny	XIX w	1900
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	14	Budynek mieszkalny	XX w	1902
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	15	Budynek mieszkalny	XIX w	1896
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	18	Budynek mieszkalny	XX w	1902
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	19	Budynek mieszkalny	XIX w	1830
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	21	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	25	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	27	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	26-28	Budynek mieszkalny	XX w	1910
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	30	Młyn w zespole młyna	XIX w	1891
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	30	Magazyn zbożowy	XX w	1920
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	33	Budynek mieszkalny	XX w	1904
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	34	Budynek mieszkalny	XX w	1932
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	35	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	37	Budynek mieszkalny	XX w	1903
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	39	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	40	Budynek mieszkalny	XIX w	1890
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	42	Budynek mieszkalny	XX w	1912
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	43	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Piłsudskiego	44	Budynek mieszkalny	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	Plac Jagielloński	2	Budynek mieszkalny	XIX w, II połowa	1892
Chojnice	Chojnice	Plac Jagielloński	3	Budynek mieszkalny	XIX w, I połowa	
Chojnice	Chojnice	Plac Jagielloński	4	Budynek mieszkalny	XIX w, II połowa	1911
Chojnice	Chojnice	Plac Jagielloński	6	Budynek mieszkalny	XIX w, koniec	1903
Chojnice	Chojnice	Plac Jagielloński	7	Budynek mieszkalny	XIX w, koniec	1903
Chojnice	Chojnice	Plac Jagielloński	8	Budynek mieszkalny	XIX w	Przed 1900
Chojnice	Chojnice	Plac Jagielloński	11	Dom, dawna szkoła	XIX w	1861-62
Chojnice	Chojnice	Plac Kościelny	5	Baszta Kościelna	XIV w.	
Chojnice	Chojnice	Plac Niepodległości	1-2	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Plac Niepodległości	4	Budynek usługowy	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Plac Niepodległości	6	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Plac Piastowski	20	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Plac Piastowski	21	Budynek mieszkalny	XIX w, II połowa	
Chojnice	Chojnice	Plac Piastowski	27a	Budynek użyteczności publicznej- wodociągi	XIX w	1880
Chojnice	Chojnice	Plac Piastowski	27	Budynek gazowni, była elektrownia	XIX w	1880
Chojnice	Chojnice	Plac Piastowski	29	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Plac św. Jerzego	1	Budynek mieszkalny	XX w	1924
Chojnice	Chojnice	Plac św. Jerzego	2	Budynek mieszkalny	XX w	1930
Chojnice	Chojnice	Plac św.	3	Budynek mieszkalny	XX w	1924

		Jerzego				
Chojnice	Chojnice	Plac św. Jerzego	4	Budynek mieszkalny	XX w	1926
Chojnice	Chojnice	Podmurna	5	Baszta Kurza Stopa	XIV w, 3 ćwierć	
Chojnice	Chojnice	Podmurna	7	Dom na murach	XIV w, 3 ćwierć	
Chojnice	Chojnice	Podmurna	11	Baszta Szewska	XIV w, I połowa	
Chojnice	Chojnice	Podmurna	15	Baszta Wronia	XIV w, połowa	
Chojnice	Chojnice	Prochowa	8	Budynek mieszkalny		
Chojnice	Chojnice	Prochowa	13	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Prochowa	17	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Stary Rynek	1	Ratusz Miejski	XX w	1902-1904
Chojnice	Chojnice	Stary Rynek	2	Budynek mieszkalny	XIX w, połowa	
Chojnice	Chojnice	Stary Rynek	3	Budynek mieszkalny	XIX w, połowa	
Chojnice	Chojnice	Stary Rynek	4	Budynek mieszkalny	XVIII w, II połowa	1932
Chojnice	Chojnice	Stary Rynek	5	Budynek mieszkalny	XIX w, połowa	
Chojnice	Chojnice	Stary Rynek	6	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Stary Rynek	7	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Stary Rynek	8	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Stary Rynek	17	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Stary Rynek	18	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Stary Rynek	19	Budynek mieszkalny	XIX w, odtworzone w XX w	
Chojnice	Chojnice	Stary Rynek	20	Budynek mieszkalny	XIX w, odtworzone w XX w	
Chojnice	Chojnice	Stary Rynek	21	Budynek mieszkalny	XIX w, odtworzone w XX w	
Chojnice	Chojnice	Staroszkolna	3	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Staroszkolna	13	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Staroszkolna	14	Spichlerz-magazyn	XIX w, II połowa	
Chojnice	Chojnice	Staroszkolna	15	Budynek mieszkalny	XIX w, połowa	
Chojnice	Chojnice	Staroszkolna	17	Spichlerz	XX w, początek	
Chojnice	Chojnice	Staroszkolna	19	Budynek mieszkalny		
Chojnice	Chojnice	Staroszkolna	24	Budynek mieszkalny	XIX w, II poł.	
Chojnice	Chojnice	Staroszkolna	26	Budynek mieszkalny	XIX w, koniec	
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	1	Budynek mieszkalny	XIX w, I połowa	
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	2	Budynek mieszkalny	XIX w, I połowa	
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	3	Budynek mieszkalny	XIX w	1898
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	4	Budynek mieszkalny	XIX w	1895
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	5	Budynek mieszkalny	XX w	1911
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	6	Budynek mieszkalny	XX w	1913
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	7	Budynek mieszkalny	XX w	1907
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	8	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	11	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	13	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	14	Budynek mieszkalny	XX w, początek	
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	15	Budynek mieszkalny	XIX w, koniec	
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	17	Budynek mieszkalny	XIX w, koniec	
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	20	Budynek mieszkalny	XIX w	

Chojnice	Chojnice	Strzelecka	22	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	24	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	30	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	32	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	33	Budynek mieszkalny	XX w, początek	
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	38	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	41	Budynek mieszkalny	XX w	1909
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	47	Budynek mieszkalny	XX w	1920
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	49	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	55	Budynek mieszkalny	XIX/XX w	ok. 1900
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	57	Budynek mieszkalny	XIX w	przed 1900
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	59	Budynek mieszkalny	XIX w	przed 1900
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	60	Budynek mieszkalny	XX w	1902
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	61	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	71	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	76	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Strzelecka	89	Budynek hospicjum	XIX/XX w.	
Chojnice	Chojnice	Sukienników	4	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Sukienników	16	Baszta Więzienna	XIV w, połowa	
Chojnice	Chojnice	Swarożyca	7	Budynek mieszkalny	XIX w.	
Chojnice	Chojnice	Szeroka	1	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Szeroka	3	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Szeroka	5	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Szeroka	11	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Szewska	6	Budynek mieszkalny	XX w, początek	
Chojnice	Chojnice	Szewska/Grob elna 12	8	Budynek mieszkalny	XXw	1903-1907 (1936 r.)
Chojnice	Chojnice	Szewska	20	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Plac Niepodległości, Wysoka	7 3	Obiekty poszpitalne, obecnie: MOPS, Wszelchnica, Stowarzyszenia, budynki prywatne	XX/ XIX w	1867-1910
Chojnice	Chojnice	Szpitalna	12	Budynek mieszkalny	XX w	1907
Chojnice	Chojnice	Świętopełka	1	II LO, Powiatowa Bursa dla Młodzieży Szkolnej	XIX w.	
Chojnice	Chojnice	Świętopełka	3	Budynek użyteczności publicznej- II LO	XIX w, koniec	
Chojnice	Chojnice	Świętopełka	4	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Świętopełka	5	Budynek mieszkalny	XX w	1924
Chojnice	Chojnice	Świętopełka	6	Budynek mieszkalny	XX w, początek	
Chojnice	Chojnice	Świętopełka	12	Budynek mieszkalny	XX w, początek	
Chojnice	Chojnice	Towarowa	1	Budynek mieszkalny	XIX w	Ok. 1880
Chojnice	Chojnice	Towarowa	2	Budynek mieszkalny	XIX w	przed 1900
Chojnice	Chojnice	Towarowa	15	Budynek mieszkalny	XX w	1930
Chojnice	Chojnice	Warszawska	5	Budynek mieszkalny	XIX w	1885
Chojnice	Chojnice	Warszawska	7	Budynek mieszkalny	XIX w, II poł.	
Chojnice	Chojnice	Warszawska	9	Budynek mieszkalny	XX w, początek	1903
Chojnice	Chojnice	Warszawska	11	Budynek mieszkalny	pocz. XIX w	
Chojnice	Chojnice	Warszawska	13	Budynek policji	koniec XIX w	
Chojnice	Chojnice	Warszawska	15	Budynek mieszkalny	XIX w	przed 1900
Chojnice	Chojnice	Warszawska	19	Budynek mieszkalny	XIX w	przed 1900

Chojnice	Chojnice	Warszawska	21	Budynek mieszkalny	XIX w, połowa	
Chojnice	Chojnice	Warszawska	23	Budynek mieszkalny	XIX w	przed 1900
Chojnice	Chojnice	Warszawska	27	Budynek mieszkalny	XIX w	przed 1900
Chojnice	Chojnice	Wysoka	12	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Wysoka	38	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Wysoka	40	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Wysoka	42	Budynek mieszkalny	XX w	
Chojnice	Chojnice	Zielona	17a	Budynek mieszkalny	XIX w	
Chojnice	Chojnice	Zielona	18	Budynek mieszkalny	XX w	1927
Chojnice	Chojnice	Zielona	24	Budynek mieszkalny	XIX w	1879
Chojnice	Chojnice	Żwirki i Wigury	9,9a	Budynek mieszkalny	pocz. XX w	
Chojnice	Chojnice	Żwirki i Wigury	11	Budynek mieszkalny	pocz. XX w	
Chojnice	Chojnice	Żwirki i Wigury	12	Budynek mieszkalny	pocz. XX w	
Chojnice	Chojnice	Żwirki i Wigury	13	Budynek mieszkalny	pocz. XX w	
Chojnice	Chojnice	Żwirki i Wigury	14	Budynek mieszkalny	pocz. XX w	
Chojnice	Chojnice	Żwirki i Wigury	15	Budynek mieszkalny	pocz. XX w	
Chojnice	Chojnice	Żwirki i Wigury	25	Budynek mieszkalny	pocz. XX w	
Chojnice	Chojnice	Żwirki i Wigury	27	Budynek mieszkalny	pocz. XX w	
Chojnice	Chojnice	Żwirki i Wigury	29	Budynek mieszkalny	pocz. XX w	
Chojnice	Chojnice	Żwirki i Wigury	31-33	Budynek mieszkalny	pocz. XX w	

5.2.6. Wojewódzka Ewidencja Zabytków Archeologicznych – stanowiska archeologiczne

L.P.	Miejscowość	Gmina	Nr stan.	Rodzaj stanowiska	Chronologia	Nr ob. AZP; nr st.
20	CHOJNICE	CHOJNICE	1	MIASTO; MIASTO; SKARB MONET W NACZYNIU GLINIANYM; KOŚCIÓŁ; CMENTARZ; CMENTARZ PRZYKOŚCIELNY; KOŚCIÓŁ; MIASTO; STANOWISKA NIE STWIERDZONO; MIASTO; MURY MIEJSKIE; FOSA	PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE; OKRES NOWOŻYTNY; OKRES NOWOŻYTNY; OKRES NOWOŻYTNY; OKRES NOWOŻYTNY; OKRES NOWOŻYTNY; PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE / OKRES NOWOŻYTNY; PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE / OKRES NOWOŻYTNY; WCZESNE ŚREDNIOWIECZE ; NIE STWIERDZONO; ŚREDNIOWIECZE; PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE; PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE / OKRES NOWOŻYTNY	
21	CHOJNICE	CHOJNICE	2	ZNALEZISKO LUŻNE	HALLSTATT C	
22	CHOJNICE	CHOJNICE	3	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH;	WCZESNA EPOKA ŻELAZA?;	
23	CHOJNICE	CHOJNICE	4	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH	HALLSTATT D	

24	CHOJNICE	CHOJNICE	5	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH	WCZESNA EPOKA ŻELAZA?
25	CHOJNICE	CHOJNICE	6	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH	WCZESNA EPOKA ŻELAZA?
26	CHOJNICE	CHOJNICE	7	OSADA	NEOLIT
27	CHOJNICE	CHOJNICE	8	ZNALEZISKO LUŻNE	NEOLIT
28	CHOJNICE	CHOJNICE	9	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH	WCZESNY I ŚRODKOWY OKRES LATEŃSKI

Od końca lat 70. XX w. prowadzony jest program Archeologiczne Zdjęcie Polski, jego celem jest inwentaryzacja zasobów archeologicznych kraju. Do dziś objęto nim ok. 85 proc. obszaru Polski, rozpoznając ok. 400 tys. potencjalnych stanowisk archeologicznych. Wszystkie wyniki AZP dla danego województwa są przechowywane i udostępniane we właściwym urzędzie wojewódzkiego konserwatora zabytków (tj. WKZ i Muzeum Archeologiczne w Gdańsku).

Po spełnieniu określonych warunków wojewódzki konserwator zabytków może udzielić informacji np. o ewentualnej kolizji inwestycji ze stanowiskiem archeologicznym.

W świetle Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami przedmioty będące zabytkami archeologicznymi (przypadkowo znalezionymi, odkrytymi albo pozyskanymi w wyniku badań archeologicznych) stanowią własność skarbu państwa.

Prace archeologiczne obejmujące teren miasta lokacyjnego przeprowadzone w latach 70. XX w. przez grupę badaczy z Muzeum Okręgowego w Toruniu miały na celu wyjaśnienie okresu powstania Chojnic tym bardziej że wcześniejsze odkrycia i badania okolicznych ośrodków osadniczych (Ostrowie IX-XI w.) czy administracyjnych (gród kasztelanii zaborskiej w Leśnie i gród kasztelański w Raciążu – XII-XIII/XIV w.) potwierdzały istnienie określonych podziałów administracyjnych i sieci osadniczej, w okresie panowania książąt pomorskich (ziemia chojnicka znalazła się wówczas w jurysdykcji kasztelani raciańskiej i szczycienieckiej). Natomiast Chojnice do zajęcia Pomorza w 1309 r. przez Krzyżaków przynależały do grodu kasztelańskiego w Szczytnie. Ponadto Krzyżacy dzieląc zajęte ziemie na komturie respektowali wcześniejsze podziały.

Analiza materiałów źródłach w konfrontacji z rezultatami badań archeologicznych nie daje podstaw do stawiania tezy o istnieniu grodu chojnickiego.

Prace z lat 70. XX w. prowadzone pod kierunkiem Olgi Romanowskiej i Januarego Nanikowskiego w rejonie murów miejskich pomiędzy plebanią a budynkiem dawnego kolegium odsłoniły konstrukcję przekładkową wzmocnioną kamieniami. Początkowe wnioski sugerowały wał grodowy, jednak w następnym sezonie archeologicznym badacze wycofali swoją hipotezę.

W 1977 r. realizowane były dalsze badania przez ekspedycję z Uniwersytetu Łódzkiego na południe od Bramy Człuchowskiej, w rejonie ul. Podmurnej. Rezultatem tych prac było stwierdzenie, iż mur przeciął warstwy średniowieczne (w tym relikty drewnianej podłogi - pozostałość średniowiecznego domostwa z fragmentami ceramiki datowanej na XIV - XV w.). Ciekawostką jest fakt, iż w sprawozdaniu z 1977 r. wspomina się o wczesnośredniowiecznych ułamkach ceramicznych. Następne badania realizowane ponad 10 lat później tj. w 1988 r. przez badaczy z UŁ, na dziedzińcu dawnego kolegium pojezuickiego, które przyniosły odsłonięcie fragmentu gotyckiego muru. Do końca lat 90. XX w. kontynuując te badania w kierunku północnym, odkryte mury zidentyfikowali z relikdami baszty, zlokalizowanej w północno-wschodnim odcinku murów obronnych miasta.

W 1996 r. po zawaleniu się murów miejskich pomiędzy Bramą Człuchowską a Basztą Wronią przed ich odbudową przeprowadzono badania archeologiczne od strony fosy. Odsłonięto wówczas fundament murów, a po przejściu w rejon historycznej zabudowy Starego Miasta tj. na teren pustej parceli położonej pomiędzy ul. Podmurną a ul. Szewską odkryto liczny zespół zabytkowych militariów i skórzane obiekty związane ze

średniowiecznym rozwojem Chojnic.

Najciekawsze efekty przyniosło odkrycie kolejnych poziomów zabudowy. W najgłębszej warstwie kulturowej natrafiono na drewniane elementy obwałowań i wymoszczenia nawierzchni ulicy. Były one znacznie przesunięte na wschód do kamienno-ceglanego muru obronnego. Badania dendrochronologiczne użytego w tych konstrukcjach drewna wskazały na przedlokacyjny rodowód Chojnic (drewno pochodziło z końca XII w. i XIII w.). Wynika z tego, że obwałowania miasta odnoszą się do okresu lokacji miasta na prawie książęcym, tj. do czasów panowania księcia pomorskiego Mszczuja II. Władca ten w 1272 r. ufundował klasztor Augustianów w Swornychgaciach, a w 1287 r. kościół w Tucholi.

W granicach administracyjnych miasta znajdują się liczne stanowiska archeologiczne. Szczegółowy wykaz w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku.

5.2.7. Pomniki przyrody w mieście Chojnice:

Nr rejestru 1217 - data wpisu 26.10.1993 r. – lipa drobnolistna

Nr rejestru 926 - data wpisu 01.07.1991 r. - dąb szypułkowy

Nr rejestru 927 - data wpisu 01.07.1991 r. - buk zwyczajny

Nr rejestru 928 - data wpisu 01.07.1991 r. - lipa drobnolistna

Nr rejestru 929 - data wpisu 01.07.1991 r. - olsza czarna

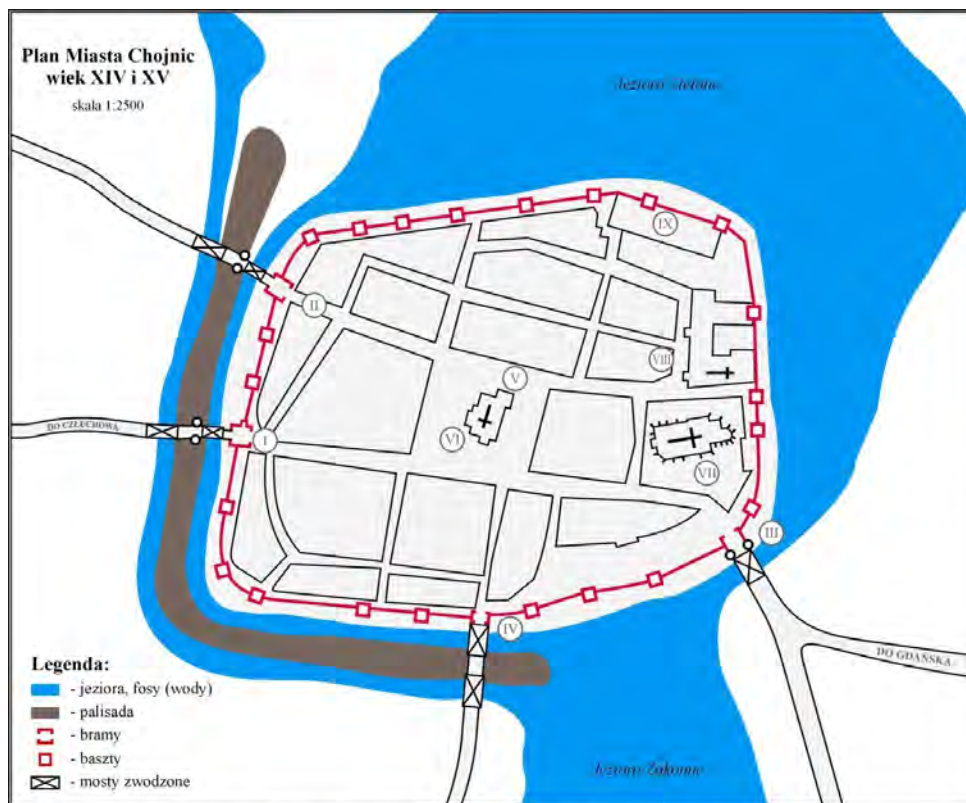
Nr rejestru 997 - data wpisu 22.07.1992 r. - dąb szypułkowy (grupa drzew)

Nr rejestru 998 - data wpisu 22.07.1992 r. - źródło Św. Maksymiliana

Nr rejestru 926 - data wpisu 22.07.1992 r. - wierzba biała (grupa drzew)

5.2.8. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla miasta wpisane do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego wymagające pilnych prac konserwatorskich i restauratorskich

- **Mury obronne z basztami i fosa miejska** zostały wykonane w pierwszej połowie XIV w. Są to obiekty o najwyższym znaczeniu dla miasta wymagające prac konserwatorskich i restauratorskich. Poniżej plan miasta Chojnic z XIV i XV przedstawiający obwarowania miejskie:

I - Brama Człuchowska, II - Brama Młyńska, III - Brama Gdańska, IV - Furta Mnisza lub Brama Wódna, V - Ratusz,
VI - Kościół Ewangelicki, VII - Kościół św. Jana Chrzciciela, VIII - Kolegiata Jezuicka, IX - Koszary wojskowe

Obecnie pozostała tylko zachodnia część murów wraz z Bramą Człuchowską oraz krótkie odcinki od strony północnej i wschodniej wraz z basztami częściowo użytkowanymi na pomieszczenia muzealne i galerie:

➤ **Brama Człuchowska:**

Jedna z trzech bram wjazdowych do miasta, niekiedy nazywana także Kamienną. Zbudowana w XIV w., przebudowywana w XVI i u schyłku XIX w. Po utraceniu znaczenia militarnego, od ok. 1618 r. do końca XIX w. wykorzystywana, jako więzienie dla osób posiadających miejskie obywatelstwo, a następnie, do ok. 1940 r., jako dzwonnica kościołów protestanckich św. Ducha i św. Trójcy. W latach 1952 – 60 przebudowano wewnątrz i urządzono sale wystawowe udostępnione zwiedzającym w 1962 r. Obecnie znajduje się tu 5 kondygnacji ekspozycyjnych: 4 z wystawami stałymi (archeologia, etnografia, historia, sztuka) i sala wystaw czasowych.

➤ **Baszta Szewska:**

Zbudowana w XIV w., w latach 70. XX w. częściowo zrekonstruowana. Nazwa wywodzi się od cechu szewców, notowanego w Chojnicach od XV w., odpowiedzialnego za obronę tej części murów. 3-kondygnacyjna, usytuowana w ciągu średniowiecznych murów miejskich, między Bramą Człuchowską a Domem Szewskim. Obecnie mieści bibliotekę muzealną z cennym księgozbiorem pomorzoznawczym wraz z czytelnią.

➤ **Baszta tzw. Dom Szewski:**

Zbudowana w XIV w., prawdopodobnie u schyłku XIX w. zaadaptowana na budynek mieszkalny lub warsztat rzemieślniczy. 3-kondygnacyjny, usytuowany w ciągu średniowiecznych murów miejskich, między Basztą Szewską a Domem na Murach. Odbudowany przez muzeum w 1979 r. z zachowaniem fragmentów oryginalnej baszty obronnej. Obecnie mieści magazyny zbiorów muzealnych.

➤ **Dom na Murach:**

2-kondygnacyjny, w ciągu średniowiecznych murów miejskich, między Domem Szewskim a Kurzą Stopą. Zachowany w oryginalnej strukturze w partii wysokich fundamentów z ciosanego kamienia. W latach 60. przystosowany do celów mieszkalnych. W 1985 r. przejęty przez muzeum i zaadaptowany na działowe pracownie merytoryczne.

➤ **Baszta Kurza Stopa:**

Budynek zrekonstruowany, usadowiony na fundamentach baszty z XIV wieku. W XIX i początkach XX w. baszta pełniła funkcję stajni dla koni będących własnością miasta. 2-kondygnacyjna, odbudowana na zrębie wysokich przypór z kamienia ciosanego w 1980 r., od 1984 mieszcząca ekspozycję Galerii Współczesnej Sztuki Polskiej, wykorzystywana na wystawy czasowe. Obiekt wymaga prac konserwatorskich i restauratorskich.

➤ **Baszta Więzienna:**

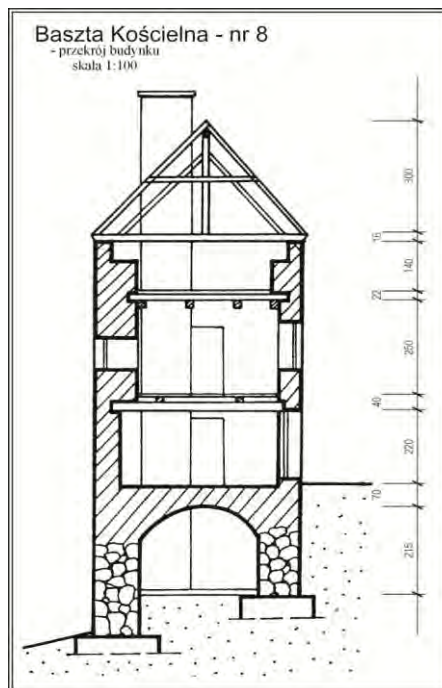
Powstała w XIV w. razem z miejskimi murami obronnymi, pierwotnie otwarta od strony miasta. Do początku XIX w. mieściło się w niej ciężkie więzienie z katownią. W wieży więzione były również chojnickie czarownice. Od 1904 r. przez kilkanaście lat służyła, jako więzienie prewencyjne. Obecnie siedziba galerii – muzeum Janusza Trzebiatowskiego.

➤ **Baszta Kościelna:**

Gotycka Baszta Kościelna zbudowana na murach obronnych po wschodniej stronie miasta, pochodzi z pierwszej połowy XIV w. Przez długi czas pełniła rolę mieszkania księży i zakrystii. Obecnie nieużytkowana.

inventaryzacja baszty kościelnej

➤ **Baszta przy ul. Jeziornej:**

Średniowieczna baszta obronna przekształcona w XIX w. (ok. 1860 r.) na budynek mieszkalny o dwóch kondygnacjach mieszkalnych, podpiwniczona z niskim poddaszem usytuowana w linii murów obronnych. Od strony południowej budynek przylega do ul. Jeziornej, od północnej na teren stadionu sportowego i przylegającego parkingu. Ściany nadziemia na wysokość ok. 1 metra z kamienia łamanego, pozostałe płaszczyzny elewacji murowane z cegły. Obiekt od strony wewnętrznej i zewnętrznej otynkowany, obecnie nieużytkowany w bardzo złym stanie technicznym. Własność prywatna.

➤ **Baszta Wronia:**

Zbudowana w XIV w., w latach 70. XX w. częściowo zrekonstruowana. Oprócz pierwotnie pełnionych funkcji militarnych od XIX w. wykorzystywana, jako więzienie dla osób posiadających miejskie obywatelstwo. 4-kondygnacyjna, usytuowana w ciągu średniowiecznych murów miejskich między Bramą Człuchowską a ulicą Młyńską. Odrestaurowana w 1974 r. Obecnie znajdują się w niej pomieszczenia administracyjne oraz pracownia grafiki komputerowej.

➤ Kamienica mieszkalna ul. Nowe Miasto 1:

Budynek zbudowany w 1904 r. dla szewca Wilhelma Zemke w stylu eklektycznym, z neobarokową formą i skromnym secesyjnym detalem. Elewacja frontowa wąska i wysoka podkreślona elementami wertykalnymi w formie prostokątnego wykusza na osi, wstawką z trójkątnym szczytem w obrębie dachu, a także podcięтым narożnikiem.

Budynek wpisany do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego.

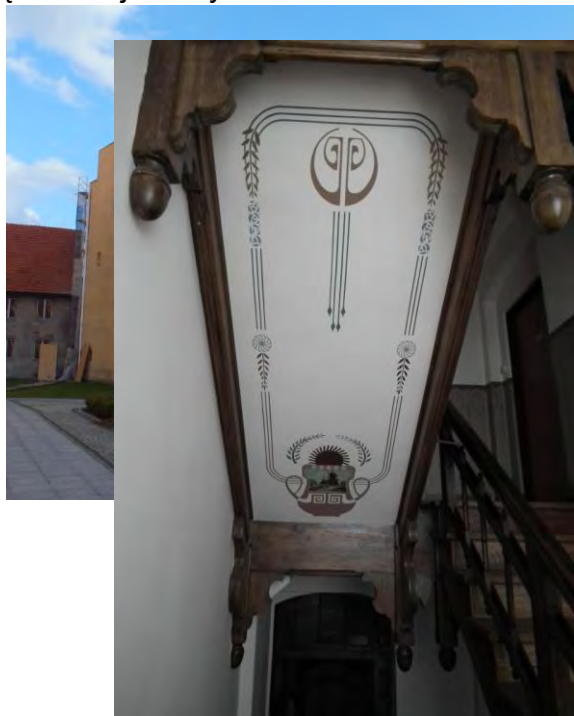
Stan zachowania:

- Fundamenty- stan średni, brak izolacji poziomej, zawilgocenie
- Ściany zewnętrzne- stan średni, tynk do naprawy zwłaszcza na parterze, wymaga doboru kolorystyki
- Ściany wewnętrzne- stan dobry
- Stropy i sufity- stan dobry, w piwnicy płaski strop ceramiczny typu Kleina, nad pozostałymi kondygnacjami stropy drewniane
- Pokrycie dachu- należy wymienić na podwójną dachówkę karpiówkę
- Opierzenia – rury spustowe, rynny należy wymienić na tytanowo – cynkowe
- Konserwacja żeliwnej balustrady z rozetkami

➤ **Kamienica mieszkalna ul. Kościuszki 21:**

Budynek został zbudowany w II poł. XIX w. przez kupca Jana Jączyńskiego. W przyziemiu budynku mieściła się firma modniarska. Kamienica została rozbudowana w 1908 r. przez dodanie dwóch kondygnacji mieszkalnych w stylu secesyjny. We wnętrzu budynku zachowana stolarka w stylu secesyjnym z malowidłami klatki schodowej z pocz. XX w. po zabiegach konserwacyjnych i restauracyjnych. W chwili obecnej prac konserwatorskich i remontowych wymagają elewacje budynku.

➤ **Dom mieszkalny obecnie Hotel ul. Dworcowa 30:**

Budynek wzniesiony na przełomie XIX/XX w. użytkowany, jako dom mieszkalny i hotel. W fasadzie frontowej zachował formy historyzujące, nawiązujące do klasycyzmu. Frontową elewację budynku ozdabiają m.in. ryzality, pilastry, gzymsy, fryzy, bonie, płyciny podokienne imitujące balustradki oraz kute balkony w formie koszy. Budynek wymaga pilnych prac konserwatorskich elewacji frontowej.

- **Kamienica mieszkalna ul. Mickiewicza 31** – Budynek mieszkalny wzniesiony w 1906 r. przez Otto Fellmera. Kamienica w stylu secesyjnym wymaga pilnych prac konserwatorskich elewacji, konserwacji balkonów, wymiany stolarki okiennej oraz uzupełnienia detali architektonicznych.

- **Kamienica mieszkalna Stary Rynek 6:**

Budynek zbudowany około 1890 r., w stylu neorenesansowym. Kamienica posiada nawarstwienia z wcześniejszych obiektów. Piwnice w obrębie traktu frontowego powstały na początku XIX w. wzniesione z rozbiórkowej cegły gotyckiej. Elewacja frontowa ozdobiona w ostatniej kondygnacji parami pilastrów korynckich na cokołach wspierających uproszczone belkowanie z fryzem. Obiekt w złym stanie technicznym wymaga prac konserwatorskich a elewacja frontowa uzupełnienia detalu architektonicznego na podstawie kwerendy archiwalnej.

➤ **Cmentarz rzymsko – katolicki parafii pw. Ścięcia Św. Jana Chrzciciela:**

Założony w 1825 r., powiększony w latach 30 – tych XX w. od wsch. ogrodzony zabytkowym murem ceglany. Najstarsze zachowane nagrobki z początku XX w., oraz z okresu międzywojennego formie tumb, krzyży, figur pełnoplastycznych, oraz obejść metalowych wymagają pilnych prac konserwatorskich. Od ulicy Kościerskiej otacza go zabytkowy ceglany mur (wymagający restauracji i konserwacji). Zabytkowe aleje obsadzone lipami, akacjami i kasztanowcami. Został on wpisany w 1983 r. przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do Ewidencji Pomników Pamięci Narodowej a w roku 1989 do Rejestru Zabytków.

➤ **Stara Plebania:**

Zbudowana w XIV w., usytuowana na murach miejskich. Z budynkiem wiążą się początki szkolnictwa parafialnego, mieściło się w nim mieszkanie, plebania i szkoła parafialna. Obiekt wielokrotnie przebudowywany po zniszczeniach pożarami i działaniami wojennymi.

➤ **Dawny magazyn zbożowy ul. Staroszkolna 17:**

Budynek powstał na początku XX w. posiada charakterystyczne cechy architektoniczne magazynów zbożowych okresu końca XIX i pocz. XX. Elewacja frontowa 7-osiowa z dwiema szerokimi lizenami i prostymi gzymsami międzyokiennymi. Przy obiekcie należy podjąć prace konserwatorsko – restauratorskie elewacji ceglanej.

5.2.9. Zabytki wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Chojnice wymagające pilnych prac konserwatorskich i restauratorskich:

Obiekty znajdujące się w Gminnej Ewidencji Zabytków Chojnic będące w złym stanie technicznym, które wymagają w pierwszej kolejności prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych:

- ul. **Piłsudskiego 7** – budynek mieszkalny 1927 r.:

elewacja: skucie luźnych tynków, uzupełnienie ubytków elewacji, rekonstrukcja elementów dekoracyjnych (odtworzenie obramień okiennych), malowanie elewacji, konserwacja balkonu, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Piłsudskiego 9** – budynek mieszkalno-usługowy 1881r.:

elewacja: skucie luźnych tynków, uzupełnienie ubytków elewacji, rekonstrukcja elementów dekoracyjnych, konserwacja rzeźby, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe, malowanie rur instalacyjnych w kolorze cokołu elewacji

- ul. **Piłsudskiego 10** – budynek mieszkalno-usługowy 1890r.:

elewacja: naprawa ubytków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, konserwacja detali rzeźbiarskich, konserwacja oryginalnych drzwi wejściowych, wykonanie balkonu 2 piętra na podstawie oryginalnego znajdującego się na 1 piętrze, odnowienie drewnianych detali zadaszenia, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo - cynkowe

- ul. **Piłsudskiego 11** – budynek mieszkalny 1908 r.:

elewacja: naprawa ubytków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, możliwość wymiany balkonów na nowe stylizowane, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Piłsudskiego 13** - budynek mieszkalny koniec XIX w.:

elewacja: naprawa ubytków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, odtworzenie obramień okiennych, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo - cynkowe

- ul. **Piłsudskiego 15** - budynek mieszkalny 1886r.:

elewacja: naprawa ubytków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych (na podstawie zachowanej dokumentacji zdjęciowej), opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, konserwacja balkonów, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Piłsudskiego 21** - budynek mieszkalno-usługowy 1910 r.:

elewacja: naprawa ubytków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych (na podstawie zachowanej dokumentacji), opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, konserwacja balkonów, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Piłsudskiego 25** - budynek mieszkalno-usługowy pocz. XX w.:

elewacja: naprawa ubytków, uzupełnienie tynków, konserwacja detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, konserwacja balkonu, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Piłsudskiego 27** - budynek mieszkalno-usługowy koniec XIX w.:

elewacja: naprawa ubytków, uzupełnienie tynków, rekonstrukcja i konserwacja detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, konserwacja balkonów, okna 2 i 3 piętra wymienione na PCV bez zachowanych oryginalnych podziałów, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo - cynkowe

- ul. **Piłsudskiego 34** - budynek mieszkalno-usługowy 1932 r.:

elewacja: naprawa ubytków, uzupełnienie tynków, rekonstrukcja i konserwacja detali architektonicznych, uzupełnienie obramień okiennych 2 i 3 piętra, malowanie elewacji według kolorystyki zastosowanej w parterze budynku, konserwacja balkonów, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Piłsudskiego 35** - budynek mieszkalny pocz. XIX w.:

elewacja: naprawa ubytków, uzupełnienie tynków, rekonstrukcja i konserwacja detali architektonicznych, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Piłsudskiego 37** - budynek mieszkalny 1903 r.:

elewacja: naprawa ubytków, uzupełnienie tynków, konserwacja detali architektonicznych (boni, nadproży), opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Piłsudskiego 40** - budynek mieszkalny 1903 r.:

elewacja: naprawa ubytków, uzupełnienie tynków, konserwacja detali architektonicznych (boni, nadproży), opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Piłsudskiego 42** - budynek mieszkalno –usługowy 1912 r.:

elewacja: naprawa ubytków, uzupełnienie tynków, konserwacja detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Piłsudskiego 41** - budynek mieszkalny koniec XIX w.:

elewacja: naprawa ubytków, uzupełnienie tynków, konserwacja detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Piłsudskiego 43** - budynek mieszkalny koniec XIX w.:

elewacja: naprawa ubytków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, konserwacja drzwi frontowych, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Piłsudskiego 44** - budynek mieszkalno-usługowy koniec XIX w.:

elewacja: naprawa ubytków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, konserwacja drewnianej werandy i witraży, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Dworcowa 7** – budynek mieszkalny z 1909 r.:

- naprawa elewacji ceglanych – oczyszczenie cegieł, uzupełnienie ubytków elewacji, rekonstrukcja elementów dekoracyjnych, uzupełnienie tynków, malowanie, naprawa słupów ogrodzeniowych, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

➤ ul. **Dworcowa 10** – budynek mieszkalny 1905 r.:

- elewacja: naprawa ubytków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, konserwacja oryginalnych drzwi frontowych, ocieplenie ściany szczytowej, konserwacja elementów drewnianych elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo - cynkowe
- klatka schodowa: oczyszczenie powierzchni ścian z farb olejnych, skucie słabych tynków, wymiana uszkodzonych stopni i podstopni, oczyszczenie balustrad schodowych, oczyszczenie detali drewnianych podsufitowych, oczyszczenie oryginalnych okuć drzwi, uzupełnienie brakujących i nieodtworzonych tralek balustrad identycznymi jak oryginalne, oczyszczenie i malowanie drzwi, opracowanie kolorystyki ścian,

➤ ul. **Dworcowa 14** – budynek mieszkalny 1911 r.:

- elewacja: naprawa ubytków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, remont ogrodzenia
- klatka schodowa: oczyszczenie powierzchni ścian z farb olejnych, skucie słabych tynków, wymiana uszkodzonych stopni i podstopni, oczyszczenie balustrad schodowych, oczyszczenie detali drewnianych podsufitowych, ukrycie instalacji, rur, oczyszczenie oryginalnych okuć drzwi, uzupełnienie brakujących i nieodtworzonych tralek balustrad identycznymi jak oryginalne, oczyszczenie i malowanie drzwi, opracowanie kolorystyki klatki schodowej,

- ul. **Dworcowa 16, 18** – budynek mieszkalno – usługowy 1892r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, naprawa balkonów, opracowanie kolorystyki, konserwacja detali architektonicznych, malowanie elewacji, ocieplenie elewacji od strony podwórza, remont ogrodzenia, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Dworcowa 20** – budynek mieszkalny 1887r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie i konserwacja detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, konserwacja detali drewnianych, projekt ogrodzenia, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Dworcowa 23** – budynek mieszkalno-usługowy koniec XIX w.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie i konserwacja detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, okna 1 i 2 piętra wymienione bez zachowania oryginalnego podziału okna, zakrycie sidingu występującego w połaci dachu gładkimi płytami cementowo -włókowymi o gr 1,5 cm (typu fermacell), wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe, w części przeznaczony na ogród zimowy znajduje się nowa stolarka okienna odwzorowana na podstawie oryginalnych okien

- ul. **Dworcowa 25** – budynek mieszkalny koniec XIX w.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie i konserwacja detali, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe, zaprojektowanie nowej stolarki drzwiowej, konserwacja kutego ogrodzenia

- ul. **Dworcowa 26** – budynek mieszkalno –usługowy ok.1920 r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie i konserwacja detali, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Dworcowa 28** – budynek mieszkalny koniec XIX w.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie i konserwacja detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, konserwacja detali drewnianych, oczyszczenie boni, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

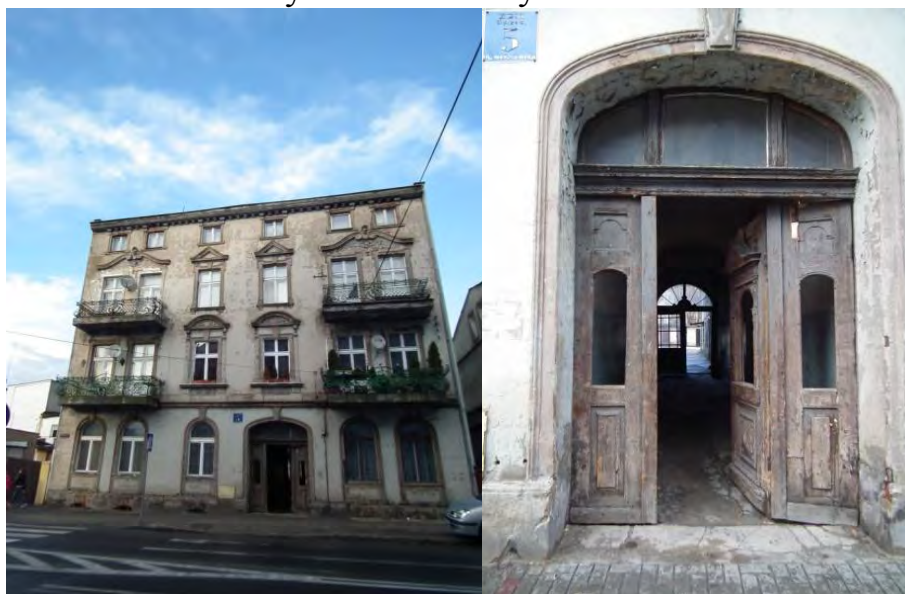
➤ **ul. Dworcowa** – Dworzec PKP – XIX w.:

Obiekty dworca, wieże ciśnień, perony cały kompleks wymaga natychmiastowych działań konserwatorskich i robót budowlanych. W najgorszym stanie są wieże ciśnień, należy je zabezpieczyć i podjąć pilne działania naprawcze.

Ogólny stan zachowania wszystkich elewacji i wewnątrz zabytkowego budynku dworca, w tym także detali architektonicznych, należących do jego wystroju, zarówno ze względów technicznych jak i estetycznych wymaga podjęcia natychmiastowych interwencji konserwatorskich. Dla budynków dworca i wież należy opracować program prac konserwatorskich oparty na specjalistycznych ekspertyzach.

➤ **ul. Warszawska 5** – budynek mieszkalny 1885 r.:

- elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych, na tytanowo – cynkowe konserwacja oryginalnych drzwi wejściowych, konserwacja balkonów, ocieplenie ścian szczytowych,
- klatka schodowa: oczyszczenie powierzchni ścian z farb olejnych, skucie słabych tynków, wymiana uszkodzonych stopni i podstopni, oczyszczenie balustrad schodowych, oczyszczenie detali drewnianych podsufitowych, oczyszczenie oryginalnych okuć drzwi, uzupełnienie brakujących i nieodtworzonych tralek balustrad identycznymi jak oryginalne, oczyszczenie i pomalowanie drzwi, opracowanie kolorystyki

➤ ul. **Warszawska 15** – budynek mieszkalny 1831 r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych, odparzonych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wykonanie tynków renowacyjnych w obszarze cokołów, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo - cynkowe

➤ ul. **Warszawska 27**– budynek mieszkalny 1833r.

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych, odparzonych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe, wykonanie tynków renowacyjnych w obszarze cokołów, wymiana okien parteru na stolarkę zachowującą oryginalny podział okna

➤ ul. **Młyńska 23** – budynek mieszkalno – usługowy 1911r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych, odparzonych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie i konserwacja detali architektonicznych, malowanie według ustalonej kolorystyki, ukrycie rur kabli w elewacji, wymiana rynien na tytanowo - cynkowe, odtworzenie gzymsu, uporządkowanie reklam, zaprojektowanie balkonu

➤ ul. **Młyńska 25** – budynek mieszkalno – usługowy 1911r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych, odparzonych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie i konserwacja detali architektonicznych, malowanie według ustalonej kolorystyki, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe, okna parteru

wymienione bez zachowania oryginalnego podziału stolarki

- ul. **Młyńska 26** – budynek mieszkalny 1910r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych, odparzonych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie i konserwacja detali architektonicznych, malowanie według ustalonej kolorystyki (obecnie elewacja jest podzielona dwoma kolorami), zaprojektowanie bramy wjazdowej, oczyszczenie oryginalnych kutych krat osłaniających okna piwnic

- ul. **Pl. Jagielloński 8** - budynek mieszkalny koniec XIX w.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych, odparzonych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie i konserwacja detali architektonicznych, malowanie według ustalonej kolorystyki, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo - cynkowe, konserwacja balkonu, zaprojektowanie drzwi frontowych

- ul. **Pl. Jagielloński 9** - budynek mieszkalno-usługowy koniec XIX w.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych, odparzonych tynków, uzupełnienie tynków, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe, uzupełnienie i konserwacja detali architektonicznych m.in. obramienia okienne na piętrze i parterze po skuciu wykonanych bez uzgodnienia okładzin z płytek ceglanych, malowanie według ustalonej kolorystyki, uporządkowanie reklam, oczyszczenie cokół z imitacji kamienia, wymiana okna zgodnie z oryginalnym podziałem, zdjęcie z elewacji frontowej klimatyzacji

- ul. **Szewska 8** – budynek mieszkalno-usługowy 1903 -1907 r.:

elewacja: fundamenty z kamienia polnego, mury w złym stanie, widoczne spękania, zły stan tynków zewnętrznych i wewnętrznych, w przyziemiu elewacji zachodniej mury zawilgocone, na elewacji frontowej łuszcząca się farba, prace konserwatorskie: uzupełnienie i konserwacja detali architektonicznych, malowanie według ustalonej kolorystyki, obróbki blacharskie wymiana na tytanowo –cynkowe, stolarka drzwiowa – w większości oryginalna wymaga konserwacji, wystrój i wyposażenie – zachowane piece kaflowe, podłogi deskowe, kuchnie typu Westfalki, posadzki ceramiczne, zachowana stolarka klatki schodowej

- ul. 31 Stycznia 32 – budynek mieszkalny 1811r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych, odparzonych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie i konserwacja detali architektonicznych, malowanie elewacji, naprawa schodów, projekt drzwi frontowych, wymiana dachówki na karpiówkę, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. 31 Stycznia 32 – budynek mieszkalny XIX w.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych, odparzonych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie i konserwacja detali architektonicznych malowanie elewacji, naprawa schodów, konserwacja drzwi frontowych, ukrycie kabli występujących na elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe , konserwacja balkonów koszowych

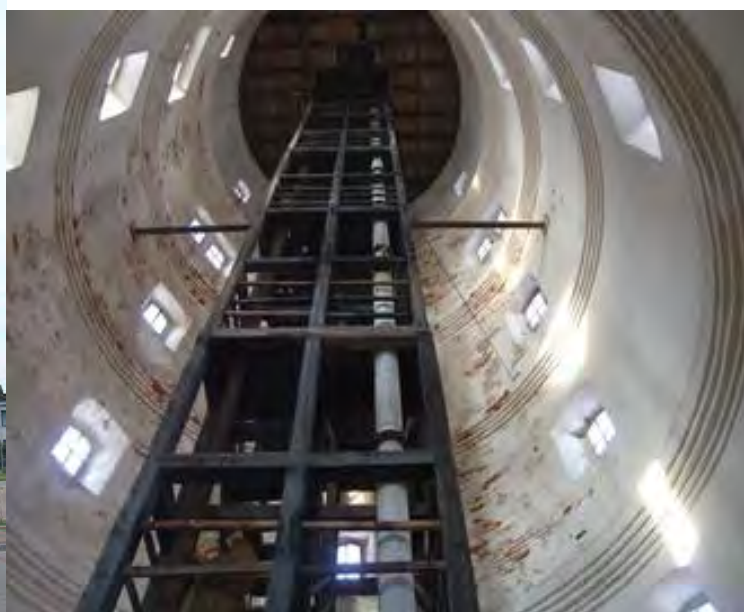
- ul. **31 Stycznia 41** – budynek mieszkalny pocz. XX w.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych, odparzonych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie i konserwacja detali architektonicznych – obramień okiennych, naprawa schodów, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe, malowanie elewacji

- ul. **14 Lutego** - Wieża ciśnień z 1899 r.

Położona w Chojnicach przy ul. 14 lutego obecnie nieużytkowana. Prac konserwatorskich wymaga ceglana elewacja oraz wnętrze obiektu. Obiekt jest własnością prywatną.

- ul. **Nowe Miasto 9** – budynek mieszkalny 1900 r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych, odparzonych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie i konserwacja detali architektonicznych, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe, naprawa schodów, zaprojektowanie drzwi frontowych,

- ul. **Strzelecka 2** – budynek mieszkalno – usługowy I poł. XIX w.:

elewacja: naprawa schodów, wymiana poszycia dachowego na dachówkę ceramiczną karpiówkę podwójną, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Strzelecka 4** – budynek mieszkalny 1895 r.:

elewacja: naprawa ubytków, oczyszczenie elewacji ceglanych, wymiana uszkodzonych cegieł, wymiana okna białego na brązowe (wymiana bez uzgodnienia), wymiana poszycia dachowego na dachówkę ceramiczną karpiówkę podwójną, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Strzelecka 5** – budynek mieszkalny 1911 r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych, odparzonych tynków, uzupełnienie tynków, malowanie elewacji według ustalonej kolorystyki, wymiana poszycia dachowego na dachówkę ceramiczną karpiówkę, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Strzelecka 6** – budynek mieszkalno -usługowy 1913 r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych – obramień okiennych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe, uporządkowanie reklam

- ul. **Strzelecka 8** – budynek mieszkalno -usługowy 1913 r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych – obramień okiennych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Strzelecka 11** – budynek mieszkalny poł. XIX w.:

elewacja: budynek w złym stanie technicznym, wykonany projekt adaptacji z ustaleniem kolorystyki wymiana poszycia dachowego, przystosowanie do funkcji użytkowej

- ul. **Strzelecka 13** – budynek mieszkalny poł. XIX w.:

elewacja: budynek w złym stanie technicznym, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, ustalenie kolorystyki, wymiana poszycia dachowego, konserwacja ceglanej bramy wjazdowej, wymiana uszkodzonych cegieł

- ul. **Strzelecka 20** – budynek mieszkalny 1926 r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe, konserwacja balkonu

- ul. **Strzelecka 22** – budynek mieszkalny poł. XIX w.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Strzelecka 24** – budynek mieszkalny poł. XIX w.:

elewacja: naprawa ubytków, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, odtworzenie klasycystycznych kwietników na balkonie w formie mis

- ul. **Strzelecka 30** – budynek mieszkalny poł. XIX w.:

elewacja: proponuje się ujednoczenie kolorystyki oraz poszycia dachowego, wymiana

rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Strzelecka 32** – budynek mieszkalny poł. XIX w.:

elewacja: zaprojektowanie kolorystyki, wymiana poszycia dachowego na dachówkę ceramiczną, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Strzelecka 33** – budynek mieszkalny pocz. XX w.:

elewacja: elewacja frontowa ocieplona, zaprojektowanie kolorystyki, konserwacja oryginalnych drzwi, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Strzelecka 35** – budynek mieszkalny pocz. XX w.:

elewacja: wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe, naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych - pilastrów, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, konserwacja oryginalnych drzwi, uporządkowanie ogrodenia przed budynkiem

➤ ul. **Strzelecka 38** – budynek mieszkalny 1898 r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych - boni, pilastrów, naczółków, obramień okiennych z uszkami, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, konserwacja oryginalnych drzwi, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

➤ ul. **Strzelecka 41** – budynek mieszkalny 1909r.:

- elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, konserwacja oryginalnego balkonu, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe, docelowo zakłada się wykonanie projektu nowego płotu od strony frontowej
- klatka schodowa: oczyszczenie powierzchni ścian z farb olejnych, skucie słabych tynków, wymiana uszkodzonych stopni i podstopni, oczyszczenie balustrad schodowych, oczyszczenie detali drewnianych podsufitowych, ukrycie instalacji, rur, oczyszczenie oryginalnych okuć drzwi, uzupełnienie brakujących i nieodtworzonych tralek balustrad identycznymi jak oryginalne, oczyszczenie i malowanie drzwi, opracowanie kolorystyki,

➤ ul. **Strzelecka 47** – budynek mieszkalny 1920r.:

- elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych -boni, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe
- klatka schodowa: oczyszczenie powierzchni ścian z farb olejnych, skucie słabych tynków, wymiana uszkodzonych stopni i podstopni, oczyszczenie balustrad schodowych, oczyszczenie detali drewnianych podsufitowych, ukrycie instalacji, rur, oczyszczenie oryginalnych okuć drzwi, uzupełnienie brakujących i nieodtworzonych tralek balustrad identycznymi jak oryginalne, oczyszczenie i malowanie drzwi, opracowanie kolorystyki,

➤ ul. **Strzelecka 49** – budynek mieszkalny II poł. XIX w.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana poszycia dachowego na dachówkę ceramiczną karpiówkę

- ul. **Strzelecka 55** – budynek mieszkalny 1895 r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych - boni, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Strzelecka 59** – budynek mieszkalny II poł. XIX w.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, oczyszczenie ceglanych detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Strzelecka 60** – budynek mieszkalny 1902 r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, konserwacja detali architektonicznych , opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana okien I pietra bez uzgodnienia, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Strzelecka 61** – budynek mieszkalny koniec XIX w.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, konserwacja detali architektonicznych , opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Strzelecka 71** – budynek mieszkalny koniec XIX w.:

elewacja: oczyszczenie i konserwacja ceglanej elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

- ul. **Mickiewicza 1** – budynek mieszkalny ok. 1910 r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe, stolarka okienna 2 pietra zrealizowana niezgodnie z pierwotnym podziałem okna, konserwacja oryginalnych drzwi wejściowych

- ul. **Mickiewicza 11** - budynek mieszkalny XIX w.:

elewacja: wymiana poszycia dachowego (odwzorowanie dachówki), naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe, stolarka okienna zrealizowana niezgodnie z pierwotnym podziałem okna

➤ **ul. Mickiewicza 17** - budynek mieszkalny 1896 r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych (skutych boni, elementów dekoracyjnych) na podstawie dokumentacji, odtworzenie balkonów, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe , odtworzenie bramy wejściowej

➤ **ul. Mickiewicza 19** – budynek mieszkalny 1911 r.:

- elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych (elementów dekoracyjnych nad bramą wjazdową) na podstawie dokumentacji, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, projekt bramy wejściowej, byłoby wskazane wymienić papę na dachówkę karpiówkę, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe
- klatka schodowa: oczyszczenie powierzchni ścian, skucie słabych tynków, wymiana uszkodzonych stopni i podstopni, oczyszczenie balustrad schodowych, oczyszczenie detali drewnianych podsufitowych, ukrycie instalacji, rur, oczyszczenie oryginalnych okuć drzwi, uzupełnienie brakujących i nieodtworzonych tralek balustrad identycznymi jak oryginalne, oczyszczenie i malowanie drzwi, opracowanie kolorystyki

➤ **ul. Mickiewicza 21** – budynek mieszkalny 1911 r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe, zaprojektowanie nowych drzwi wejściowych

➤ **ul. Mickiewicza 29** – budynek mieszkalny koniec XIX w.:

- elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, ocieplenie ściany szczytowej, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe
- klatka schodowa: oczyszczenie powierzchni ścian, skucie słabych tynków, wymiana uszkodzonych stopni i podstopni, oczyszczenie balustrad schodowych, oczyszczenie detali drewnianych podsufitowych, ukrycie instalacji, rur, oczyszczenie oryginalnych okuć drzwi, uzupełnienie brakujących i nieodtworzonych tralek balustrad identycznymi jak oryginalne, oczyszczenie i malowanie drzwi, opracowanie kolorystyki

➤ **ul. Mickiewicza 33** – budynek mieszkalny 1909r. :

- naprawa ubytków, uzupełnienie elewacji ceglanej, oczyszczenie cegieł, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, odtworzenie detali, konserwacja balkonów, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wskazana wymiana dachówki (nawiązanie do oryginalnej), wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe
- klatka schodowa: oczyszczenie powierzchni ścian z farb olejnych, skucie słabych tynków, wymiana uszkodzonych stopni i podstopni, oczyszczenie balustrad schodowych, oczyszczenie detali drewnianych podsufitowych, ukrycie instalacji, rur, oczyszczenie oryginalnych okuć drzwi, uzupełnienie brakujących i nieodtworzonych tralek balustrad identycznymi jak oryginalne, oczyszczenie i malowanie drzwi, opracowanie kolorystyki, oczyszczenie posadzki

➤ **ul. Mickiewicza 38** – budynek mieszkalny 1901r.:

naprawa ubytków, uzupełnienie elewacji ceglanej, oczyszczenie cegieł, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, odtworzenie detali, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wskazana wymiana dachówki (nawiązanie do oryginalnej), wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe, oczyszczenie i malowanie drzwi wejściowych, oczyszczenie oryginalnych okuć

➤ **ul. Mickiewicza 44** – budynek mieszkalny 1907 r.:

- osuszenie fundamentów, naprawa ubytków, uzupełnienie elewacji ceglanej, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, odtworzenie detali, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe, remont filarów ogrodzenia, ułożenie kostek brukowych (do drzwi frontowych), ocieplenie ścian szczytowych
- klatka schodowa: remont wykonany w 2011 r.

➤ **ul. Mickiewicza 46** – budynek mieszkalny 1910 r.:

naprawa ubytków, uzupełnienie elewacji ceglanej, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, odtworzenie detali, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, zaprojektowanie balkonu, usunięcie rury z elewacji frontowej, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

➤ **ul. Ogrodowa 5** – budynek mieszkalny 1912 r.:

naprawa ubytków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, odtworzenie obramień okiennych, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

➤ **ul. Ogrodowa 7, 9** – budynek mieszkalny koniec XIX w.:

elewacja: naprawa ubytków, uzupełnienie elewacji ceglanej, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, odtworzenie detali, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, ocieplenie ściany szczytowej, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe, konserwacja oryginalnych drzwi wejściowych (uzupełnienie płyciny z detalem)

➤ **ul. Ogrodowa 11** – budynek mieszkalny 1911 r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe
wymiana poszycia dachowego na dachówkę ceramiczną

➤ **ul. Ogrodowa 15** – budynek mieszkalny 1910 r.:

elewacja: naprawa ubytków, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, opracowanie kolorystyki, malowanie elewacji, okna 2 piętra wymienione bez uzgodnienia (należy wymienić i odtworzyć podział według istniejących okien), wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe

➤ **ul. Ogrodowa 16** – budynek mieszkalny 1886 r.:

elewacja: naprawa ubytków, uzupełnienie elewacji ceglanej, oczyszczenie cegieł, skucie luźnych tynków, uzupełnienie tynków, uzupełnienie detali architektonicznych, odtworzenie detali, opracowanie kolorystyki boniowania, wymiana rynien i rur spustowych na tytanowo – cynkowe, zaprojektowanie drzwi nawiązujących do architektury budynku,

6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego miasta Chojnice. Analiza szans i zagrożeń

Analiza szans i zagrożeń oraz mocnych i słabych stron wynikająca z oceny stanu dziedzictwa kulturowego i uwarunkowań jego ochrony oraz realizowanej przez miasto Chojnice polityki rozwoju przestrzennego i społeczno - gospodarczego przedstawia się następująco:

- Uwzględnienie ochrony dziedzictwa kulturowego w planowaniu przestrzennym oraz w programach prorozwojowych miasta Chojnice
- Wysoka aktywność mieszkańców w zakresie kultury
- Walory krajobrazowe i przestrzenne miasta Chojnice
- Tradycje miasta jako miejscowości letniskowej
- Atrakcyjne położenie miasta pod względem krajobrazowym
- Duża ilość obiektów zabytkowych
- Bogactwo kulturowe miasta
- Korzystny układ szlaków komunikacyjnych
- Duże dziedzictwo kulturowe i historyczne miasta
- Potencjał turystyczno-rekreacyjny: ścieżki przyrodnicze, szlaki piesze i rowerowe, elementy infrastruktury turystycznej oraz baza usług turystycznych

Słabe strony:

- Mała ilość obiektów wpisanych do Rejestru Zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
- Zły stan zachowania obiektów zabytkowych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Chojnice
- Liczna grupa zabytków znajdujących się poza terenem układu urbanistycznego miasta Chojnice wpisanego do Rejestru Zabytków wymagających dużego nakładu na prace konserwatorskie, restauratorskie i remontowe

- Brak inwestorów zewnętrznych zainteresowanych rewitalizacją istniejących obiektów zabytkowych
- Niedostateczna edukacja o konieczności należytego dbania o zabytki
- Niewystarczające dofinansowanie do projektów dotyczących remontów, konserwacji zabytków, w tym dla prywatnych właścicieli
- Brak lub niska wiedza o prawnych zobowiązaniach właścicieli do należytego utrzymania obiektów historycznych
- Zanikanie tradycyjnej sztuki budowlanej i form budowlanych oraz zanik stosowania tradycyjnych materiałów
- Niewystarczająca promocja zasobów dziedzictwa kulturowego miasta jako towaru turystycznego

Szanse:

- Możliwość uzyskania środków pomocowych z UE na poprawę stanu zasobów dziedzictwa kulturowego
- Współfinansowanie z budżetu miasta prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych
- Korzystne tendencje i prognozy w zakresie rozwoju turystyki kulturowej
- Wykorzystanie znaczenia niematerialnego dziedzictwa kulturowego, jako ważnego elementu promocji miasta Chojnice
- Stworzenie warunków do wykorzystania zasobu dziedzictwa materialnego na potrzeby funkcji kulturalnych i edukacyjnych
- Rozszerzenie współpracy międzyregionalnej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, wykorzystanie doświadczeń międzynarodowych
- Wysoka aktywność i doświadczenie władz w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych
- Wzrost dotacji na prace z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami, w tym na prace konserwatorskie
- Poszerzenie tras turystycznych i szlaków o miejsca i obiekty zabytkowe
- Możliwość wykorzystania imprez kulturalnych do promocji miasta
- Aktywny udział stowarzyszeń i instytucji kultury w kultywowaniu i zachowaniu lokalnego dziedzictwa
- Rozbudowa baz turystycznych z wykorzystaniem obiektów i obszarów o wartościach historycznych i kulturalnych

Zagrożenia:

- Dewaloryzacja krajobrazu kulturowego przez niekontrolowany proces wprowadzania nowej zabudowy lub wymianę starej na nową o obcych formach, odkształceniach
- Ograniczone możliwości pozyskania środków zewnętrznych na realizację zadań związanych z ochroną zabytków z uwagi na wysoką konkurencyjność innych miast i powiatów
- Samowolne działania na zabytkach bez uzgodnień konserwatorskich
- Postępująca degradacja obiektów zabytkowych wskutek nadmiernej eksploatacji oraz niedostosowania sposobu użytkowania do charakteru zabytku
- Dewastacje, kradzieże, podpalenia obiektów zabytkowych
- Ekspansja inwestycyjna w historyczne układy urbanistyczne
- Brak odpowiednich przepisów pobudzających sponsorowanie kultury i ochrony zabytków
- Traktowanie konieczności ochrony dziedzictwa kulturowego, jako problemu ograniczającego swobodę dysponowania własnością prywatną i publiczną
- Niewystarczająca współpraca państwa i samorządu terytorialnego na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego dla rozwoju lokalnego

7. Założenia programowe :

7.1. Priorytety, kierunki i zadania programu opieki:

Priorytet I. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, jako elementu rozwoju społeczno gospodarczego miasta

Kierunek działań:

Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania

Zadania:

- Prowadzenie prac restauratorsko-konserwatorskich przy obiektach zabytkowych (w ramach opracowanego planu remontów),
- Konserwacja i restauracja zespołu średniowiecznych murów wraz z basztami i fosą miejską celem wzmocnienia ich funkcji turystycznych i kulturowych,
- Podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na przywrócenie wartości użytkowych i ekspozycyjnych zabytków ,
- Zmiana sposobu użytkowania lub adaptacja nieużytkowanych obiektów zabytkowych (będących własnością miasta) do nowych funkcji,
- Dbanie o stan i porządek przy zabytkowym Cmentarzu rzymsko – katolicki parafii pw. Ścięcia Św. Jana Chrzciciela,
- Inwentaryzacja zabytkowych nagrobków,
- Konserwacja zabytkowych nagrobków,
- Zwiększenie dotacji na prace remontowo – konserwatorskie przy zabytkach ruchomych i nieruchomych,
- Zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą (montaż instalacji przeciwpożarowej i alarmowej, zabezpieczeń przeciw włamaniom),
- Znakowanie zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Chojnice,
- Dotowanie remontów zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Chojnice,
- Ewidencjonowanie zabytków ruchomych,
- Opracowanie planu systematycznych kontroli stanu utrzymania i sposobu użytkowania obiektów zabytkowych znajdujących się w mieście Chojnice,
- Pomoc właścicielom obiektów zabytkowych w pozyskaniu środków zewnętrznych na odnowę zabytków,
- Rozszerzenie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego miasta Chojnice przez wpisanie do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego nowych układów urbanistycznych tj. ulic: Piłsudskiego, Dworcowa, Mickiewicza, Ogrodowa, Strzelecka,

Kierunek działań:

Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków na potrzeby społeczne, turystyczne i edukacyjne

Zadania:

- Określenie zasad i konsekwentne ich wdrażanie w zakresie umieszczania szyldów, reklam na obiektach zabytkowych i układzie urbanistycznym miasta Chojnice wpisanym do Rejestru Zabytków Województwa Pomorskiego,
- Prowadzenie bieżących prac porządkowych przy zabytkowych zespołach zieleni: parkach, łaskach, cmentarzach,
- Opracowanie projektu rewaloryzacji oraz realizacja nawierzchni ulic i ciągów pieszych w obszarach zabytkowej architektury,

- Iluminacja najcenniejszych zabytków miasta,
- Oznaczenie obiektów zabytkowych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków Chojnic tabliczkami informacyjnymi,
- Likwidacja barier architektonicznych,
- Stworzenie małej architektury współgrającej z obiektami zabytkowymi: ławki, słupy ograniczające, stojaki rowerowe, pergole, kosze, tablice informacyjne, bariery przy ulicach w formie płotków lub niskich żywopłotów,
- Zieleń w otoczeniu obiektów zabytkowych: pergole przy ulicach, nasadzenia drzew i krzewów, tworzenie trawników, żywopłotów przy ulicach, rewitalizacja ogródków przydomowych dla mieszkańców – dworactwo, koncepcje specjalistów - ogrodnika miejskiego,
- Stworzenie funduszy rewitalizacji ogrodów (przylegających do budynków zabytkowych) dla wspólnot mieszkaniowych, mieszkańców- miejsc do grillowania, mini placów zabaw, miejsc wypoczynku dla seniorów (przy projektach pomoc ogrodnika miejskiego i architekta miasta),
- Stworzenie funduszu „zielony balkon” – dot. rewitalizacji balkonów w obiektach i strefach zabytkowych,
- Wymiana oświetlenia w otoczeniu obiektów zabytkowych,
- Zagospodarowanie strychów, starych „pralni”, wspólnych przestrzeni zamkniętych obiektów zabytkowych na zimowe miejsca spotkań, ustawienia: stołu do tenisa stołowego, piłkarzyki, lotki,
- Likwidacja barier architektonicznych,
- Rewitalizacja istniejących placów zabaw tzw. ogródków jordanowskich położonych w otoczeniu zabytków,
- Poprawa infrastruktury kolejowej poprzez rewitalizację Dworca kolejowego, wież ciśnień wraz z otoczeniem,
- Poprawa dostępu do kultury poprzez przebudowę budynku Chojnickiego Centrum Kultury lub budowę nowego obiektu spełniającego współczesne wymagania,
- Poprawa komunikacji pieszej, samochodowej, rowerowej na obszarach zabytkowych,
- Umożliwienie finansowania i racjonalnego wykorzystania środków finansowych na utrzymanie krajobrazu kulturowego oraz ratowanie obiektów o szczególnych wartościach historycznych min. średniowiecznych murów miejskich i baszt,

Kierunek działań:

Podjęcie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

Zadania:

- Współpraca z urzędami pracy w zakresie prowadzenia bieżących prac pielęgnacyjnych, porządkowych i zabezpieczających na terenach objętych ochroną,
- Szkolenie osób bezrobotnych w rzemiosłach związanych z tradycyjną sztuką budowlaną i tradycyjnym rzemiosłem,
- Wspieranie utrzymywania na rynku pracy zanikających rzemiosł i zawodów,
- Tworzenie programów dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (szkoleń podnoszących kwalifikacje związane m. in. z konserwacją zabytków, w szczególności w dzielnicach zdegradowanych),
- Wspieranie rozwoju muzeów regionalnych, izb pamięci itp.

Priorytet II. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego

Kierunek działań:

Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego

Zadania:

- Konsekwentne egzekwowanie zapisów dotyczących działalności inwestycyjnej na obszarach objętych ochroną określoną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (głównie w zakresie wysokości zabudowy, jej charakteru i funkcji),
- Walka z samowolami budowlanymi,
- Ochrona panoram oraz przedpoli widokowych miasta o wartościach kulturowych,

Kierunek działań:

Ochrona układów zabytkowych i stref ochrony konserwatorskiej

Zadania:

- Ochronę historycznie ukształtowanego układu dróg, historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych oraz relacji przestrzennych pomiędzy zespołami zabytkowej zabudowy,
- Wypełnianie zabudową wolnych działek budowlanych w obszarach centrów miasta w zgodzie z historyczną kompozycją danego układu i gabarytami oraz formą architektoniczną tworzącej go zabudowy,

Priorytet III. Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości

Kierunek działań:

Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym miasta

Zadania:

- Udostępnienie informacji o zabytkach miasta na stronach internetowych,
- Utworzenie gminnego systemu informacji i promocji (bazy danych) środowiska kulturowego,
- Digitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego Miasta.

Kierunek działań:

Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym

Zadania:

- Organizowanie i wspieranie realizacji konkursów, wystaw i innych działań edukacyjnych,
- Wydawanie i wspieranie publikacji (w tym folderów promocyjnych, przewodników) poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego miasta,
- Popularyzacja dobrych realizacji konserwatorskich i budowlanych przy zabytkach,
- Popularyzacja dobrych praktyk projektowych przy zabytkach,
- Zagospodarowanie obszarów oraz terenów cennych kulturowo, przyrodniczo i krajobrazowo,
- Organizowanie konkursów na najlepszego użytkownika obiektu zabytkowego,
- Ustanowienie i przyznawanie nagrody za osiągnięcia w dziedzinie upowszechniania i ochrony kultury materialnej miasta (w tym prac magisterskich i dyplomowych),
- Opracowanie cyklu szkoleń wraz z materiałem poglądowym skierowanego do przedstawicieli wspólnot mieszkaniowych, mających na celu promowanie standardów w zakresie rewaloryzacji i remontownia obiektów zabytkowych oraz możliwości pozyskiwania funduszy na ten cel, a także sprawnego zarządzania nimi,
- Wprowadzenie i upowszechnienie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do systemu edukacji szkolnej poprzez organizowanie i wspieranie zajęć,

Kierunek działań:

Monitoring obiektów zabytkowych

Zadania:

- Finansowanie wykonania inwentaryzacji architektoniczno – konserwatorskiej zagrożonych obiektów zabytkowych,
- Prowadzenie monitoringu i weryfikacji obiektów uwzględnionych w gminnej ewidencji zabytków,

Kierunek działań:

Promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego

Zadania:

- Utworzenie i modernizacja elementów infrastruktury służących funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej,

8. Instrumentarium realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Realizacja programu będzie się odbywać poprzez wskazanie zadania na rzecz osiągnięcia priorytetów w nim przyjętych. Podstawę niniejszego instrumentarium stanowią obowiązujące przepisy prawne i zawarte w nich regulacje dotyczące instrumentów prawno ekonomicznych i finansów publicznych.

8.1. Instrumenty prawne:

- Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- Wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków
- Wykonywanie decyzji administracyjnych z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami

8.2. Instrumenty finansowe:

- Finansowanie instytucji kultury
- W miarę możliwości budżetowych finansowanie prac konserwatorskich i restauratorskich i robót budowlanych
- Aplikowanie o dofinansowanie z funduszy europejskich na zadania związane z ochroną i opieką nad zabytkami

8.3 Instrumenty koordynacji:

- Poprzez realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego
- Współpraca z Kościołami w zakresie wykonywania prac remontowo-restauratorskich przy zabytkowych obiektach sakralnych

8.4 Instrumenty społeczne:

- Działania edukacyjne, promocyjne
- Współdziałanie z organizacjami społecznymi
- Pozyskiwanie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

8.5 Instrumenty kontrolne:

- Bieżąca aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków

- Monitoring stanu technicznego zabytków

9. Zasady oceny realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami art.87 ust.5 zobowiązuje do sporządzania, co dwa lata sprawozdań z realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami, który przedstawia radzie miasta.

Przyjmuje się poniższe wskaźniki oceniające poziom realizacji Gminnego Programu opieki nad Zabytkami Miasta Chojnice:

W ramach priorytetu I: Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, jako element rozwoju społeczno-gospodarczego miasta

- Poziom wydatków budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami (w %)
- Wartość finansowa zrealizowanych kompleksowych programów rewaloryzacji i rewitalizacji oraz liczba (bądź inne mierniki) obiektów poddanych rewaloryzacji w ramach tych programów
- Wartość finansowa wykonanych prac remontowo-konserwatorskich przy zabytkach oraz liczba obiektów poddanych ww. pracom

W ramach priorytetu II: Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego

- Poziom objęcia terenu gminy wykonanymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (w %)
- Liczba wniosków o wpis do Rejestru Zabytków obszarów, obiektów i zespołów zabytkowych
- Liczba wniosków o wpis do Gminnej Ewidencji Zabytków

W ramach priorytetu III: Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości:

- Liczba opracowanych prac studialnych (studia historyczno-urbanistyczne, studia krajobrazowe, katalogi typów zabudowy regionalnej i detalu architektonicznego)
- Liczba zrealizowanych konkursów, wystaw, działań edukacyjnych na terenie miasta
- Liczba utworzonych szlaków turystycznych, tras rowerowych, konnych, wodnych, tras związanych z obiektami zabytkowymi
- Liczba opracowanych, wydanych wydawnictw (w tym folderów promocyjnych, przewodników)
- Liczba utworzonych, zmodernizowanych elementów infrastruktury służących funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej
- Liczba osób zwiedzających muzea itp.
- Liczba szkoleń lub liczba pracowników biorących udział w szkoleniach związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego

10. Źródła finansowania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Właściciele zabytków - osoby fizyczne lub jednostki organizacyjne posiadające tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego, finansują prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane. Działania te wchodzą w zakres

sprawowanej przez właścicieli opieki i ochrony nad zabytkiem, polegającej w szczególności na zabezpieczeniu i utrzymaniu zabytku wraz z otoczeniem w jak najlepszym stanie zgodnie z zapisami ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami.

Właściciele mają prawo i możliwość pozyskiwania funduszy na dofinansowanie prac przy zabytkach ze źródeł publicznych krajowych (budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego), zagranicznych (fundusze Unii Europejskiej) oraz innych, w tym prywatnych (m.in. od osób fizycznych i prawnych, organizacji pozarządowych).

10.1 Źródła publiczne - krajowe:

1. budżet państwa:

dofinansowanie prac na zasadach określonych w ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – Dz.U. z 2003 r. Nr 162 poz.1568 późniejszymi zmianami oraz rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków Dz.U. z 2005 r. Nr 112 poz. 940 z późniejszymi zmianami, obejmujące prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, określone w art. 77 ww. ustawy:

- Sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich,
- Przeprowadzenie badań konserwatorskich lub architektonicznych,
- Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej,
- Opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich,
- Wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami,
- Sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrz,
- Zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku,
- Stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku,
- Odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych, albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki,
- Odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności,
- Odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych drzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych,
- Modernizacja instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności,
- Wykonanie izolacji przeciwwilgociowej,
- Uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomości o własnych formach krajobrazowych,
- Działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu,
- Zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru, o których mowa w pkt. 7-15 ustawy,
- Zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

W wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie wymienionych powyżej prac, do 100% w przypadkach określonych w art. 78 ust. 2 i 3 ww. ustawy:

- jeżeli zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną, naukową albo wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych
- jeżeli stan zachowania zabytku wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, z zastrzeżeniem, iż łączna kwota dotacji udzielonych ze źródeł publicznych nie może przekraczać 100% nakładów koniecznych na wykonanie prac przy zabytku

Źródła finansowania:

a. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego każdego roku uruchamia programy w ramach swojego budżetu. Wg stanu na rok 2015 najbardziej zbliżony z celami Gminnego Programu Opieki Nad Zabytkami jest program „Dziedzictwo kulturowe”, którego celem jest ochrona polskiego dziedzictwa kulturowego w kraju i za granicą, wspieranie działalności muzeów oraz popularyzacja kultury ludowej. Program „Dziedzictwo kulturowe” składa się z następujących priorytetów:

- Ochrona zabytków
- Wspieranie działań muzealnych
- Kultura ludowa i tradycyjna
- Ochrona dziedzictwa kulturowego za granicą
- Ochrona zabytków archeologicznych
- Ochrona i cyfryzacja dziedzictwa kulturowego
- Miejsca Pamięci Narodowej

instytucja zarządzająca:

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Departament Ochrony Zabytków

ul. Ksawerów 13 02-656 Warszawa

tel. 22 6460527, 22 6460513 fax. 22 8485353

b. Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków udziela dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane, szczegółowe informacje dostępne są na stronie internetowej: www.ochronazabytkow.gda.pl

Instytucja zarządzająca:

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku

ul. Pohulanka 2, 80-807 Gdańsk

tel. 58 301 62 67 fax. 58 301 62 68

2. budżety jednostek samorządu terytorialnego udzielają dofinansowania prac zaplanowanych do wykonania w roku udzielenia dotacji na zasadach określonych w uchwałach podjętych przez te jednostki. Dofinansowywane działania obejmują prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, określone w art. 77 ww. ustawy w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie prac, do 100% w przypadkach określonych w art. 78 ust. 2 i 3 ww. ustawy, Gmina Miejska Chojnice dofinansowuje prace na podstawie Uchwały nr XXXIX/422/13 Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia 16 grudnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

Instytucja zarządzająca:

Urząd Miejski w Chojnicach (uchwała zamieszczona w załączniku nr 1 do Programu)

ul. Stary Rynek 1

89-600 Chojnice

tel. 52 397 18 - 00

www.miastochojnice.pl

3. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dofinansowują przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska, ograniczaniem emisji i efektywnością energetyczną również na obiektach zabytkowych, a także takie działania jak zwiększenie powierzchni terenów zieleni na obszarach zurbanizowanych m.in. poprzez rewitalizację oraz pielęgnację i ochronę starych drzew i alei.

Institucja zarządzająca:

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ul. Konstruktorska 3a
02-673 Warszawa,

10.2 Źródła publiczne – zagraniczne:

Publiczne źródła zagraniczne to przede wszystkim fundusze strukturalne Unii Europejskiej, w szczególności Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. Fundusze te dostępne są w ramach programów uwzględniających różne obszary tematyczne i terytorialne:

1. poziom krajowy:

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 - 2020, Oś priorytetowa VIII: Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury wspiera kompleksowe zadania związane z ochroną i udostępnieniem, w tym turystycznym, zabytków o znaczeniu ogólnopolskim i światowym, w tym znajdujących się na liście Światowego Dziedzictwa UNESCO i liście obiektów uznanych przez Prezydenta RP za Pomniki Historii.

instytucja zarządzająca:

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Departament Funduszy Europejskich
tel. 22 4210302 fax. 22 4210371

2. poziom regionalny - wojewódzki:

Regionalne Programy Operacyjne realizowane w celu podnoszenia konkurencyjności regionów przez samorządy poszczególnych województw, uzupełniają programy o charakterze centralnym obejmujące zakresem obszar całego kraju i wspierają m.in. działania z zakresu zachowania dziedzictwa kulturowego. **Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020** przewiduje interwencję w obiekty zabytkowe w osi priorytetowej 8 Konwersja i priorytecie inwestycyjnym 6c „Ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego”, którego celem jest zwiększona atrakcyjność turystyczna miejsc o szczególnych walorach kulturowych i przyrodniczych.

W ramach tego priorytetu dofinansowane mogą być projekty obejmujące ratowanie, przywracanie wartości i ochronę charakterystycznych zabytków lub ich zespołów wraz z otaczającym je kontekstem krajobrazowym, poprzez m.in. prace rehabilitacyjne i modernizacyjne służące nadaniu im nowych funkcji (usług turystyki lub kultury), przy możliwym jednoczesnym zachowaniu funkcji dotychczasowych, jak również wdrażanie nowych form zarządzania (tworzenie parków kulturowych). Wspierane będą też projekty umożliwiające bezpieczną eksploatację zasobów materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego regionu.

instytucja zarządzająca:

Departament Programów Regionalnych
Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
ul. Augustyńskiego 2
80 - 819 Gdańsk
e-mail: dpr@pomorskie.eu
tel. 58 326 81 33, fax: 58 326 81 34

3. programy współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej:

Zadania inwestycyjne dotyczące opieki nad zabytkami mogą być uwzględniane w zakresie projektów współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej (np. Program **Interreg Europa Środkowa**). jako przedsięwzięcia pilotażowe lub uzupełniające.

11. Realizacja i finansowanie przez miasto zadań z zakresu ochrony zabytków

Cele określone w Programie Opieki nad Zabytkami Miasta Chojnice 2015-2018 będą osiągnięte poprzez:

- Wspólne działania władz miasta Chojnice z Ministerstwem Kultury, Urzędem Marszałkowskim Województwa Pomorskiego, Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, władzami kościelnymi, jednostkami samorządu terytorialnego i innymi podmiotami na zasadach porozumień, umów, wspólnych projektów i tworzenia wyspecjalizowanych podmiotów,
- Inicjatywy własne władz miasta Chojnice
- Stosowanie instrumentów finansowych m.in.: dotacje, prowadzenie instytucji, nagrody, zachęty itp.
- Funkcje programowe - programy lokalne (np. rewitalizacji) i projekty, kontrakty, itp.
- Inne działania stymulujące,
- Współpracę ze szkołami (organizowanie zajęć i konkursów z zakresu ochrony zabytków) i miejscowymi placówkami kulturalnymi

Załącznik nr 1 do Programu:

- Uchwała nr XXXIX/422/13 Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia 16 grudnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

UCHWAŁA NR XXXIX/422/13 RADY MIEJSKIEJ W CHOJNICACH

z dnia 16 grudnia 2013 r.

w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15, art. 40 ust. 1 i art. 42 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2013r. poz. 594, poz. 645 i poz. 1318) oraz art. 81 w związku z art. 77 ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568; z 2004r. Nr 96, poz. 959 i Nr 238, poz. 2390; z 2006r. Nr 50, poz. 362 i Nr 126, poz. 875; z 2007r. Nr 192, poz. 1394; z 2009r. Nr 31, poz. 206 i Nr 97, poz. 804 oraz z 2010r. Nr 75, poz. 474 i Nr 130, poz. 871), uchwała się, co następuje:

§ 1. 1. Z budżetu Gminy mogą być udzielane dotacje celowe na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków znajdujących się na obszarze

Gminy Miejskiej Chojnice, jeżeli:

- 1) obiekt znajduje się w złym stanie technicznym;
  - 2) obiekt posiada istotne znaczenie historyczne, artystyczne, konstrukcyjne lub naukowe dla Gminy.
2. Dotacja może być udzielona każdemu, kto jest właścicielem lub posiadaczem zabytku, o którym mowa w ust. 1, zwanym dalej „podmiotem”.
3. Dotacja może być udzielna na dofinansowanie nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku, o którym mowa w ust. 1, które zostaną wykonane w terminie określonym w umowie lub przeprowadzone w roku poprzedzającym rok złożenia wniosku o udzielenie dotacji.
4. Dotacja może obejmować nakłady konieczne na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane wymienione w art.77 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 ze zm.).
5. Gmina przyznając środki finansowe na dofinansowanie projektu, może uzależnić ich przyznanie od zastosowania przy ich wydatkowaniu zasad równego traktowania, uczciwej konkurencji i przejrzystości na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r. poz. 907 ze zm.).

§ 2. 1. Dotacja może być udzielona w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku, o którym mowa w § 1 ust. 1.

2. Jeżeli zabytek, o którym mowa w § 1 ust. 1 posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową albo wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, dotacja może być udzielona w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

3. W przypadku, jeżeli stan zachowania zabytku, o którym mowa w § 1 ust. 1 wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku, dotacja może być również udzielona do wysokości 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

4. Dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych nie może być udzielona, jeżeli:

- 1) nakłady konieczne na te prace lub roboty w 100% są finansowane z dotacji pochodzących z innych źródeł;
- 2) łączna kwota dotacji udzielonych przez Gminę Miejską Chojnice lub uprawnione organy przekroczyła wysokość 100% nakładów koniecznych na te prace lub roboty.

§ 3. Podmiot ubiegający się o dotację winien złożyć do Burmistrza Miasta wnioski o dotację oraz następujące załączniki:

- 1) decyzja o wpisie do rejestru zabytków obiektu, którego dotyczą prace lub roboty;
- 2) dokument potwierdzający tytuł władania zabytkiem;
- 3) harmonogram oraz kosztorys przewidywanych prac lub robót ze wskazaniem źródeł ich finansowania;
- 4) projekt zakresu remontu, prac konserwatorskich lub rekonstrukcji;
- 5) decyzja właściwego organu ochrony zabytków zezwalająca na przeprowadzenie prac lub robót;
- 6) informacja o wnioskach o udzielenie dotacji skierowanych do innych organów;
- 7) wykaz prac lub robót wykonanych w okresie poprzedzającym dzień złożenia wniosku w przypadku ubiegania się o dofinansowanie prac lub robót wykonanych wcześniej.

§ 4. 1. Wniosek o przyznanie dotacji należy złożyć w terminie do 30 listopada roku poprzedzającego realizację prac lub robót celem zapewnienia środków w uchwale budżetowej.

2. Termin, o którym mowa w ust. 1, nie ma zastosowania w przypadku ubiegania się o dotację na prace interwencyjne wynikające z zagrożenia zabytku lub w przypadku, gdy na dzień 30 listopada roku poprzedzającego realizację prac lub robót nie jest możliwe złożenie wymaganych do wniosku załączników.

3. Uzyskanie dotacji w trakcie roku budżetowego w przypadku zaistnienia sytuacji, o których mowa w ust. 2, uzależnione jest od możliwości dokonania zmian w uchwale budżetowej.

§ 5. Zakres dotacji, jej wysokość oraz nazwę podmiotu otrzymującego dotację określa uchwała budżetowa.

§ 6. Z podmiotem, któremu przyznano dotację Burmistrz zawiera roczną umowę, która powinna zawierać:

1) opis prac lub robót i termin ich wykonania;

2) kwotę dotacji i tryb jej przekazania, uzależniony od wyniku kontroli postępu prac lub robót i rozliczenia poniesionych wydatków;

3) sposób i termin rozliczenia udzielonej dotacji oraz zasady zwrotu niewykorzystanej kwoty;

4) zobowiązanie podmiotu ubiegającego się o dotację do poddania się pełnej kontroli w zakresie należytego wykonania prac lub robót, w tym udostępnieniu niezbędnej dokumentacji;

5) zasady zwrotu niewykorzystanej części dotacji.

§ 7. 1. Podstawą rozliczenia dotacji jest komisyjny odbiór wykonanych prac lub robót oraz udostępnienie niezbędnej dokumentacji.

2. W celu rozliczenia dotacji podmiot otrzymujący dotację składa Burmistrzowi sprawozdanie z wykonania prac i robót w terminie 30 dni od dnia zakończenia prac lub robót wraz z protokołem odbioru lub innym dokumentem potwierdzającym wykonanie prac.

§ 8. 1. W przypadku stwierdzenia wykorzystania dotacji niezgodnie z umową oraz nie przedstawienia rozliczenia w terminie, nieterminowego zwrotu niewykorzystanej dotacji, podania nieprawidłowych lub niepełnych informacji, o których mowa w § 3, Gmina odstąpi od umowy rozwiązując ją ze skutkiem natychmiastowym.

2. W przypadku określonym w ust.1 dotacja podlega zwrotowi, a podmiot traci prawo do ubiegania się o dotację z budżetu Gminy przez kolejnych 5 lat.

§ 9. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Chojnice.

§ 10. Traci moc Uchwała Nr XXXI/292/05 Rady Miejskiej w Chojnicach z dnia 9 kwietnia 2005r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz.Urz.Woj.Pom. z 2005r. Nr 117, poz. 2362 oraz z 2008r. Nr 30, poz. 909).

§ 11. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej
Mirosław Janowski